TEŞEKKÜR

Osmanlıca metinlerin Latin Alfabesi'ne ve Günümüz Türkçesine çevrilmesi geçmişle gelecek nesiller arasında bağ kurulmasını sağlar. Bu bağ; atalarımızın duyuş, düşünüş, hayal ve inanışlarını yeni nesillere aktarır.

Bu eserler döneminin sadece dilbilgisi yapısını göstermekle kalmaz sosyal anlayışlarını ve hayal gücünü de gösterir. Bu sayede eser döneminin canlı bir tanığı, geniş bir aynası durumundadır diyebiliriz. Bu eserler Türk Dili yelpazesinin semalarında birer yıldız gibi parlayacaktır.

Eski Anadolu Türkçesi üzerinde çok sayıda çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaktadır. Bu, Eski Anadolu Türkçesinin zenginliğini ve önemini ortaya çıkarmaktadır.

Zengin Türkçemizin gün ışığına çıkmayı bekleyen eserlerinden biri de üzerinde çalıştığımız bu mevlitti. Hamdullah Hamdi'nin bu güzel mevlidi üzerinde çalışmak büyük bir gurur verdi bize.

Hamdullah Hamdinin bu eseri diğer eserlerinin biraz gölgesinde kalmıştır; ama mevlidler içinde yerini almıştır.

Dil genel olarak sade ve anlaşılır. Arapça ve Farsça sözcükler de kullanılmıştır. Eserin temiz bir yazıyla ve harekeli olması üzerinde rahatça çalışmamızı sağladı.

Eserimizin Giriş kısmında eser hakkında, müellif hakkında ve müellifin diğer eserleri hakkında bilgi vermeye çalıştık. Şekil bilgisi çalışması yaptık dönemin gramer bilgilerini eserden örnekler vererek anlatmaya çalıştık. Bu şekilde dönemin dil yapısı hakkında ve sözcük türleri ve çekimleri hakkında bilgi vermiş olduk. Bu alanda yapılmış çalışmaları literatür taraması yaptık.

Mevlidin transkripsiyonlu metnini verdik. Asıl çalışmamızı bu kısım teşkil ediyor. Çünki üzerinde çalıştığımız eserin yazı çevirimini yaptık. Arapça kısımları transkribe etmedik, dipnot olarak Türkçe anlamlarını verdik. Kullandığımız transkripsiyon alfabesini verdik. Ve sonunda gramatikal indeks hazırladık. İndekste tamamlamaları da belirttik. Eserin sonunda yararlandığımız kaynakları belirttik.

Türkçemize bir nebze olsun bir ışık tutması dileklerimizle çalışmamızın amacına ulaşmasını temenni ediyoruz.

Bu çalışmamda benden yardımlarını, emeğini ve hoşgörüsünü, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen değerli hocam Doç.Dr. Hanifi VURAL'a, yüksek lisans sürecimde bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım hocam Yrd. Doç.Dr. Aydın BUDAK'a, çalışmamızdaki ayet ve hadislerin tercümesini yapan Niksar İmam Hatip Lisesi öğretmenlerine teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Mustafa ŞİRİN

Tokat-2007

ÖZET

Eski Anadolu Türkçesi 13.yy'dan 15.yy ortalarına kadar olan dönemde kullanılan yazı dilinin adı olarak ifade edilmektedir. Çalışmada bu döneme ait olan Hamdullah Hamdi'nin "Er-risalet-'l-Ahmediyye fi'l- veladeti'l-Muhammediyye" adlı eseri incelenerek dönemin dil özelliklerinin daha iyi anlaşılması ve dilin gelişimine ışık tutması amaçlanmıştır. Eserin yazarı olan Hamdullah Hamdi, Akşemseddin'in oğludur. Arap harfleriyle yazılmış ve 110 sayfadan oluşan eser, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde mevcut olup bir kopyası alınarak günümüz Türkçesine transkribe edilmiştir. Daha sonra transkribe edilen metin dil özellikleri bakımından incelenmiş, gramatikal dizin oluşturulmuş. Sonuç olarak, bugünkü Türkiye Türkçesi içerisinde değerlendirilen eser, dönemin özelliklerini taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Akşemseddinzade Hamdullah Hamdi, Er-risaletü'l- Ahmediyye fi'l-veladeti'l-Muhammediyye

ABSTRACT

Ancient Anatolia Turkish has defined as writing language which is used in period of time from 13. century to middle of 15. century. In this study, the book of Aksemseddinzade Hamdullah Hamdi, named ‘Er-risaletü’l- Ahmediyye fi’l-veladeti’l-Muhammediyye’, belongs to this period, has been examined for aiming to understand language characteristics and to supplement to development of language of this period. Hamdullah Hamdi, who is author of the book,, is son of Akşemseddin. The book, that is written with Arapic Alphabet and completed 110 page , exist in İstanbul Üniversity Library, was translated in today’s Turkish with taken a copy. Then translated text has been examined from point of language characteristics and has been made grammatical index. As a result, The book,that examined in today’s Turkey Turkish, has supported characteristics of the period.

Key Words : Ancient Anatolia Turkish, Akşemseddinzade Hamdullah Hamdi, Er-risaletü’l- Ahmediyye fi’l-veladeti’l-Muhammediyye

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ

1.1. MÜELLİFİN HAYATI

Üzerinde çalışma yaptığımız bu eser Akşemseddinzade Hamdullah Hamdi'ye aittir. Hamdullah Hamdi'yle ilgili yeteri kadar bilgiye ulaştık. Sadece Hamdullah Hamdi'nin ismiyle ilgili bir ayrıntı var. İstanbul Üniversitesi Katoloğunda Akşemseddinzâde Hamdullah Ahmed Çelebi diye geçmektedir. Şiirlerinde Hamdi ismini kullanıyor. Kaynaklarda Akşemseddinzāde Hamdullah Hamdi diye geçmektedir. *(Osmanlı Müellifleri, 2 , s.135)*

15. asırda eser veren yazar ve şairlerden biri de 5 mesnevi yazarak, bir Hamse meydana getirmek sâhasında azimli, gayretli bir şâir olan Akşemseddinzâde Hamdullah Hamdî'dir.

Mutasavvıf, Divân şairi **(D.1449, Göynük- Ö. 1508)**. Mesnevi şairliği, hemen bütün Türk ve Avrupalı müellifler -Hammer, Gibb gibi- tarafından takdir edilen Hamdî, bu asrın ikinci yarısında şöhret kazanmış ve sonraki asırlarda şöhretini devam ettirmiştir.

Akşemseddin'in en küçük oğludur. Asıl adı Mehmed Hamdi- başka bir kaynağa göre Muhammed Hamdi- olmakla birlikte daha çok Hamdi Çelebi adıyla anılmıştır. Soyu babası Akşemseddin'den Şeyh Şihabeddin-i Sühreverdi'ye, ondan da Hazret-i Ebû Bekir'e(r.a) ulaşmaktadır. On iki yaşında babasını kaybeden Hamdi Çelebi Yusuf u Züleyha mesnevisinin sebeb-i te'lif bölümünde ağabeylerinden himâye görmediğini, çok eziyet çektiğini , bu yüzden Hz. Yûsuf'un sıkıntılarını daha iyi anladığını ve kendisini birçok yönden ona benzettiğini söyler.

Hamdullah Hamdi'nin büyük şeyh Akşemseddin'in küçük oğlu olması, onun da hayâtını bazı manevi destanlarla süslemiştir. Buna göre: Hamdi'nin bir şair ve âlim olacağı, daha doğmadan önce babası tarafından haber verilmiştir.

İyi bir öğrenim görerek yetişti. Babasının ölümünden sonra yalnız kaldığı Göynük'te yoksul bir hayat yaşadı. Kınalızâde, Hamdullah Çelebi'nin hiçbir gelirinin olmadığını ve zaman zaman Yûsuf u Züleyhâ'sını yazıp satmak suretiyle geçimini sağladığını nakleder.*(Aşık Çelebi,vr.89; Kınalızâde s.309).*

Enîsî, onun Bursa'da Çelebi Sultan Mehmed Medresesi'nde müderrislik yaptığını, devrin tanınmış alimlerinden Molla Hayâlî ile ilmî tartışmalarda bulunduğunu bir gece rüyâsında gördüğü babasının telkini üzerine tasavvufa yönelerek Kayseri'ye gidip Şeyh İbrâhim Tennûri'ye intisâb ettiğini daha sonra memleketi Göynük'e dönerek itibar gören bir şeyh olarak münzevî bir hayat yaşadığını bildirir *(Menâkıb-ı Akşemseddin, s. 138-139).*

909'da (1503) Göynükte vefât eden Hamdullah Hamdi babasının kabri yanına gömüldü. Lâtifî, Mecdî ve Riyâzî'nin , onun Necâtî Bey'in ölüm yılı olan

914’te(1508) vefat ettiğini söylemeleri yanlıştır. (*Resimli Türk Edebiyatı Tarihi cilt 1. say. 476)*

Hamdullah Hamdi’nin oğlu Zeynüddin Çelebi(ö.1570) devrin önemli hattatlarındandır.Hamdullah Hamdi, 15.yüzyılın ikinci yarısındaki edebî anlayış ve zevkin dışına çıkmamış ve bu dönemde Türk şiirine hâkim olan Câmî tesirinden kurtulamamıştır.

Yûsuf u Zelihâ’yı Ayasofya’nın top kandilleri altında yazdığını söyleyen Evliyâ Çelebi onu aynı devirde yaşayan Hamdi adlı bir başka şâirle karıştırmıştır.

Latîfî tezkiresinde belirtildiğine göre Hamdullah Hamdi, **Yusûf u Zeliha** mesnevîsini takdim ettiği padişah 2. Bayezid’den beklediği ilgiyi görmeyince sanatçılara değer verilmeyişinden **Leylâ vü Mecnûn** mesnevîsi ile **Kıyâfetnâme** adlı eserinde şikayetde bulunmuştur. Aşık Çelebi ile Hasan Çelebi, Hamdi’nin özellikle gazellerinin rağbet gördüğünü söylerken; Latîfî, mesnevî alanındaki gücünü ve şöhretini ön plana çıkarır.

Hamdullah Hamdi, Süleyman Çelebi’nin geliştirdiği mevlid yazma çığırına uyarak bir de mevlid vücuda getirmişse de onun bu eseri Çelebi’nin mevlidi yanında sönük kalmış ve rağbet görmemişdir. **Hamdinin tıpkı bunun gibi Yazıcızade Mehmed Efendi’nin Muhammediyyesine nâzire olarak yazdığı Ahmediyye ve ya Muhammediyye adlı bir eseri daha olduğu biliniyor.**

Hamdullah Hamdi’nin münâcatlar, naatler, kaside ve gazeller, kıta ve beyitlerden müteşekkil Divan’ı iki ayrı nüshâ halinde Süleymâniye ve Ali Emîri Kütüphanelerindedir.

1.2. MÜELLİFİN ESERLERİ:

- Yûsuf u Züleyhâ
- Leylâ vü Mecnûn
- Tuhfetü’l-Uşşak
- Kıyâfetnâme
- Ahmediyye (Mevlid)
- Divân
- Mecâlisü’t-Tefâsir

1.2.1 Yûsuf u Züleyhâ. 1492 yılında aruzun ‘fâ i lâ tün/ me fâ i lün/ fa’ i lün’ kalıbıyla yazılan eser, Fuzûlî’nin Leylâ vü Mecnûn’u yazılıncaya kadar Türk Edebiyatının en başarılı mesnevisi sayılmıştır. Molla Cami’nin aynı isim ve mevzûdaki Farisi mesnevisinden te’sir ve kuvvet alınarak yazılan bu eser, Hamdi’ye haklı bir şöhret sağlamış ve çok sayıda yazmaları minyatürlü nüshaları meydana getirerek geniş ölçüde okunmuştur.

Bu eser şöhretine layık bir ustalıkla sağlam ve sanatlı bir dille yazılmış; içinde aşk halleri, iman halleri, tabiat güzellikleri yer yer lirik ve ahenkli mısralarla tasvir ve hikaye edilmiştir. Yûsuf u Züleyhâ'nın Türkiye'de resmî ve özel kütüphanelerde 104, yurtdışında ise yirmi beş kadar nüshasının tespit edilmesi gördüğü rağbetin delîlidir.

Yûsuf u Züleyhâ üzerine bir doktora çalışması hazırlayan Mehmet Naci Onur tarafından şairin edebî hayâtı ve edebî şahsiyeti üzerine incelemeyle birlikte yeni harflerle yayımlamıştır(Ankara 1991).

1.2.2. Leylâ vü Mecnûn. 905 (1459-1500) yılında tamamlanmış olup Câmî'nin aynı konuda kaleme aldığı eserin etkisi altında yazılmıştır. Aruzun 'me fâ i lün/ me fâ i lün/ fe û lün' kalıbıyla yazılan eser Yûsuf u Züleyhâ kadar ilgi görmemesine rağmen Türk edebiyatında ilk Leylâ vü Mecnûn mesnevilerinden biri olması bakımından önemlidir. Zülfü Güler tarafından bir doktora çalışmasına konu edilen eserin az sayıdaki nüshalarının en iyileri *Süleymaniye(nr.3901) , İstanbul Üniversitesi(nr.800) ve Millet(nr.1164)* kütüphânesinde bulunmaktadır.

1.2.3. Tuhfetü'l-Uşşak. Hamdullah Hamdi'nin en orijinal mesnevisi kabul edilen eserin konusunu, Hıristiyan bir kıza aşık olup onunla evlenebilmek için dinini terk eden bir tüccarın oğluyla bu kızın hikayesi anlatılır. Eserin sonunda hikayenin kahramanı, eşi ve çocuklarıyla birlikte İslâm'a döner. Aruzun 'me fâ i lün/ me fâ i lün/ fe û lün' kalıbıyla yazılan eserin adını Enîsî, Mûnisü'l-Uşşak şeklinde kaydetmiştir. Tuhfetü'l-Uşşak'ın *British Library(nr.7115)* ve Medine *Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey Kütüphanesi(nr. 8/811)* nüshaları karşılaştırılarak faksimilesiyle birlikte neşredilmiştir.*(Mes'ad S. Al-Shaman, JTS,15(1991))*

1.2.4. Kıyâfetnâme. Aruzun 'fâ i lâ tün/ me fâ i lün/ fa' i lün' kalıbıyla yazılmıştır. Kâtip Çelebi, Hamdullah Hamdi'nin bu eseri İmam Şâfiî'den tercüme ettiğini söylemektedir. Çeşitli kütüphanelerde*(Süleymâniye, Murad Buhâri,nr.330; Es'ad Efendi ,nr.3613)* on beş kadar yazma nüshası tespit edilen 150 beyitlik bu mesnevi Âmil Çelebioğlu tarafından yayımlanmıştır.

1.2.5. Divan. Bilinen iki nüshasından biri Süleymaniye Kütüphanesi'nde *(Ali Emîrî Efendi, Manzum, nr.2626),* diğeri Millet Kütüphanesindedir. *(Ali Emîrî Efendi ,Manzum,nr.120)* Süleymaniye nüshasında iki münâcât, altı na't, bazıları Farsça 182 gazel, on sekiz kıta, bir tarih ve üç beyit vardır (bk. TYDK,1, 76-77)

***** Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan iki ciltlik satır arası Kur'an tercümesinin *(Koğuşlar,nr.428,429)* 1. cildinin başında eserin Hamdullah Hamdi'ye ait ve müellif hattı olduğu kaydedilmiştir.

Enîsî, Hamdullah Hamdi'nin tasavvufa dair bir risâle ile bir fıkıh kitabı telif ettiğini söylüyorsa da bunların herhangi bir nüshasına rastlanmamştır.

1.3. ER-RİSALETÜ'L-AHMEDİYYE Fİ'L-VELADETİ'L-MUHAMMEDİYYE HAKKINDA

(Hacı Selim Ağa Ktb., Kemankeş Emir Hoca, nr. 181; ***İÜ Ktb. Nr.1980*** **- incelediğimiz bu eser bu numaralı eserdir.***)* Hamdullah Hamdi'nin 900(1494-95) yılında kaleme aldığı ve daha çok ***Mevlid*** adıyla bilinen bu eserin adı Şekâik Tercümesi ile Keşfü'z-zünûn'da ***Muhammediyye*** olarak geçmektedir. Eserden Mevlid-i Cismâni ve Mevlid-i Rûhânî adıyla söz eden kaynaklara da rastlanmaktadır*(Aşık Çelebi,vr.89; Kınalızâde s.309).*

Hamdullah Hamdi'nin Mevlid-i Nebevi(Nebi) ve Muhammediyye adlı iki ayrı eserinin olduğundan söz edilmesi (Osmanlı Müellifleri, 2 , s.135) yanlıştır.Âşık Çelebi ile Katip Çelebi'nin 'Mevlid-i Cismâni ve Mevlid-i Rûhânî' dedikleri eser de budur. Aruzun 'fâ i lâ tün/ fâ i lâ tün/ fâ i lün' kalıbıyla yazılan mesnevînin sonundaki:

'Aḥmediyye oldı bu mevlüde nām
Naẓmını itdüm ṭoḳuz yüzde tamām'

beyti eserin adını ve telif tarihini göstermektedir. Bu eserde Fil Vakası, Hz. Peygamberin doğumu, mi'rac ve hicret gibi olaylar anlatılmıştır.

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde bulunan iki ciltlik satır arası Kur'an tercümesinin *(Koğuşlar,nr.428,429)* 1. cildinin başında eserin Hamdullah Hamdi'ye ait ve müellif hattı olduğu kaydedilmiştir. Ayetler harekeli iri nesih, satır arası Türkçe mealler ise kısmen harekeli nesihle yazılmıştır. Bu eser Enîsî'nin kaydettiği Mecâlisü't-tefâsîr olmalıdır. *(İslam Ansiklopedisi, Diyanet yayınları, say. 45)*

Üzerinde çalıştığımız eser Ahmediyye, Muhammediyye, Mevlid olarak bilinen eserdir. Elimizdeki nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde 1980 numaralı eserdir. Kayıtlarda Er-risâletü'l-Ahmediyye fi'l-velâdeti'-l Muhammediyye olarak geçmektedir. 1494-95 yıllarında yazılmıştır.

Kitabın dışında 3258 ve 35 yazmaktadır. Eser deri kaplı ve köşeleri hayli yıpranmıştır. 1a'da Rızâ Paşa Kütüphânesi yazmaktadır. Ayrıyeten Er-risâletü'l-Ahmediyye fi'l-velâdeti'-l Muhammediyye ismi yazılmaktadır. TC İSTANBUL DARÜLFÜNUNU KÜTÜPHANESİ 1943 mührü basılıdır. 1980-35 numarayla kayıtlıdır.

Eserde şu konular geçmektedir:

2. LİTERATÜR TARAMASI

Eski Anadolu Türkçesi: Eski Anadolu Türkçesi, 13 ve 15. asırlar arasında kullanılan Türkçe'dir. Bu devre, sonraki iki devreden oldukça farklıdır. "Orta Asya kültür ve medeniyeti" tesirindeki "Eski Türkçe" ile, "ortak İslâm kültür ve medeniyeti"nin tesirindeki "Batı Türkçesi" arasında yer alan ortak bağların hissedildiği bir devredir. Yani, Batı Türkçesi'ni, Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıca-Türkiye Türkçesi diye ikiye ayırmak da mümkündür.

Eski Anadolu Türkçesi için, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan önceki Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemlerini de içine aldığından, Almanca *Altosmanische* kelimesinin karşılığı olan "Eski Osmanlıca" terimi de kullanılmıştır. Hatta bazı dilciler, Eski Anadolu Türkçesi ifadesinin, Anadolu dışındaki Osmanlı şehirlerinde meydana getirilen eserleri içine almadığını ileri sürerek bunuın yerine "Tarihi Türkiye Türkçesi" terimini kullanmanın daha isabetli olacağını ifade etmektedirler. Ancak gerek "Eski Osmanlıca" gerek "Tarihi Türkiye Türkçesi" şeklindeki isimlendirmeler fazla yaygınlık kazanmamıştır. İlmi açıdan bu dönemi en iyi ifade eden adlandırmanın Eski Anadolu Türkçesi olduğu kabul edilmiş ve bugün Türkiye Türkolojisinde bu isim yaygınlık kazanmıştır.

Bu devrede Batı Türkçesi'ne geçen Arapça ve Farsça kelime ve terkipler fazla değildir, ancak devrenin sonlarında yavaş yavaş artmıştır. Böylece 15. asrın sonlarında Osmanlı Türkçesi'nin doğuşu hazırlanmış olur. Bu devrin Türkçesi, daha açık ve anlaşılır olarak karşımıza çıkar. Mevlid, Yûnus Dîvânı bunun en güzel örnekleridir.

Eski Anadolu Türkçesi'nde cümle yapısı, Türkçe'nin başlangıcından günümüze kadar hiç değişmeyen normal cümle yapısını muhafaza eder. Cümle unsurları yerli yerindedir. Ancak Farsça'nın tesiri ile nesirde "ki"li cümleler oldukça fazla görülür. Ayrıca bu devir Türkçesi, Eski Türkiye Türkçesi diye de adlandırılır. Daha çok, bu isim, Türklüğün Rumeli'ye geçişinden sonraki devre için kullanılmıştır.

Türkçenin tarihî bir devresi olan ve 13-15. asırları içeren Eski Anadolu Türkçesi döneminde Arap harfleriyle bir çok Türkçe manzum ve mensur metin meydana getirilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi, Batı Türkçesinin bir oluş ve kuruluş devresi olarak kabul edilir. Bu dönemde, Türkçede bir yandan Eski Türkçe dönemindeki bazı kelime ve şekiller devam ederken, diğer yandan Türkçeye Arapça, Farsçadan yeni yeni kelimeler girmeye başlamıştır. Nazım dili nesir diline göre daha ağırdır. Nesir dili temiz ve durudur. Eski Anadolu Türkçesi devrinde bir çok Türkçe eser yazılmıştır. Bunların yazılmasında Anadolu beylerinin büyük teşvikleri vardır.

Anadolu bölgesinde meydana gelen sosyal ve siyasi gelişmeleri göz önünde bulundurarak Eski Anadolu Türkçesi'ni tarihi dönemleri bakımından Selçuklular dönemi, Beylikler dönemi ve Osmanlılar dönemi olmak üzere üç alt döneme ayırmak mümkündür.

Eski Anadolu Türkçesi alananında yapılmış çalışmaları şöyle sıralayabiliriz.

Yusuf Tepeli (1999), Hoca Mesud tarafından 1350yılında Farsçadan Türkçeye manzum olarak çevrilen 5703 beyitlik oldukça hacimli bir mesnevi olan *Süheyl-i Nevbahar* adlı eseri incelemiştir. Çalışmada eser, transkribe edildikten sonra, gramer ve metin özellikleri bakımından irdelenmiştir. Eser imla bakımından belirli bir tutarlılık göstermemektedir. Fakat ünlüler büyük ölçüde harfle belirtilmiş; hatta Arapça farsça kelimelerin yazımında bile bu yola gidilmiştir. Ayrıca metinde ünlü uyumui kalınlık-incelik bakımından bugünkü Türkçeye uyumluyken, düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından da geçiş dönemi özelliklerini taşımakta ve belli bir tutarlılık göstermediği belirlenmiştir.

Hacı Ömer Karpuz(1991), 15.yüzyılda Afyon'da yaşamış olan Abdürrahim Karahisari'nin 1461 yılında yazmış olduğu *Vahdetname* isimli mesneviyi incelemiştir. Çalışmada önce Vahdetname'nin edisyon-kritikli metni hazırlanmış, daha sonra metinde geçen kelimeler gramatik fonksiyonlarıyla sıralanarak alfabetik indeks düzenlenmiş, kullanılan eklerin indeksi hazırlanmıştır.

Hanifi Vural(1999), 15. yy şairlerinden Hatiboğlu'nun *Letayifname* adlı mesnevisini incelemiştir. Giriş, transkripsiyonlu metin ve gramatikal dizin olmak üzere üç ana başlık altında ele alınan çalışmada, eserin kendi döneminin özelliklerine uygun olarak dil yapısı bakımından genel hatlarıyla Eski Anadolu Türkçesi sınırları içinde kalmakla birlikte diğer Türk şiveleriyle de kimi durumlarda benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, dil malzemesi bakımından oldukça zengin olan eserde, bugün arkaik denilebilecek birçok kelime ve deyime yer verildiği tespit edilmiştir.

Gürer Gülsevin(1997), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler* adlı eserinde Türkiye Türkçesindeki eklerin görev ve fonksiyonlarını tespit edebilmek için Eski Anadolu Türkçesindeki yapım ve çekim eklerini incelemiştir. Eserde doğrudan dodğruya metinlere dayanan ayrıntılı dil çalışmalarının önemine de vurgu yapmıştır.

Mustafa Argunşah(1999), 14. yüzyılın sonlarıyla 15. yüzyılın ilk yarısında yaşamış Muhammed b. Şirvani'nin Osmanlı Hükümdarı İkinci Murat'a takdim ettiği *Tuhfe-i Muradi* isimli eseri incelenmiştir. Yapılan metin çalışmasında, eserin birinci derecede bir tıp kitabı olmadığı, yalnızca cevherler ve güzel kokular anlatılırken bunların tıpta kullanışlarına da yer verildiği tespit edilmiştir.Çalışmada o devir eserlerinde nadir görünen veya yalnız üzerinde çalışılan esere ait olan dil özellikleri örneklerle verilmeye çalışılmıştır.

Nihan Özden, Hayali'nin *Ravzatü'l-Envar* adlı yüksek lisans tezi, çalışmasında , transkripsiyonlu metin- gramatikal indeks-şekil bilgisi çalışması yapılmış. Eski Anadolu Türkçesinin özellikleri ve şekil bilgisi verilmiş Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana bilim dalı yayınlarındandır.

Hatice Şahin'in *Eski Anadolu Türkçesi* çalışmasında Eski Anadolu Türkçesinin özellikleri anlatılmış. Eski Anadolu Türkçesinin başlangıcı dönemleri ve bu dönemlere ait başlıca eserleri kısaca tanıtılmış, yazım imla ses ve biçim özellikleri genel hatlarıyla ortaya konmuştur. Ayrıca döneme ait metinlerin tıpkı basımları da yer almaktadır.

Halil Ersoylu(1989), *Cem Sultan'ın Türkçe Divanı* adlı eseri incelemiştir. Cem Sultan'ın Türkçe Divan'ı Eski Anadolu Türkçesi'nin son dönemine ait bir eser olduğu belirtilen çalışma; giriş, metin, nüsha farkları gramer notları ve sözlük bölümünden oluşmuştur. Eserin Türk kültürü bakımından büyük önemi vardır; çünkü eserin şairi, Osmanlı hanedanlarından birine aittir.

Halil Ersoylu(1996), *Kız Destanı(Haza Hikayet-i Kız ma'a Cühud)* adlı çalışmayı yapmıştır. Haza Hikayet-i Kız ma'a Cühud'un kimin tarafından yazıldığına dair bir kayıt bulunmadığı gibi, eserin yazılış tarihi de belli değildir. Eserdeki anlatım tarzı halk üslubu, buna bağlı olarak da kullanılan dil tarihi halk dilidir.

İlhan Koca(1997), *Mecma'ül-Envar* adlı yüksek lisans tezinde metnin yazı çevirimini yapmış ve gramatikal indeks hazırlamış. Çalışma Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Muzaffer Akkuş(1995), *Kitab-ı Gunya* adlı çalışmayı yapmıştır. Kitab-ı Gunya 14. yüzyılınikinci yarısına ait bir eser olmasına rağmen, imla bakımından Uygur yazı dilinden gelen birtakım özelliklere sahip olduğu ve Arap ve Fars yazı dili geleneğinden gelen yazılış özelliklerini taşıdığı tespit edilmiştir. İnceleme - Metin- İndeks çalışması yapmıştır. Ayrıyeten tıpkıbasım bölümü de vardır.

Faruk Kadri Timurtaş(1994), *Eski TürkiyeTürkçesi* 14.yy, gramer-Metin-Sözlük adlı çalışma yapmıştır. Araştırma ve incelemenin konusunu 15.yüzyılın ilk yarısında (Çelebi Mehmet ve İkinci Murat devirlerinde) yetişmiş olan şairlerin ve eserlerinin gramer hususiyetleriile bunların metni küçük sözlüğü yeşkil etmektedir.

İbrahim Delice(1997), Niğdeli Muhibbi ve Gül ü Nevruz Mesnevisi adlı çalışmayı yapmıştır. Çalışmada Gül ü Nevrus mesnevisinin geleneğinden bahsedilerekeserin muhtevası, eserin dil özellikleri, vezin, kafiye ve redif verilmiştir.

Ahmet Bican Ercilasun'un *Türk Dili Tarihi* adlı eseri bu çalışmamızda önemli bir kaynak oldu. Bu eserde Türk dilinin gelişimi ayrıntılı bir şekilde izah edilmiş.

Bilal Yücel(1999), 700 Yıl Ara ile Batı Türkçesi Grameri Üzerine: l İsim İşletme Ekleri adlı çalışmayı yapmıştır. Makalede, Batı Türkçesinin 700 yıl öncesini ve sonrasını, isim işletme ekleri açısından araştırarak başlangıç ile günümüzdeki benzerlikleri ve farklılıkları tespit etmeye çalışılmıştır.

Önder Çağıran(200), Tıbbi Nebevi'den İsim Çekim Ekleri adlı çalışmasında, on beşinci yüzyılın ilk çeyreğinde yazılan Ahmed Dâi'nin Tıbbi Nebevi isimli eserinde isim çekim eklerini sırasıyla işlemiştir.

Mustafa Özkan'ın *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi* adlı çalışmasında Eski Anadolu Türkçesiyle ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiş.

Orhan Kemal Tavukçu'nun Halili'ye ait *Firkatname* çalışmasını Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamıştır. Bu tezin danışmanlığını Doç. Dr. Turgut Karabey yapmıştır.

Sadettin Kocatürk *Gülşehri ve Felekname* çalışmasında 13. y.y. Anadolu kültür tarihinin temel taşlarından birisi olan Şeyh Ahmed-i Gülşehri ve en önemli eseri Felek-Name adlı Farsça mesnevisini çevirmiştir.

Adem Ceyhan, *Bedr-i Dilşad'ın* Doktora tezi *Murad-name çalışmasında,* İnceleme ve metin çalışması yapmıştır. İstanbul, 1994 tarihli tezin danışmanlığını Prof. Dr. Metin AKAR yapmıştır.

Şerif Ali Bozkaplan, Doktora tezi çalışmasında *Camasbname*'sinde dönemin dil özellikleri, kısmi transkripsiyon, söz dizini çalışmaları yapmış.

İsmail Hikmet Ertaylan'ın *Tabiatname* çalışması İstanbul'da 1960 tarihinde hazırlanmıştır.

Nurcan Öznal Güder'in *Dasitan-ı İbrahim Ethem adlı* Yüksek Lisans Tezini, Metin-Sözlük-Ekler Dizini bölümlerine ayırmıştır.

Ayhan Gültaş'ın *Abdülvasi Çelebi ve Halilnamesi* Doktora Tezi olarak 1985 yılında hazırlanmıştır.

Osman Horata, *Cemali'ye ait Hüma vü Humayun (Gülşen-i Uşşak),* ı Doktora Tezi olarak hazırlamıştır.

Hasibe Mazıoğlu'nun, *Ahmet Fakih Kitabu Evsaf-ı Mesacidiş-şerife,* çalışması Ankara, 1974 tarihlidir.

Mustafa Özkan, *Mahmud b. Kadi-i Manyas, Gülistan Tercümesi'nde* Giriş-İnceleme- Metin –Sözlük çalışmaları yapmıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. MATERYAL

Üzerinde çalıştığımız eser İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nadide Eserler Bölümü'nde 1980 numaralı eserdir. Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Kemankeş Emir Hoca, 181 numaralı da bir nüshası olduğu kayıtlarda geçiyor.

Kitabın dışında 3258 ve 35 yazmaktadır. Eser deri kaplı ve köşeleri hayli yıpranmıştır. 1a'da Rızâ Paşa Kütüphânesi yazmaktadır. "Er-risāletü'l-Ahmediyye fi'l-velādeti'-l Muhammediyye" ismi yazılmaktadır. TC İSTANBUL DARÜLFÜNUNU KÜTÜPHANESİ 1943 mührü basılıdır. 1980-35 numarayla kayıtlıdır.

Eserimizin yazarı Hamdullah Hamdi'dir. Ama kütüphane katoloğunda " ismini kullanmıştır. Ama bütün kaynaklarda Hamdullah Hamdi diye geçmektedir. Ve kaynalarda böyle bir farklılıtan bahsedilmemiştir.

Eserin ismi konusunda farklılıklar var. Hamdullah Hamdi'nin kaleme aldığı ve daha çok ***Mevlid*** adıyla bilinen bu eserin adı "Şekâik Tercümesi" ile "Keşfü'z-zünûn"da ***Muhammediyye*** olarak geçmektedir. Eserden Mevlid-i Cismâni ve Mevlid-i Rûhânî adıyla söz eden kaynaklara *(Aşık Çelebi, vr.89; Kınalızâde s.309).*da rastlanmaktadır ama Kütüphane katoloğunda "Er-risâletü'l-Ahmediyye fi'l-velâdeti'-l Muhammediyye" diye geçmektedir.

Eser 55 varaktan oluşmaktadır. 110 sayfadan ibarettir. Harekeli nesihle yazılmıştır. Her varak çift sütundur. Her bir sütunda ise on üç satır yer almaktadır. Bazı sayfalarda 11-12 satır yer almaktadır. Eser Aruzun "fâ i lâ tün/ fâ i lâ tün/ fâ i lün" kalıbıyla yazılmıştır.

Eserde Hz. Muhammed'in doğumundan önceki olaylar, mucizeler; doğumu, peygamberlik gelmesi, miracı, hicreti, vefatı anlatılmıştır. Dolayısıyla klasik mevilt yapısına uymaktadır. Mesnevi, mersiye, münacat yer alıyor. Ayrıyeten meşhur Fil Vakası, Şehab-ı Sührevred Hikayesi var. Dönemine göre yalın diyebileceğimiz bir dile sahip. Yine de Arapça, Farsça tamlamalara çokça yer verilmiştir.

Eserde ayet ve hadislerden iktibas yapılmıştır.

Eserde silinmiş, okunamayacak derecede bazı yerler sözcükler var.

3.2. YÖNTEM

Eserimizin yazı çevirimini yaptık. Kullandığımız transkrib alfabesini çalışmamızda verdik. Eserdeki Arapça kısımları transkribe etmedik; sadece Latin harflerine çevirdik ve Arapça kısımların Türkçelerini dip not olarak belirttik. Ayet ise hangi sure ve hangi ayet olduğunu belirttik. Arapça kısımların okunuşunu italik yazıyla verdik. Kalan kısımları transkribe ettik.

Eserde çalışılırken her varak için bir numara, her sütun için bir harf verilmiştir. Her sütun içinde bulunan satıra da satır numarası verildi. Örneğin varağın numarası 2, sağ sütun 2a, sütunlardaki her bir mısra için de numara verdik. 2a1, 2a2... gibi.

Metinde silinmeden dolayı okuyamadığımız yerleri üç noktayla belli ettik.

Eserimizin Giriş kısmında eser hakkında, müellif hakkında ve müellifin diğer eserleri hakkında bilgi vermeye çalıştık.

Şekil bilgisi çalışması yaptık dönemin gramer bilgilerini eserden örnekler vererek anlatmaya çalıştık. Bu şekilde dönemin dil yapısı hakkında ve sözcük türleri ve çekimleri hakkında bilgi vermiş olduk. Bu alanda yapılmış çalışmaları literatür taraması yaptık.

Bulgular kısmında eserin döneminin -15.yy- dilbilgisi özelliklerini metinden örnekler vererek anlattık. İsim çekim eklerini, zamir, sıfat, zarf, edatları, basit zamanlı ve birleşik zamanlı fiil çekimlerini, sıfat fiilleri ve zarf fiilleri anlatmaya çalıştık.

Metinden verdiğimiz örneklerin sayfa ve satır numarasını belirttik. Cümle bilgisi üzerinde durmadık. Çalışmamızın bu kısmıyla dönemin dil özelliklerine değinmeye çalışmış olduk.

Mevlidin transkripsiyonlu metnini verdik. Asıl çalışmamızı bu kısım teşkil ediyor. Çünki üzerinde çalıştığımız eserin yazı çevirimini yaptık. Arapça kısımları transkribe etmedik, dipnot olarak Türkçe anlamlarını verdik. Kullandığımız transkripsiyon alfabesini verdik.

Ve sonunda gramatikal indeks hazırladık. İndekste tamamlamaları da belirttik. Kelimelerin anlamlarını verirken metindeki anlamlarını vermeye çalıştık. Bu ksımda kelimelerin oluşturduğu tamlamalarıyla da verdik Eserin sonunda yararlandığımız kaynakları belirttik.

3.3. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء :	’
ا :	A, a – ā –E, e
ب :	B, b
ت :	T, t
ث :	S̱, s̱
ج :	C, c
چ :	Ç, ç
ح :	Ḥ, ḥ
خ :	Ḫ, ḫ
د :	D, d
ذ :	Ẕ, ẕ
ر :	R, r
ز :	Z, z
س :	S, s
ش :	Ş, ş
ص :	Ṣ, ṣ
ض :	Ḍ, ḍ - Ż, ż
ط :	Ṭ, ṭ
ظ :	Ẓ, ẓ
ع :	ʿ
غ :	Ġ, ġ
ف :	F, f
ق :	Ḳ, ḳ
ك :	K, k
ك :	Ñ ,ñ
ل :	L, l
م :	M, m
ن :	N, n
و :	V, v ō̈ ū
ة :	H, h
ي :	Y, y , ī

3.4. TRANSKRİPSİYONLU METİN

1b

(Fā i lā tün fā i lā tün fā i lün)

1. Ẕikr-i ***bismillāhirraḥmānirraḥīm*** [1] Oldı cümle emre ʿünvān-ı ʿaẓīm

2. Emr-i ẕī-bāl olsa murġ-ı tīz-per Perrine olmasa ismullāh fer

3. Per açub pervāza āġāz idemez Ferri yoḳ perrinde pervāz idemez

4. Ẕikr-i Ḥaḳ çün per-i murġa fer ola Yaraşur sīmurġ-ıla hem-per ola

5. Ol ki ister Ḳāf-ı sīmurġa ire Ẕikr-i Ḥaḳ perverdesi murġa ire

6. Ẕikr-i Ḥaḳdur ravża-ı ḫuld-ī berīn ***fartehū minhā bi-efvāhi'l- yaḳīn*** [2]

7. Her ki bu mertaʿde cānperver olur Ḥaḳ ṭarīḳında ġażanfer olur

8. Seyrine irmez anuñ berḳ u burāḳ Olımaz meydān-ı ʿarş aña ṭuraḳ

9. Her ki Allāh'a murġ-ı hānedür Ḥabb-ı ḥubbullāh o murġa dānedür

2a

1. Her ne ṭūṭī kim kelāmı ḥamd ola Āşiyān aña maḳāmı ḥamd ola

2. Sükkeri şükr-ile olur ʿīşi bes Ḳanda ṣayd eyler anı ḳand-ı ḳafes

3. Kim livāü'l-ḥamd eyler iḳtidā Menzil-i Maḥmūd'a bulur ihtidā

4. Menzile irmek diler-iseñ iy refīḳ Menzile şerʿi Muḥammed'dür tarīḳ

5. Menzili şerʿüñ ḥaḳīḳatdür aḫī Ḥaḳḳa bundan özge yoḳdur yol daḫı

6. Yolu menzil ṣanmayan menzil alur Menzili fehm itmeyen yolda ḳalur

7. Gerçi yolsız menzile irmez kişi İllā kim menzilde yürür yol işi

---

[1] *Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.*
[2] *Oradan yakın ağızlara yükseliniz.*

8. *ḳāle İmāmü'l-Ḳuşeyri küllü şerīᶜatin ġayru müeyyidetin bi'l-ḥaḳīḳati*

9. *fe-ġayru maḳbūl ve küllü hakīkatin ġayru muḳaydetin bi'ş-şeriᶜati fe-ġayru*

10. *mahsūl el-ḥaḳīḳatü müşāhedetü'r-rübūbiyyet ve'ş-şeriᶜatü iḳāmetü'l-ubūdiyyet* [3]

11. Raḥmetullāha vesīle isteyen Her dü ᶜālemde fażīlet isteyen

12. Beg yapışsuñ Muṣṭafā dāmānına Tā ki āfāt uġramaya cānına

13. Muṣṭafā'dur ḫayr-ı mevlüd-i zemīn Muṣṭafā'dur raḥmetenliᶜl-ᶜālemīn

2b

1. Muṣṭafā'dur aṣl-ı cümle cism ü cān Pertev-i nūr-ı zemīn ü āsumān

2. Ḥaḳ Taālā'nuñ ḥabībi Muṣṭafā Cümle emrāżuñ ṭabībi Muṣṭafā

3. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

4. Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

5. **rivāyet**

6. Ḫıżırdan rāvīdür iki dîn eri Biri Şeybān biri Sehl-i Tüsterī

7. Bu söze kim itdi ḫallāḳ-ı cihān Muṣṭafā nūrını nūrından ᶜayān

8. Nūrı cānıdur tenine fer virür Hem görür hem görinür hem gösterür

9. Cān-ı Aḥmed'den yaratdı ᶜālemi Gerçi cismin itdi anuñ Ādemi

10. Aḥmed'üñ cānı pederdür ᶜāleme Gerçi kim cismi veleddür Ādem'e

11. Cānı anuñ toḫmıdur her ᶜālemüñ Cismi gerçi mīvesidür Ādem'üñ

12. *Ḳalen-nebiyyü ᶜaleyhi's-selām ene minallāhi ve'l-müminun minni* [4]

13. Muṣṭafā cānından oldı enbiyā Enbiyādan oldı cümle evliyā

---

[3] *İmam Kuşeyrī dedi ki: Hakikate dayanmayan şeriat kabul edilmez ve şeriatle ilgili olmayan hakikat mahsul değildir. Hakikat gerçekte görmek ve şeriate uygun ibadet etmektir.*

[4] *Peygamber(A.S.M) Şöyle buyurdu: Ben Allahtanım ve inananlar da bendendir.(Ben Allah tarafındanım, inananlar da benim tarafımdadır. (Hadis-i Şerif)*

3a

1. Evliyādan oldı müʿmin leşkeri	Ehl-i īmāndan yaratdı kāfiri
2. Diñle imdi eydeyin bir ḫoş mes̱el	Bu maḥallüñ müşkilin tā ide ḥall
3. Çün ṭulūʿ ide ufuḳdan āfitāb	Düşe cirminden anuñ mīrāta tāb
4. Düşe dīvāre o tābuñ pertevi	Rūşen ide pertevüñ ʿaḳs-i evi
5. Görince eyler tenezzül āfitāb	Baʿżısından anuñ olur baʿżı tāb
6. Āfitābuñ cirmi maḥżā nūrdur	Her diyār ol nūr-ıla maʿmūrdur
7. Gerçi kāfir oldı ẓulmānī çū-dūd	İllā vardur anda hem tāb-ı vücūd
8. Muṭlaḳa ẓulmānīdür imkān-ı kevn	Nūra andan irişür ẓulmānī levn
9. Her ne cān kim ʿāṣi vü kāfir olur	Reng-i imkānı anuñ vāfir olur
10. Reng-i imkāndur cesed hem kibr ü kīn	Reng-i imkān itdi şeyṭān-ı laʿīn
11. Reng-i imkān ādemi ṭāmiʿ ḳılur	Bed- ṣıfāta cānını cāmiʿ ḳılur
12. Cānuñ adı nefs olur bu reng-ile	ʿİş ider geh hīle vü geh ceng-ile
13. Geh ider arṣlan gibi ceng ü cidāl	Geh işi şeyṭān gibi mekr-ile āl

3b

1. Ḥırṣ-ıla mūr u ʿadāvetle çü mār	Ekmedügi tarladan dāne umar
2. Ki ṭolaşur sūḳ içinde seg gibi	ʿĀleme ḥükm itmek ister beg gibi
3. Ṣofulanur ḫalḳa sāluslıḳ ṣatar	Müşterī olmayana yüz ṭaʿn atar
4. Müşterīye din ṣatar dünyā-yiçün	Vaʿẓ idüb menber deper ġavġa-yiçün
5. Ẕemm ider dünyā aña maḥbūb-iken	Mürşīd-i kāmil geçer mahcūb-iken
6. Başına ḳoyar melāmet ḫākini	Dirmeg-içün ʿālemüñ etrākini
7. Bir dem uyanub niçün utanmaz ol	Eyle beñzer ḥaḳḳı ḥāżır ṣanmaz ol

8. Bī-ġarazlar pendini ġūş eylemez Hālin añıb aġlayub cūş eylemez

9. Pür-taᶜaṣṣub pür-küdūretdür özi Pes taᶜaṣṣubdan ṣanur ṭoġrı sözi

10. Bir gün anı redd idiser mürīd Nār içinde yār olub aña mürīd

11. Ḳāle ehlü'l-ilm ü leyse fī-cehenneme ᶜaẕābun eşşedü min ᶜaẕābı men

12. eddai'l-marifete ve'l-meḥabbete velem yeteḥaḳḳaḳ bi-şey'in min ẕālike [5]

13. Yaᶜnī iden ᶜışk u ᶜirfān daᶜvāsın Bulmadın cānda bularuñ maᶜnāsın

4a

1. Aña dūzaḫda eşedd ola ᶜaẕāb ᶜĀḳıbet olmaḳ ne müşkildür ᶜiḳāb

2. Ol ki ᶜirfān u muḥabbet ehlidür Cennet içre ᶜālī niᶜmet ehlidür

3. Şimdi çoḳdur buncılayın nā-tamām Anuñ-içün basṭ olundı bu kelām

4. Yā İlāhi ṣaḳla daᶜvādan bizi Ünsüñ-ile pegle ġavġadan bizi

5. Reng-i imkāndan dilümüz ṣāf ḳıl Ṣūfī-yi ṣāfī gibi bī-lāf ḳıl

6. Bizi ᶜirfān yolına sedd eyleme Sūretā maḳbūl idüb redd eyleme

7. Bundan özge olmaya ḫüsrān işi Maᶜrifet yolına sedd ola kişi

8. ᶜIşḳuñ olsun cānımuzda derdimüz Ḳıl ḥabībüñüñ ṣalātın virdimüz

9. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

10. Aña kim baḫt u saᶜādet ḥāl olur Maḳdemi daḫı mübārek fāl olur

11. Gün gibidür fiᶜl-meṡel ol ādemi Ṭoġmadın ide münevver ᶜālemi

12. Anadan ol yıl ki toġdı Muṣṭafā Daḫı ṭoġmadın o faḫr-ı aṣfiyā

13. Bū'l-ᶜaceb bir ḳıṣṣa oldı Mekkede Nice ḳıṣṣa ġuṣṣa oldı Mekkede

---

[5] *Bir ilim ehli şöyle dedi: Cehennemde marifeti ve sevgiyi iddia eden bundan bir şeyi, gerçekleştirmeyen kimseden daha azaplı bir azap yoktur.*

4b

1. Ol mübārek yılda kim ṭoġdı o nūr Ġuṣṣa-iken oldı ol ḳıṣṣa sürūr

2. Ne mübārek vaḳt-imiş yā Rabb o dem Gitdi ol ġam geldi ol ṣāhib-ḳadem

3. Çün Necāşī yaʿni şāh-ı zengibār Ḫışm-ıla cemᶜ itdi leşker bī-şumār

4. Leşkerin ıṣmarladı iki şehe Birisi Eryātu biri Ebrehe

5. Ṣaldı anları Yemen üstine şāh Eyledi ġāret ol iklim-i tabāh

6. Çün Yemen milkin musaḫḫar itdiler Taḫt-ı Eryāta muḳarrer itdiler

7. Ol sebebden Ebrehe ceng eyledi Fitne vü ġavġaya āheng eyledi

8. İki bölük oldı zengiler hemān Cenge āġāz itdi cengīler hemān

9. Cengī zengī leşkeri itdi ḫurūş Ṣanki deryā-yı siyāh eyledi cūş

10. Her ṭarafdan fīle cengāl urdılar Ḫayḳırub meydān-ı cenge sürdiler

11. Her yañadan yüridi zeng-i sipāh Ceng-ile od reng-ile dürr-i siyāh

12. Gitfe ḳalḳan ṣaldı her veche ʿabūs Ne siper ṣan gūş-ı fīl-i Mengilūs

13. Ṣırtarub çün ḥamle eyler göz açar Ṣan ḳara tütün cihāna köz ṣaçar

5a

1. Her Ḥabeş kim nīzesin öz dönderür Biri biñden ṣanma kim yüz dönderür

2. Her Ḥabeş kim tıġ-ı berrān oynadur Ṣan bulutdur berḳ-ı rahşān oynadur

3. Oynadur elde kimi gürz-i girān Ṣan keşiş ṭağını el-burz-ı girān

4. Cengī zengī olmadın daḫı dürüst Elçi ṣaldı Ebrehe Eryāṭa cüst

5. Didi ne ḥācet ḳıravuz leşkeri Merd-sek meydān-ı cenge gel beri

6. Devlete her ḳanḳumız kim yār ola Taḫta geçib leşkere sālār ola

7. Şeh ḳabūl idüb bu sözi sürdi at Tā ki ḫaṣmın ide bir luᶜb-ıla māt

8. Virdi devrān bir ġurūr ol eblehe | Terrece gelmedi aña Ebrehe

9. Pehlevān-ı ceng cūy-idi o merd | Yoġ-idi bir kimseden ḳalbinde derd

10. İş bilen ḫaṣmın yegin görür ḳatı | Ger alū çıḳarsa anuñ devleti

11. Ebrehe bilürdi ammā düşmeni | Bir iş erine didi gözle beni

12. Geydi merdāne ṣavaş ālātını | Ceng-içün meydāna sürdi atını

13. Ḥayḳırıb at ṣaldılar birbirine | Çün muḳābil geldiler birbirine

5b

1. Çekdi Eryāṭ Ebrehe üstine tīġ | Çaldı anı bī-mehābā dirīġ

2. Çıḳdı nāgeh pusūdan ol merd-i gār | İtdi Eryāṭı dü-pāre çün ḫıyār

3. Çün ecel Eryāṭı eyledi tabāh | Ebrehe oldı Yemen milkine şāh

4. Dün Necāşī bu işi gūş eyledi | Ḫışmı baḥrı ḳaynadı cūş eyledi

5. Zīra Eryāṭa ᶜalem virmişdi şāh | Anı eylemişdi sālār-ı sipāh

6. Mācerā çün gūşine irdi hemīn | Şeh dilinden cārī oldı bu yemīn

7. Tā Yemen yirine başıp yüriye | Ebrehe ṣaçını yire süriye

8. Şāh ḳaṣdın çün işitdi Ebrehe | ᶜĀḳılāne cünbüş itdi Ebrehe

9. Bu mes̱eldür kim dimişdür bir ulu | Kesmedügüñ eli öp başuñda ḳo

10. Kesdi ṣaçın şāha gönderdi hemān | Bir avuç ḫāk-ile ki ey şāh-ı cihān

11. İşde ṣaçım geç ṣuçumdan ḳıl kerem | Süri anı baṣ bu ḫāk üzre ḳadem

12. Eyledüm uş yüzümi ḫāk-i zemīn | Şāh ḳadem baṣsun tamām olsun yemīn

13. Gūş-ı şāha irdi çün bu iᶜtiẕār | ᶜAfv idüb eyledi anı ber-ḳarār

6a

1. Ebrehe ṭutdı Yemende çün maḳām | Gördi ḥacca raġbet eyler ḫāṣ u ᶜām

2. Bir kelīse yapdı Ṣanᶜāde ulu	İtdi anı dürlü zīnetle ṭolu
3. Ol kilīseye Ḳuleys eyledi nām	Çün bināsın eyledi anuñ tamām
4. Gönderüb şāh-ı Necāşiye resūl	Ol kelīseyi aña medḥ itdi ol
5. Didi bir kāşāne yapdum şāh-içün	H̱oş ᶜibādetẖāne yapdum şāh-içün
6. Bir kilīsedür muṣannaᶜ bī-naẓīr	Ger olursa bendeye emr-i emīr
7. Kaᶜbeden hüccācını menᶜ ideyin	Mevsümin buḳᶜāda cemᶜ ideyin
8. Bilmedi kim kaᶜbe Beyt'ullāhdur	Ḥażret-i Ḥaḳḳa ᶜibādetgāhdur
9. Hem yapan anı H̱alīli'dür anuñ	Ṭoġrı yolına delīlidür anuñ
10. H̱āneden maḳṣūd ṣāhibhānedür	Ṣanma kim maṭlūb ṭālibẖānedür
11. Ara yirden zāᶜil itse dārını	Vechine ṭapar gören dīdārını
12. Her ki ol bu maᶜnādan āgāhdur	Ḳıla ana şemme vechullāhdur
13. Her kimüñ kim ḳıblesi zāᶜil degil	Perde-i kaᶜbe aña hāᶜil degil

6b

1. Ḳıblesi anuñ ki ola bī-cihāt	Ḳıblesi hāᶜil olmaz kāyināt
2. Dil ḳanı ḳıble-nümā-yı cān ola	Cān ḳanı kim tālib-i cānān ola
3. Ḥācī oldur Kaᶜbenüñ sırrın bile	Ḥacc idicek varlıġın ḳurbān ḳıla

4. **Medḥ-i kaᶜbe-i muazzama şerefehullāhu taᶜālā**

5. Āfāḳâ ṭoldı gün bigi envārı Kaᶜbenüñ	Ḳanı basar ki görine esrārı Kaᶜbenüñ
6. Tavūs-ı şāh-ı sidre ve sādeyke çaġırır	Lebbeyk dise bülbüli gülzārı Kaᶜbenüñ
7. Saᶜyinde ne ṣafā bulur ol ḥācā kim aña	Dīdāre perdedār ola dīvārı Kaᶜbenüñ
8. Mā u menīyi hūya ṣatar müşterīleri	Ṣanma hemān mīnā ola bāᶜzārı Kaᶜbenüñ
9. Ehl-i naẓār anuñ Ḥacer'in-Esved añlamaz	Gevher görinür aña her ehcārı Kaᶜbenüñ

10. Zerrīn oluġı ṣu yerine raḥmet aḳıdur Uşşāḳı üstine budur īsārı Kaᶜbenüñ

11. Ey Ḥamdī sür ḳara yüzüñi ḳara ṭonına Şāyed ṣuçuñı setr ide settārı Kaᶜbenüñ

12. Kim şerh ide nuᶜuti kemālin kelām-ile Çün ḥaḳ ḥabībi ḳıblesidür dārı Kaᶜbenüñ

13. Her ki ister cānına āb-ı hayāt Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

7a

1. Ebrehe'nüñ oldı fāş ol niyyeti Bozmaḳ istedügi ol cemᶜiyyeti

2. Çıḳdı bu āhenginüñ avāzesi İrdi iḳlīm-i Hicāza tāzesi

3. Bir Kenānī merd ana kīn eyledi Cūşa geldi ġayret-i dīn eyledi

4. Dil odur anda ola dīn ġayreti Dilde neyler kibr-ile kīn ġayreti

5. ᶜAzm-i sanᶜa itdi bu kīn-ile ol Ṭuymadın dīyār-ı deyre boldı yol

6. Ters idüb mihrāba sürdi ẖaçına Bir degil belki ẖaçuñ birḳaçına

7. Çıkdı ḳaçdı defᶜī anda ṭurmadı İş ṭuyuldı gerçi kimse görmedi

8. Ehl-i dāniş fikr ü taẖmīn itdiler Ḳandan oldı anı taᶜyīn itdiler

9. Gizlü iş itse cihānda bir kişi Ṣanmasın kim ṭuymaya ẖalḳ ol işi

10. Ġūş idicek Ebrehe ānı hemīn Ġayret-ile ẖışm-ıla itdi yemīn

11. Leşkeriyle tā Hicāza yürteler Kaᶜbenüñ ṭaşın ḳolaysa ṭartalar

12. Elçi gönderdi Necāşī'ye pelīd Fīlini istedi nice fīl işid

7b

1. Cüssesi ẖortumi ṣan kūh u kemer Dişi vü gūşi saña Nīle siper

2. Ol kemer altında aġzı īn gibi Nice īn örtüsü gitmiş sīn gibi

3. Başı ḳubbe ayaġı mermer sütūn İki gözleri iki yanmış fürūn

4. Ebrehe cemᶜi kes̱īr-ile hemān	Kaᶜbeyi yaḳmaġa ᶜazm itdi revān
5. Böyle cünbüş itdi çün ol bī-edeb	Ḳatlini farż añladı anuñ ᶜArab
6. Ẕü-nefer dirlerdi bir şāh-ı dilīr	Ḳarşuladı cemᶜ idüb cünd-i kes̱īr
7. Kim hecīn sürdi kimisi tāzī at	Tā şehi aṣḥāb-ı fīli ide māt
8. Rast itdi ṣafları çavuşlar	Nāᶜra-zenlerden belürdi cūşlar
9. Deve baġırması fīl ḳıjġırması	At süheyli pehlevān ḥayḳırması
10. Ṭoldı etrāf-ı cihāna toz gibi	Ḳan ṣaçardı nice merdüm köz gibi
11. Yay baġrından irüb oḳ yāresi	Ḳana ġarḳ oldı cigerler pāresi
12. Hāy-ı hūy āvāzı ṭoldı her cihāt	Kimi yürek oynadur kimisi at
13. Ġālib oldı āḳıbet aṣḥāb-ı fīl	Menᶜ idebilmedi anları ol il

8a

1. Leşkeri ṣındı ṭutuldı zünefe	Geçdi andan yöridi ol ehl-i şer
2. Çünki H̱aşām iline oldı ḳarīb	Ḳaṣd-ı menᶜ itdi Nüfeyl İbn-i Habīb
3. Devleti anuñda ḳāyım olmadı	Ṣındı ṭutuldı muḳāvim olmadı
4. Āḳıbet çün Mekkeye geldi yaḳın	Bir bölük yaġmacı er seçdi hemīn
5. İtdi Esved İbn-i Mesᶜūdī emir	Çoḳ ḥarām aldı Ḥaremden ol ḥamīr
6. Sürdi ᶜAbdu'l-muṭṭalībden ol zamān	İki yüz deñlü devesin bī-amān
7. Ebrehe bir kimse ṣaldı baᶜdez-īn	Mekke ehline Hünāta nām emīn
8. Didi bulub seyyidini vir ẖaber	Kim ḳıtāl-içün degildür bu sefer
9. Belki geldüm kim yıḳam bu dārı ben	Cemᶜ idem Ṣanᶜāde bu bazārı ben
10. Anlara söz yoḳ meger ceng ideler	Bu işüñ menᶜīne āheng ideler
11. Didi Abdu'l-muṭṭalīb ceng itmezüz	Yolın anuñ ceng-ile teng itmezüz

12. Ḫaṣmı anuñ belki ṣāhibdārdur Düşmenine ġālib ü ḳahhārdur

13. Her kim ol ḳahhār-ile ceng eyledi Dü-cihānı başına teng eyledi

8b

1. Oldı çün pür-ġuṣṣa ᶜAbdu'l-muṭṭalib Āḳıbet el-ḳıṣṣa ᶜAbdu'l-muṭṭalib

2. ᶜAzm idüb aṣḥāb-ı fīle buldı yol Ebrehe'nüñ meclisine girdi ol

3. Ebrehe aña ḫoş ikrām eyledi Niᶜmet-i luṭf-ıla inᶜām eyledi

4. Muhteşem merd-idi ol cedd-i ḥabīb Muḥterem ṭutardı anı her lebīb

5. Ḳanda ola gül bitürmek seng-i saḫt Mīvesine göre olur her dıraḫt

6. Pür-vecāhet olsa lāyıḳ ol şerīf Kim anuñ neslidür ol zāt-ı laṭīf

7. Yaraşur maḥbūb olursa ol ḥasīb Çün aña oldı cigergūş ḥabīb

8. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

9. Sözde sükker yidi ᶜAbdu'l-muṭṭalib Ebreheye didi ᶜAbdu'l-muṭṭalib

10. İy melīk şefḳat uma geldüm saña Aldıġuñ maᶜlūm ᶜaṭā eyle baña

11. Ebrehe'ye didi aña kim iy hümām Ṣūretüñe göre degil bu kelām

12. Ḳāniᶜ olduñ mihrden bir zerreye Rāżıᶜ olduñ būsitāndan terreye

13. Baḥrden umınca birḳaç dāneyi İsteseñ evlā-yidi bu ḫāneyi

9a

1. Didi ᶜAbdu'l-muṭṭalib iy şehr-i yār Ben benüm isterem anuñ ıssı var

2. Ṣāhibi ṣaḳlayubilür dārıdur Ḳahr olunmaz ᶜālemüñ ḳahhārıdur

3. Tubbaᶜ u Kisra vü seyfi Ẕī'l-yezen Ḳaṣd idüb bu beyte çekdiler miḥen

4. Bulmayub taḫrībe āḫir feth-i bāb Ḫāne-i ḳudretleri oldı ḫarāb

5. Virdi ol alduġı mālı Ebrehe Bu naṣiḥat ḳoymadı ol Ebrehe

6. Eyledi gerçi semāᶜ ol ḳāli ol — İtmedi ammā ḳıyās ol ḥāli ol

7. Çün ḳıyās eylemedi ol ḳīlden — Bī-ḳıyās irdi belā siccīlden

8. Geldi deryā-yı ebābīl üstine — Yaġdırıb eḥcārı siccīl üstine

9. Sufte itdi nice sengīn sīneyi — Ḫufte eyledi uyanmış kīneyi

10. Nice āhen çeyneyici merd-i gār — Ḍarb içüb bir ṭaşdan oldı tārumār

11. Terrece gelmez-iken gürz-i girān — Bir noḫūd miḳdārı ṭaşa virdi cān

12. Ḳuvvet ü ḳudret anuñ mālik odur — Nice ḳuvvet ehline hālik odur

13. Peşşe ḫorṭumunı çevġān eyledi — Ḳudretinden aña meydān eyledi

9b

1. Kelle-i Nemrūdı ṭop itdi aña — Ḳıṣṣası meşhūrdur n'itdi aña

2. Nice Nemrūdu nice aṣḥāb-ı fīl — Ḳahr-ı vaḳtinde anuñ ḫˇōr u ẕelīl

3. Her ḳulı kim ᶜāṣī vü cabbār olur — Eżᶜafi maḫlūḳ elinde ḫˇōr olur

4. Her ḳulı kim nefsini tuta ẕelīl — Yā Ḥabībullāh yāḫud ḫalīl

5. Her ki ister cānına āb-ı hayāt

6. Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

7. **Bu faṣl ol ḥabībi maḳṣūduñ ve ḫulāsa-i mevcūduñ vilādeti beyānındadır**

8. Ḥażret-i Aḥmed ki ḫallāḳ-ı ḥakīm — Anı ḫalḳ itdi ***ᶜalā ḫulūḳın azīm***[6]

9. Pāk ẕātına feżāᶜil söyledi — Fażlınuñ biñde birin şerh eyledi

10. Ol şekerden şerbet-i nāb idelüm — Ḫasta-dil uşşāḳa cüllāb idelüm

11. Her ki bu meclisde açar gūş-ı cān — Olsun aña bu şekerden nūş-ı cān

12. Cān odur bu şerbet aña nūş ola — Ol ḥabībe ᶜāşıḳ-ı pür-cūş ola

[6] - *Muhakkak ki büyük bir ahlak üzeresin. (Kalem Sûresi, Ayet 4)*

13. İşid imdi iy ḥabībüñ ᶜāşıḳı	Muṣṭafā didi bu ḳavl-i ṣādıḳı

10a

1. Yazdı Ḥaḳ kendü ḳatında adımı	Ṭīn-iken Ādem nebīler ḫātemi
2. Ḳavmine alḳış nebī itdi ḫalīl	Muştucumdur ᶜāleme rūh u celīl

3. ḳavluhu teᶜālā rabbenā ve baᶜse fihim resūlen minhüm ve ḳavluhu teᶜālā

4. ve mübeşşiren bi-resūlin min baᶜdi ismühü Ahmedü [7]

5. Hem anamuñ düşiyem didi resūl	Ol zamānda kim beni vażᶜ itdi ol
6. Bu şeker sözden dilerseñ mā-ḥażār	Diñle imdi ol vilādetden ḫaber
7. Çün rebiᶜü'l-evvele irişdi sāl	Ḫamlinüñ buldı ṭoḳuz ayı kemāl
8. On ikinci gicesinde māderi	Ẓāhir eylerken ṣadefden gevheri
9. Nāgeh aldı nergesin ḫāb-ı ḫafīf	Gördi kendüden çıḳar nūr-ı laṭīf
10. Eyle rūşen kim anuñla bī-ḳuṣūr	Şām iḳliminde göründi ḳuṣūr
11. Çün ṭoġa anuñ gibi gün ṣūreti	Ḳalamı ᶜālemde şāmuñ ẓulmeti
12. Ṣubḥ gibi rūşen olsa tañ mı şām	Çün ṭulūᶜ eyleye ol şems-i ẓulām
13. Çün uyandı gördi dārından ᶜayān	Nūr çıḳdı ṭoldı anuñla cihān

10b

1. Menbāᶜ-ı nūr olsa ṭañ mı ḥānesi	Nūra çün ser-çeşme dürdānesi
2. Hem havā yüzinde gördi bī-ḥicāb	Sündüs-i cennet döşendi çün seḥāb
3. ᶜİzzeti-içün ol hidāyet āyine	Yāᶜni dībālar döşendi pāyine
4. Üç ᶜālem hem üç maḳāmı itdi zeyn	Biri saṭḥ-ı kaᶜbe iki maşrıḳeyn

---

[7] *Allahu Tealanın sözüdür: Ey rabbim! Onlar arasında ve onların peygamberi olarak(Onlardan bir peygamber olarak) dirilt. Yüce Allah'ın ayetidir: Benden sonra ismi Ahmed olan peygamberi müjdele. (Saf suresi- 6)*

5. Yaʿni manṣūr ola ol şāh-ı kerem | Ġarba vü şarḳa dike dīnī ʿalem
6. Eyler-iken temāşayı ṣarīḥ | Şaḳḳ olub divār girdi üç melīḥ
7. Dil-rubālar cānfezālar ḫūblar | Ādemī şeklindeki maḫbūblar
8. Didiler ḫavf itme ḥūr-i cennetüz | Biz senüñle bu gice hem-ṣoḥbetüz
9. Müjde kim senden ṭoġısar bir ḳamer | Kāyinātuñ seyyidi ḫayru'l-beşer
10. Geldi ḫūrīler daḫı hem fevc fevc | Ṭoldı ḫāne nūr-ı baḥri mevc mevc
11. Muştıladılar aña anlarda heb | Kim ṭoġısar senden ol bedr-i ʿArab
12. Ne ʿArab belki münīrüʿl-meşrıḳeyn | Fātiḥü'l-kenzeyn-i faḫrü'l-ʿālemeyn
13. Nūrıdur iki cihānuñ ol veled | Ol veledden rūşen ola her beled

11a

1. Hem didiler didi Cibrile Ḫudā | Her ṭarafda bu gice eyle . . . .
2. Zīnet olunsun cemāl-i kāyināt | Kim ẓuhūr eyler kemāl-i kāyināt
3. Hem didi di cennetüñ rıḍvānına | Zīnet itsün ḳaṣrına eyvānına
4. Çün ḳarīb oldı nüzūl-ı pādişāh | Ḳaṣrını zeyn eylesün . . . .u sipāh
5. ʿÖmr-i dünyā ʿārife sāʿatdurur | Ḫāṣılı ol sāʿatuñ ṭaʿatdurur
6. Menzil-i uḫredür bu dünyā aña yol | Yolı menzil añlamaz illā cehūl
7. ʿĀḳıle menzil mi olur bu sebīl | Çün gelür her dem nidāyi'r-raḥīl
8. Hem didi di ḥūr-ile ġılmāna var | Ḥāżır eylesünler ol şāha niṡār
9. Ḳaṣrı yolına gelicek şehr-i yār | Ḳarşulayub aña itsünler niṡār
10. Yaʿnī dünyāya gelicek ol hümām | Ṣaçu ṣaçsuñ aña ol ḳavm-i kirām
11. Hem didi di dūzaḫuñ bevvābına | Ḳufl-ı raḥmet ura dūzaḫ bābına
12. Çün açıldı ḫalḳa raḥmet ḳapusı | Bend olunsa n'ola zaḥmet ḳapusı

13. Rūḥ-ı ḳudsīden çün oldı bu nidā | Bu beşāret ṭoldı arż-ıla semā

11b

1. Kim bu gice māh ṭoġar anadan | Ol Ḥabībullāh ṭoġar anadan

2. Her ki ister cānına āb-ı hayāt | Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

3. Āmine eydür çü-vaḳt oldı yaḳīn | Tā ṭoġa ol raḥmetenliᶜl-ᶜālemīn

4. Ṣuṣadum ol demde ṭururken ferāḥ | Ṣüd-ile düm ṣundılar ṭolu ḳadeh

5. Ṣüdden aḳ ḳardan ṣovuḳ içdüm zülāl | Lez̠z̠eti bal u şeker dimek vebāl

6. ᶜAḳlumı mest itdi anuñ şerbeti | Cānuma ṭoldı ṣafālar lez̠z̠eti

7. Ser-tā-ser oldı vücūdum ġarḳ-ı nūr | Ben ṭururken pür-sürūr u pür-ḥużūr

8. İndi bir aḳ ḳuş semādan ferr-ile | Arḳamı muḥkem ṣıġadı perr-ile

9. Ṭoġdı ol dem ṣadr-ı bedr-i enbiyā | Faḫr-i Ādem nūr-ı ᶜālem Muṣṭafa

10. Görmedi nefsüm belā cismüm nifās | Gördüm ammā rūḥa raḥat bī-ḳıyās

11. Cennetüñ cümle ḳapusın açdılar | Ḥūr u ġılman ḫalḳa raḥmet ṣaçdılar

12. Yaᶜni ṭoġdı çünki ol z̠āt-ı kerīm | Ẓāhir oldı cümle aḫlāḳ-ı ᶜaẓīm

13. Dūzaḫuñ ebvābına mühr urdılar | Yaᶜni her şer defterini dürdiler

12a

1. Geldiler bī-ḥad melāik cevḳ cevḳ | Ṭoldı nūr-ı raḥmet-ile taḥt u fevḳ

2. Çünki gördüm bu resm-i kes̠reti | ᶜAḳlumı yaġmaya virmiş heybeti

3. Başuma geldi yine çün ᶜaḳl u hūş | Gördüm evden gitmiş ol cūş u ḫurūş

4. Hem yitirdüm ol ṭoġan mevlüdümi | Virmişem ṣandum ziyāna südümi

5. Āh u efġān-ile baḳdum her yaña | Aġlayub ṣu gibi aḳdum her yaña

6. Bundan özge olmaya müşkil-i ziyān | Dil-i murādı bulınub yite hemān

7. İster-iken gördüm ol ṭāhir vücūd	Bir ṭarafda Kaᶜbe'ye itmiş sücūd
8. Gördüm ol nūruñ cemālin gözleyüb	Göbegin kesmişler anı ṭuzlayub
9. Eyleyüb hem sünnetinüñ resmini	Aḳ ṣufa sarmışlar arı cismini
10. Ol ki esbābın mükemmel eylemiş	Nergesin daḫı mükaḥḥal eylemiş
11. Gördüm anı ṭoldı cānum ẕevḳ-ıla	Almaḳ istedüm elüme şevḳ-ıla
12. Bir nidā geldi ki üç gün anı siz	Ṣaḳlañ ādem görmesün ol cānı siz
13. Ṣaḳlañ ānı genc-i ḥaḳdur ol ḥabīb	Gence irmek degmeye olmaz naṣīb

12b

1. Her ki ister cānına āb-ı hayāt	*Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt*
2. Anadan ṭoġdıġı gice ol ḥabīb	Çoḳ ᶜalāmet oldı ᶜālemde ġarīb
3. Cūşa geldi ol gice bir ḫoş nesīm	Oldı buyından muᶜaṭṭar her şemīm
4. Zeyn iderken gülşen-i rıḍvān eli	Ol yile irmiş meger iḥsān eli
5. Gülşen-i cennet nedür būy-ı Ḥabīb	Luṭf-ıla ṣunmış nesīme bir naṣīb
6. Ana raḥminden düşicek ol imām	Secde itdi ḥüsnine beytüᶜl-ḥarām
7. Ṣūret-i ḥaḳdur ḥaḳīḳat ḳıblesi	Aña ṭapsa nola ṣūret ḳıblesi
8. ***innallāhe ḫalaḳa ādeme ᶜalā sūretihi***[8]	
9. Didi ᶜAbdulmuṭṭalīb hem ol zamān	Otururdum kaᶜbede gördüm ᶜayān
10. Yüzleri üzre yıḳıldı her ṣanem	Kaᶜbede ḳalmadı s̱ābit bir ṣanem
11. Geldi dīvārından anuñ bu kelām	Maṭlaᶜından ṭoġdı ol bedr-i ẓülām
12. Küfr ü şirküñ perdesin çāk idiser	Bu ṣanemlerden beni pāk idiser
13. Dilleri gibi anı ehl-i ḍalāl	Büt evi itmişler-idi nice sāl

[8] *Muhakkak ki Allah Adem'i kendi suretinde yarattı. (Hadis-i Şerif)*

13a

1. Hem didi bir kūşesi anuñ ᶜayān	Gitdi bāṭıl geldi Ḥaḳ ṭoldı cihān
2. Bir bucağı didi geldi bir resūl	Nuṣret ü fetḥ-ile yol göstere ol
3. Bir bucağı didi Ḥaḳdan ḫalḳa nūr	Geldi vü gitdi ẓülām-ı şerr ü şūr
4. Didi dördünci bucağı yā Resūl	Ḫalḳa gönderdük seni açmaġa yol
5. İns ü cinne sensin iy şemᶜi münīr	Şāhid ü dāᶜī mübeşşir hem neẕīr
6. Hem yıḳıldı çoḳ kelīse ol gice	Kesr olındı ṭāḳ-ı Kisrā ol gice
7. Anadan düşdükde ol dīn serveri	Düşdi kāfir beglerinüñ efseri
8. Sāve baḥri yire ġavr itdi revān	Odı söyündi mecūsuñ ol zamān
9. Ol oduñ aṣlı bu kim guşt esb şāh	Hükm iderken ḫalḳa olub pādişāh
10. Devr-i Mūsa geçmiş-idi ol zamān	Ḳobdı Tebrīz-i ᶜAcemden bir cuvān
11. Adı Zerdüşt-idi ᶜuzlet eyledi	Kendüsinden çoḳ riyāżāt eyledi
12. Şeyhe uymadın çıḳub bir ḳulleye	Bir zamān anda otırdı cilleye
13. Eyledi ol cillede şām u seḥer	Ẕikr ü ṣumt u ᶜuzlet u cūᶜ u seḥer

13b

1. Her murādın nefsinüñ terk eyledi	Şūle dāyim raġbetin berk eyledi
2. Cānı sermest oldı ᶜışḳ u şūr-ıla	Hücresi ṭoldı İlāhī nūr-ıla
3. Yoġ-ıdı şeyḫi ki olaydı delīl	ᶜĀḳıbet şeyṭāna oldı hem sebīl
4. Şeyḫsiz her kim sülūk eyler yola	Ṭañ mı anuñ mürşidi şeyṭān ola
5. Şeyḫ ü teslīm ü mizāc u fehm ü dīn	Olmasa olmaz sülūk-i sālikīn
6. Şerrini İblīs peydā eyledi	Vehmine Zerdeşt'üñ ilḳā eyledi
7. Didi kim nūr-ı İlāhī nārdur	Nāra ṭab kim Ḫālıḳ u Ḳahhār'dur

8. Nārı dāyim ḳıl ki maᶜbuduñ budur | Ġayra ṭālib olma maḳṣūduñ budur
9. Aña ateşden ḫiṭāb itdi laᶜīn | Geh naṣiḥat geh ᶜitāb itdi laᶜīn
10. Vaḥy ṣandı anı ol miskīn hemān | İtdi daᶜvā-yı nübüvvet ol zamān
11. Ḫalḳı daᶜvet itdi oda ṭapmaġa | Başladı şeyṭānī yola ṣapmaġa
12. Oda girdi ḫarḳ-ı ᶜādet eyledi | Mekr-i şeyṭān anı ġāret eyledi
13. Muᶜcize ṣandı ol istidrācını | Başına geydi ḍalālet tācını

14a

1. Maẓhar-ı mekr oldı yandırmadı nār | Aña uydı ḫalḳ-ı ᶜālem bī-şumār
2. Yoġ-imiş şeyḫi gibi fehmi anuñ | Ġālib-imiş fehmine vehmi anuñ
3. Vācibi mümkinden itmeyen temīz | Ḥaḳḳa nice mürşīd olur iy ᶜazīz
4. Vaṣf-ı imkāndan münezzehdür Ḫudā | Ne ṣu ne ṭopraḳ ne oddur ne havā
5. Mümkine aḳrebdür imkāndan ıraḳ | Vaṣf-ı bī-çūni ne ḳaradur ne aḳ
6. Ṭālib-i ḥaḳḳa zehī müşkil-i firāḳ | İrişem dirken ola ḥaḳdan ıraḳ
7. Ḫāk ide şeyṭān yaḳīni gevherin | Nitekim pul itdi Zerdeşt'üñ zerin
8. Vāṣıl oldum ṣandı ol bī-çāredür | Nār ṣandı bilmedi Allāh nūr
9. Yazdı āteşden işitdükçe ḫiṭāb | Ol ḫiṭābı itdi Zend adlu kitāb
10. Ol kitāba şerḫ ü inşā eyledi | Adını ol şerḫüñ astā eyledi
11. Çünki dūzaḫ oldı Zerdüşte maḳām | Nārını yaḳdı mecūsiler müdām
12. Yaḳdılar biñ yıl anuñ ol odını | Eksik itmediler aña odunı
13. Ol od aṣlı budur ol dīn-i ḳabīḥ | Oldı Ḳābil İbn-i Ādemden ṣarīḥ

14b

1. Çünki ṭoġdı raḥmetenli'l-ᶜālemīn | Ateş-i mekrīn yile virdi laᶜīn

2. Çünki ṭāliᶜ oldı ol nūr-ı aḥad — Yaḳdı şeyṭān yüregin nār-ı ḥased

3. Göge evlādı çıḳub ṭutub ṭuraḳ — Gökden iderlerdi ġayb-ı istirāḳ

4. Kāhine anı yitürüler-idi — Fitne işlerin bitürürler-idi

5. Ol gice kim ṭoġdı ol luṭf-ı raḥīm — Göge yol bulmadı evlād-ı recīm

6. Varub İblīse didiler noldı ḥāl — Bulımazuz göge çıḳmaġa mecāl

7. Āsumān ṭolmış şihāb-ile rücūm — Fitne yollarına göz dikmiş nücūm

8. Didi kim arañ cihān-ı ser-tā-ser — Fevḳ u taḥt u kūh u ṣahrā baḥr u ber

9. Ġālibā bir ḥādiṡe oldı ulu — Oldı ᶜālem raḥmet-ile ṭopṭolu

10. Arar-iken bunlar eṭrāf-ı cihān — Mekke'yi gördiler irüb nā-gehān

11. Çoḳ feriştehler ḳuşatmış ṣaf-be-ṣaf — Pür-şeref olmış ḥaremde her ṭaraf

12. Nūr u baḥr-i feyż olur bir ḫāneden — Ḫānede bir ḳıymeti dürdāneden

13. Yiñile çıḳmış ṣadefden ol gūher — Andan-imiş ᶜāleme bu nūr u fer

15a

1. Bī-fer oldılar hemān-dem ol nefer — İrişüb İblise virdiler ḫaber

2. İşidüb anı fiġān itdi laᶜīn — Ṣaġu ṣaġdı eyledi āh u enīn

3. Didi eyvāh işimüz bitmiş bizüm — Devletümüz āḫire yetmiş bizüm

4. Ṭoġmış ol bedr-i hidāyet Muṣṭafā — Ol iki ᶜālemde raḥmet Muṣṭafā

5. Ṭoġmış ol ḥaḳḳuñ cemāli maẓharı — Nice yanmasun celāli maẓharı

6. Ṭoġmış ol kim sāye-i raḥmāndur ol — Nūrı-la ᶜāleme bürhāndur ol

7. Ṭoġmış ol kim eylese bir dem nefes — Nefs-i İblise olur ᶜālem ḳafes

8. Ṭoġmış ol kim itse bir laḥẓā naẓar — İde biñ şeyṭān işin zīr ü zeber

9. Çünki ṭoġmış anasından ol ḥabīb — Düşmāna ḳalmadı ᶜālemde naṣīb

10. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

11. Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

12. Bu faṣl ol zāt-ı kerīmüñ baᶜżı aḫlāḳ-ı azīmin beyān ider

13. Çün cüvān oldı ulaldı Muṣṭafā — Cümle ḫalḳuñ gönlin aldı Muṣṭafā

15b

1. Oldı adı Ṣādıḳu'l-vaᶜdu'l-emīn — Gören anı ᶜāşıḳ olurdı hemīn

2. Eyle itdi dostu te'dīb anı — İdemezdi düşmeni tekẕīb anı

3. Dirdi bu cehl aña zıdd-iken ᶜayān — Yā Muḥammed dimezüz saña yalan

4. İllā ol söz kim idersin sen beyān — Anı tekẕīb iderüz oldur yalan

5. ***kavluhū teālā fe inhüm lā yükezzibūneke velā kinnez-zālimīne bī ayāti'l lāhi yechadūn***[9]

6. Bedr-i ṣadr-ı ṣuffe-i bedr-i Ḥuneyn — Ḥażret-i maḥbūb-ı rabbü'l-maşrıḳeyn

7. Enbiyā sālār-ı aᶜnī Muṣṭafā — Eyler-iken bedr gününde ġazā

8. Didi Aḫfes bin Sureyḳ ol pāk dīn — Uġradı bana Ebū Cehl-i laᶜīn

9. Didüm aña kimse yoḳ iy bū'l-ḥakem — Kim sözümüz işide fāş ide hem

10. Di yalan mıdur Muḥammed yā resūl — Didi vallāhi yalan söylemez ol

11. Muᶜtemed sözlerde vardur bu ḫaber — Kim Ḳureyşe söyledi bir gün nużar

12. Kim Muḥammed bir ġulām-iken daḫı — Ḥüsn-i ayı nā-tamām-iken daḫı

13. İçüñüzde yoġ-idi andan emīn — Cümle gözden aṣdaḳ-ıdı ol güzīn

16a

1. Bulımazdı kimse ḳavlinde ḫilāf — Söylemezdi bir sözi bāṭıl güzāf

2. And içerdüñüz ḳamuñuz başına — Şimdi noldı girdiyse ḳırḳ yaşına

---

[9] *Yüce Allahın ayetidir: Onlardan bir kısmı seni yalanlamazlar fakat zalimler Allahın ayetleri ile mücadele ederler. (Ankebut Suresi-47)*

3. Ol bulanıḳlıḳda kim pāk oldı ol Şimdi ṣāfīlıḳ deminde n'oldı ol

4. Ṣādıḳu'l-ḳavl olduġına ol emīn ᶜĀḳıle burhān yiter bu söz hemīn

5. Bir hüccet daḫı budur

6. Didi bu ḳavli Ebū Ṣüfyān daḫı Aḥmed'e getürmedin īmān daḫı

7. Şāma vardum kim ticāret eyleyem Nefsüme kesb-i kifāyet eyleyem

8. Nāme ṣalmış Ḳayṣar'a ol dem Resūl Ḳayṣarı İslāma daᶜvet itmiş ol

9. Ol daḫı dimiş göricek bu işi Bulsañuz ḳavminden anuñ bir kişi

10. Daᶜvet itdiler beni bulub meger Hem Ḳureyşī'den bile birḳaç nefer

11. Çünki varduḳ Kayṣar'uñ dārātına Bizi ḥācibler iletti ḳatına

12. Eyledi buyruḳ oturduḳ pīşine Tercümān geldi hemān teftīşine

13. Bizden evvel bunu ṣordı ol emīn Ol nebīye ḳanḳıñuzdur ki yaḳīn

16b

1. Ben benem didüm didi ḳavmüme cüst Bu kişi olmazsa sözinde dürüst

2. Siz bunuñ tekẕīb idesiz sözini Böyle diyüb baña ṭutdı yüzini

3. Kiẕb-ile ger töhmet olmasa baña Söylemezdüm ṭoġrı vallāhī aña

4. Ṣādıḳu'l-ḳavl ol zamān merġūb-imiş Kiẕb-ile töhmet olan maᶜyūb-imiş

5. Didi evvel nicedür aña ḥesāb Didüm eşrefdür ᶜArabda ol neseb

6. Didi var mıdur ᶜaceb aṣlında şāh Didüm aṣla yoḳdurur iy pādişāh

7. Didi töhmet oldı mı hiç kiẕb-ile Gelmedi didüm bu töhmet bir dile

8. Didi var mı aġniyādan aña yār Didüm eks̱er aña faḳr ehli uyar

9. Didi artar mı anuñ tābiᶜleri Didüm artar eksilib māniᶜleri

10. Didi eyler misiz anuñla ḳıtāl Didüm eksik olmadı ceng ü cidāl

11. Didi ġālib mi olursız aña siz — Didüm ol ki bizi ṣırge ānı biz

12. Didi kim ᶜahdini ṣır mı ol dīn eri — Ṣādıḳu'l-ᶜahddur didüm ol serveri

13. Eyledi şimdi bizümle ᶜahd amān — Neyleyiser bilmezem āḫir ᶜayān

17a

1. Hüddet-i ᶜahd-ı cüdeybiyye meger — Ol zamān-idi ki oldı bu ḫaber

2. Didi bundan öñ olur mıdı bu ḥāl — Yaᶜni daᶜvā-yı nübüvvetle cidāl

3. Didüm olmadı bu daᶜvā kimseden — Gelmedi hergiz bu ġavġa kimseden

4. Didi nedür buyruġı didüm ṣalāt — ᶜİffet ü ṣavm u ṣıla ḥacc u zekāt

5. Didi kim bu didigüñ gibiyse ol — Sözi ḥaḳdur dīni ḥaḳ ol ḥaḳ resūl

6. Āh eger irsem cemāli ayına — Yüz sürerdüm ol mübārek pāyına

7. ᶜĀlemi ol gün gibi ṭutsa gerek — Şehlerüñ milkin alub ütse gerek

8. Dīni mensūḫ idiserdür dīnleri — Bozısar ᶜādetleri āyinleri

9. Dīn yıḳub anlar ki ḫaça ṭapdılar — Ata dede ᶜādetini yapdılar

10. ᶜĀdeti resmi riᶜāyet itdiler — Ḫaḳdan ayruġa ᶜibādet itdiler

11. Dügüne bayrama ᶜādāt itdiler — Nefse uydılar ḍalālāt itdiler

12. Ḳaṣnaġ üzre deri yaḳıb dögdiler — Çalġuyı menᶜ eyleyene sögdiler

13. Ṣaçular cemᶜ itdiler yüz ḳızdırıb — Ol ḫarāmı aldılar göz ḳızdırıb

17b

1. Odı ᶜādet zīneti dünyā-yiçün — Ḳanı anı terk iden Mevlā-yiçün

2. Sazı söze çoġı aza degşire — Kibr-ile nāzı niyāza degşire

3. ᶜizzetin ẕillet ide nefsin żaᶜīf — Raḥātın mihnet ide cismin naḥīf

4. Cübbe vü destārı astār eyleye — Yasduġı ṭaş döşegi ḫār eyleye

5. Faḫrini faḳr ide dībāsın ᶜabā	Ne ᶜabā gözleye belki ne ḳabā
6. Cev ola gendüm birinç ola ᶜades	Ḫāk ola gidüb havā-yile heves
7. Bu ṣıfatlardur ḳılan nefsi nefīs	İllā ᶜādet terki bunlara reīs

8. **ŞİʻR**

9. Terk eyle müᶜminseñ eger resm ü ᶜādeti	ᶜĀdet yıḳan kimsene yapar her ᶜibādeti
10. ᶜĀdet gözetmek ādemi aṣnāma ṭapdırır	ᶜĀdetdurur ḫarābe viren dīni milleti
11. ᶜĀdet ḳaranlıġunı götürmeg-içün Ḫudā	Luṭf-ıla rūşen eyledi nūr-ı nübüvveti
12. Ol nūra münkir oldı Ebū Cehl ü Bū-Leheb	Ḫoş gelmedi ki terk olına ceddi ᶜādeti
13. Bir cāhiliyye ġayret-içün nice bī-ḫıred	Bī-ḥad belāya uġradılar gör bu ġafleti

18a

1. Ḥaḳ ḳapusında ḫˇōr u ẕelīl oldı ol kişi	Ādāt-ı ḫalḳ içinden umar faḫr u ᶜizzeti
2. Bulmaz ṣalāt-ı ᶜādet-ile ol kişi felāḥ	Kim olmaya dilinde anuñ dīnī ġayreti
3. ᶜĀdet ṣıya mı nefse hemān cūᶜi kelbīdir	ᶜĀdet ḳıya mı ṣavmaya hevl-i ḳıyāmeti
4. İy ṣūfī ṣanma derdüñe vird eyleye devā	Cānuñda vār-iken es̱er-i kibr ᶜilleti
5. Ḳıymetlü ola rūz-ı ḳıyāmetde ol kişi	Dünyāda bulmadı özine ḳadr u ḳıymeti
6. İy Ḥamdī şimdi ḳanı bir inṣāf ehli kim	Diñleye cān ḳulaġıyla bu naṣiḥati

7. **MES̱NEVĪ**

8. Aç dil ü cānuñ ḳulaġuñ yā aḫī	Ol Ḥabībüñ diñle aḫlāḳın daḫı
9. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt	Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt
10. Çoḳ tebessüm eyler-idi gül gibi	Efṣaḥ-idi söylese bülbül gibi
11. Ġonçesinden fuḥş u laᶜnet gelmedi	Süseninden ṭaᶜn u ġaybet gelmedi
12. Ḳahḳaha itmezdi ol maḥbūb-ı Rabb	Nice itsün aña lāzımdur edeb

18b

1. Gerçi cünbüşde vaḳārı kūh-ıdı	Luṭfı deryāsı velī enbūh-ıdı
2. Pāk-idi ḥıḳd u ḥaṣedden sīnesi	Yoġ-ıdı hem sīnesinde kīnesi
3. Seh ṭalāḳ itmişdi dünyā naḳdine	Girmedi belki o bānu ᶜaḳdine
4. Faḳr-ıdı faḫrı tevāżuᶜ sīreti	Dāyim ehl-i faḳr-ıdı hem-ṣoḥbeti
5. Ḳalbi ṭolmışdı ṣafā-yı meskenet	Ḥaḳdan eylerdi duᶜā-yı meskenet
6. Olsa mālāmāl mālıyla cihān	Alsa iḥsānı-içün alurdı hemān
7. Ḥücresine ḳoymadı hergiz elek	Nitekim göñlinde nefsānī dilek
8. Arpa etmegine olmaz-idi sīr	Döşenürdi ter ḥarīrine ḥaṣīr
9. Şöyle kim bir gün yemīn idüb Resūl	ᶜUzlet itdi cümle ezvācından ol
10. Oldı bir ḫalvetde anlardan ıraḳ	Yaḳdı bir ay anları nār-ı firāḳ
11. Çün ᶜÖmer ol ḳıṣṣayı ġūş eyledi	Ḳalmadı ṣabrı dili cūş eyledi
12. Cān atıb geldi o ḫalvet bābına	Yüz urub iẕn istedi bevvābına
13. Gerçi birḳaç defᶜa destūr olmadı	Ḫalḳa gibi ḳapudan dūr olmadı

19a

1. Girdi āḫir gördi yatur Muṣṭafā	Bir ḥaṣır üstinde pür-nūr u ṣafā
2. Dir Ömerçün Aḥmede virdüm selām	Aldı ikrām-ile ol faḫrü'l-kirām
3. Gördüm ol pehlūyı nāzükçün ḥarīr	Naḳş olınmış çün es̱er itmiş ḥaṣīr
4. Baḳdum ol iki cihān sulṭānına	Faḳr tamġası urulmuş yanına
5. Tācı terk ü cübbesi naḳş-ı fenā	Ḳalbi sāde cānı pür-ᶜışḳ u ṣafā
6. Gördüm ol ḫalvetde kim yatur bu dost	Yoḳ metāᶜ illā döşenmiş birki post
7. Köyinüb özüm didüm yā Muṣṭafā	Ḥaḳ Taᶜālādan nola itseñ duᶜā

8. Tā ki virse ümmetüñe māl u genc　　Ḳahr-ı faḳr-ıla çekilmese bu renc

9. Virdi Rūm u Fārise Ḥaḳ bunca māl　　Vār-iken ᶜiṣyān olarda ber-kemāl

10. Ṭurdı didi söyleyücek bunı ben　　Yā Bin- Ḫaṭṭāb şekde misin daḫı sen

11. Anı kim mekr-ile ṭadlīl itdi Ḥaḳ　　Niᶜmetin dünyāda taᶜcīl itdi Ḥaḳ

12. Anı kim ḥaḳ yolda taḳrīr eyledi　　Rāḥatın dünyāda te'ḫīr eyledi

13. NAṢĪḤAT

19b

1. Ṣādıḳ-ısañ iy Muḥammed ümmeti　　Sen de taᶜcil itme fānī leẕẕeti

2. Ġıbṭā itme ehl-i dünyā mālına　　Baḳma māla baḳ meāli ḥāline

3. Her ki dünyā rengine olmaz esīr　　Besdurur pehlüsine naḳş-ı ḥaṣīr

4. Sāde ṭopraḳ olısar āḫir bu ten　　Var münaḳḳaş eyledüñ ṭut anı sen

5. Rengi dünyānın hemān ni rengdür　　ᶜĀḳıle gūyā ḫayāl-i bengdür

6. ᶜĀḳıl olan renge niçün deng olur　　Naḳşı-çün kim ᶜāḳıbet bī-reng olur

7. Naḳşı terk eyle niġāra ṭālib ol　　Zāili ḳo pāyidāra ṭālib ol

8. **ŞİʻR**

9. Dervīş-i sāde dillere dībā ᶜābā yiter　　Pehlülerine naḳş eṡeri bu riyā yiter

10. Dervīşe gündüz olsa ḳanāᶜat maᶜāş olur　　Dervīşe ḳanda aḫşam olursa sarā yiter

11. Dervīşe ḳaḍı ḥükm ü ḳaẓā-yı Ḫudā olur　　Dervīşe şeḥ ne ṣabr u belā pādişā yiter

12. Dervīşe ḥacc ṣafā-yı dil iḥrām terk-i māl　　Dervīşe nefs-ile ṣavaş itmek ġazā yiter

13. Dervīşe medḥ meskenet ü faḫr u faḳr olur　　Dervīşe ẕem-i ṭālib-i dünyā ṡenā yiter

20a

1. Dervīşe yol ṭarīḳ-ı ḥabīb-i Ḫudā olur　　Dervīşe zād ḳıllet ü menzil fenā yiter

2. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

3. Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

4. **Bu faṣl-ı ḥabību rabbü'l-ᶜālemīne hilᶜat-i şerīf-i risālet geldigidür**

5. Çün Ḫudā bir bendesin mūḫtār ider	Evvel anı ᶜışḳı-yıla zār ider
6. Māsivādan ṣovudub ol zārını	Ünsi-yile germ ider bāzārını
7. Dost şevḳ-ıla olur cānı melā	Maṭlabı ḫalvet olur pīri ḫalā
8. Her kimüñ kim menzilin ġavġa ider	Rāḥatın dünyā ġamı yaġma ider
9. Çünki ol ḫāṣuñ işin itmām ider	Luṭfını ḫalḳa anuñla ᶜām ider
10. Gönderür vaḥdetden anı kes̱rete	Kes̱ret ehlin daᶜvet eyler vaḥdete
11. Her ḳulaḳ ol daᶜveti ġūş eylemez	Her kişi cān şerbetin nūş eylemez
12. Cem bilür cām-ı muṣaffā ḳadrini	Ḫar ne bilsün rū-yı zībā ḳadrini
13. Şeh gerek kim ġūşına gevher ṭaḳa	Ġūşına anı yaraşmaz ḫar ṭaḳa

20b

1. Ḫar cev ister cevheri ḫār neylesün	Müsterāḥa būy-ı ᶜanber n'eylesün
2. Her ne deñlü başı büyük olsa ḫar	Lāyıḳ olmaz ġūşına anuñ güher
3. Esb-i tāzi lāġar olursa tamām	Başına ḫoş yaraşur zerrīn licām
4. ᶜĀrif olmaz tācile her ehl-i lāf	Hüdhüd olmaz tācile sīmurġ-ı ḳāf
5. Añlamaz muḫliṣ sözin sāluslar	Gerçi dāyim maᶜrifet cāsuslar
6. Her kişinüñ ṣoḥbeti cinsi-ledür	Ünsi divüñ ṣanma kim insi-ledür
7. Ḳanı ṣıddīḳ Aḥmed-ile yār ola	ᶜĀrī ḳoyub aña yār-i ġār ola
8. Bī-tevaḳḳūf daᶜvetin ide ḳabūl	Cān-ıla diye ṣadāḳte yā Resūl
9. Ḳırḳa irdi çünki ᶜömr-i Muṣṭafā	Ol muṣaffā ḳalbi oldı pür-ṣafā

10. Oldı cānı ʿışḳ-ı Mevlā ʿālemi — Bī-ḥużūr eyledi ġavġa ʿālemi

11. Oldı ḫalvetḫānesi ġār-ı Ḥirā — Yār-ıla germ oldı bāzār-ı Ḥirā

12. Vaḳtehā gelüb Ḫadīce dārına — Zād alub yine giderdi ġārına

13. Anda tenhā ṭāʿat itdi bir zamān — Milleti dīn-i Ḫalīl-idi hemān

21a

1. ʿIşḳı-la nesrīne döndi gülleri — Ṭaġılub göñli gibi sünbülleri

2. Ṣaçılurdı nergisinden jāleler — Jāleden pejmürde oldı lāleler

3. Çün naẓar itdi Ebū Ṭālib ana — Bilmedi ne ġuṣṣadur ġālib ana

4. Ḥażret-i Ṣıddīḳı daʿvet eyledi — Aḥmed'üñ ḥālin ḥikāyet eyledi

5. Didi aña Aḥmedüñ dem-sāzısın — Mā-teḳaddemden anuñ hem-rāzısın

6. Ḫālini ṣor senden iḫfā eylemez — Yārisin senden teberrā eylemez

7. Geldi çün Aḥmed ḥużūrına ʿAtīḳ — Ṣordı ḥālin ol da didi iy refīḳ

8. Bilmezem n'oldum ḳarārum ḳalmadı — Gözüm aġlar iḫtiyārum ḳalmadı

9. Ṣıḥḥatumı ol ki taḥrīf eyledi — Żaʿfumı varduḳça tażʿīf eyledi

10. Ḫalḳdan göñlimi bīzār eyledi — Çün benümle gizli bāzār eyledi

11. Aʿnı virdi ʿışḳını aldı beni — Ḫalḳ içinden ʿuzlete ṣaldı beni

12. Ḫāṭırum ġār-ı Ḥirāda şād olur — Bilmezem kim ne işe bünyād olur

13. Bir zamān geçdi bu ḥāl-ile Resūl — İşidürdi yā Muḥammed ṣavtın ol

21b

1. Ṣavt işidüb şuʿle gördi hemān — Dehşet idüb andan ol faḫr-i cihān

2. Ḫavf-ıla geldi Ḫadīce ḳatına — Vāḳıf itdi anı ol ḥālātına

3. Didi ol bānū ḳo ḫavfı yā emīn — Ḥaḳ saña vallāhi ḫayr eyler hemīn

4. Sende cemᶜ olmışdur aẖlāḳ-ı ᶜażīm Şefḳat u ṣıdḳ u ṣıla raḥm-ı yetīm

5. Ḳonuḳ alıcı ᶜaṭālar virici Çāresizlere deminde irici

6. Ṣıdḳına ol bendenüñ ṣad āferin Rabbisine ḥüsn-i ẓan ider hemīn

7. Çünki bende ẓannı ḳatındadur ol Sūᶜ-i ẓann itmez aña illā cehūl

8. *ḳālallāhu teᶜālā beyānı nebiyyi ᶜaleyhisselām ene ᶜindī ẓannı ᶜabdī* [10]

9. Bir gün ol iki cihānuñ raḥmeti Varub eylerken Ḥira'da ṭāᶜati

10. Gözine Ḥaḳ ẓāhir oldı nā-gehān Aña rūḥuᶜl-ḳuds göründi ᶜayān

11. Ol ḥabībe muştılayub didi ol Cebrāilem ben ṭapuñdur Ḥaḳ resūl

12. Saña inᶜāmın tamām eyledi Ḥaḳ Cinne vü inse imām eyledi

13. Hem ᶜaṭā itdi ṭapuña on ẖiṣāl Bir nebīye hiç virilmedi bu ḥāl

22a

1. Ol ẖiṣāli ṣordı andan Muṣṭafā Şerḥ idüb anı didi peyk-i Ḫudā

2. Bir budur kim ḳanda añılsa Ḫudā Bile añıla Muḥammed Muṣṭafā

3. Ümmetüñi ẖayr-ı ümmet itdi hem Emr ü nehy idici millet itdi ol

4. Ḫāk-i pāki anlara ḳıldı ṭahūr Ḫoş kerāmet ẖoş ṭahāret ẖoş ḥużūr

5. Evvel ümmet yumaġa bulmasa āb Ḳatᶜ olunmaḳdı necīs ḥükm-i kitāb

6. Ezber oḳurlar bular Ḳur'ānı hem Bulmadı bu ẖasleti sāir ümem

7. İtmedi Ṭevrāt'ı ezber ehl-i deyr İllā üç Mūsa vü ᶜĪsa vü Üzeyr

8. Yarlıġadı Ḥaḳ senüñ her zembüñi Mā-teḳaddem mā-teᶜaẖẖar zembüñi

9. Dīnüñ-ile nesẖ olundı cümle dīn Gerçi andan yaġılunurlar müşrikīn

[10] *Peygamberinin diliyle yüce Allah şöyle buyurdu: Ben kulumun zannı üzereyim. (Hadis-i şerif)*

10. Hem melāik nitekim rabbüᶜl-enām Saña eylerler ṣalāt-ile selām

11. ḳālallāhu sübḥānehu ve teᶜālā innallāhe ve melāiketehū yusallūne

12. āle'n-nebiyy yā eyyühelleẕīne āmenū ṣallū aleyhi ve sellimū teslīme [11]

13. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

22b

1. Çün giderdi bu söz-ile vaḥşeti Didi iḳrā didi bilmen ḳıraātı

2. Ṭutub anı ṣıḳdı ol peyk-i Ḫudā Tā ki vāsiᶜ ola ḳalb-i Muṣṭafā

3. Didi iḳrā didi Aḥmed yā aḫī Ümmiyem nesne oḳumadum daḫı

4. Didi iḳrā ṣıḳdı üç kez bī-amān Baᶜżılar dirler ki itdi imtiḥān

5. Oḳumadı kendüden çün nesne ol Didi iḳrā bism-i rabbik yā resūl

6. Oḳudı Cibrīl faḫr-i ᶜāleme Sūreyi varınca ***maᶜlem yeᶜlem***e [12]

7. İndirib ṭaġ etegine anı hem Ḳuvvet-ile bir yire urdı ḳadem

8. Çıḳdı ol dem aḳdı ḫoş āb-ı revān Ābdest almaġı ögretdi revān

9. İki rekᶜat ḳıldı anuñla tamām Didi kim budur ṣalātuñ yā imām

10. Hicrete bir yıl ḳalınca ol emīn İkişer rekᶜat edā itdi hemīn

11. Çünki ol yıl farż olındı beş ṣalāt Ḳıldı ol mefrūżı idince vefāt

12. Geldi Aḥmedçün Ḫadīce dārına Baḳdı ol bānū anuñ dīdārına

13. Gördi taġyīr itmiş anı hevl ü bāḳ Ṣandı bulaşmış o veche pāke ḫāk

23a

1. Sildi anı destimāl-ile revān Gördi ol şemse küsūf irmiş hemān

---

[11] *Eksikliklerden münezzeh olan Yüce Allah şöyle buyurdu: Muhakkak ki Allah ve melekleri peygamberlere salavat getirir; Ey iman edenler ona salavat getirin ve ona sımsıkı sarılın, tam bir teslimiyyetle ona teslim olun. (Ahzap Suresi-56)*

[12] *Bilmediği şey. (İkra Suresi-5)*

2. Ṣordı ḥālin kim nedür eyle beyān Didi ol ṣavtı issini gördüm ᶜayān

3. Sergüzeştin çün ẖaber virdi aña Didi dimedüm mi yā Aḥmed saña

4. Ḥaḳ ider Ḥaḳ ṭapuña şerr eylemez Saña ol nāfıᶜdurur żarr eylemez

5. Çün tamām oldı bu aẖbār-ı mehīb Zemmilüni didi yatub ol ḥabīb

6. Ādem oġlanı ḳaçan ḳorḳu görür ᶜĀdet oldur kim yatub başın bürür

7. Bir kimesne var-idi adı ᶜUdās Ehl-i ᶜilm ü kārdan ve Ḥaḳşinās

8. Vardı aña ṣordı ol H̱ayru'n-nisā Didi maᶜlūmuñdurur ᶜilm-i semā

9. Hiç ferişteh var mı Cebrāᶜil-i nām Didi ḳandan geldi saña bu kelām

10. Çün ᶜUdas'a söyledi bu ḥāli ol Didi vallāhi Muḥammed ḥaḳ resūl

11. Bu ẖaberden ṣoñra Ümmüᶜl-müᶜminīn ᶜAmmīsinüñ ḳatına vardı hemīn

12. Varḳatubn-i Nevfel-idi aña nām aña İᶜtiḳād eylerdi ẖāṣ u ᶜām saña

13. Cāhiliyyetde teneṣṣür itdi ol İstedi ḥaḳḳı tedebbür itdi ol

23b

1. Cān gözinden açdı ġaflet nevmini Gördi bāṭıl ḳodı dīn-i ḳavmini

2. Yazdı İncili ᶜArab dilince hem Ṭutdı aḥkāmın anı bilince hem

3. ᶜİlm ü ḥikmet oḳumaġ-ıdı işi Pīr ü aᶜmā olmış-ıdı ol kişi

4. Ṣordı Cibrīl'i H̱adīce hem aña Varḳa anı diñleyüb ḳaldı ṭaña

5. Ṣordı Cibrīl'üñ ne bildüñ adını Didi ol da bu sözüñ bünyādını

6. Didi gönder Muṣṭafāyı baña sen Her ne gördüyse ṣorayın aña ben

7. Varḳatubn-i Nefvel'e irdi Resūl Gördügin cümle ẖaber virdi Resūl

8. Didi ol kim ṭapuña maḥsūsdur Bil ki Mūsā'ya gelen nāmusdur

9. Saña emr itdi mi olasın delīl Daᶜvet idesin gele İslāma il

10. Didi emr itmedi daḫı daᶜvete | Didi āh irsem eger ol sāᶜate

11. Ṭapuñı ḳavmüñ süricek Mekke'den | Nāṣır olurdum saña ol demde ben

12. Gelmemişdür bu cihāna bir Resūl | Kim cefā görmeye öz ḳavminden ol

13. Ḳanda bir dīn ehli ḳopsa ittifāḳ | Bulınur yüz biñ īẕāya ehl-i nifāḳ

24a

1. Ḳanda bir gül açıla yüz ḫārı var | Bir ḳaşıḳ bala nice biñ arı var

2. Olmamışdur olalı bu māh u sāl | Nīş söz nūş u belā söz ṭatlu bāl

3. Çün ufuḳdan ẓāhir ola māh-i tāb | Ürer aña her ṭarafdan yüz kilāb

4. Varḳa daᶜvet müddetine irmedi | Oldı devrān aña mühlet virmedi

5. Ehl-i aᶜrāf olısardur ol hümām | Muᶜteber sözlerde vardur bu kelām

6. Mekkeye fāş oldı ḥāli Aḥmed'üñ | Düşdi ḫalḳa ḳīl u ḳālı Aḥmed'üñ

7. Her kişi fehmi ḳadar söz söyledi | Kimisi yañlış kimi öz söyledi

8. Kimi sāḥir didi mecnūn kimisi | Kimi mesᶜūd oldı maġbūn kimisi

9. Düşmān olub kimi ġavġa eyledi | Ol Ḥabībullāh'a īẕā eyledi

10. Ṣabr idüb īẕāya faḫr-i kāyināt | Gösterürdi dürlü dürlü muᶜcizāt

11. Muᶜcizātuñ eẓhārı Ḳurᶜān-ıdı | Ol ḥabībe ḥaḳdan ol iḥsān-ıdı

12. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

13. Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt

24b

1. Bu faṣl seyyid-i kāyinātuñ baᶜżı muᶜcizātın beyān ider

2. Her kimüñ kim ḥāfıẓı Allāh ola | Ḫōˇr olur her kim aña bed-ḫāh ola

3. Şemᶜī kim Ḥaḳ yaḳa nice söyinür | Her ki büf dise ṣaḳalı köyinür

4. Ḳavmine bir gün Ebū Cehl-i laᶜīn	Didi ol şehr-i fesād ıḳlīm-ı kīn
5. Hīç görür mü siz Muḥammed geldügin	Ṣaḥn-ı mescidde namāzın ḳılduġın
6. Didiler gördük didi ol ehl-i şer	Ben görürsem secde itdüġin eger
7. Başaram vallāhi boynın bī-amān	Böyle didi çün o Firᶜavn-ı zamān
8. Muṣṭafā'ya geldi Cibril-i emīn	Didi aña ne didiyse ol laᶜīn
9. Hem didi var mescīde gir yā imām	Oḳı Iḳrā sūresin anda tamām
10. Secde eyle tā ki ol melᶜūn gele	Ol yemīninden naṣībini ala
11. Mescīde geldi hemān-dem Muṣṭafā	Secde itdi Ḥaḳḳa ol ehl-i ṣafā
12. Didi aṣḥābı Ebū Cehl'e hemān	Secde itmişdür Muḥammed bu zamān
13. İve ive geldi cānı pür-taṣā	Ol mübārek boynı yaᶜnī kim başa

25a

1. Döndi tīz beliñleyüb ol ehl-i şek	Ṭorvasında ṣan yılan görmiş eşek
2. Didiler noldı saña iy Buᶜl-ḥakem	Böyle tīz döndüñ didi ol bī-ḳadem
3. Ẓāhir oldı buᶜl-ᶜaceb bir şīr-i ner	Defᶜī yuṭardı beni ṭursam eger
4. Bir rivāyet bu ki didi ol ḥasūd	Arada görindi ḫandaḳ ṭolu od
5. Didi Aḥmed baña gelseydi yaḳın	Pāre pāre olur-ıdı ol laᶜīn
6. Çün bu ḥāl oldı o şeyṭān yārine	Ditreyü ditreyü gitdi dārına
7. Çünki gitdi dārına ol bī-edeb	Geldi müşrikler ḳatına bir ᶜArab
8. Didi maẓlūmam baña nuṣret idüñ	Şol Ebū Cehle varuñ cür'et idüñ
9. Bir devem aldı bahāsın virmez ol	Laġ idüb didiler ol ḳavm-i fużūl
10. Şol fetāya söyle yaᶜni Muṣṭafā	Alıvirür ḥaḳḳuñı eyler vefā
11. Geldi Aᶜrābī Resūl'üñ yanına	Didi ḥālin luṭf u iḥsān ḳanına

12. Raḥm idüb ol raḥmetenliᶜl-ᶜālemīn	Gitdi anuñla Ebū Cehle hemīn
13. Ḳapusın ḳaḳdı idüb ṣavt-ı şedīd	Ditreyü ditreyü çıḳdı ol pelīd

25b

1. Ḫavfa düşmiş ġāyet ol ehl-i cefā	Bed-fiᶜāl u bed-ḫiṣāl u bed-liḳā
2. Ḫavfı Ḥaḳ'dan eyleyen çün Muṣṭafā	Ḫavf ider andan ḳamu ehl-i cefā
3. Ḳorḳmayan Ḥaḳ'dan çü Bū Cehl-i laᶜīn	Dāyim olmaz ḥalḳ ḫavfından emīn
4. Çün aña emr itdi ol faḫrüᶜl-enām	Virdi ol Aᶜrābīye ḥaḳḳın tamām
5. Pür-feraḥ çün mescide geldi ᶜArab	Anı müşrikler taᶜaccüb itdi heb
6. Ṣandılar kim meyl-i İslām itdi ol	Ḳatına geldiler ol ḳavm-i fużūl
7. Didiler iy Būᶜl-ḥakem noldı saña	Yoḫsa meyl itdüñ mi sen daḫı aña
8. Didi virmesem gözetsem ᶜārumı	Başuma ol dem yıḳardı dārumı
9. Ol ḥabībe düşmen-idi bu laᶜīn	İllā maġlūb itdi Rabbüᶜl-ᶜālemīn
10. Muᶜtemed sözlerde vardur bu ḫaber	Eyledi Şām'a Ebū Ṭālib sefer
11. Gitdi anuñla bile hem Muṣṭafā	Seyyidü'l-kevneyn faḫrü'l-enbiyā
12. Hem bile gitdi Ḳureyşī ulular	Tā Buḥeyrā deyrine irdi bular
13. Rāhib-i Naṣrānī-yidi ol kişi	Tāᶜat-ıdı ᶜuzlet eyleyüb işi

26a

1. Ḳondılar deyrüñ civārında hemān	Çıḳdı rāhib anları görüb revān
2. Bundan öñ uġrasalar aña yaḳın	Bunlara çıḳmazdı ol ehl-i yaḳīn
3. Aralarına girüb ol rāzdan	Nesne ister gibi gezdi bir zamān
4. Gezdi ḫalḳuñ āḫirin hem evvelin	Aḥmede uġrayıcaḳ ṭutdı elin
5. Didi budur Raḥmetenli'l-ᶜālemīn	Enbiyā faḫri İmāmü'l-mürselīn

6. Didiler bunı neden bildüñ ʿayān | Didi siz çün ẓāhir olduñuz hemān
7. Size her ṭaş u aġaç itdi sücūd | Sizde var bildüm mübārek bir vücūd
8. Her kişiye ḳarşu seng-ile şecer | Secde itmez ola peyġamber meger
9. Hem göründi ol nübüvvet ḫātemi | Andan añladum bu faḫr-i ʿālemi
10. Bir büyük ḫāl-ıdı ol ḫātem-i ġarīb | İki kitfi arasında ṣanki sīb
11. Döndi yine deyre gitdi ol hümām | Bişirib getürdi bir nāzük ṭaʿām
12. Getürince bişirib ol ḫ̌ōnı ol | Çār-pā gütmege gitmiş-idi Resūl
13. Añlıyamaz ḫāṣ ḳadrin degme ʿām | Ānuñ-içün ḥürmetin itmez tamām

26b

1. Ḳadrin ol baḥrüñ Buḥeyrā añladı | Bes deve güddügin anuñ ṭañladı
2. Ol ḥabībi çünki anda bulmadı | Ṣoḥbet-i aġyāra rāżı olmadı
3. Didi daʿvet eyleñ ol maḥbūbı siz | Vāṣıl eyleñ ṭālibe maṭlūbı siz
4. Gördi gelür ol yüzi bedr-i tamām | Sāye-bān olmış cemāline ġamām
5. Āfitāb-iken o yüzi māh-i tāb | Ṭurfe aña sāye-bān olmaḳ seḥāb
6. Bir aġaç altında ḳonmışdı o ḳavm | Issı eyyāmından-ıdı hem o yevm
7. Ṭutmış-idi gölgeyi her bī-edeb | Geldi oturdı güne ol luṭf-ı rabb
8. Sāye çün meyl itdi ol ay üstine | Ṭurdı rāhib germ olub pāy üstine
9. Didi ol ḳavme ki iy ehl-i ḍalāl | Bes degül mi Aḥmed’e ḥüccet bu ḥāl
10. Sāye-i ḥaḳdur bu cān sermāyesi | Ṭañ mı meyl itse buña gün sāyesi
11. Yire düşsün yüzi üzre sāye-vār | Ol ki meyl itmekden aña ide ʿār
12. Sāye gibi ḳara olsun ṣūreti | Sāye deñlü her kimüñ yoḳ ġayreti
13. Döndi didi ol ḥabībüñ ṭālibi | Bunuñ arañuzda kimdür ṣāḥibi

27a

1. Bildi ṣāḥibdür Ebū Ṭālib aña | Didi pendüm budur iy seyyid saña
2. Mekke'ye döndüresin bundan bunı | Şāma varub ṭuymadın düşmen bunı
3. Rūm'da bu servere çoḳdur ḥasūd | Bunı bilürler nişānından yahūd
4. Şāyed anda mekr ū destān ideler | Bitmedin bostānı vīrān ideler
5. Bu sözi itdi Ebū Ṭālib ḳabūl | Döndi andan Mekke'ye gitdi Resūl
6. Buncılayın muᶜcizātı bī-kerān | Mekke'de itmişdür ol server ᶜayān
7. Anda vāḳıᶜ oldı hem şaḳḳa'l-ḳamer | Anda miᶜrāc itdi hem ḫayru'l-beşer
8. Ol ki cümle enbiyānuñ tācıdur | Muᶜcizātından biri miᶜrācıdur

9. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

10. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

11. **Beyān-ı miᶜrāc-ı tāci'l-enbiyā ḳaṣīde-i Aḥmediyye**

12. Ol ki sübḥānelleẕī esrā anuñ seyrānıdur

Lā-mekān ṣaḥrāsı dāyim düldül-i meydānıdur

13. Her seḥer zād-ı sefer aña ***saḳāhüm rabbühüm*** [13]

Her gice ***innī ebītū*** [14] beytinüñ mihmānıdur

27b

1. Bir şarābuñ sāḳīsıdur Aḥmed-i Muḫtār kim | Ne felek ol şerbetüñ ser-mest ü ser-gerdānıdur
2. Aḥmed ol is̱neyne s̱ānidür kim anuñ s̱ālis̱i | On sekiz biñ ᶜālemüñ sulṭānıdur sübḥānıdur
3. Ol ki ḫışt-ı Ḳalebi oldı sirişte nūr-ıla | Dār-ı raḥmetdür nübüvvet ol anuñ pāyānıdur
4. Ol ḫalīlüñ daᶜveti ol ᶜālemeynüñ raḥmeti | ᶜİlm ü ḥilm ü ḥikmetüñ ıḳlīmi şehristānıdur

---

[13] *Rableri onlara tertemiz şarap içirdi.(İnsan Suresi-21)*

[14] *Ben geceledim.*

5. Ṣubḥ gibi ṣıdḳı āfāḳa anuñ menşūrdur | Nice meşhūr olmasun Ḳurʿān anuñ burhānıdur

6. **Meṡnevī**

7. Ġulġul it iy bülbül bostān-ı ḳuds | Naġmeñi gūş eylesün mestān-ı ḳuds

8. Söyle esrā murġınuñ seyrānını | Ol hidāyet hüdhüdi cevlānını

9. Anı vaṣf it cān hevāsı murġına | Nice irdi lā-mekān sīmurġına

10. Gūş idicek seyrinüñ evṣāfını | Ola kim görmek dileye ḳāfını

11. Her kim ol hüdhüd aña irşād ider | Vaṣlı sīmurġ-ıla cānın şād ider

12. Her ki ol hüdhüd aña rehber olur | Ḳāfa irüb ʿāḳıbet server olur

28a

1. Her kimi çekse o hüdhüd ṣoḥbete | Vāḳıf eyler sırr-ı ḳāf-ı vaḥdete

2. Her kime rehber ola seyr ögredür | ʿĀrif eyler Manṭıḳu'ṭ-Ṭayr ögredür

3. Seyrine ol hüdhüdüñ ṣad āferīn | Kim irişmez aña Ṭalūs-ı emīn

4. Seyri çün ol hüdhüdüñ billāh olur | Seyrinüñ sırrına kim āgāh olur

5. Ol hidāyet hüdhüdi ḫayru'l-beşer | Mekke şehrinde muḳīm-iken meger

6. Geldi aña bir gice rūḥu'l-emīn | Nūr-ıla ṭoldı ḳudūmından zemīn

7. Ḳavl-i rāvī leyletü'l-isrāde çoḳ | Ol rivāyātı dimekde nefʿī yoḳ

8. Ḳandan itmişdi ʿurūcı ol beşīr | Anda daḫı vardur aḳvāl-ı keṡīr

9. Çün Muḥammed ḳatına geldi emīn | Pür-ṣafā ṣadrını şaḳḳ itdi hemīn

10. Şaḳḳ olundı çünki ol nūrānī ber | Didi nūrānīler inşaḳḳu'l-ḳamer

11. Ol güli çün luṭf-ıla çāk eyledi | Āb-ı zemzemle yudı pāk eyledi

12. Ġıll u ġışş yoġ-iken anda ne yumış | Yunsa yunmuş-ıdı yunmasa gümiş

13. İllā kim ol nūrı pür-nūr eyledi | Kaʿbeyi ṣan beyt-i maʿmūr eyledi

28b

1. Bir legen getürdi zerrīn ol emīn	Hem mühez̲z̲eb hem müz̲ehheb pür-yaḳīn
2. Ol yaḳın-ıla pür itdi ṣadrını	Nūr-la ṭoldurdı ḥikmet bedrini
3. Çün tamām itdi anı peyk-i Ḫudāy	Ḥāżır itdi bir burāḳ-ı bād-pāy
4. Berḳ-veş berrāḳ ve aḳ u tīz fer	***Sürʿat-ı seyri kelamḥin bi'l-başar*** [15]
5. Ḳatı yaydan oḳ gibi atılsa cüst	Gözi iriminde ḳor pāyin dürüst
6. Ġālibi-idi çünki rūḥāniyyeti	Defʿaten ḥāṣıl olurdı niyyeti
7. Hem-çünān rūḥānī olsa Ādemi	Ol burāḳa beñzer anuñ adımı
8. Ṭar olınur aña meydān-ı ṣırāṭ	Berḳ-veş anı geçer bī-iḥtiyāṭ
9. Çün ḳademe basdı riḳāba Muṣṭafā	Ser-keş olub ṣıçradı ol bād-pā
10. Didi Cibrīl aña ser-keş olma ṭur	Muṣṭafāya ḥürmet itmek bu mıdur
11. Bundan ekrem olmadı saña süvār	İy edebsiz niçün itmezsin ḳarār
12. Her nebī kim oldı miʿrāca revān	Ol burāḳa rākib olurdı hemān
13. Oldı şerminden ʿaraḳrīz ol burāḳ	Tīzliginden itdi perhīz ol burāḳ

29a

1. İzzeti-yle aña çün bindi Resūl	Geldi beytü'l-maḳdise itdi nüzūl
2. Baġladı ol ḥalḳaya anı Muṣṭafā	Kim aña baġlardı cümle enbiyā
3. Mescid-i Aḳṣā'ya girüb ol hümām	Enbiyā ervāḥına oldı imām
4. Baʿżı rāvidür ki ol faḫr-i cihān	Çün Ḥarem'den oldı Aḳṣā'ya revān
5. Ṣaġdan vü ṣoldan nidālar itdi ġūş	İltifāt eylemeyüb oldı ḫamūş
6. Geldi bir ʿavret öñine baʿde ez-ān	Nice ʿavret ṣanasın ḥūr-i cinān

[15] *Gözdeki ışın hızı gibi seyir hızı.*

7. Bir ḳılıyla zülfi biñ cān avlamış	İy nice ṣūfīden īmān avlamış
8. Sihr-ile Mārut'dan māhir özi	Bir naẓarda bir göñül alır gözi
9. Bende idinmiş nice sulṭānları	Ḫānumānından ayırmış ḫānları
10. Her kime yüz gösterüb ider vefā	Dönderür āḫir cefā-yile ḳażā
11. Pür key andan Keykübād'uñ sīnesi	Hüsrev'i ḫüsrāna ṣalmış kīnesi
12. İy nice Rüstemleri zāl eylemiş	Biñ sitemle ḳaddini dāl eylemiş
13. İy nice Ḳārūn'ı idinmiş ḳarīn	ᶜĀḳıbet itmiş yerin ḳaᶜr-i zemīn

29b

1. İy nice ḍaḥḥāki giryān eylemiş	İy nice ḫaḳan dilin ḳan eylemiş
2. İy nice Şeddāde yapdırmış irem	Aña irem dir-iken virmiş verem
3. Ṭāḳını kisrālaruñ kesr eylemiş	ᶜÖmrini Ḳayṣarlaruñ ḳaṣr eylemiş
4. İy nice İsfendiyāra yār olur	Mālı-iken āḫir aña mār olur
5. Anı kim ferri Firīdūn eyledi	Yüz çevirdi bī-ferīdūn eyledi
6. Ḳahr ider yarın eger faġfūr ola	Yār idinmeyen anı maġfūr ola
7. Destini ṣundı Resūle ol nigār	Tā ki ide dost olub iᶜtibār
8. Dem uran el-faḳr u faḫirden ol dem	İᶜtibār itmedi aña ke'l-ᶜadem
9. Varıcaḳ Aḳṣāya ol faḫr-i cihān	Mācerāyı ṣordı Cibril'e hemān
10. Didi olsa şaġ nidāya raġbetüñ	Meyl iderlerdi Yahūda ümmetüñ
11. Ṣol nidādur hem Naṣārā milleti	Baḳmaduñ ḳurtarduñ andan ümmeti
12. Anları ammā çün itdüñ istimāᶜ	Baᶜżı ümmet ḥaḳḳa itmez ictimāᶜ
13. Ol müzeyyen zen ki el ṣundı saña	Adı dünyādur ki yoḳ meylüñ aña

30a

1. Gerçi dünyā ṣūretā mevzūndur	Maʿnāda ammā-iken melʿūndur
2. Her ki ol melʿūn anı meftūn ider	ʿĀḳıbet melʿūn idüb maġbūn ider
3. Her göñül kim anuñ-ıla yār olur	Ancılayın düşmen-i cabbār olur
4. Bu ḳadar kim ṭapuña el ṣundı ol	Bulısardur ümmetüñ baʿżına yol
5. Ṣādıḳ olan ümmet aña baḳmaya	Zīnet-i dünyāya göñli aḳmaya
6. Belki ol ʿışḳ-ı Ḫudāya yār ola	Ḳapusında dünyā ḫidmetkār ola
7. Çıḳdı Aḳṣā'dan nebī çün pür-ferāḥ	Ṣundı Cebrāʾīl aña iki ḳadeḥ
8. Biri pür-ḫamīr-idi biri ṭolu şīr	Şīr cāmın iḫtiyār itdi beşīr
9. Didi Cibrīl iḫtiyāruñ tāmdur	Şīr cāmı fıṭrātüʿl-islāmdur
10. Ümmetüñ aṣḥāb-ı fıṭrat olalar	Şerʿüñ üzre istiḳāmet bulalar
11. Çün bu resme anda bezm itdi Resūl	Cism-ile miʿrāca ʿazm itdi Resūl
12. Ol ki cümle enbiyāya tāc ola	Ṭañ mı aña cism-ile miʿrāc ola
13. Ḳālıbına gālibi-ydi ḥükm-i cān	Cān-idi ser-tā-ḳadem belki hemān

30b

1. Yire düşmezdi anūn çün sāyesi	Pīşi görür gibi görürdi pesi
2. Ḳalebi miʿrācıdur maḥṣūr olan	Söylenüb mesṭūr olub meşhūr olan
3. Rūḥı miʿrācına yoḳdur intihā	Sidre vü ʿarş olmaz aña müntehā
4. Dāyimā rūḥı ʿurūc itmekdedür	Fevḳdan fevḳa ḫurūc itmekdedür
5. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt	*Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt*
6. Çün süvār oldı burāḳa Muṣṭafā	Berḳa bindi gūyiyā şems-i ḍuḥā
7. Cismi Rūḥu'l-ḳuds-ile oldı refīḳ	Āsumāna irdi ṣan berḳ-ı berīḳ
8. Ḳapuyı aç didi bevvāba emīn	Didi sen kimsin saña kimdür ḳarīn

9. Didi Cibrīl'em refīḳum Muṣṭafā	Didi açub yā Muḥammed merḥabā
10. Seni ol kim ḫalḳa server eyledi	Veyne ḫoş gelmek müyesser eyledi
11. Aṣfiyādan yaᶜnī fāıḳ eyledi	Cismüñi miᶜrāca lāyıḳ eyledi
12. Geçdi dünyā āsumānından Resūl	Uġradı Ādem Ṣafīyyullāh ol
13. Didi Cibrīl Aḥmed'e kim yā imām	Bu dedeñ Ādem ṣafīdür vir selām

31a

1. Ādeme Aḥmed çü teslīm eyledi	Redd idüb teslīmi taᶜẓīm eyledi
2. Didi kim yā İbn-i Ṣāliḥ merḥabā	Geçdi miᶜrāc itdi andan Muṣṭafā

3. **RİVĀYET**

4. Baᶜżı rāvi böyle virmişdir ḫaber	Uġradı çün Ādeme ḫayru'l-beşer
5. Gördi ṣaġında ṣolında çoḳ şeyh	Ṣaġına baḳsa güler olur feraḥ
6. Ṣola baḳsa aġlayub olur ḥazīn	Anı Cibrīl'e suᶜāl itdi emīn
7. Didi bu Ādem'dür ol cemᶜi kes̱īr	Ādem'üñ ẕürriyetidür yā beşīr
8. Ṣaġda aṣḥāb-ı yemīn ervāḥıdur	Ṣol ṭarafda eşḳıyā eşbāḥıdur
9. Ġālibā ol demde faḫruᶜl-ᶜālemīn	Eylemiş miᶜrāc-ı rūḫānī hemīn
10. Bu muḳarrerdür bilür ehl-i ḫaber	Eylemez rūḥ-ı şaḳı gökden güzer
11. Yidi gökden mā-ḥaṣal ḫayru'l-beşer	İtdi bu ikrām u ṭūr-ıla güzer
12. Pes ikinci gökde ol faḫr-i cihān	Gördi Yaḥyā-ile ᶜĪsā'yı hemān
13. Gördi Yūsuf'ı üçüncide Resūl	Gördi dördüncide İdrīs'i hem ol

31b

1. Gördi Hārūn'ı bişincide meger	İtdi altıncıda Mūsā'ya naẓar
2. Gördi yidincide İbrāhim'i ol	Cümlesine eyledi teslīmi ol

3. Didi İbrāhim-ile Ādem aña	ʿİzzet idüb yā İbn-i Ṣāliḥ merḥabā
4. ʿİzzet itdi ġayrı peyġamber daḫı	Didi ammā merḥabā Ṣāliḥ aḫı
5. Çünki anlar āl-ı İsrāʾil itdi	Aḥmed'e iʿzāz idüb yā āḫ didi
6. İllā İdris-ile vāriddür suʾāl	Her ne-ise Ḥaḳ bilür taḥḳīḳ ḥāl
7. Baʿżı ʿilm ehlinüñ oldur meẕhebi	Kim ola İdris İlyās-ı nebī
8. Aġladı Mūsā geçicek Muṣṭafā	Didiler aña neden itdüñ buñı
9. Didi benden ṣoñra Ḫallāḳu'l-enām	Bu ġulāmı eylemiş ḫalḳa imām
10. Ümmetümden bu imāmuñ ümmeti	Cennete çoḳ gire bulub raḥmeti
11. Ġıbṭā itmeñ birbirine her ṣafī	Ehl-i dāniş olana olmaz ḫafī
12. Çün yedinci gögü geçdi Muṣṭafā	Oldı miʿrācına sidre müntehā
13. Mīvesin köpler ḳadar itmiş celīl	Ṣanasın yapraḳları āẕān-ı fīl

32a

1. Dört ulu ırmaġ ayaġından revān	İkisi ẓāhirde ikisi nihān
2. İki bāṭın Kevs̱er-ile selsebīl	Ẓāhirüñ biri Furāt u biri Nīl
3. Refʿī aʿmāl anda bulur intihā	Sidreye dindi anuñçün Müntehā
4. Sidreyi ḳapladı nūr-ı kird-i gār	Muṣṭafā'ya ḫoş kerāmet ḫoş nis̱ār
5. Sidreden nūrı tecellī eyledi	Ol ḥabībi ḫoş tesellī eyledi
6. Buldı istiʿdādı andan ḳuvveti	Ḳābil oldı göre sırr-ı vaḥdeti
7. İrdi andan beyt-i maʿmūre Resūl	Anda de hem iki rekʿat ḳıldı ol
8. Gördi nūrānī o dāruñ yapusı	Var iki cānibde iki ḳapusı
9. Biri bāb-ı maṭlaʿı necm-i semā	Ol ḳapunuñ biri maġribden yana
10. Günde yetmiş biñ melāʾik bīş ü kem	Bāb-ı maṭlaʿdan girür ol dāra hem

11. Eyleyüb anı ziyāret ol nefer Maġribi encüm ḳapusından çıḳar

12. Tā gelince ḥaşr u neşrüñ sāᶜati Bir giren bir daḫı bulmaz nevbeti

13. Ol bölükdür bu melāik kim celīl Ḫalḳ ider anları çün kim Cebrāᶜil

32b

1. Günde āb-ı ḥayāt içre girür Ġusl idüb andan çıḳar hem silkinür

2. Ol ki ṣunᶜından felekler yaradur Ḳatresin anuñ melekler yaradur

3. Sidrede çün kaldı Cibrīl ü buraḳ Didi Cibrīl'e nebī niçün firāḳ

4. Didi bir adım daḫı Ādem eger Yana ḳalmaya vücūdumdan eṯer

5. Yiri her Kerrūbī'nüñ maᶜlūm olur Her ki maᶜlūmın geçe maᶜdūm olur

6. Bir muḳarreb aldı geldi refrefi Bindi refref üzre ol nūr-ı ṣafī

7. Çün ᶜurūc itdi anuñla Muṣṭafā Muṣṭafāya menzil oldı müstevā

8. Nūr-ı muṭlāḳ ẓāhir bī-cihāt Muṣṭafādan gitdi imkān-ı ṣıfāt

9. Cümle aḫlātı mübeddel eyledi Kāmil-iken anı ekmel eyledi

10. Oldı gūş u ḫūş u dīde dest ü pā Gördi işitdi anuñla Muṣṭafā

11. Gūşına irdi ḳalemden hem ṣarīr Ẓāhir oldı sırr-ı taḳdīr-i ḳadīr

12. Çün ṣıfāt-ıla tecellī itdi Ḥaḳ Aḥmed'üñ maᶜlūmı oldı her sabaḳ

13. ᶜİlm ü ᶜirfāna Medīne oldı ol Genc-i sulṭāna ḫazīne oldı ol

33a

1. Ḥikmetüñ ıḳlīmi fażluñ maᶜdeni Her kemālüñ mecmaᶜı vü maḫzeni

2. Çün bilindi Aḥmed'e esrār-ı Ḥaḳ Maṭlabı oldı anuñ didār-ı Ḥaḳ

3. Şeh-nişīn-i ḳurba girmek istedi Şeh gözi-yle şāhı görmek istedi

4. Geldi ṣıddīḳ üni gibi bu nidā Yā Muḥammed ṭur ṣalāt itsün Ḫudā

5. Gerçi evvel bu nidāyı ṭañladı	Çün beyān olundı ṣoñra añladı

6. ***Ḳālallāhu subḥānehū hüvelleẕī yuṣallī ʿaleyküm ve melāiketühü*** [16]

7. ʿAbdine bī-vāsıṭa vaḥy eyledi	Diñle vaḥyinde aña ne söyledi
8. Baʿżı rāvī dir ki vaḥyinde Ḫudā	Ümmetüñe didi ki yā Muṣṭafā
9. Kimseyi severseñüz iḥsān-içün	Ḥaḳḳı savuñ luṭf-ı bī-pāyān-içün
10. Vār-ise sizde kimesne heybeti	Teñri'den ḳorḳuñ ki boldur ḳudreti
11. Kimseden iḥsān umarsañuz eger	Ḥaḳ'dan umuñ kim Ḫudā iḥsān sever
12. Kimseden cevr-içün utanursañuz	Ġayra cevr itmek ḫaṭā ṣanursañuz
13. Ḥaḳ'dan utanmaḳ gerekdür lā-cerem	Kim olur sizden cefā andan kerem

33b

1. Māla nefse ḥıfẓ-ısa maḳṣūd-ı göz	Ḥaḳḳa ıṣmarlañ odur maʿbūd-ı göz
2. Vaʿdeye eylerler-ise iʿtiḳād	ʿAhd-i Ḥaḳḳ'a eylesünler iʿtimād
3. Ol kerīmüñ vaʿdesi ābāddur	***İnnehü lā yuḫlifu'l-miʿād*** [17] dur
4. Anlaruñ ben rızḳına oldum kefīl	Anları eyler ṭamaʿ ḫˇōr u ẕelīl
5. Ben yaratdum dūzaḫı aʿdāya bes	Anlaruñ cehdi añadur her nefes
6. Ben virürem anlara her niʿmeti	Eyler anlar ġayra şükr ü minneti
7. Anlaruñ ben rızḳın itmen rızḳ-ı ġayr	Ġayrum-içün anlar eyler bunca ḫayr
8. Ṭāʿat-i sāʿat ḳıluram ben ṭaleb	Anlar irte rızḳın isterler ʿaceb
9. İtmedüm çoḳ yaşlarınuñ yılların	Tā ḳasāvet ḳaplamaya dillerin
10. Añsuzın öldürmezem ben anları	Tevbe-ile çıḳsun niçün cānları

---

[16] *Eksikliklerden münezzeh olan yüce Allah şöyle dedi: O, size dua ediyor ve melekleri de salavat getiriyor. (Ahzap Suresi-56)*

[17] *Gerçekten o vadine muhalefet etmez.(Al-i İmran Suresi-194)*

11. Eylemedüm anlaruñ çoḳ mālını Az göreler tā ḥisābı ḥālini

12. Āḫir itdüm anlaruñ devrānını Ḳabrüñ az çekmeg-içün zındānını

13. Her ne deñlü sūresin dünyāda ʿīş İdiser āḫir ecel ol nūş-ı nīş

34a

1. Her kime kim göñlini baġlayasın Āḫir andan ayrılub aġlayasın

2. Her ne iderseñ bu günde ḫayr u şer Bulasın yarın cezāsın mā-ḥażar

3. Umma hergiz ḫalḳ-ı ʿālemden umū Kim benüm destümdedür işler ḳamu

4. Çünki ḫalḳuñ ḳudretinde yoḳdur iş İş-içün olmaḳ nedür işsüze iş

5. Baña me'nūs ol rücūʿuñ bañadur Aña ṭur anı ki ʿazmüñ añadur

6. Baġlama dünyālara sen göñlüñi Düzmedüm dünyā-içün ben göñlüñi

7. Bu gice hem saña bir luṭf işledüm Ümmetüñ üçde birin baġışladum

8. Rūz-ı maḥşerde saña yā Muṣṭafā Ol iki baḫşın daḫı idem ʿaṭā

9. Ümmetüñi ḳoymayınca cennete Virmezem destūr sāir ümmete

10. Nitekim sen girmeyince yā ḥabīb Enbiyāya cenneti itmen naṣīb

11. *Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt* *Ol ḥabībi añub eyde eṣ-ṣalāt*

12. Girdi çün bu vaḥyi Ḥaḳ itdi tamām Şeh-nişīn-i ḳābe ḳavseyne imām

13. Meclis-i ḳurba tedellī eyledi Sırr-ı evednā tecellī eyledi

34b

1. Aḥmedi nūr-ı aḥad ġarḳ eyledi Mīm-i imkāndan anı farḳ eyledi

2. Mīm-i imkān çünki gitdi aradan Gitdi Aḥmed ḳaldı anı yaradan

3. Evvel ü āḫir aḥad ḳaldı hemān Bāṭın u ẓāhir aḥad ḳaldı hemān

4. ʿĀrıyetden ʿārı olmayınca ẕāt Görmez illā resm-i esmā vü ṣıfāt

5. Maḥvdan çün ṣaḥve geldi ol emīn — Bildi dāyim gördügin buldı yaḳīn

6. Her kim ol ġāyet ẓuhūrı añladı — Maᶜnā -yı ***Allāhu nūr*** [18] añladı

7. Zīr ü bālādan münezzehdür bu nūr — Ṣanma bālāda adı ancaḳ ẓuhūr

8. Eyledi ol gice esrā Muṣṭafā — Tā göre Āyāt-ı Kübrā Muṣṭafā

9. Yoḫsa görinmeg-içün ol nūr-ı zāt — Cān gözi ḳatında birdür her cihāt

10. Muṣṭafā ol demde ḳalmaḳ istedi — Dāyim ol deryāya ṭalmaḳ istedi

11. Bir nidā geldi aña kim yā ḥabīb — İy nice derde seni ḳıldum ṭabīb

12. Ṭapuñı bu demde ḥāẓır eyleyen — Bī-cihāt dīdāre nāẓır eyleyen

13. Her mekānda her zamānda ol demi — Virmege ᶜāciz degil çekme ġamı

35a

1. Baña irgür vaṣluma ṭālibleri — Ḥaḳ ṭarīḳa daᶜvet it hāribleri

2. Ḫalḳ arasında çü vaḥşet idesin — Her neferden baña nefret idesin

3. Eyle taḥrīme ṣalāta yā imām — Ta ḥelāl ola ṭapuña bu maḳām

4. Bu sebebden ol ḥabīb-i ẕī'l-celāl — Buyururdı kim kim eriḥnī yā Bilāl

5. Secdeden çün sükker-i ḳurbet-idi — ***Fi'ṣ-ṣalātı ḳurretū ᶜaynī*** [19] didi

6. Ol ki ***vescūd veḳtarib*** [20] dirdi aña — Ḳurb-ı farżı secdede virdi aña

7. Aḥmede vaḥy itdi hem ol bī-niyāz — Elli vaḳt emr eyledi günde namāz

8. Çün ᶜurūcından rücūᶜ itdi Resūl — Uġradı yolda Kelīmullāh'a ol

9. Ṣordı Mūsā-yı Kelīmullāh aña — Didi yā Aḥmed ne farż oldı saña

10. Didi günde elli vaḳt oldı namāz — Didi Mūsā ṣanma bu teklīfi az

---

[18] *Allah'ın nuru. (Nur Suresi -35)*
[19] *Namazda gözümün parlaklığı.*
[20] *"Allah'a yakın ol, ve secde et." (Alak Sūresi -19)*

11. Çoḳ ṣınadum senden evvel ümmeti Ümmetüñ bu ṭāᶜata yoḳ ṭāḳati

12. Dön yine taḫfīf teklīf it ṭaleb Döndi on vaḳti bağışladı Çalab

13. Bir nice defᶜa bu resme oldı ḥāl ᶜĀḳıbet beş vaḳte irişdi me’āl

35b

1. Didi Mūsā dön dile taḫfīfi hem Ümmete az ṣanma bu teklīfi hem

2. Dönmege şerm eylerem didi Resūl Rāżıyam beş vaḳti eyledüm ḳabūl

3. Gitdi andan Muṣṭafā geldi nidā Her ḳulum kim ide beş vaḳti edā

4. Anı ṭāᶜatda sebükbār eyleyem Ünsüm-ile göñlini yār eyleyem

5. Her kimüñ devlet başına tāc olur Her namāzı göñline miᶜrāc olur

6. Ġam deminde ġam-güsār olur namāz Gice gündüz aña yār olur namāz

7. Cümle derdine devā olur namāz Ḫasta göñline şifā olur namāz

8. Maᶜṣıyetden ḫāliṣ eyler cānını Kāmil eyler dīnini īmānını

9. Her kimüñ olmasa īmānı dürüst Çün namāza ṭursa olur cānı süst

10. Ḫalḳ arasında ṣalātü’l-ḫāşiᶜīn Ḫalvetinde ṣan ḫurūs-ı dāne-çīn

11. Ger ṣorarsañ rabinüñ yādını Düşicek añar meger kim adını

12. ***Ḳavluhū Teᶜālā ve izā ḳamu ile’ṣ-ṣalāti ḳamu güsāli*** [21]

13. Her kime ṭāᶜat ġıḍā-yı rūḥ olur Aña raḥmet ḳapusı meftūḥ olur

36a

1. Her kimüñ kim bu ġıḍā olmaz eşi Düşmeyince yire ṭoḳınmaz başı

2. Ol ḥabībüñ hürmeti-çün ḳāyımā Bize miᶜrāc it namāzı dāyimā

3. *Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt* *Ol ḥabībi añub eyde e’ṣ-ṣalāt*

---

[21] *Yüce Allahın ayetidir: Namaza kalktıkları zaman (namazı ifa ettiklerinde) tembel olarak namaz kılarlar. (Nisa Suresi-142)*

4. Ḫātime-i muʿcize-i miʿrāc-ı hātimü’l-enbiyā [22]

5. Ol ḥabībüñ muʿcizātından biri	Bu ki miʿrāc irtesi dīn serveri
6. Dār-ı ḫalvetde otururken ḥazīn	Pür-ġam vü bī-ġam-güsār vü bī-ḳarīn
7. Çün Ebū Ṭālib Ḫadīce oldılar	Mekkenüñ küffārı furṣāt buldılar
8. İncidirlerdi o ʿālem faḫrini	Anlaruñ dāyim çekerdi ḳahrını
9. Gelmemişdür bu cihāna bir resūl	Kim ʿadūlardan belā görmeye ol
10. Her ne yirde bir Ḫalīlullāh var	Anda biñ Nemrūd olur yaḳmaġa nār
11. Her ne yirde ẓāhir olsa bir kelīm	Bulınur Firʿavn’a beñzer bin ġarīm
12. Her ne yirde kim ola bir Muṣṭafā	Biñ Ebū Cehl olur itmege cefā

36b

1. ***Ḳāle’n-nebiyyü ʿaleyhisselām mekāne velā yekūnü ilā yevmi’l***

2. ***-ḳıyāmeti mü’mini illā velehü cār yudiyyi ṣadaḳa resūlallāh*** [23]

3. Ya’ni ol mü’min ki çekmez cevr-i cār	Olmadı olmaya ta yevmü’l-ḳarār
4. Ḫalvetinde otururken ol emīn	Uġrayugeldi Ebū Cehl-i laʿīn
5. Didi istihzā-ile ḥālüñ nedür	ʿUzlet idüñ bizden efʿālüñ nedür
6. Ġonçesin açdı o ʿirfān bülbüli	Bāġ-ı miʿrācından itdi ġulġulı
7. Didi kim bu gice isrā eyledüm	Şehrini Ḳudsüñ temāşa eyledüm
8. İşidüb ol bed-ḫayāl u bed-fiʿāl	Didi göñlinden zehī ḳavl-ı muḥāl
9. İtmedi inkārını ammā ʿayān	Gizlemesün diyü ol faḫr-i cihān
10. Didi bunı ḳavmüñe söyler misin	Bu aceb sırrı ʿayān eyler misin

---

[22] *Peygamberlerin sonuncusunun miraç mucizesinin hatimesidir.*

[23] *Peygamber(A.S.M.) şöyle dedi: Komşularına karşı görevini ifa eden hariç kıyame gününe kadar mümin olmadı ve olmaz. Allahın peygamberi doğru söyledi. (Hadis-i Şerif)*

11. Didi Aḥmed söylerem ḫalḳa neᶜām — Ḥaḳ kelāmı ẓāhir itmekde ne ġam

12. Enkerü'l-esvāt-ıla ol ḫar laᶜīn — Her yaña çıḳdı nidā itdi hemīn

13. Didi gelüñ yā Benī Ḳaᶜb u Lüvey — Daᶜvetin anuñ işitdi cümle ḥayy

37a

1. Çoḳ cemāᶜat anda ḥāżır oldılar — Ḳıṣṣa n'olur diyü nāẓır oldılar

2. Çünki miᶜrācın beyān itdi Resūl — Buldı münkirler gürūhı ṭaᶜna yol

3. ᶜĀdet olmışdur ezelden tā ebed — Ṭaᶜna furṣat gözlemek ehl-i ḥased

4. Bī-ḥayālar aya ḳarṣub güldiler — Ṭaᶜn oḳın atmaġa furṣat buldılar

5. Didiler kim bundan abᶜad yoḳ ḫaber — Kim ola bir gicede bunca sefer

6. Nice nādān ol sözi redd eyledi — Añlamazlıḳ anı mürtedd eyledi

7. Fehm-imiş īmānı tekmīl eyleyen — ᶜAḳl-ımış her ḫayrı tahṣīl eyleyen

8. Fehm-imiş s̱ābit ḳılan ᶜābidleri — Añlamazlıḳ azdırır zāhidleri

9. Her kişi zuᶜmınca mevlānā geçer — Ol görür ᶜaybın ki cān gözin açar

10. Ehl odur kim kendünüñ cehlin bilür — Ol hüner ehli hüner ehlin bilür

11. Cehline cāhil olan ḫod-bīn olur — Ḥāli dāyim ṭaᶜn u kibr ü kīn olur

12. Fehm-i Ṣıddīḳ'a naẓar ḳıl neyledi — Bī-tevaḳḳuf anı taṣdīḳ eyledi

13. Didi bundan ebᶜad iş dise Resūl — Eylerem çün cān-ıla anı ḳabūl

37b

1. Çünki bu taṣdīḳı taḥḳīḳ eyledi — Adını ᶜālemde Ṣıddīḳ eyledi

2. Merd odur kim iᶜtiḳādın berk ide — İᶜtiḳādı yolına cān terk ide

3. Baṣmaya olsa eger biñ yıl diri — İlerü baṣduġı ayaġın giri

4. Sāde-dil olub mülevven olmaya — Fehm ide maᶜḳūlı gevden olmaya

5. Vāḳıᶜ oldı dinse bir mümkin işi | Niçün inkār eyleye ᶜāḳil kişi
6. Olur-iken arada ceng ü cidāl | Ḳuds'üñ evṣāfından itdiler su'āl
7. Ḳaldı bir dem ḥayret içinde Resūl | Gicede görmiş-idi zīrā Ḳuds'i ol
8. Ol Ḫudā kim anı tafḍīl eyledi | Ḳarşusında Ḳuds'i tems̱īl eyledi
9. Her su'āl eyleyene virdi cevāb | Didiler cümle cevābına ṣevāb
10. Didiler ol yolda var tüccārımuz | Söyle gördüñse gider inkārımuz
11. Didi kim gördüm fülān yolda ᶜıyr | Arż-ı revḥāda yitirmişler baᶜīr
12. İsteyügitmişler anı sū-be-sū | Bir ḳadeḥ gördüm yük üzre ṭolu ṣu
13. Teşne-yidüm içdüm oldı boş ḳadeḥ | Ṣorıcaḳ anları bilür siz eṣaḥḥ

38a

1. Uġradum ḳavm-i fülānuñ ᶜıyrına | İki er binmiş devenüñ birine
2. Benden ürküb ol deve düşdi fülān | Bir eli ṣındı tamām oldı nişān
3. Geldi tenᶜime sizüñ kervānıñuz | Gördüm anda cümle bezirgānıñuz
4. Öñlerince pīşrev büz nāḳa var | Yüki anuñ iki alaca ġarār
5. Gün ṭoġarken uş geliserler size | Didiler kim bu nişān besdür bize
6. Çıḳdılar ol dem s̱eniyye üzre heb | Bu nişānı anda itdiler ṭaleb
7. Bunlar anda gözler-iken nā-gehān | Gün çıḳar-iken bile kārbān
8. Mihr-i devlet ṭoġdı mü'min başına | Kāfirüñ ḳātil ḳatl-idi āşinā
9. Gün ṭoġarken çün göründi ol nişān | Ṣıdḳ-ı Aḥmed gün gibi oldı ᶜayān
10. Her ᶜadū kim itdi ol mihre nigāh | Yüzi yire düşdi çün ẓıll-ı ᶜinād
11. Mü'min olanlar bu ḥāle oldı şād | Münkir olan itmedi illā ᶜinād
12. Yüzi ḳarardı duḫān-ı ᶜār-ıla | Mihri örterken gil-i inkār-ıla

13. Birbiri ardınca geldi kārbān İrdi gerçeklere gerçek armaġān

38b

1. Bilmeyen basṭ-ı zamānuñ ḥālini Ol ḥabībüñ ṭañladı aḥvālini

2. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

3. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

2. 4. ḪİKĀYET-İ MÜNĀSİB

5. Şeyḫ Ferġānī ḥikāyet eyledi Muᶜtemedlerden rivāyet eyledi

6. Kim Muḥammed bin Şehāb-ı Sührevred Didi bir meclisde ol merd ibn-i merd

7. Ḫidmetinde atamuñ bir yıl meger Mekkeye ḥacc içün itmişdüm sefer

8. Kaᶜbeye vardum tavāf itmeg-içün Geldi bir merd-i ḥaḳīḳat rehnümūn

9. Şeyḫ Ebū Medyen mürīdi bir ᶜazīz Şeyḫ Musā nāmı ḫoş ṣāḥib-temīz

10. Cümle ḫalḳ anı ziyāret eyledi Çün nebī bildi riᶜāyet eyledi

11. Bir duᶜā itdi baña kim tā ebed Anuñ āṡārı baña eyler meded

12. Çünki vardum ḫidmetine vālidüñ Bir kimesne ḥażretine vālidüñ

13. Baña ol şeyḫüñ duᶜāsın itdi yād Ḥażret-i vālid beġāyet oldı şād

39a

1. Şeyḫ Musānuñ kerāmātı ᶜayān Meclis içre ẕikr olındı bir zamān

2. Didiler bir günde yetmiş biñ tamām Ḫatm itmek vird edinmiş ol hümām

3. Muᶜtemedlerden bir ulu muᶜteber Didi kim vallāhi ḥaḳdur bu ḫaber

4. Bu sözi ben işidüb itdüm gümān Bir gice gördüm o şeyḫ-i kāmurān

5. Kaᶜbeye varmış ṭavāf itmek diler Ben tecessüsde o benden bī-ḫaber

6. Çün Ḥacer'den başladı taḳbīl-ile Başladı Ḳur'āna hem tertīl-ile

7. Oḳudı ḥarfen-fe-ḥarfen ol hümām Ḫatme itdi bāba varınca temām

8. Dört adım yire varınca ol ṭavāf Ol oḳudı ben işitdüm bī-ḫilāf

9. Çünki gördüm bu işi ʿayne'l-yaḳīn Ḥaḳḳı-ımış bu ḳıṣṣayı bildüm hemīn

10. Şeyḫ işidüb bunı taṣdīḳ eyledi Hem zamān besṭını taḥḳīḳ eyledi

11. Didi kim İbn-i Sekīne var-idi Mürşid-i reh serveri aḫyār-idi

12. Eşref-i Baġdād-idi hem ol ferīd Bir ḳuyumcı var-idi aña mürīd

13. Ṣūfīler seccādelerin ol hümām Cāmiʿe ilter getürürdi müdām

39b

1. Cumʿa olsa bu işe dāyim o merd Olmış-ıdı ʿışḳ-ıla ḳāyım o merd

2. Ḫidmet-i meʿhūdını bir cumʿa hem İtmege ʿazm itdi ol ṣāḥib kerem

3. Cemʿ idüb seccādenüñ varın hemān Kendü oldı cumʿa ġuslüne revān

4. Ḳodı esbābın kenār-ı Dicle'de Ṣuya girdi ṭaldı tā kim ġusl ide

5. Dicleye çün ṭaldı çıḳdı Nīl'den Oldı ḥayrān bu ʿaceb taḥvīlden

6. Nīl ṣuyından çıḳub ḥayrān u zār Girdi ʿüryān Mıṣr'a bilinde izār

7. Bir kişiden ṣordı vü bildi tamām Şehr-i Mıṣr-imiş bu çıḳduġı maḳām

8. Bī-ḳarār oldı gezer bāzārını Ṭañladı Mıṣr ehlinüñ eṭvārını

9. Geldi nāgeh bir ḳuyumcı pīşine Baḳdı ol hem pīşesinüñ işine

10. Ḫoş mes̱eldür kim dimişler bu sözi Omcada olur oduncınuñ gözi

11. Didi buña ol ḳuyumcı iy kişi Ṣanʿatuñ mıdur gözetdüñ bu işi

12. Çün kemālin aña iʿlām eyledi Ṭurdı dükkanından ikrām eyledi

13. Dārına iltüb ʿaṭā itdi libās Luṭf u inʿām itdi bī-ḥadd u ḳıyās

40a

1. Eyle barışdı anuñla yıldızı	Ḳan ḳarışdurmaġ-içün virdi ḳızı
2. Üç veledler oldı geçdi yidi yıl	İtdi bir cumᶜa gününde ᶜazm-ı Nīl
3. Nīle ṭaldı Dicleden çıḳdı revān	Ṭurdı baḳdı ḥayret-ile bir zamān
4. Çıḳdı ṣudan gördi esbāb-ı dürüst	Ḳoduġı arada yatur geydi cüst
5. Ḫāneḳāha geldi vü itdi naẓār	Ḳoduġı yirde yatur seccādeler
6. Didi bir ṣūfī ne ṭurursın götür	Añladuñ bunları yirine yitür
7. Bildi kim ol gitdügi gündür hemān	Götürüb seccādeyi oldı revān
8. Çün namāzı ḳıldı çıḳdı ili-le	Dārına ᶜazm eyledi taᶜcīl-ile
9. Bir key balıḳ iltüb ehline meger	Dimiş-idi bunı bişir mā-ḥażar
10. Ḳonuġum var getürem baᶜde'ṣ-ṣalāt	Yiyevüz tīz ol bunı tennūre at
11. Geldi gördi kim balıḳ pişmiş yetür	ᶜAvratı didi ḳonuḳları getür
12. Pes ḳonuḳlar geldiler yindi ṭaᶜām	Bu kişi ḥayrān taᶜaccübde müdām
13. Geldi Şeyḫ İbn-i Sekīne ḳatına	Anı vāḳıf itdi bu ḥālātına

40b

1. Mıṣr'a āḫir birḳaç adam ṣaldılar	Ehlini Baġdād'a alub geldiler
2. Geldiler Baġdād'a çün ehl ü ᶜayāl	Vāḳıᶜ-ımış bildiler bu ṭurfe ḥāl
3. Didi Şeyḫ İbn-i Sekīne iy kişi	Ḥaḳ ne-yiçün itdi saña bu işi
4. Ḫāṭıruña ne ḫuṭūr itmiş ᶜaceb	Kim bu ṭurfe iş ẓuhūr itmiş ᶜaceb
5. Ḫāṭırın çün añdı tenḳīş eyledi	Didi şeyṭān baña teşvīş eyledi
6. Didi kim ol yevmi kim gerçek ṣana	Ola miḳdārı anuñ elfe sene

7. ***Ḳavluhu teᶜāla fī-yevmin ḳāne miḳdaruhu elfe senetin*** [24]

---

[24] *Allahu Tealanın sözüdür: Kıyamet gününde bir günün miktarı(süresi) bin yıldır.(Mearic Suresi, 4)*

8. Didi Şeyḫ anı işidüb iy kişi — Raḥmet-imiş saña Ḥaḳḳuñ bu işi

9. Şübheden pāk itmege göñlüñi Ḥaḳ — Ḫarḳ-ı ᶜādetden saña virmiş sabaḳ

10. Buncılayın çün olur ḥāl-i ġarīb — Ṭañ degüldür ḥāl-i miᶜrāc-ı ḥabīb

11. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

12. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

13. **Bu faṣl ḥabīb-i rabb-i ᶜizzetüñ hicretin beyān ider**

41a

1. Dir Muḥammed İbn-i İsḥāḳ Yesār — Dīn-i Aḥmed böyle oldı āşikār

2. Yes̱rib'e hicret nice itdi Resūl — Sīrede böyle beyān eylemiş ol

3. Mevsüm-i ḥacc olmış-ıdı Mekke'de — Ḫalḳ-ı ᶜālem ṭolmış-ıdı Mekke'de

4. Cemᶜ olub Sūḳu'l-Ukaẓa'ya nice ḳavm — Anda çoḳ bāzār olurdı nice yevm

5. Sūḳa varurdı o mevsimde Resūl — Dīnine daᶜvet iderdi ḫalḳı ol

6. Her yaña bāzār iderdi her kişi — Daᶜvet-i İslām-idi anuñ işi

7. Her kişinüñ cünbüşi kārındadur — Her kişinüñ saᶜyi bāzārındadur

8. Seyr iderken bir gün ol ḫayru'l-beşer — Uġrayu geldi aña altı nefer

9. Altısı da Ḫazrecī vü Yes̱ribī — Dīne daᶜvet itdi anları Nebī

10. Ḫūb-āvāz-ıla Ḳur'ān oḳudı — Ṣıdḳına āyāt u burhān oḳudı

11. Çün kelām-ı muᶜcizi gūş itdiler — Germ olub iḳbāl-ile ḫūş itdiler

12. Birbirine baḳub ol ehl-i ḳabūl — Didiler vallāhi budur ḥaḳ resūl

13. Budur ol Maḥmūd u maḥbūb-ı vedūd — Kim bunuñla ḳorḳıdur bizi yaḫūd

41b

1. Bunı anlar eylemedin istimāᶜ — Biz ögürdüb eyleyelüm ittibāᶜ

2. Dirdi müşriklere ehl-i kitāb	Ara yirde olsa ceng ü ıżṭırāb
3. Uş yaḳında bir nebī gelse gerek	Ehl-i şirküñ mülkini alsa gerek
4. Biz aña aᶜvān u enṣār oluruz	Ḳırmaġa şirk ehlini yār oluruz
5. ᶜĀḳıbet çün nuṣrete oldı maḥall	Olmadı ḳavm-i Yehūdī'den aḍall
6. ᶜĀdet-imiş bu ezelden ḳamuya	Kim taᶜaṣṣubdan yanarlar ṭamuya
7. Ḳomadı ḥubb-ı riyāset ḥubb-ı cāh	Tā irişe anlara luṭf-ı İlāh
8. Bu ṣıfatdur ᶜizzet ehlin ḫˇōr iden	Bu ṣıfatdur ḫalḳı ehl-i nār iden
9. Bu ṣıfatdur telbīs eyleyen	Ol ᶜAzāzīl adın İblīs eyleyen
10. Bu ṣıfatdur ṣūfī sālūs iden	Pür-riyā vü ḥīle vü efsūs iden
11. ᶜĀlemi cabbār u ẓālim bu ḳılur	Beg ḳapusına mülāzım bu ḳılur
12. Her göñül kim bu ṣıfatdan geçmeye	Ḥaḳ aña raḥmet ḳapusın açmaya
13. Çün ol altı kimse irdi raḥmete	Ḫūş icābet eylediler daᶜvete

42a

1. Didiler īmān getürdük yā Resūl	Ḳavmimüz vardur bizüm Yes̱rib'de bol
2. İki ḳardeş nesli-iken ḳavmimüz	Ceng ü ḫarb-ile geçer her yevmimüz
3. Evs-ile Ḫazrec iki ḳardaş-ıdı	Birbirine yār-idi yoldaş-ıdı
4. Bir sebebden ol bürāderler meger	Düşmān olub eylemişler şūr u şer
5. İki neslüñ arasında bu keder	S̱ābit oldı yüz yigirmi yıl ḳadar
6. Aḳrıbā düşmenligi müşkil olur	Çün ḳarābet zehr ola ḳātil olur
7. Her kimüñ kim aḳrabı ᶜaḳreb ola	Raḥatı dūr u ġamı aḳrabı
8. Her ki ola ḳavmi pür-kibr ü ḥased	Hem demi ḳablān olur yārı esed
9. Düşürür arada her dilgü çaḳal	Raḥm u şefḳat yirine ceng ü cidāl

10. Ḳanı munṣıf ḳavm ide ḥaḳdan ḥaẕer	Evs ü Ḫazrec gibi dīn ehli meger
11. Ḥamdi ḳo ḳahr-ı ḳarābet ġuṣṣasın	ᶜIşḳ-ıla şerḥ eyle hicret ḳıṣṣasın
12. Hem didiler Ḫazrecī'ler yā Resūl	Daᶜvetüñi nitekim itdüñ ḳabūl
13. Aḳrıbāmuz daḫı daᶜvet idelüm	Anlara ḥālüñ hikāyet idelüm

42b

1. Cemᶜ olurlarsa eger ol daᶜvete	Besdur anlar ḥażretüñe nuṣrete
2. Anlaruñ zīrā şecāᶜat naḫşıdur	Atı ṭonı her birinüñ yaḫşıdur
3. Ḥarbe çekse varsa düşmen ḥarbine	Key yürek gerek key döge ḍarbına
4. Sen Ḥabībullāh çün yār olalar	Cān virüb yoluñda enṣār olalar
5. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt	*Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt*
6. Çün Medīne şehrine yitdi bular	Aḥmed'i ol ḳavme medḥ itdi bular
7. Evs ü Ḫazrec dārına ṭoldı bu söz	Her kişinüñ ḳıṣṣası oldı bu söz
8. Geldi geldec yılda anlardan tamām	On iki er mevsüm ḥacca benām
9. Beyᶜat itdiler Resūlı buldılar	Ṣoḥbetinde raḥmeti-le ṭoldılar
10. Yes̱rib'e gitdiler anlara nebī	Ḳoşdı dīn ögretmeg-içün muṣᶜabı
11. Esᶜed'üñ dārında oldı ol hümām	Ḫalḳa Ḳur'ān ögredüb oldı imām
12. Muṣᶜab oldur kim Uḥud cenginde ol	Ṭaşa baş ṭutdı atılduḳda Resūl
13. Muṣṭafā'yı ṣanıb ol ḳavm-i Yelīd	Muṣṭafā öñinde itdiler şehīd

43a

1. Āferīn ol menbaᶜı ṣıdḳ u ṣafā	Cānını itdi fedā-yı Muṣṭafā
2. Bir gün Esᶜed Muṣᶜab'a oldı ḳarīn	Geldiler dār-ı nebīyi ẓufra yaḳın
3. Ḫalḳı anda dīne daᶜvet itdiler	Oḳuyub Ḳur'ān naṣiḥat itdiler

4. Ehl-i İslām anda idüb ictimāᶜ Eylediler Ḥaḳ kelāmın istimāᶜ

5. Var-idi ol ḳaryede iki hümām Biri Saᶜd u bin Muᶜāẕ-ıdı benām

6. Birisi anuñ Useydu'bn-i Ḥuḍeyr Didi Saᶜd aña o dem yā ehl-i ḫayr

7. Bu iki er kim bu yire geldiler Ḳavmimüz içine fitne ṣaldılar

8. Sen yüri menᶜ it bu yirden anları Menᶜ olunsunlar gerekse cānları

9. Ḫālam oġlı olmasa oġlum eger Anlara ben kāfi-idüm şūr u şer

10. Ḥarbe sin alub ele İbn-i Ḥuḍeyr İtdi ḫışm u kīn-ile ol yaña seyr

11. Ol iki dīn ehline şetm eyledi ᶜĀḳıbet çün şetmini ḫatm eyledi

12. Didi Muṣᶜab nola otursañ eger Ḥaḳ kelāmından işitseñ mā-ḥażar

13. Ḥaḳḳ-ısa ḥaḳḳı ḳabūl itmek gerek Ḥaḳ degülse gidevüz n'itmek gerek

43b

1. Gūş idüb bunı Useydu'bn-i Ḥuḍeyr Şer sözi terk eyledi ol ehl-i ḫayr

2. Ḥarbe sin dikdi ḫamūş indi özin Diñledi inṣāf-ıla Muṣᶜab sözin

3. Oḳudı Ḳur'ānı Muṣᶜab bin Ömer Diñleyüb anı Useydu'bn-i Ḥuḍeyr

4. Ḳalbi bostānına ḥikmet aşladı Bildi ḥālin aġlamaġa başladı

5. Ādem oldur kim işitse ḥaḳ sözi İde inṣāf örte her bāṭıl yüzi

6. Ḳalbini Ḳur'ān musaḫḫār eyledi Yüzini īmān münevver eyledi

7. Gördi Esᶜed Muṣᶜab ol nūrı ᶜayān Söylemedin bildiler ḥālin hemān

8. Dīdesi anuñ ki nūrullāh ola Ṭañ mı ḫalḳuñ sırrına agāh ola

9. Evvelā Ḳur'ān'a taḥsīn itdi çoḳ Didi bu muᶜciz kelāmuñ mis̱li yoḳ

10. Ṣoñra ṣordı dīne girmek resmini Ögrenüb yudı ṭonunı cismini

11. Ḥaḳ şehādet eyleyüb buldı necāt Ba'de-ez-ān ḳıldı iki rekᶜat ṣalāt

12. Hem dönüb luṭf-ıla anlara didi | Bir kişi vardur bu ḳavmüñ seyyidi

13. İttibāᶜ eylerse size ol hümām | Ehl-i İslām olısar ḳavmi tamām

44a

1. Varayın göndüreyin diyüb hemān | Ḥarbe sin aldı revān oldı revān

2. Geldi Saᶜdu'bn-i Muᶜāẕ'uñ bābına | Didi Saᶜd anı görüb aṣḥābına

3. Gitdügi sīmā-yile gelmez Useyd | Eyle beñzer itdiler ānide ṣayd

4. Didi nitdüñ anda yā İbn-i Ḫuḍeyr | Didi anda görmedüm illā ki ḫayr

5. Menᶜumı itdi ḳabūl ol iki er | Bir ḫaber gūş itdüm ammā pür-żarār

6. Ḥārise oġlanlarından bir ki şūm | Eylemişler Ḫālek oġlına hücūm

7. Esᶜed'üñ cismini bī-cān ideler | Ḥürmetüñ milkini vīrān ideler

8. Muḥkem iden mekr ü hīle ḳaydını | Ṣayd ider āsānlıġ-ıla ṣaydını

9. İşidib Saᶜd anı ḫışma oldı ġarḳ | Ḫarbe sin aldı revān oldı çü-berḳ

10. Ḥārise ḳavmi-ile tā ceng ide | ᶜĀlemi düşmanlarına teng ide

11. Gördi Esᶜed Muṣᶜab-ıla hem-nişīn | Otururlar fitne vü şerden emīn

12. Pes Useyd'üñ ḳaṣdını ṭuydı hemān | Açdı aġzın nefsine uydı hemān

13. Ḥiddet-ile Esᶜed'e itdi ḫiṭāb | Ne ḫiṭāb oḳ gibi zaḫm urur ᶜitāb

44b

1. Didi kim ḥaḳḳ-ı ḳarābet bu mıdur | Aḳrıbasına riᶜāyet bu mıdur

2. Dārımuzda idesin mekrūh işi | Böyle mi olur kişilik iy kişi

3. Didi Muṣᶜab çekmezüz Ṣaᶜbe seni | Oturub inṣāf-ıla diñle beni

4. Rāżı olursañ sözümi ḳıl ḳabūl | Rāżı olmazsañ gidelüm işde yol

5. İşidib Saᶜd anı inṣāf eyledi | Ġıll u ġışdan göñlini ṣāf eyledi

6. Ādem oldur ġıll u ġışdan ṣāf ola	Ḥaḳḳı gūş itse işi inṣāf ola
7. Ḥaḳ işe her kim taᶜaṣṣubla baḳar	Cānın āḫir ol baḳar oda yaḳar
8. Bāṭıl işinde lecācet itse er	Er degildür belki ḫardur bī-ḫaber
9. Her ki ḥaḳdan vaḥşīdür şeyṭān gibi	Dīvdür ol ṣūrete insān gibi
10. Çünki Muṣᶜab yine elḥān eyledi	ᶜIşḳ-ıla āġāz-ı Ḳur'ān eyledi
11. Saᶜduñ irişdin saᶜādet cānına	Oldı ḥayrān Muṣᶜab'uñ elḥānına
12. Cānı cismi oldı pür-nūr-ı Hüdā	Ṣūretinde ẓāhir oldı ol ṣafā
13. Gelmedin daḫı kelāma ol hümām	Bildiler İslām'ın ol iki imām

45a

1. Nūr-ı Ḥaḳdur çün baṣīret mü'mine	Ḫūş kerāmetdür firāset mü'mine
2. Mü'mine ola baṣīret çün baṣar	Ṣūretinde sīrete eyler naẓar

3. ***Ḳāle seyyüdü'l-murselīne itteḳū firāsete'l-mü'mini fe innehū yenẓurū bi-nūrullāh*** [25]

4. Saᶜd çün ġusl ü ṭahāret eyledi	Diz çöküb Ḥaḳḳ'a şehādet eyledi
5. Anuñ İslām'ın çü ḳavmi bildiler	Cümlesi Ḥaḳḳ'a şehādet ḳıldılar
6. Ol Ḥabībullāh'a müştāḳ oldılar	Ata-dede dīnine ᶜāḳ oldılar
7. Dīn-i ḥaḳ ṭoldı Medīne şehrine	Münteşīr oldı Medīne şehrine

8. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

9. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

10. Muṣᶜab-ıla yetmiş enṣārı o yıl	Ḥacca varub Beyᶜat'a baġladı bil
11. Gerçi çoḳ müşrik bile hem-rāh-idi	İllā bu aḥvāle nā-āgāh-idi

[25] *Peygamberlerin efendisi dedi ki: Müslümanların ferasetinden korkun; çünkü mümin Allah'ın nuruyla bakıyor. (hadis-i şerif)*

12. ᶜAhd olundı bulışub faḫr-i cihān | Beyᶜat olına ᶜaḳabede nihān

13. Fārıġ olub ḥacdan ol ḳavm-i kirām | Vaᶜde yirine dirildiler tamām

45b

1. ᶜAmmisi ᶜAbbas-ıla hem ol vefī | Ol gice ol mevᶜide geldi ḫafī

2. Müşrik-idi gerçi ᶜAbbas ol zamān | Aḥmed'e ammā muḥibbī-di ᶜayān

3. Didi fetḥ idüb kelāmı evvel ol | Yā Benī Ḫazrec sözüm var size bol

4. Siz bilürsiz aramuzda bu emīn | ᶜİzzet-ile ḳobdı düşmenden emīn

5. Üstine esdirmeziz yavuz yeli | Nice baş gider giderse bir ḳılı

6. Size ulaşmaḳ diler yār olasız | Dīnin iẓhār ide enṣār olasız

7. Var-ise sizlerde bu ᶜahde vefā | Ḫūş mübārek ola bu şevḳ u ṣafā

8. Güc gelirse ṣoñra bu nuṣret işi | Ḳoñ yirinde ṣābit olsun bu kişi

9. Āḫirine eyleyen işüñ naẓar | Evvelinde eyler ol işden ḥaẕer

10. Bī-te'ennī eyleyen her kārını | Kāṣıd eyler ᶜāḳıbet bāzārını

11. Kārı bī-fikr eyleyen efkār ider | Cānına āḫir nedāmet kār ider

12. Didiler sözüñ işitdüñ yā aḫī | Söze gelse n'ola Peyġamber daḫı

13. Evvelā Ḳur'ān oḳudı Muṣṭafā | Ṭoldı andan meclise ṣıdḳ u ṣafā

46a

1. Her ne meclisde ki Ḳur'ān oḳınur | Cāna rāḥat ḳalbe ḥikmet ṭoḳınur

2. Ṣoñra ḫalḳı ḥaḳḳa daᶜvet eyledi | Ṭoġrı yolına hidāyet eyledi

3. Ḫˇōn-ı ḥikmet ṣaçdı ḫalḳı ṭoyladı | Baᶜde ez-ān beyᶜat kelāmın söyledi

4. Didi kim budur bizümle ᶜahd-i göz | ᶜIşḳ-ıla yolumda ola cehd-i göz

5. Ḥıfẓ idüb evlād-ı göz gibi nebī | Nuṣret idüb ḳahr idesiz düşmeni

6. Ṭutdı Berrā İbn-i Maᶜrūr ol zamān	Aḥmed'üñ destin ki iy faḫr-i cihān
7. Ḥıfẓ idelüm ḥażretüñi cān gibi	Ḳahr idelüm düşmeni devrān gibi
8. Sīnemüzi çün pür-īmān eyledük	Düşmenüñ yirine ḳalḳan eyledük
9. Biz o dem aᶜdāyı maḳhūr eyledük	Dīvi bir barmaġ-ıla kör eyledük
10. Kesr iden engüşti dīvüñ püştüni	İde mi düşmen taḥammül muştını
11. Zī-kerāmet zī-şecāᶜat zī-ṣafā	Pīşvā oldı bize çün Muṣṭafā
12. Söz öküş çün beyᶜat itdiler tamām	Yes̱rib'e gitdiler ol ḳavm-i kirām
13. Çün Ḳureyş içinde fāş oldı bu rāz	İtdiler cevr ü cefā destin dırāz

46b

1.Arturub īẕāyı ol ḳavm-i fużūl	Ḳaldı ẓulm altında aṣḥāb-ı Resūl
2. Oldı mü'minler belādan çün ḥarīḳ	Hicret oldı cān ḫalāṣına ṭarīḳ
3. Ḳalmadı bir dil ki anda yāre yoḳ	Bildiler hicretden özge çāre yoḳ
4. Gerçi īmāndan olur ḥubb-ı vaṭan	İllā zındandur vaṭan ṭolsa miḥan
5. Çekdiler ḥaḳ yolına ol şiddeti	Emrolınca tā Medīne hicreti

6. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

7. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

8. ***Ḳavluhū teᶜālā ve iẕ yemkurū bike elleẕīne keferū liyusbituke evyeḳtuluke evyeḫrucuke*** [26]

9. Evs ü Ḫazrec oldı çün yār-ı Resūl	Cān u dilden cümle enṣār-ı Resūl
10. Mekke'nüñ müşrikleri vehm itdiler	Beyᶜat enṣārı çün fehm itdiler
11. Āḫirin ol beyᶜatuñ çün bildiler	Cümle Dāru'n-Nedve'ye dirildiler
12. Tā ki anda gizlü tedbīr ideler	Beyᶜat-ı enṣārı taġyīr ideler

[26] *Yüce Allahın sözüdür: Seni yerleştirecekleri veya seni öldürecekleri veya seni çıkartacakları (hicrete zorlayacakları) şeklinde sana tuzak kurduklarında...*

13. Anı kim ḥükm-i ezel taḳdīr ider Ḳul ḳaçan tedbīr-ile taġyīr ider

47a

1. Ol işe kim ʿavn u nuṣret ḥaḳ ider Anı bozmaḳ fikrini aḥmaḳ ider

2. Girdi Dāru'n-Nedve'ye çün müşrikīn Bir ḳoca şeklinde şeyṭān-ı laʿīn

3. Leşkerine geldi taḍlīl itmege Mekr-ile taḳdīri tebdīl itmege

4. Ṣordılar kimsin didi kim Necdī'yem Size geldüm tā işüñ aṣlın diyem

5. Maḳdemin ẖoş gördiler çün leşkeri Böyle didi re'y idüb būʿl-cerri

6. Kim Muḥammed ḥabs-ile olsun zebūn Tā alınca cānını reybü'l-menūn

7. Şeyẖ Necdī ṭurdı feryād eyledi Lāt u ʿUzzā adını yād eyledi

8. Kim olaruñ ḥaḳḳı-içün bu resme rāy Vay eger olursa ṣaʿb olur ḳolay

9. Var-iken bu deñlü aʿvānı anuñ Pāyidār olur mı zındānı anuñ

10. Gilde ẖurşīd ü ḳamer mi ṣaḳlanur Süñü çuvala ṣıġar mı ṣaḳlanur

11. Būy-ı müşkī nāfe nite ṣaḳlaya Bu meger kim müşkī yite ṣaḳlaya

12. Şeyẖ Necdī cümle taṣdīḳ itdiler Bu ẖaṭādur diyü taḥḳīḳ itdiler

13. Bu ṭarafdan böyle re'y itdi Hişām Mekke'den ṭarḥ olına faẖru'l-en'ām

47b

1. Bir baʿīre bindirib anı sürüñ Gitsün ol siz Mekke'de raḥat ṭuruñ

2. Şeyẖ Necdī yine feryād eyledi Kim bu re'y olursa ifsād eyledi

3. Bilmemisiz siz cemāl-i Aḥmed'i Nice ṭatludur maḳāl-ı Aḥmed'i

4. Bunı her kim gūş idüb aña baḳa Cānın anuñ ʿışḳı odına yaḳa

5. Cemʿ ola ḳanında enṣār u muʿīn Teng ola size zamān-ıla zemīn

6. Şeyẖ Necd'e indiler ṣad āferīn Böyle re'y itdi Ebū Cehl-i laʿīn

7. Her bölüginden Ḳureyş'üñ bir eri   Adı bellü kendü bellü serveri

8. İḫtiyār idüb virüñ anlara tīġ   Cümleten çalsunlar anı bī-dirīġ

9. Çün ola bunca ḳabāilden bu ḥāl   Bulımaz cenge beni Hāşim mecāl

10. Ḳan behāya rāżı olurlar hemīn   Yoġ olur düşmen ḳaluruz biz emīn

11. Ol laᶜīne āferīn itdi laᶜīn   Çaġırıb didi zehī rāy-ı metīn

12. Var-ise sīneñde düşmen yāresi   Düşmeni öldür ki oldur çāresi

13. Ol bulur ᶜālemde ᶜömr-i cāvidān   Düşmeninden ṣoñra ḳala bir zamān

48a

1. İtdi müşrikler bu ᶜahd üzre ḳarār   Bī-ḫaber andan ḥabīb kird-i kār

2. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

3. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

4. ***Ḳavluhū teᶜālā faḳad naṣarahullāhu iẕ aḫrecehū elleẕīne keferū***

5. ***ilā ḳavlihi lā-taḥzen innallāhe meᶜāna***[27]

6. Her kimüñ kim nāṣırı Sübḥān olur   Cümle düşvār iş aña āsān olur

7. Her kimüñ kim baḫtı gözin pür-nūr ider   Gözi var-iken ᶜadūsın kūr ider

8. Fevt ider görmez deminde furṣatı   Nice görsün nāṣıruñ yoḳ nuṣreti

9. Çün burayı iḫtiyār itdi Ḳureyş   El ṭutub ᶜahd u ḳarār itdi Ḳureyş

10. Sīnede bu sırrı ıżmār itdiler   Sa'y idüb esbābın iḥżār itdiler

11. Muṣṭafāya peyk-i vaḥy irdi hemān   Mekr-i aᶜdāyı ḫaber virdi hemān

12. Menzilüñde yatma hicret ḳıl didi   Hicreti Ḥaḳdan ᶜināyet bil didi

---

[27] *Yüce Allahın sözüdür: Muhakkak ki Allah onlar onun sözünü inkar edip onu çıkardığı zaman(Mekkeden uzaklaştırıldığında) ona yardım etti. Üzülme! Muhakkak ki Allah bizimle beraberdir.(Tevbe Suresi-40)*

13. Bu maḥalde dimiş Ümmü'l-mü'minīn ᶜĀyişe bint-i İmāmü'l-müslimīn

48b

1. ᶜĀdet idinmişdi ol faḫrü'l-enām Dārımuza gelmegi her ṣubḥ u şām

2. Maḳdeminden ṣubḥ olurdı şāmımuz Ḥikmet-idi ṣubḥ u şām āşāmımuz

3. Her ne yire gelse bir ṣāḥib ḳadem Yā Ḥarem olur ya cennāt-ı irem

4. Çünki müşrikler elinden müslimīn Oldılar pür-miḥnet ü zār u ḥazīn

5. Hicrete Aḥmed işāret eyledi Bu ḥadīs̱i-yle beşāret eyledi

6. ***Ḳāle ᶜaleyhi's-selām inne uriytu dāre hicretiküm ẕāte naḫlin beyne'l-ātebeyn*** [28]

7. Yaᶜnī gösterdi baña rabbü'l-enām Hicretüñüz dārın iy ḳavm-i kirām

8. İki ḳara ṭaşlu ṭaġ ortası ol Ol diyāruñ naḫlı çoḳ ḫurması bol

9. Söyledi çün bu ḥadīs̱i ol beşīr Bildi mü'minler ki Yes̱rib'dür o yir

10. Baᶜżı mü'minler ki ḳādir oldılar Hicret itmege mübāşir oldılar

11. Öyle vaḳtinde meger bir gün Resūl Sırrı-la ṣıddīḳ evine geldi ol

12. Ṭoldı ehl-i beyt içine ḫavf u ġam Gelmez-idi bundan öñ zīrā o dem

13. Başını örtüb nihān itmiş özin Didi Būbekr'e açub lutfī yüzin

49a

1. Didi sözüm var ḳoma dāruñda ġayr Didi ehlüñdür ḳamu bu ehl-i ḫayr

2. Mihrüñ-ile dilleri maᶜmūrdur Didi Aḥmed hicrete destūrdur

3. İẕn olundı tā ki idem hicreti Vaḳtidür İslām'uñ erte şevketi

4. Ġuṣṣadan āzāde olub didi ᶜatīḳ Hicretüñde umaram ölem refīḳ

5. Atam vü anam fidā olsun saña Hicretüñ yolında yoldaş ol baña

---

[28] *Peygamberimiz Atabeyn arasındaki arı sahibi olan hicret yurdunuz bana gösterildi, buyurdu. (Hadis-i Şerif)*

6. Ḫoş kerāmet ḫoş saᶜādet ḫoş ṣafā Aña kim yār ola aña Muṣṭafā

7. Çünki itdi bu sözi Aḥmed ḳabūl Ṣād olub ṣıddīḳ didi yā Resūl

8. İki beslenmiş devem var birin al Rāḥileñ olsun idicek irtiḥāl

9. Hicret ide diyü nāgeh Muṣṭafā Anları beslerdi ol ehl-i vefā

10. Āferīn ol ᶜāşıḳuñ ḫoş kārını Göz ṭuta dāyim rıżā-yı yārını

11. Didi Aḥmed ṣat behā-yıla anı Ta alam senden sefā-yıla anı

12. Ol kişinüñ ḥālidür bu resme kār Ḫalḳdan ḥaḳḳı-ıla istiġnāsı var

13. Her göñül kim ol ġanīyi billāh olur Ḫalḳdan ḥırṣı eli kütāh olur

49b

1. Terk iden dünyā-yı fāni leẕẕetin Yüklenür mi ehl-i dünyā minnetin

2. Böyle oldı çün rıżā-yı Muṣṭafā Nāḳayı ṣatdı ᶜayyıḳ-ı bā-vefā

3. Sīrede ẕikr olınan Ḳaṣvā’dur ol Aña binerdi ġazā itse Resūl

4. Nāḳalar raḫtın düzeldüb ol zamān Virdiler bir rāz ehline nihān

5. Didiler üç giceden ṣoñra seḥer Ġār-ı S̱evr’e ilte anları ol er

6. Geçdi ol gün oldı çün vaḳt-i ᶜişā Cümle müşrikler dirildi şer īşā

7. Ḳabladılar Muṣṭafā’nuñ dārını Ḫār-ıla ḳuşatdılar gülzārını

8. Yaᶜni furṣat bulıcaḳ ol ḳavm-i şūm Muṣṭafā ḳatline ideler hücūm

9. Hicrete ṭurdı dün içinde resūl Pes ᶜAliyyü’l-Murtażā’ya didi ol

10. Yat yirümde bürdemi gey yā ᶜAlī Hiç ziyān itmez saña düşmen eli

11. Ol gice baḳduḳca şeyṭān leşkeri Aḥmed’i ṣanırlar-ıdı Ḥaydar’ı

12. Murtażā’yı anda ḳomaġa sebeb Tā emānātı vire işine heb

13. Eyle meşhūr olmış-ıdı ol emīn Anda ḳordı ḫalḳ emānātı hemīn

50a

1. Ḫalḳ içinde ṣādıḳu'l-vaᶜdu'l-emīn Ḥaḳ ḳatında raḥmetenli'l-ᶜālemīn

2. Ṭaşra çıḳduḳda revān ol nūr-ı pāk Aldı ebṭaḥdan aña bir ḳabża ḫāk

3. Oḳıyub Yāsin'i tā ***lā-yubṣirūn*** [29] Ṣaçdı ol ḳavme kör oldı müşrikün

4. Göremez ol cānı her biri baḳar Gerçi gözlügün gibi açuḳ baṣar

5. Cān gözi ḳanı ki cānı göre Ten gözine nūr-ıla anı göre

6. Başına ṭopraḳ anuñ gibi gözüñ Göremez envārın ol görklü yüzüñ

7. Geçdi Būbekr-ile andan ol emīn Gūh-ı s̱evrüñ ġārına gitdi hemīn

8. Aḥmedüñ yanınca ol yār-ı vefā Geh geçerdi geh beklerdi ḳafā

9. Didi bu ḥāli göricek ol emīn Geh girüyi gözlerem gāhī kemīn

10. Āferin ol ᶜāşıḳ-ı pervāneye Var-iken ol şuᶜle bes pervāneye

11. Geldiler çün bāb-ı ġāra didi ol Ben gireyin senden evvel yā Resūl

12. Şāyed içinde anuñ efᶜī ola Bu fidā cānum anuñ defᶜī ola

13. Eyle diyüb girdi ol yār-ı güzīn Gördi var anuñ içinde nice īn

50b

1. Çāk idüb ṭıḳdı ridāsın anları İkisi açuḳ ḳalub ol ᶜışḳ eri

2. Ṭıḳdı aña öñcesin ol bā-vefā Didi gel gir içerü yā Muṣṭafā

3. Āferīn ol yār-ı ġāra āferīn Ol vefāda nā-müdāra āferīn

4. Ḥıfẓ-içün ol ᶜilm ü ḥikmet bağını Gerdi örümcek ḳapuya ağını

5. Ḥıfẓ iderken ᶜālemi anuñla rabb Anı örümcekle ḥıfẓ itmek ᶜaceb

6. Ḥıfẓ anuñ ḥikmet anuñ ḳudret anuñ ᶜĀḳıle her ḥikmeti ᶜibret anuñ

---

[29] *Artık onlar göremezler. (Yasin Suresi -9)*

7. Bir gögercin ġar ḳapusında hem Eyledi yuva yumurdladı o dem

8. Şāhbāz-ı ʿālem-iken ol ḥabīb Bir gögercin anı ḥıfẓ itmek ġarīb

9. Gör o ʿālī himmeti ṭutdı mekān Tā hümāya sāyesi ola amān

10. Ḥaḳ ḫalāṣ eyledi ol muḫtārını Bekleyü ḳaldı ʿadūlar dārını

11. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

12. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

13. Çin-seḥer anda gelüb bir ehl-i kār Didi anlara nedür bu intiẓār

51a

1. Didiler evden Muḥammed tā çıḳa ʿÖmri dārın tīġımuz ḍarbı yıḳa

2. Didi ṭopraḳ başıñuza ḳaçdı ol Cümleñüz başına ṭopraḳ ṣaçdı ol

3. Bir avuç ṭopraḳ sizi kūr eyledi Aḥmed'üñ baḫtını maʿmūr eyledi

4. Bir rivāyetde seḥer ol ḳavm-i şūm Muṣṭafā dārına itdiler hücūm

5. Murtażā-imiş yatan çün gördiler Muṣṭafā'yı Murtażā'ya ṣordılar

6. Alımadılar ʿAlī'den çün ḫaber Ġayret atına binüb ol ḳavm-i şer

7. İzlerüñ sürüb revān ʿazm itdiler Ġār-ı S̱evr'üñ ḳapusına yitdiler

8. Ol örümcek aġını çün gördiler Her biri endīşe idüb ṭurdılar

9. Gördiler hem beyżā itmiş ol ḥamām Şübhe-ile dilleri ṭoldı tamām

10. Ġāra eyle geldiler ammā ḳarīb Didi görüb anı yār-ı ḥabīb

11. Yā Resūlallāh biri baḳsa eger Ayaġına bize eyler-idi naẓar

12. Didi ne ṣanduñ ol is̱neyni iy yār Kim olara s̱ālis̱ ola kird-i gār

13. Ḥaḳ kime itse maʿiyyetle naẓar Ḫalḳ aña cümle ʿadū olsa ne żar

51b

1. Didi düşmāndan Ümmeye bin Ḫalef	İy cemāᶜat saᶜyiñüz itmez telef
2. Važᶜı ḥaml itmedin Aḥmed anası	Bunda-ıdı bu örümcek ḫānesi
3. Bu söz-ile döndi ol ḳavm-i fużūl	Oldı üç gün anda Ṣıddīḳ u Resūl
4. Geldi dördünci ṣabāḥ ol rāzdan	Naḳaları bile getürdi hemān
5. Göçdiler andan ol iki nā-müdār	Anlara oldı delīl ol merd-i gār
6. Rehnümā-iken cihāna ol ḥabīb	Bir ᶜArab aña delīl olmaḳ ġarīb
7. Sāḥil-i deryā yolına gitdiler	Öyle oldı bir maḳāma yitdiler
8. Bir ḳaya gölgesin ol yār-ı emīn	Ḫoş düzeldüb döşedi görkin hemīn
9. Yetdi Aḥmed uyudı ammā ᶜAtīḳ	Gözci olub aña gözlerdi ṭarīḳ
10. Gözler-iken gördi bir çobān-ı ġulām	Ol çobāndan vardı süd aldı imām
11. Ol süde ṣu ḳatdı iḥżār itdi ol	Çün uyandı uyḳudan ṭurdı resūl
12. Ṣundı südi içdi ol faḫrü'l-enām	Tā ki şīre sükkeri ḳatdı tamām
13. Didi Būbekr oldı vaḳt-i irtiḥāl	Yüridiler düzüb esbāb-ı riḥāl

52a

1. Giriyi gözler-iken ol yār-i ġār	Āşikār oldı girüden bir süvār
2. Toza ġarḳ olub revān olmış ḳatı	Ol toz arasında yel gibi atı
3. Ol yel üzre özi ṣan ebr-i girān	Defᶜī yitdi çün ḳażā-yı nā-gehān
4. Didi Ṣıddīḳ aġlayub yā Muṣṭafā	Uş ḳafādan irdi bir ehl-i cefā
5. İy nice merdānı hālikdür gelen	Ol Sürāḳa İbn-i Mālik'dür gelen
6. Didi innallāhe maᶜanāya ᶜAtīḳ	Ġuṣṣāyı terk it ki aᶜlādur refiḳ
7. Didi buña bed-duᶜā ḳıl yā Resūl	Tā bize şer itmege bulmaya yol

8. El götürüb çün duᶜā itdi beşīr Ol Sürāḳa atı pāyin ṭutdı yir

9. Ḳarnına deg yire geçdi muḥkem at Ol süvār oldı piyāde ḳıldı māt

10. Göñline geldi anuñ kim bu kişi Devlete irüb tamām olur işi

11. Çün bu iş kimdendurur yād eyledi Yā Muḥammed diyü feryād eyledi

12. Kim senüñ ḳaṣduña cehd itdi Ḳureyş Ḳan behāñı baña ᶜahd itdi Ḳureyş

13. Yā esīr idem ṭapuñı yā helāk Bu ḫaṭādan ḳalbüm oldı şimdi pāk

52b

1. Ḳurtarursañ merḥamet idüb baña Vireyin bir oḳ bilügümden saña

2. Çün bu yolda göre çobanum seni Vire niᶜmet ide mihmānum seni

3. Didi yoḳdur iḥtiyācum maluña Tek diyü virme beni ems̱ālüñe

4. Al götürüb ḫoş duᶜā itdi Resūl Ḳurtılub döndi Sürāḳa buldı yol

5. Kime uġra dise dönderdi hemīn Yes̱rib'e gitdi amān-ıla emīn

6. Hicreti ḥālin tamām itdi imām Yes̱rib'e irdi selāmet ve's-selām

7. Her ki ister cānına āb-ı ḥayāt

8. Ol ḥabībi añub eyde e'ṣ-ṣalāt

9. **Mers̱iye-i ḫātemü'l-enbiyyün ve ḥabībür'-rabbü'l-ᶜālemīn**

10. Anuñ ki yār u enīsi refīḳ-ı aᶜlādur Maḥalli kevn ü fesāduñ aña ne me'vādur

11. Cihānuñ ab-ı ḥayātından el yusa ne ᶜaceb Şu cān ki şerbet-i aña Kevs̱er-i muṣaffādur

12. Ḥabīb-i Ḥaḳ gibidür yetimi ṭabᶜ itdi Ölüm didükleri ᶜālem ne ṭurfe deryādur

13. Ḳanı o sidre gibi ḳadd-ı müntehāsı anuñ Cinān içinde aña şimdi sāye ṭūbādur

53a

1. Ḳanı anuñ o mübārek ṣaçı ḳi ᶜanberdi Riyāż-ı ᶜad ne bu dem sünbül-i muṭarrādur

2. Ḳanı ḫazīne-i ʿirfān ḳanı Medīne-i ʿilm Cihān yüzi anuñ as̱ārı-ıla zībādur

3. Ḳanı. . . . . ṭāhir anuñla itdi tamām Binā-yı ḳaṣr-ı nübüvvātı ol ki bennādur

4. Eger cemāl ü kemāli riʿāyet itse zamān Virürdi Aḥmed ü Maḥmūd u Muṣṭafā’ya amān

5. Muṣībeti o ḥabībüñ ʿaceb muṣībetdür Firāḳı ʿāleme zīrā eşedd-i fürḳatdur

6. Şu göz ki aġlamaz anuñ muṣībetin añub Çıḳar o gözi aradan ki ʿayn-ı ʿilletdür

7. Ol ölüm acısı içinde ümmeti dir-idi Anuñ-çün acımayan kimse nice ümmetdür

8. Eger günāhuñ odından ḫalāṣ olam dirseñ Anuñ-çün aġla ki ser-çeşme-i şefāʿatdur

9. Ol aġlamaḳ yüzüñi būsitān-ı nūr eyler Bu yaş çü ḳatre-i bārān-ı raḥmetdür

10. O pāk rūḥa ne nefʿ ola giryeden ammā Muḥibb-i ṣādıḳınuñ ʿışḳına ʿalāmetdür

11. Anuñ hevāsına düşenler ehl-i nār olmaz Anuñ ṣafāsını bulanlar ehl-i ṣafvetdür

12. Eger cemāl ü kemāli riʿāyet itse zamān

53b

1. Virürdi Aḥmed ü Maḥmūd u Muṣṭafā’ya amān

2. Çün irdi Aḥmed-i Muḫtār’a ḫastalıḳ tābı Ḫusūf irişmege yüz ṭutdı rū-yı mehtābı

3. Namāza varımayub didi diñ Ebū Bekr’e İmāmet eyleye ḫāli ḳomaya miḥrābı

4. Ġıriv u āh u fiġān āsumāna irdi o gün Resūl’ı görmediler çün yirinde aṣḫābı

5. İmāmet idemedi riḳḳat eyleyüb Ṣıddīḳ Yirine çekdi imām itdi İbn-i Ḫaṭṭāb’ı

6. İşidüb anı didi dönderüñ namāzı resūl ʿAtīḳa diñ ki imāmetden olmasun ābı

7. Ḫalīfe itdügini Muṣṭafā Ebū Bekr’i Bu işden añladılar ʿilm ü ḥikmet erbābı

8. Ḫilāfetinden anuñ itmedi ʿAtīḳ ībā İmāmet itdi gözinden cevān-iken ābı

9. Eger cemāl u kemāli riʿāyet itse zamān

10. Virürdi Aḥmed ü Maḥmūd u Muṣṭafā amān

11. Biraz marażdan ifāḳat bulub Resūl-ı emīn İrişdi semᶜine mesciddeki fiġān u enīn

12. Didi nedür didiler aġlaşurlar aṣḥābuñ Ṭapuñdan ayrılavuz diyü cümle zār u ḥazīn

13. Didi beni eyledüñ mescide hemān-dem anı Götürdi ḳoltuġuna girdi bir ki mesned-i dīn

54a

1. Girü çekildi anuñ geldügin bilüb Ṣıddīḳ Cemāᶜata otururken imām ol oldı hemīn

2. Çevirdi ṣoñra münevver cemālin aṣḥāba Naṣīḥat eyledi şehd ü şeker gibi şīrīn

3. Didi ġarīb ü yetīm ü faḳīre ḫayr itsün Ḫudāya vü baña her kim dilerse ola yaḳın

4. Muḫayyer eyledi ḥaḳ bir ḳulın vefātında Vefātın eyledi ol bende iḫtiyār u güzīn

5. Eger cemāl u kemāli riᶜāyet itse zamān

6. Virürdi Aḥmed ü Maḥmūd u Muṣṭafā'ya amān

7. ᶜAtīḳ çünki bu sözden ne-ise bildi murād Derūn-ı sīneden eyledi nāle vü feryād

8. Didi beni üzerümde anuñ ki ḥaḳḳı ola Bu dem o ḥaḳḳını alsun yirine varsun

9. Didi Ukāşe fulān yirde yā resūlallāh Deveñ sürüb beni urduñ eger ḳılursañ

10. Didi ne yirü ki didi ki arḳama urduñ Getürdi ṭurrāsını evden ol kerīm nihād

11. Mübārek arḳasın açub didi bu ṭurrā-ıla Ur arḳamı kim olam bār-ı ḥayfdan āzād

12. Ḳaçan ki mühr-i nübüvvet açıldı mihr gibi Pür oldı nūrı-ıla her buḳāᶜu ve cümle bilād

13. ᶜUkāşe'ye didiler aġlaşub ḳamu aṣḥāb Resūl-içün bizi örte ki ḳalbimüz ola şād

54b

1. Eger cemāl u kemāli riᶜāyet itse zamān

2. Virürdi Aḥmed ü Maḥmūd u Muṣṭafā'ya amān

3. İlerü geldi ᶜUkāşe elinde ṭurre hemān Ġırīv idüb didiler el-amān zemīn ü zamān

4. Kemāl-i mihr-ile mühr-i nübüvveti öpdi Resūl'ı sīnesine çekdi nitekim dil ü cān

5. Didi tenüm tenüñe degmek-idi maḳṣūdum Hezār minnet anı ḥāṣıl eyledi Sübḥān

6. Didi beni naẓar itsün Ukāşe'ye her kim Dilerse kim göre dünyā içinde ehl-i cinān

7. Zehī ṣafā-yı beşāret zehī vefā-yı beşīr Zehī Ḫazīnetü'ṭ-ṭāf u menbaᶜı ihsān

8. Ṭarīḳ-ı aᶜdal anuñ kim bu resme ᶜadl u dād itdi Zehī ṭarīḳ-ı ḥaḳīḳat ṭarīḳat-ı ᶜirfān

9. Bu yola sālik ol iy Ḥamdi ḳo cihān hevesin Bilürsin anı ki āḫir ne cān ḳalur ne cihān

10. Eger cemāl u kemāli riᶜāyet itse zamān

11. Virürdi Aḥmed ü Maḥmūd u Muṣṭafā'ya amān

12. Aḥmediyye oldı bu mevlüde nām Naẓmını itdüm ṭoḳuz yüzde tamām

13. Her ki bunı oḳıyub itmām ide Ḥamdī miskine duᶜā inᶜām ide

55a

1. Şübhe yoḳ kim geliser bir rūzigār Ben gidüb bu ḳalısardur yādigār

2. Eylerem ehl-i keremden iltimās Zelletüme ide ᶜafvından libās

3. Türkī dildür diyü taḥḳīr itmeye Türk ü nādanlar yolına gitmeye

4. Ṣūrete baḳmaḳ muḳallid cehlidür Maᶜnā gözler ol ki maᶜnā ehlidür

5. Ehl-i maᶜnā-çün düzüldi bu kelām

6. Cān u dilden maᶜnā ehline selām

7. ***El-ḥamdülil-lāhi rabbü'l-enām*** [30]

[30] *Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.*

4. BULGULAR

4.1. ŞEKİL BİLGİSİ

4.1.1.İsim Çekim Ekleri

4.1.1.1. Çoğul Ekleri

-lar/-ler :
bī-ġaraz-lar : 3b8
cengī-ler : 4b8
çavuş-lar : 7b8
ferişteh-ler : 14b11
mecūsi-ler : 14a11
Rüstem-ler- : 29a12

4.1.1.2. Hal Ekleri:

a. İlgi Hali:

-(u)ñ/-üñ:
Aḥmed-üñ : 2b10
emrāż-uñ : 2b2
muᶜcizāt-uñ : 24a11
ẓāhir-üñ : 32a2

-(nu)ñ/-nüñ:
ehli-nüñ : 31b7
enbiyā-nuñ : 27a8
Ḥaḳ Teālā-nuñ : 2b2
rabbiyi-nüñ : 35b11

b. Belirtme Hali:

-(y) ı/-i:
sükker-i : 2a2
Mekke-y-i : 14b10

-n:
cām-ı-n (itdi) : 30a 8
dil-i-n (kan eyle-): 29b1
Ḳapu-sı-n (kak-) : 25a13
ḳadr-i-n (anla-) : 26b1

c. Eşitlik Hali:
ard-ı-n-ca : 38a13
bu-n-ca : 19a9
öñler-i-n-ce : 38a4

ç. Yönelme Hali:
-(y)a/-e:
ᶜālem-e : 22b/ 6
ġavġa-y-a : 4b/ 7
Ḥaḳḳ-a : 2a/ 5
perr-i-n-e : 1b/ 2

d. Bulunma Hali:
-da/-de:
dūzaḫ-da : 4a/1
dünyā-da : 18a/5
ḥarem-de : 14b/11
yir-de : 36a/10

e. Çıkma Hali:
-(n)dan/-den:
guṣṣa-dan : 49a/4
īmān-dan : 46b/ 4
Ḳureyşī-den :16a/ 10
ṣadef-den :14b/13

f. Vasıta Hali:
-ıla:
ḥırṣ-ıla : 3b/1
ḫışm-ıla : 4b/3
luṭf-ıla : 17b/11
sīmurġ-ıla : 1b/4

-ıla edatı kalıplaşarak ekleşmiştir.

-ile:
ḥāl-ile : 21a/13
kiẕb-ile : 16b/3
nefs-ile : 19b/11
şihāb-ile : 14b/7

-(y)ile:
ünsi-yile : 20a/6
cefā-yile : 29a/10

<u>*g. Yön Gösterme Hali:*</u>

-ra:

içre	: 4a/2
taşra	: 50a/2

-erü:

ilerü	: 37b/3
içerü	: 50b/2

4.1.1.3. İyelik Ekleri

1.Tekil Şahıs:

-(u)m:

ata-m	: 38b/7
iḫtiyār-um	: 21a/8
maḳṣūd-um	: 54b/5
yüz-üm	: 5b/12

1.Çoğul Şahıs:

-(u)muz:

dār-ımuz	: 44b/2
derd-imüz	: 4a/8
ḳalb-imüz	: 54a/13
tüccār-ımuz	: 37b/10

2.Tekil Şahıs:

-(u)ñ:

ḫāṭır-uñ	: 40b/4

2.Çoğul Şahıs:

-(u)ñuz:

kervān-ıñuz	: 38a/3
bezirgān-ıñuz	: 38a/3

3.Tekil Şahıs:

-ı:

bāzār-ı	: 39b/8
göñl-i	: 44b/5
toḫm-ı	: 2b/11

-sı:

perverde-si	: 1b/5
ṣafā-sı	: 53a/12
sīne-si	: 54b/4

3.Çoğul Şahıs:

-lArI:

oğlan-ları	: 44a/6
pehlü-leri	: 19b /9

4.1.1.4. Soru Ekleri

-mı:

degül mi	: 26b/9
itdüñ mi	: 25b/7
menzil mi	: 11a/7
var mı	: 16b/8

-mü:

görür mü	: 24b5

4.1.1.5. İsimlerde Bildirme

4.1.1.5.1. Ek-fiilin Geniş Zaman:

1.Teklik :

ben-em	: 16b/1
Cebrāil-em	: 21b/11
ümmi-y-em	: 22b/3
rāżı-y-am	: 35b/2

2.Teklik:

kim-sin	: 30b/8

3.Teklik:

Beyt'ullāh-dur	: 6a/8
ḥaḳīḳat-dür	: 2a/5
lāzım-dur	: 18a/12
ḳatında-dur	: 21b/7

4.1.1.5.2. Ek-fiilin Görülen Geçmiş Z.:

iḥsān-ıdı	: 24a/11
zamān-idi	: 17a/1
eyyāmından-ıdı	: 26b/6
olunmaḳ-dı	: 22a/5

4.1.1.5.3. Ek-fiilin Öğrenilen Geçmiş Z.:

fehm-imiş	: 37a/7
vaḳt-imiş	: 4b/2
Mıṣr-imiş	: 39b/7

4.1.1.5.4. Ek-fiilin Şartı:

ṣādıḳ-ısañ	: 19b/1
müʿmin-señ	: 17b/9

4.1.2. Zamirler

4.1.2.1. Şahıs Zamirleri

1.Tekil Şahıs:

beni	: 10a/5
bende	: 54a/4

1.Çoğul Şahıs:

biz	: 46a/9
bizi	: 4a/4
bize	: 38a/5
bizüm	: 46a/4
bizümle	: 16b/13

2.Tekil Şahıs:

sen	: 34a/6
senden	: 35a/11
senüñ	: 52a/12
senüñle	: 10b/8

2.Çoğul Şahıs:

siz	: 37b/13
size	: 38a/5
sizi	: 51a/3
sizde	: 33a/10
sizlerde	: 45b/7
sizden	: 33a/13

3.Tekil Şahıs:

anuñ	: 27b/3
anı	: 32a/11
aña	: 6a/4
anda	: 28a/12
anuñçün	: 32a/3
ol	: 7a/1
oldur	: 6b/3
anuñ-içün	: 4a/3
andan	:29a/11
anuñ-ıla	: 30a/3
anuñla	: 10a/1

3.Çoğul Şahıs:

anlar	: 33b/8
anlarda	: 10b/11

4.1.2.2. İşaret zamirleri:

anda	: 26b/2
arada	: 42a/9
bunuñ	: 16b/2
bunları	: 40a/6
bunı	: 26a/6
bunlara	: 26a/2
bununla	: 41a/13
bundan	: 4a/7
budur	: 6b/10
buncılayın	: 4a/3
bunca	: 37a/5
bunlar	: 14b/10
bular	: 25b/12

4.1.2.3. Soru Zamirleri:

herḳanḳumız	: 5a/6
kankınuz	: 16a/13
kim	: 2a/1
kimsin	: 30b/8
kime	: 29a/10
nedür	: 12b/5
kimdür	: 26b/13

4.1.2.4. Dönüşlülük Zamirleri:

kendü	:10a/1
kendüden	:10a/9
kendünün	: 37a/10
kendüsiden	: 13a/11
özi	: 3b/9
öz	: 5a/1
özine	: 18a/5

**Eserde kendi ve öz zamirleri bir arada kullanlımıştır.*

4.1.2.5. Belirsizlik Zamirleri:

biri	: 2b/6
bazılar	: 22b/4
birisi	: 43a/6

kimseden : 5a/9
kamuñuz : 16a/2
bazına : 30a/4
kimi : 5a/3
bazısı : 3a/5
cümlesi : 45a/5
kimisi : 7b/7
kimsene : 17b/9

4.1.3. Sıfatlar

4.1.3.1. Niteleme Sıfatları

aḳ ḳuş : 11b/8
ṭogrı sözi : 3b/9
ẓulmānī levn : 3a/8
muᶜtemed söz : 25b/10
nāzük ṭaᶜām : 26a/11
ḳara tütün : 4b/13
katı yay : 28b/5
mübārek yıl : 4b/1
mekrūh iş : 44b/2
münevver cemāl : 54a/2
hūş kerāmet : 45a/1
yavuz yel : 45b/5
togrı yol : 46a/2
gizlü tedbīr : 46/12
görklü yüz : 50a/6

4.1.3.2. İşaret Sıfatları

bu söze : 2b/7
o yevm : 26b/6
ol ḥabībi : 2b/4
şol Ebu Cehl : 25a/8
şu göz : 53a/7

4.1.3.3. Sayı Sıfatları

4.1.3.3.1. Asıl Sayı Sıfatları

iki gitfi : 26a/10
yidi yıl : 40a/2
elfe sene : 40b/6
altı nefer : 41a/8
yüz yigirmi yıl : 42a/5
on iki er : 42b/8
yetmiş enṣār : 45a/10
yetmiş biñ melāᶜik: 32a/10
ṭoḳuz yüz : 54b/12
iki ḳadeḥ : 30a/7
iki ḳardeş : 42a/2
üç veled : 40a/2
dört ulu ırmaġ : 32a/1
dü ᶜalemde : 2a/11
on sekiz biñ ᶜālem: 27b/2

4.1.3.3.2. Sıra Sayı Sıfatları

on ikinci gice : 10a/8
dördünci ṣabāḥ : 51b/4
dördünci bucaġ : 13a/4
ikinci gök : 31a/12
yedinci gög : 31b/12

4.1.3.3.3. Kesir Sayı Sıfatları

biñde bir : 9b/9

4.1.3.3.4. Belirsizlik Sıfatları

bazı rāvi : 29a/4
bir gün : 3b/10
birḳaç dāne : 8b/13
cümle cism : 2b/1
fülān yol : 37b/11
ġayrı peyġamber: 31b/4
her ᶜālemüñ : 2b/11
nice sulṭānları : 29a/9

4.1.3.4. Soru Sıfatları

nice ümmetdür : 53a/8
ne : 5a/5

4.1.4.ZARFLAR

4.1.4.1.DURUM ZARFLARI

4.1.4.1.1. Arapça:

raḥat(ṭuruñ) : 47b/1
cümleten : 47b/8

4.1.4.1.2. Türkçe:
añsuzın (öldür-) : 33b/10
eyle (barışdı) : 40a/1
böyle (ol-) : 44b/2

4.1.4.2.ZAMAN ZARFLARI
4.1.4.2.1. Arapça:
dāyim : 27a/12
dāyimā : 30b/4
subḥ : 27b/5
ṣubḥ u şām : 48b/1
şām u seḥer : 13a/13
müdām : 40a/12
āḫir : 40b/1
evvel : 45b/3
evvelā : 10a/7
yārın : 29b/6

4.1.4.2.2. Farsça:
baᶜdezān : 43b/11
dem : 3b/7
hemān : 40a/7
hemāndem : 53b/14
hemīn : 47b/10
nāgeh : 10a/9
nā-gehān : 52a/3
tīz : 40a/10

4.1.4.2.3. Türkçe:
ancılayın : 30a/3
imdi : 3a/2
gün : 53b/4
ḳaçan : 46b/13
yine : 26a/11
soñra : 43b/10
şimdi : 52a/13
bu gice : 10b/8

4.1.4.3. YER-YÖN ZARFLARI
andan : 27a/5
beri : 5a/5
girü : 54a/1
giri : 37b/3
içerü : 50b2
ilerü : 37b3/ 54b3
işde : 44b/4
ṭaraf : 14b11
üzre : 26b/11
yana : 32a9

4.1.4.4. MİKTAR ZARFLARI

4.1.4.4.1. Türkçe:
biraz : 53b/11
çok : 31b/10
key : 40a/9
öküş : 46a/12

4.1.4.4.2. Farsça:
hiç : 49b/10

4.1.4.5. SORU ZARFLARI
kanı : 53a/1
niçün : 3b/7
neden : 26a/6
nice : 27b/5
ne-yiçün : 40b/3

4.1.5. EDATLAR

4.1.5.1. BAĞLAMA EDATLARI

ammā : 11b/10
belki : 30a/13
bile : 25b/11
çün : 28a/4
çü : 31a/1
çünki : 26b/2
daḫı : 42a/13
eger : 42b/1
ġālibā : 14b/9
ger : 5a/10
gerçi : 46b/4
geh....geh : 3a/13
hem : 6a/9
ile : 11a/8
illā : 44a/4
ki : 52a/6
kim : 52a/10
meger : 28a/5
nitekim : 42a/2

pes : 40a/12
şāyed : 27a/4
yahūd : 27a/3

4.1.5.2. ÇEKİM EDATLARI

ʿaceb : 40b/4
bigi : 6b/5
bundan öñ : 26a/2
bundan özge : 2a/5
gibi : 3a/13
öre : 8b/5
içün : 3b/4
kişiye ḳarşu : 26a/8
ṣanki : 26a/10
deñlü : 26b/12
ḳadar : 42a/5
tā : 29b/7

4.1.5.3. KARŞILAŞTIRMA EDATLARI
hem....hem : 28b/1
ya....ya : 48b/3

4.1.5.4. SESLENME EDATLARI
eyvāh : 15a/3
iy : 26b/9
merḥabā : 30b/9
yā : 42a/1
vay : 47a/8

4.1.6. FİİL ÇEKİMLERİ

4.1.6.1. BASİT ÇEKİMLER

4.1.6.1.1 Görülen Geçmiş Zaman: **(-dI)**

1. Tekil Şahıs:
gel-dü-m : 47a/4
ṣuṣa-du-m : 11b/4
yap-du-m : 6a/5

1. Çoğul Şahıs:
getür-dü-k : 42a/1
gönder-dü-k : 13a/4

2. Tekil Şahıs:
dön-dü-ñ : 25a/2
baḳma-du-ñ : 29b/11

2. Çoğul Şahıs:
ol-du-ñuz : 26a/6

3. Tekil Şahıs:
ḳarşula-dı : 7b/6
yarat-dı : 2b/9

3. Çoğul Şahıs:
çek-di-ler : 9a/3
di-di-ler : 25a/2
muştıla-dı-lar : 10b/11
vir-di-ler : 49b/4

Görülen geçmiş zamanın olumsuzu **'-ma'** *ile yapılmıştır.*
ḳal-ma-dı : 12b/10

4.1.6.1.2. Anlatılan Geçmiş Zaman
(-mIş)
vir-miş-em : 12a/4
avla-mış : 29a/7
kes-miş-ler : 12a/8
kuşat-mış : 14b/11
vir-miş-dir : 31a/4

4.1.6.1.3. Geniş Zaman **(-r, -ar, -ur)**

1.Tekil Şahıs:
gözle-r-em : 50a/9
um-ar-am : 49a/4
yıḳ-am : 8a/9

1.Çoğul Şahıs:
id-er-üz : 15b/4
çek-me-züz : 44b/3

di-me-züz : 15/3

2.Tekil Şahıs:
bil-ür-sin : 54b/9
id-er-sin : 15b/4
ṭur-ur-sın : 40a/6

2.Çoğul Şahıs:
eyle-r-mi-siz : 16b/10
ol-ur-sız : 16b/11

3.Tekil Şahıs:
baḳ-ar : 50a/4
kal-ur : 2a/6
oynad-ur : 5a/3

3.Çoğul Şahıs:
aġlaş-ur-lar : 53b/12
bil-ür-ler : 27a/3
oḳu-r-lar : 22a/6

Olumsuz şekli: **(-maz)**
aġla-maz : 53a/7
ir-mez : 1b/8

4.1.6.1.4. Gelecek Zaman
(-IsAr)
Teklik:
bul-ısar-dur : 30a/4
redd id-iser : 3b/10
ol-ısar : 43b/13
gel-iser : 55a/1
neyle-y-iser : 16b/13
ṭoġ-ısar : 10b/9
id-iser-dür : 17a/8

Çokluk:
gel-iser-ler : 38a/5

4.1.6.1.5. İstek Kipi:
Teklik:
getür-em : 40a/10
döndür-e-sin : 27a/2
san-a-sın : 31b/13
dil-e-y-e : 27b/10
işid-e : 15b/9

Çokluk:
id-e-siz : 16b/2
eyle-y-elüm : 41b/1
ol-a-lar : 42b/4

Olumsuz şekli: **(-maya)** *ekiyledir.*
ugra-ma-ya : 2a/12
yüri-ye : 5b/7

4.1.6.1.6. Şart Kipi:
Teklik:
ṭur-sa-m : 25a/3
iste-se-ñ : 8b/13
otur-sa-ñ : 43a/12
olma-sa : 1b/2

Çokluk:
uġra-sa-lar : 26a/2
bul-sa-ñuz : 16a/9

olumsuz
yunma-sa : 28a/12

4.1.6.1.7. Emir Kipi
aç : 30b/8
eydeyin : 3a/2
varuñ : 25a/8
eyleñ : 26b/2
göndüreyin : 44a/1
gözle : 5a/11
ṣaḳlañ : 12a/12

olumsuz
gizle-me-sün : 36b/9
olun-sunlar : 43a/8

4.1.6.2. BİRLEŞİK ZAMAN ÇEKİMLERİ:

4.1.6.2.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı:
Teklik:
di-di-y-se : 24b/8
Gir-di-y-se : 16a/2

gör-dü-y-se	: 23b/6

4.1.6.2.2. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikayesi:
Teklik:

eyle-miş-di	: 5b/5
geç-miş-idi	: 13a/10
ol-muş-ıdı	: 23b/3

4.1.6.2.3. Geniş Zamanın Hikayesi:
Teklik:

otur-ur-dum	: 12b/9
sür-er-düm	: 17a/6
buyur-ur-dı	: 35a/4
ol-ur-mı-dı	: 17a/2

Çokluk:

iç-er-düñüz	: 16a/2
id-er-ler-di	: 14b/3

olumsuz şekli:

düş-mez-di	: 30b/1

4.1.6.2.4. Geniş Zamanın Şartı:
Teklik:

gör-ür-sem	: 24b/6
diler-iseñ	: 2a/4
ol-ur-sa	: 19b/10
ol-maz-sa	: 16b/1

Çokluk:

sev-er-se-ñüz	: 33a/9
utan-ur-sa-ñuz	: 33a/12

4.1.6.2.5. İstek Kipinin Hikayesi:
Teklik:

Ol-a-y-dı	: 13b/3

4.1.7. BİRLEŞİK YAPILI FİİLLER:

4.1.7.1. Yardımcı Fillerle Yapılan Birleşik Fiiller:

Eyle-:

ceng eyle-	: 4b/7
ġūş eyle-	: 3b/8
kör eyle-	: 46a/9
naṣīḥat eyle-	: 54a/2
peydā eyle-	: 13b/6

İt-:

cemᶜ it-	: 7b/6
medḥ it-	: 6a/4
daᶜvet it-	: 13b/11
secde it-	: 12b/6
taḫmīn it-	: 7a/8
havf it-	: 25b/2
vaᶜẓ it-	: 3b/4

Kıl-:

kerem kıl-	: 5b/11

Ol-:

fidā ol-	: 49a/5
meşhūr ol-	: 30b/2
rāżı ol-	: 26b/2
tamām ol-	: 5b/12

Vir-:

yile vir-	: 14b/1
haber vir-	: 8a/8

4.1.7.2. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller:

başına ḳoy-	: 3b/6
yüz çevir-	: 29b/5

4.1.7.3. Yeterlilik Fiilleri:

Olumlu:

ṣaḳlayubilür	: 9a/2

Olumsuz:

bul-ı-maz-uz	: 14b/6
id-e-mez-di	: 15b/2

4.1.7.4.Sürerlilik Fiilleri:

isteyügitmişler	: 37b12
ugrayugelmek	: 36b/4

4.1.8. PARTİSİPLER
(SIFAT-FİİLLER)

-dUk:

di-dig-üñ	: 17a/5
ekme-düg-i	: 3b/1
gör-düg-in	: 34b/5
kes-me-düg-üñ	: 5b/9
ṭoġ-dıġ-ı	: 12b/2

-mIş:

uyan-mış	: 9a/9
ol-an	: 31b/11

-mayan:

it-meyen	: 14a/3
idin-meyen	: 29b/6
ṣan-mayan	: 2a/6

-(y)An:

eyle-y-en	: 17a/12
iste-y-en	: 2a/11

4.1.9. GERİNDİUMLAR
(ZARF-FİİLLER)

-(y)a:

um-a	: 8b/10

-dUkçA:

baḳ-duḳca	: 49b/11
var-duḳça	: 21a/9

-dukda:

atıl-duḳda	: 42b/12
çıḳ-duḳda	: 50a/2

-IcAk:

bul-ıcaḳ	: 49b/8
geç-icek	: 31b/8
ḥacc id-icek	: 6b/3
Ṣor-ıcaḳ	: 37b/13
Var-ıcaḳ	: 29b/9

-IncA:

gör-ince	: 3a/5
id-ince	: 22b/11
ḳoyma-y-ınca	: 34a/9
olma-y-ınca	: 34b/4
var-ınca	: 22b/6

-iken:

eyler-iken	: 15b/7
oturur-ken	: 36a/6
ṭoġar-ken	: 38a/5

-mAdIn:

gel-medin	: 44b/13
söyle-medin	: 33b/7
ṭuy-madın	: 27a/2
uy-madın	: 13a/12

-(y)u:

bekle-y-ü	: 50b/10
di-y-ü	: 36b/9
iste-y-ü	: 37b/12
uġra-y-u	: 36b/4

-(y)up:

aġla-y-ub	: 31a/6
diñle-y-üb	: 23b/4
söylen-üb	: 30b/2
ṭuzla-y-ub	: 12a/8

4.2. GRAMATİKAL DİZİN

A

āb (Far.) : Su.
ā. 22a5
ā.ı 53b6, 53b8
āb-ı ḥayāt (Far-Ar.): Ölümsüzlük suyu.
ā. 4a9, 6b13, 8b8, 9b5, 11b2, 12b1, 15a10, 18a9, 20a2, 22a13, 22b8, 24a12, 27a9, 28a11, 2b3, 30b5, 32b1, 34a11, 36a3, 38b2, 40b11, 42b5, 45a8, 46b6, 48a2, 50b11, 52b11, 52b7
aba (Ar.) : Yünden yapılmış kaba kumaş.
a.17b5, 17b5, 19b9
abᶜad (Far.) : Şen, mamur
a.37a5
a.dur 33b3
ᶜAbbas (Ar.) : Hz. Muhammed'in amcası.
ᶜA. 45b2
ᶜA.-ıla 45b1
ᶜabd (Ar.) : Kul, köle.
ᶜa.ine 33a7
Ābdest (Far.) : Namaz kılmak için usulü dairesinde ellerini, yüzünü ve ayaklarını yıkamak.
ā.22b8
ᶜAbdu'l-muṭṭalib (Ar.) : Hz. Muhammed'in amcası
ᶜA. 8b1, 8b1, 8b9, 8b9, 8a11, 9a1, 12b9
ᶜA.den 8a6
ᶜābid (Ar.) : İbadet eden.
ᶜā.leri 37a8
ᶜabūs (Ar.) : Çatık çehreli.
ᶜa. 4b12
ᶜaceb (Ar.) : Acaba.
ᶜa. 16b6, 33b8, 36b10, 39b5, 40b4, 40b4, 50b5, 52b11, 53a6
ᶜAcem (Ar.) : İranlı.
ᶜA.den 13a10
acı : Tadı nahoş olan.
a.sı 53a8
acı- : Acımak.
a. mayan 53a8
ᶜāciz (Ar.) : Gücü yetmeyen, zayıf.
ᶜā. 34b13
aç- : Açmak.
a. 18a8, 30b8
a.ar 4b13, 9b11, 37a9
a.dı 23b1, 36b6, 44a12
a.dılar 11b11
a.maga 13a4
a.maya 41b12
a.ub 1b3, 30b9, 48b13, 54a11
açıl- : Açılmak
a.dı 11a12, 54a12
a.a 24a1
açuḳ : Açık
a. 50a4, 50b1
ad : İsim, ad.
a. 53a1
a.ı 3a12, 13a11, 15b1, 23a7, 29b13, 34b7, 47b7
a.ım 32b4,
a.ımı 10a1
a.ın 41b9
a.ını 14a10, 23b5, 35b11, 37b1, 47a7
aᶜdal (Ar.) : Denkler.
a. 54b8
aḍall (Ar.) : Doğru yoldan sapmış, delalete düşmüş kişi.
a. 41b5
adam : İnsan, kişi
a. 40b1
ᶜādāt (Ar.) : Adetler.
ᶜā. 17a11

ᶜā.(ᶜā.-ı ḫalḳ) : 18a1
ᶜadāvet (Ar.) : Düşmanlık, kin ve garaz duyma.
ᶜa.le(mūr u a.) 3b1
aᶜdā (Ar.) : Düşmanlar.
a.ya 33b5
a.yı 46a9, 48a11
Ādem (Ar.) : Hz. Adem
Ā. 10a1, 11b9, 12a12, 23a6, 30b12, 30b13, 31b3, 32b4, 43b5, 44b6
Ā.üñ 2b11, 31a7
Ā.i 2b9, 3a11, 4a11,17b10, 28b7
Ā.e 2b10, 31a1, 31a4
Ā.den (Kabil İbn-i Ā.) 14a13
Ā.dür 31a7
Ā.i 10b7
ᶜades (Ar.) : Mercimek
ᶜa. 17b6
ᶜādet (Ar.) : Gelenek, töre.
ᶜā. 17b1, 17b10, 17b11, 17b7, 17b9, 18a3, 18a3, 23a6
ᶜā.(ᶜā. eyle-) 13b12
ᶜā.(ᶜā. idin-) 48b1
ᶜā.(ᶜā. ol-) 37a3
ᶜā.i 17a9, 17b10
ᶜā.den 40b9
ᶜā.i 17b12
ᶜā.ini 17a9
ᶜā.leri 17a8
ᶜā.-ile 18a2
ᶜā.-imiş 41b6
adım : İki ayak arasındaki mesafe.
a. 39a8, 28b7
ᶜadl (Ar.) : Doğruluk.
ᶜa. (ᶜa. u dād it-) 54b8
adlu : İsimli
a. 14a9
ᶜadū (Ar.) : Düşman.
ᶜa. 38a10, 51a13
ᶜa.sın 48a7
ᶜa.lar 50b10
ᶜa.lardan 36a9
āfāḳ (Ar.) : Ufuklar.
ā.a 6b5, 27b5
āfāt (Ar.) : Afetler.
ā. 2a12
āferin (Far.) : Hoşlanma.
ā. 21b6, 28a3, 43a1, 47b11, 47b6, 49a10, 50a10, 50b3, 50b3, 50b3
āfitāb (Far.) : Güneş.
ā. 3a3, 3a5
ā.uñ 3a6
ā.-iken 26b5
ᶜafv (Ar.) : Bağışlama.
ᶜa.(ᶜa. it-)5b13
ᶜa.ından 55a2
aġaç : Ağaç
a. 26b6
a.(taş u a.) 26a7
āgāh (Far.) : Bilgin, bilgili.
ā. 28a4,
ā. ol- 43b8
ā.dur 6a12
āġāz (Far.) : Başlama.
ā.(ā.it-) 1b3, 4b8
ā.(ā.-ı Ḳur’ān eyle-)44b10
aġ : Ağ.
a.ını 50b4, 51a8
aġla- : Ağlamak
a. 53a9
a.r 21a8
a.maz 53a6
a.dı 31b8
a.yasın 34a1
a.mak 53a9
a.maga 43b4
a.yub 3b8, 12a5, 31a6, 52a4
aġlaş- : Ağlaşmak
a.urlar 53b12
a.ub 54a13
aġniyā (Ar.) : Zenginler.
a.dan 16b8
aġyār (Ar.) : Başkaları.

a.a (Ṣoḥbet-i a.) 26b2
aġız : Ağız
a.ı 7b2
a.ın 44a12
āh (Ar.-Far.): Ah.
ā. 17a6, 31b5
ā. (ā. u efġān) 12a5, 23b10
ā. (ā. u enīn) 15a2
ā. (ġıriv u ā. u fiġān) 53b4
aḥad (Ar.) : Bir. tek.
a. 34b3
a.(nūr-ı a.) 14b2, 34b1
aḫbār (Ar.) : Haberler, ortada dolaşan söylentiler.
a.-ı mehīb 23a5
ʿahd (Ar.) : Söz verme, bir işi üstüne alacağına söz verme.
ʿa. 16b13, 48a1
ʿa.e 45b7
ʿa.ini 16b12
ʿa.(ʿa. it-) 52a12
ʿa.(ʿa. olun-) 45a12
ʿa.(ʿa. u ḳarar it-) 48a9
ʿa.ʿa.-i haḳḳ) 33b2
ʿa.(ʿa.-ı göz) 46a4
ʿa. (hüddet-i a.-ı cüdeybiyye) 17a1
āhen (Far.) : Zincir.
ā. 9a10
āheng (Far.) : Çalarak, söyleyerek eğlenme.
ā.inüñ 7a2
ā. (ā. eyle-) 4b7
ā. (ā. id-) 8a10
Aḫfes (Ar.) : Ahfes bin Sureyk
A. (A. bin Sureyḳ)15b8
aḫī (Ar.) : Kardeş.
a. 2a5, 31b4, 18a8, 22b3, 45b12
āḫir (Ar.) : Son olarak. Nihayet.
ā. 9a4, 16b13, 19a1, 19b4, 29a10, 29b4, 33b13, 34a1, 34b3, 40b1, 44b7, 45b11,
ā.e 15a3
ā. (ā. it-) 33b12
āḫirin (Ar.) : Sonrakiler, sonlar.
ā. 26a4, 46b11
ā.e 45b9
aḥkām (Ar.) : Hükümler.
a.ın 23b2
aḫlāḳ (Ar.) : Huy, tabiat
a.ın 18a8
a. (a.-ı ʿaẓīm) 11b12, 15a12, 21b4
aḫlāt (Ar.) : Çok karışan.
a.ı 32b9
aḥmaḳ (Ar.) : Akılsız.
a. 47a1
Aḥmed (Ar.) : Hz. Muhammed
A. 21a7, 22b3, 23a3, 25a5, 27b2, 31a1, 34b2, 35a9, 36b11, 48b5, 49a2, 49a7, 49a11, 51b2, 51b9, 53b10,
A.üñ 2b10, 21a4, 21a5, 24a6, 32b12, 46a6, 50a8, 51a3
A.i 34b1, 42b6, 49b11
A.e 16a6, 19a2, 26a4, 26b9, 30b13, 31b5, 33a2, 35a7, 45b2
A.den 2b9
A.-çün 22b12
A.-ile 20b7
A. (A. ü Maḥmūd u Muṣṭafā) 53b1, 54b2, 54b11
A.(A.-i Muḫtār) 27b1, 53b2
A.(cemāl-i A.) 47b3
A.(maḳāl-ı A.) 47b3
A.(dīn-i A.) 41a1
A.(Ḥażret-i A.) 9b8
A.(Ṣıdḳ-ı A.) 38a9
Aḥmediyye (Ar.) : Bu eserin adı.

A. 54b12
A. (ḳaṣīde-i A.) 27a11
aḫşam (Ar.) : Akşam
a. 19b10
aḥvāl (Ar.) : Haller.
a.e 45a11
a.ini 38b1
aḫyār (Ar.) : En hayırlılar.
a.-idi 39a11
aḳ : Beyaz, temiz.
a. 11b5, 11b8, 12a9, 14a5, 45a6
a.(a. u tīz) 28b4
aḳabe (Ar.) : Tehlikeli geçit.
a.de 45a12
aḳ- : Akmak
a.dum 12a5
a.dı 22b8
aḳd (Ar.) : Sözleşme.
a.ine 18b3
ʿāḳıbet (Ar.) : Son, sonuç.
ʿā. 4a1, 7b13, 8b1, 13b3, 19b6, 27b12, 30a2, 35a13, 45b10
ʿā.(ʿā. it-) 29a13
ʿā. çün 8a4, 41b5, 43a11
aḳıt- : Akıtmak.
a.ur 6b10
ʿāḳıl (Ar.) : Akıllı insan.
ʿā. 19b6, 37b5
ʿā.e 11a7, 16a4, 19b5, 50b6
ʿāḳılāne (Ar.) : Zekice, akıllıca.
ʿā. 5b8
ʿaḳl (Ar.) : Akıl.
ʿa. 12a3
ʿa.umı 11b6, 12a2
ʿa.-ımış 37a7
aḳ- : Akmak.
a.maya 30a5
aḳrab (Ar.) : Akraba.
a.ı 42a7, 42a7

aḳreb (Ar.) : Akrep.
a.(a. ol-) 42a7
a.dür 14a5
aḳrıba (Ar.) : Akraba.
a. 42a6
a.muz 42a13
a.sına 44b1
ʿaḳs (Ar.) : Aksetme.
ʿa. (ʿa.-i ev) 3a4
aḳvāl (Ar.) : Sözler.
a.(a.-ı kes̱īr) 28a8
al (Ar.) : Tuzak, hile.
a. 3a13
al- : Almak.
a. 49a8, 52b4
a.ır 29a8
a.ur (menzil a.) 2a6
a.dı 8a5,10a9, 15a13, 19a2, 21a11, 25a9, 32b6, 44a1, 44a9, 50a2, 51b10
a.dılar 17a13
a.sun 54a7
a.sa 18b6, 41b3
a.a 24b10
a.am 49a11
a.mak 12a11
a.maġı 22b8
a.ımadılar 51a6
a.ıvirür 25a10
a.ınca 47a6
a.ub 17a7, 20b12, 40b1, 43a10
a.dıġun 8b10
a.duġı 9a5
a.urdı 18b6
āl (Ar.) : Aile, sülale.
ā. (ā-ı İsrāʿil) 31b5
alaca : Çubuklu kumaş.
a. 8a4
aʿlā (Ar.) : En yüksek.
a.dur 52a6
a.dur (refīḳ-ı a.) 52b10
ʿalāmet (Ar.) : İşaret, iz.
ʿa. 12b2
ʿa.dür 53a10

ālāt (Ar.) : Aletler.
ā.ını 5a12
ᶜalem (Ar.) : 1. Sancak.
ᶜa.5b5
: 2. Alamet.
ᶜa.10b4
: 3. Sınır.
ᶜa. 10b5
ᶜālem (Ar.) : Dünya.
ᶜā. 14b9, 15a7, 36a8, 52b12
ᶜā. üñ 2b11, 3b6, 9a2
ᶜā.i 2b9, 4a11, 17a7, 41b11, 44a10, 50b5
ᶜā.e 2b10, 3b2, 10a2, 14b13, 15a6,53a5
ᶜā.de 2a11, 10a11, 12b2, 15a4, 15a9, 37b1, 47b13
ᶜā.de (ḫalḳ-ı ᶜā.) 34a3
ᶜā.i 20b10, 20b10
ᶜā.-iken (şāhbāz-ı ᶜā.) 50b8
ᶜā.i (faḫr-i ᶜā) 26a9
ᶜā.e (faḫr-i ᶜā) 22b6
ᶜā. (ḫalḳ-ı ᶜā) 14a1, 41a3
ᶜā. (nūr-ı ᶜā.) 11b9
ᶜālemeyn (Ar.) : İki cihan, dünya ve ahiret.
ᶜā.üñ 27b4
alıcı : Alıcı.
a. 21b5
ᶜAlī (Ar.) : Hz. Ali
ᶜA. 49b10
ᶜA.den 51a6
ᶜAliyyü'l-Murtażā : Hz. Ali.
ᶜA. 49b9
ᶜālī (Ar.) : Yüksek, yüce.
ᶜā. 4a2, 50b9
alḳış : Övme, dua.
a. (a. it-) 10a2
Allāh (Ar.) : Allah
A. 14a8,
A. (A. ol-) 24b2
A.a 1b9
altı : Altı.
a. 41a8, 41b13
a.sı 41a9
altıncı : Altıncı.
a.da 31b1
alt : Alt
a.ında 7b2, 26b6, 46b1
alū (Far.) : Erik.
a.u 5a10
ᶜām (Ar.) : yıl, sene.
ᶜā. 20a9, 26a13
ᶜā. (ḫāṣ u ᶜā.) 6a1, 23a12
aᶜmā (Ar.) : Kör.
a. (pīr ü a.) 23b3
aᶜmāl (Ar.) : Ameller.
a. 32a3
amān (Ar.) : Eminlik.
a. 16b13, 53b1, 53b10, 54b11, 54b2
a. (a. ol-) 50b9
a.-ıla 52b5
Āmine (Ar.) : Hz. Muhammed'in annesi.
Ā. 11b3
ammā (Ar.) : Ama, fakat.
a. 5a11, 9a6, 11b10, 29b12, 31b4, 36b9, 44a5, 45b2, 51a10, 51b9, 53a10
a.-iken 30a1
ᶜammi (Ar.) : Amca.
ᶜa.si 45b1
ᶜa.sinüñ 23a11
aña : Ona.
a. 2a1, 1b8, 3b5, 3b10, 4a10, 5a8, 6a12, 6a13, 6a4, 6b7, 6b9, 7a3, 8b11, 8b3, 8b7, 9a13, 9b1, 9b1, 9b11, 9b12, 10b11, 11a10, 11a6, 11a9, 12b7, 13b9, 14a1, 14a12, 15b3, 15b9, 16b3, 16b5, 16b8, 16b8, 16b11, 18a12, 20b7, 21a3, 21a3, 21a5, 21b10, 21b7, 23a12, 23a12, 23a3, 23a8, 23b4, 23b6, 24a3, 24a4, 24b2, 24b8, 25b4, 25b7, 26a2, 26b11, 26b5, 27a1, 27a13, 27b11, 27b12, 28a3, 28a6, 28b10, 28b8, 29a1, 29a2, 29b13, 29b2, 29b4,

29b8, 30a12, 30a5, 30a7, 30b3, 31b3, 31b8, 33a7, 34a5, 34b11, 35a6, 35a6, 35a9, 35b13, 35b6, 39a12, 39b12, 41a8, 41b12, 41b4, 43a6, 47b4, 48a6, 49a6, 49a6, 49b3, 50a2, 50b2, 51a13, 51b6, 51b9, 52b10, 52b13

ana : Anne.
a. 12b6
a.dan 4a12, 11b1, 11b1, 12b2, 13a7
a.m 49a5
a.sı 51b2
a.sından 15a9
a.mun 10a5
a.dur 33b5, 34a5

añ- : Anmak
a.ar 35b11
a.dı 40b5
a.ıb 3b8
a.ub 6b13, 8b8, 9b6, 11b2, 12b1, 15a11, 18a9, 20a3, 22a13, 24a13, 27a10, 2b4, 30b5, 34a11, 36a3, 38b3, 40b12, 42b5, 45a9, 46b7, 48a3, 4a9, 50b12, 52b8, 53a6

ᶜanber (Ar.) : Amber, güzel koku.
ᶜa. 20b1
ᶜa.di 53a1

ancak : Ancak
a. 34b7

ancılayın : Onun gibi.
a. 30a3

and : Yemin.
a. (a. iç-) 16a2

anda : Orada, onda.
a. 7a4, 7a7, 13a12, 20b13, 24b9, 26b2, 27a4, 27a7, 27a7, 28a12, 28a8, 30a11, 32a3, 32a7, 36a10, 37a1, 38a3, 38a6, 38a7, 3a7, 41a4, 43a3, 43a4, 44a4, 44a4, 46b12, 46b3, 49b12, 49b13, 50b13, 51b3

andan : Ondan, sonra.
a. 8a1, 15b13, 21b1, 22a1, 22a9, 25b2, 26a9, 27a5, 29a11, 29b11, 31a2, 32a6, 32a7, 32b1, 33a13, 34a1, 35b3, 3a8, 45b13, 48a1, 50a7, 51b5
a.-imiş 14b13

anı : Onu.
a. 5b1, 5b11, 5b13, 5b5, 6a2, 6a9, 7a10, 7a8, 8b4, 9b8, 12a11, 12a12, 12a13, 12a8, 12b13, 13b10, 13b12, 14b4, 15a2, 15b1, 15b2, 15b2, 15b4, 16b11, 17b1, 19a11, 19a12, 19b4, 20a10, 20a13, 20a5, 21b2, 22a1, 22b13, 22b2, 22b7, 23a1, 23b2, 23b4, 25b5, 27b9, 28b3, 28b8, 29a2, 29b5, 29b6, 2a2, 30a2, 31a6, 32a11, 32b9, 34a5, 34b1, 34b2, 35b4, 37a12, 37a13, 37a6, 37b12, 37b8, 38b10, 3b10, 40a13, 40b8, 43b3, 44a2, 44a9, 44b5, 46b13, 47a1, 47b1, 47b8, 49a11, 49a11, 50a5, 50b5, 50b8, 51a10, 53b13, 53b6, 54b5

añıl- : Anılmak.
a.a 22a2
a.sa 22a2

aᶜnī (Ar.) : Yani, demek isterim ki.
a. 15b7, 21a11

ānide (Ar.) : Çok inatçı.
ā. 44a3

añla- : Anlamak.
a.dum 26a9
a.duñ40a6
a.dı 7b5, 26b1, 33a5, 34b6, 34b6
a.dılar 53b7
a.maz 6b9, 11a6, 20b5
a.yamaz 26a13

añlamazlık : Anlamazlık.
a. 37a6, 37a8

anlar : Onlar.
a. 17a9, 31b5, 33b6, 33b7, 33b8, 41b1, 42b1
a.uñ 33b11, 33b12, 33b4, 33b5, 33b7, 36a8, 42b2

a.ı 4b5, 7b13, 18b10, 26a1, 29b12, 32a13, 33b10, 33b4, 37b13, 41a9, 43a8, 49a9, 49b5, 50b1
a.a 8a10,22a4, 33b6, 41b7, 42a13, 42b10, 43a9, 43b12, 47b8, 50b13, 51b5
a.da 10b11
a.dan 18b10, 42b8
ansuzın : Ansızın, aniden, birdenbire.
a. 33b10
anun : Onun.
a. 1b8, 2b11, 2b9, 3a3, 3a5, 3a9, 5a10, 6a3, 6a9, 6a9, 6b1, 6b9, 7b5, 8a11, 8a12, 8b6, 9a1, 9a12, 9b2, 10a11, 11b6, 12b11, 13a1, 13b4, 14a12, 14a2, 14a2, 16a9, 16b9, 18a2, 20b2, 21a5, 22b12, 26b1, 27a12, 27b2, 27b5, 28b7, 30b1, 32b2, 33a2, 36b13, 38a4, 38b11, 40a6, 41a6, 43a6, 43b8, 45a5, 47a9, 47a9, 47b4, 50a12, 50a12, 50a13, 50a6, 50b6, 50b6, 50b6, 50b6, 52a10, 52b10, 52b13, 53a1, 53a11, 53a11, 53a2, 53a6, 53b8, 54a1, 54a7, 54b8
a.-çün 53a7, 53a8
a.-ıla 30a3
a.-içün 26a13, 4a3
a.çün 32a3
a.da 8a3
a.la 10a10, 10a13, 16b10, 20a9, 22b9, 25a12, 25b11, 32b10, 32b7, 40a1, 50b5, 53a3
ar (Ar.) : Utanma.
a. 26b11
a.-ıla (duḫān-ı a.) 38a12
a.umı 25b8
ara : Mesafe, ara.
a. 41b2, 6a11
a.sında 26a10, 35a2, 35b10, 42a5, 52a2
a.muzda 45b4
a.ñuzda 26b13
a.larına 26a3
a.da 25a4, 37b6, 40a4, 42a9
a.dan 34b2, 53a6
ara- : Aramak.
a.ñ 14b8
a.r-iken 14b10
ᶜArab (Ar.) : Arap.
ᶜA. 7b5, 10b12,
ᶜA.da 16b5, 23b2, 25a7, 25b5, 51b6
ᶜA. (bedr-i ᶜA.) 10b11
Aᶜrābī (Ar.) : Çölde yaşayan arap.
A. 25a11
A.ye 25b4
aᶜrāf (Ar.) : Cennet ile cehennem arasında bir yer.
a. (ehl-i a.) 24a5
ᶜaraḳrīz (Ar.-Far.): Terleyen, ter döken.
ᶜa. 28b13
ardınca : Arkasından.
a. 38a13
arı : 1. Temiz.
a. 12a9
: 2. Arı, bal yapan böcek.
a. 24a1
ᶜārı (Ar.) : Çıplak
ᶜā. 20b7, 34b4
ᶜārıyet (Ar.) : Ödünç.
ᶜā.den 34b4
ᶜārif (Ar.) : Bilgili.
ᶜā. 20b4, 28a2
ᶜā.e 11a5
arḳa : Arka.
a.mı 11b8, 54a11
a.ma 54a9
a.sın 54a11
armaġān : Hediye.
a. 38a13
arpa : Tahıl, arpa.
a. 18b8
arslan : Arslan
a. 3a13

ᶜarş (Ar.) : Gökyüzü, arş.
ᶜa. (meydān-ı ᶜa.) 1b8
ᶜa. (Sidre vü ᶜa.) 30b3
art- : Artmak.
a.ar 16b9, 16b9
artur- : Artırmak.
a.ub 46b1
arż (Ar.) : Yeryüzü, dünya.
a. (a.-ı revḥā) 37b11
a.-ıla 11a13
āsān (Far.) : Kolay.
ā. 48a6
āsānlıġ : Kolaylık.
ā.-ıla 44a8
ās̱ār (Ar.) : Eserler.
ā.ı 38b11
ā.ı -ıla 53a2
aṣdaḳ (Ar.) : Samimiyetle yapılan şeyler.
a.-ıdı 15b13
aṣfiyā (Ar.) : Samimi dostlar.
a.(faḫr-ı a.) 4a12
a.dan 30b11
aṣḥāb (Ar.) : Hz. Muhammed'i gören ve sohbetinde bulunanlar, sahabeler.
a. 54a13
a.uñ 53b12
a.a 54a2
a.ı 24b12, 53b4
a.ına 44a2
a.(a.-ı fīl) 7b7, 7b13, 8b2, 9b2
a.(a.-ı fıṭrat) 30a10
a.(a.-ı resūl) 46b1
a.(a.-ı yemīn) 31a8
ᶜāṣi (Ar.) : İsyankar.
ᶜā. (ᶜā. vü kāfir) 3a9
ᶜā. (ᶜā. vü cabbār) 9b3
aṣl (Ar.) : Asıl, esas.
a.ı 13a9, 14a13
a.ın 47a4
a.ında 16b6
a. (a.-ı cümle) 2b1
aṣla (Ar.) : Hiçbir zaman.
a. 16b6
aṣnām (Ar.) : Putlar.
a.a 17b10
Asta : Özel isim.
A. 14a10
astār (Far.) : Astar.
a. (a. eyle-) 17b4
āsumān (Far.) : Gökyüzü.
ā. 14b7
ā.a 30b7, 53b4
ā.ından 30b12
ā. (zemīn ü ā.) 2b1
āşām (Far.) : Yiyecek, içecek şey.
ā.ımuz 48b2
ᶜāşık (Ar.) : Aşık, birine fazla tutkun.
ᶜā.uñ 49a10
ᶜā.ı 9b13
ᶜā.(ᶜā. ol-) 15b1
ᶜā.(ᶜā.-ı pür-cūş ol-)9b12
ᶜā.(ᶜā.-ı pervāne)50a10
āşikār (Far.) : Açık, belli.
ā. 41a1
ā .(ā. ol-) 52a1
āşinā (Far.) : Tanıdık, bildik.
ā. 38a8
āşiyān (Far.) : Kuş yuvası.
ā. 2a1
aşla- : Aşılamak.
a.dı 43b4
at : At.
a. 5a13, 7b7, 7b9, 52a9
a.(a. sür-) 5a7
a.(a. oynat-) 7b12
a.ı 42b2, 52a2, 52a8
a.ına 51a6
a.ını 5a12
at- : Atmak.
a. 40a10

a.maġa 37a4
a.ıb 18b12
tan a.ar 3b3
ᶜaṭā (Ar.) : Bağışlama, hediye.
ᶜa. 8b10, 21b13, 34a8, 39b13,
ᶜa.lar 21b5
ata : Ced, ata.
a. 17a9, 45a6,
a.m 49a5
a.muñ 38b7
ateş (Far.) : Ateş, ısı.
a.(a.-i mekrīn) 14b1
a.den 13b9, 14a9
atıl- : Atılmak.
a.sa 28b5
a.duḳda 42b12
Atik (Ar.) : Özel isim.
A. 21a7, 49a4, 51b9, 52a6, 53b8, 54a7
A.a 53b6
aᶜvān (Ar.) : Yardımcılar.
a. (a.u enṣār ol-) 41b4
a.ı 47a9
avāze (Far.) : Yüksek ses.
a.si 7a2
āvāz (Far.) : bk. avaze.
ā.ı 7b12
avla- : Yakalamak.
a.mış 29a7, 29a7
ᶜavn (Ar.) : Yardım.
ᶜa. (ᶜa u nuṣret) 47a1
ᶜavrat (Ar.) : Kadınlar.
ᶜa.ı 40a11
ᶜavret (Ar.) : İnsan vücudunda örtülmesi gereken yerler, görünmesi haram olan yerler.
ᶜa. 29a6, 29a6
avuç : Avuç, aya.
a. 51a3, 5b10
ay : 1. Ay.
a. 18b10, 26b8
a.ı (hüsn-i a.) 15b12
: 2. Otuz günlük süre.
a.ı 10a7
a.ına 17a6
aya : Avuç içi.
a.(a. ḳarṣ-) 37a4
ayaġ : Ayak.
a.ı 7b3
a.ın 37b3
a.ına 51a11
a.ından 32a1
ᶜayāl (Ar.) : Aile.
ᶜa.(ehl ü ᶜa.) 40b2
ᶜayān (Ar.) : Açık, belli.
ᶜa. 2b7, 10a13, 12b9, 13a1, 15b3, 16b13, 26a6, 27a6, 39a1, 45b2
ᶜa.(ᶜa. eyle-) 36b10
ᶜa.(ᶜa. görün-) 21b10
ᶜa.(ᶜa. gör-) 23a2, 43b7
ᶜa.(ᶜa. it-) 36b9
ᶜa.(ᶜa. ol-) 38a9
āyāt (Ar.) : Ayetler.
ā.(ā. u burhān) 41a10
ā. (ā.-ı Kübrā) 34b8
ᶜayb (Ar.) : Utanılacak şey.
ᶜa.ın 37a9
ayır- : Ayırmak.
a.mış 29a9
āyine (Far.) : Ayna.
ā. 10b3
āyin (Far.) : Tören.
ā.leri 17a8
ᶜĀyişe (Ar.) : Hz. Muhammed'in hanımı.
ᶜĀ. 48a13
ᶜayn (Ar.) : Göz.
ᶜa.(ᶜa. -ı ᶜillet) 53a6
ᶜayne’l-yaḳīn(Ar.) : Gözlenerek anlaşılan ilim.
ᶜa. 39a9
ayrıl- : Ayrılmak.

a.avuz 53b12
a.ub 34a1
ayruġ : Başka, diğer.
a.a 17a10
ᶜayyıḳ : Ayık, sarhoş olmayan.
ᶜa.(ᶜa -ı bā-vefā) 49b2
az : Az, yetersiz.
a. 33b11, 33b12, 35a10, 35b1
a.a 17b2
ᶜaẕāb (Ar.) : İşkence.
ᶜa. 4a1
āzād (Far.) : Hür bırakılmış, serbest.
ā. ol- 54a11
āzāde (Far.) : Serbest.
ā.(ā. ol-) 49a4
āẕān (Ar.) : Kulaklar
ā. (ā.-ı fīl) 31b13
ᶜAzāzīl (Ar.) : Şeytan'ın melek olduğu zamanki adı.
ᶜA. 41b9
azdır- : Azdırmak.
a.ır 37a8
ᶜaẓīm (Ar.) : Büyük, ulu.
ᶜa.in 15a12
ᶜa.(aḫlāḳ-ı ᶜa.) 11b12, 21b4
ᶜa.(ᶜünvān-ı ᶜa. ol-) 1b1
ᶜazīz (Ar.) : Değerli, kıymetli, saygıdeğer.
ᶜa. 14a3, 38b9
ᶜazm (Ar.) : Niyet, hareket.
ᶜa.(ᶜa. it-) 7b4, 8b2, 30a11, 39b2, 51a7
ᶜa.(ᶜa. eyle-) 40a8
ᶜa.(ᶜa.-ı nil it-) 40a2
ᶜa.(ᶜa.-i sanᶜa) 7a5
ᶜa.üñ 34a5

B

bā-vefā (Ar.) : Vefa ile.
b. 49b2, 50b2
bāb (Ar.) : 1. Kapı.
b.ına 11a11, 18b12, 44a2
b.(feth-i b.) 9a4
b.(b.-ı maṭlaᶜ) 32a10, 32a9
b.(b.-ı ġār)50a11
: 2. Konu.
b.a 39a7
bād (Far.) : Rüzgar.
b.(b.-pā) 28b9
b.(b.-pāy) 28b3
baᶜde (Ar.) : Sonra.
b.(b. z-īn) 8a7
b.(b.ṣ-ṣalāt) 40a10
b.(b.-ez-ān) 43b11
b.(b. ez-ān) 29a6, 46a3
baġ (Far.) : Bahçe, bostan.
b.ını 50b4
b.(b.-ı miᶜrāc) 36b6
Baġdad : Irak hükümetinin merkez-i idaresi.
B.idi (eşref-i B.) 39a12
B.a 40b1, 40b2
bağır- : Bağırmak.
b.ması 7b9
bağışla- : Bağışlamak.
b.dum 34a7
b.dı 35a12
bağla- : Bağlamak.
b.dı 29a2, 45a10
b.yasın 34a1
b.ma 34a6
b.rdı 29a2
baġ(ı)r : Sine.
b.ından 7b11
bahā (Far.) : Değer.
b.sın 25a9
baḥr (Ar.) : Deniz.
b.den 8b13
b.üñ 26b1
b.ı 5b4
b.i 13a8
b.(b. u ber) 14b8
b.(nūr u b.-i feyż ol-) 14b12

b.i (nūr u b.) 10b10
baḫş (Far.) : Bahşiş, bağış.
b.ın 34a8
baḫt (Far.) : Kader, şans.
b.(b. u saᶜādet) 4a10
b.ı 48a7
b.ını 51a3
baᶜīr (Ar.) : Erkek deve.
b. 37b11
b.e 47b1
bāḳ (Far.) : Korku, çekinme.
b. 22b13
baḳ - : Bakmak, seyretmek, gözlemek.
b.ar 44b7, 44b7, 50a4
b.dum 12a5, 19a4
b.maduñ 29b11
b.dı 22b12, 39b9, 40a3
b. 19b2
b.ma 19b2
b.sa 31a5, 31a6, 51a11
b.a 47b4
b.ub 41a12
b.duḳca 49b11
b.maḳ 55a4
b.maya 30a5
bal : Arının yaptığı maruf tatlı.
b. 24a2
b. (b.u şeker) 11b5
b.a 24a1
bālā (Far.) : Yukarı, yüksek.
b.da 34b7
b.dan (zīr ü b.) 34b7
balıḳ : Balık.
b. 40a11, 40a9
bānu (Far.) : Hanım, kadın.
b. 18b3, 21b3, 22b12
bar (Far.) : Yük, sıklet.
b.(b.-ı ḥayf) 54a11
bārān (Far.) : Yağmur.
b.(ḳatre-i b.-ı raḥmet)53a9
barış- : Barışmak, uyuşmak.
b.dı 40a1
barmaḳ : Parmak.
b.-ıla 46a9
bas- : Basmak.
b.aram 24b7
b.ar 6b5,
b.dı 28b9
b.(ḳadem b.) 5b11
b. sun (ḳadem b.) 5b12
b.a 24b13
b.ıp 5b7
b.duğı 37b3
b.maya 37b3
baṣar (Ar.) : Görme.
b. 45a2, 50a4
baṣīret (Ar.) : Kalp gözüyle görme, feraset.
b. 45a1,
b.(b. ol-) 45a2
basṭ (Ar.) : Yayma, serme.
b.(b. olun-) 4a3
b.(b.-ı zamān) 38b1
baş : Kafa, kelle.
b. 45b5
b.(b. tut-) 42b12
b.uma 12a3, 25b8
b.ı 7b3, 20b2, 36a1
b.ın 23a6
b.ına 3b6, 8a13, 13b13, 16a2, 20b3, 35b5, 38a8, 50a6, 51a2
b.ını 48b13
b.uñda 5b9
b.ıñuza 51a2
başla- : Başlamak.
b.dı 13b11, 39a6, 39a6, 43b4
bāṭıl (Ar.) : Boş veya yanlış.
b. 13a1, 16a1, 23b1, 43b5, 44b8
bāṭın (Ar.) : İç.
b. 32a2

b.(b. u ẓāhir) 34b3
bayram : Mübarek ve muazzez addedilen dini ve milli günler.
b.a 17a11
bāzār (Far.) : Çarşı, pazar.
b.(b. eyle-) 21a10
b.(b. it-) 41a6
b.(b.-ı Ḥirā) 20b11
b.(b. ol-) 41a4
b.ı 6b8
b.ı 8a9
b.ını 20a6, 39b8, 45b10
b.ındadur 41a7
baᶜżı (Ar.) : Bir şeyin cüzü.
b. 3a5, 15a12, 24b1, 29a4, 29b12, 31a4, 31b7, 33a8, 48b10
b.lar 22b4
b.na 30a4
b.sından 3a5
bed-ṣıfāt (Far-Ar.): Kötü görünüşlü.
b.3a11
bed-duᶜā (Far-Ar.): İlenç.
b.(b. ḳıl-) 52a7
bed-fiᶜāl (Far-Ar.): Yaptığı işler kötü olan.
b. 25b1, 36b8
bed-ḫāh (Far-Ar.): Her işin fenalığını isteyen.
b.(b. ol-) 24b2
bed-ḫayāl (Far-Ar.): Kötü hayal.
b. 36b8
bed-ḫiṣāl (Far-Ar.): Huyları kötü.
b. 25b1
bed- liḳā (Far-Ar.): Kötü yüzlü.
b. 25b1
bedr (Ar.) : Ayın on dördüncü gecesi.
b. 15b7
b.ini 28b2
b.(b.-i ᶜArab) 10b11
b.(b.-i ẓülām) 12b11
b.(ṣadr-ı b.-i enbiyā) 11b9
b.(b.-i hidāyet) 15a4,
b.(b.-i ṣadr-ı ṣuffe-i b.-i Ḥuneyn) 15b6, 15b6
b.(b.-i tamām) 26b4
beg : Küçük devlet başkanı, sözü geçen.
b. 2a12, 3b2, 41b11
b.lerinüñ 13a7
beġāyet (Ar.) : Çok, pek çok, aşırı derecede.
b. 38b13
behā (Ar.) : Güzellik, zarafet.
b.-yıla 49a11
b.nı 52a12
b.ya 47b10
bekle- : Beklemek.
b.yü 50b10
b.rdi 50a8
Bekr (Ar.) : Hz. Ebu Bekir. İlk Halife.
B.(Ebū B.) 51b13
B.-ile (Ebū B.) 50a7
B. e (Ebū B.) 53b3
B.i 53b7
belā (Ar.) : Gam , musibet.
b. 9a7, 11b10, 36a9
b.(nūş u b.) 24a2
b.(ṣabr u b.) 19b11
b.dan 46b2
b.ya 17b13
beled (Ar.) : Yer, şehir, memleket, belde.
b. 10b13
beliñle- : Korku ile birden sıçramak, irkilmek.
b.yüb 25a1
belki (Far.) : Olur ki, ihtimal.
b. 7a6, 8a9, 8a12, 10b12, 17b5, 18b3, 30a13, 30a6, 44b8

bellü : Belli, ortada.
b. 47b7, 47b7
belür- : Belli olmak.
b.di 7b8
ben : Ben, birinci tekil kişi zamiri.
b. 8a9, 8a9, 9a1, 11b7, 16b1, 19a10, 21b11, 23b11, 23b6, 24b6, 33b10, 33b4, 33b5, 33b6, 33b7, 33b8, 34a6, 39a4, 39a5, 39a8, 43a9, 50a11, 55a1,
b.i 5a11, 10a5, 12b12, 16a10, 21a11, 21a11, 25a3, 44b3, 52b3, 53b13, 54a8, 54a9, 54b6,
b.a 8b10, 15b8, 16b2, 16b3, 23b6, 25a5, 25a8, 34a5, 35a1, 35a2, 38b11, 38b11, 38b13, 40b5, 48b7, 49a5, 52a12, 52b1, 54a3
b.adur 34a5
b.den 31b9, 38a2, 39a5
b.üm 9a1, 34a3
b.ümle 21a10
b.em 16b1
benām (Far.) : Namlı, meşhur.
b. 43a5, 42b8
bend (Far.) : Bağlama, kendi hükmü altına alma.
b.(b. olun-) 11a12
bende (Far.) : Esir, köle.
b. 21b7, 29a9, 54a4
b.nüñ 21b6
b.sin 20a5
b.ye 6a6
beng (Far.) : Uyuşturucu.
b.(ḫayāl-i b.dür) 19b5
Benī (Ar.) : Oğulları.
B.(B. Ḳaᶜb u Lüvey) 36b13
B.(B. Ḫazrec) 45b3
B.(B. Hāşim) 47b9
bennā (Ar.) : Yapı yapan, kalfa, mimar.
b.dur 53a3
beñze- : Benzemek.
b.r 3b7, 28b7
beñzer : Benzeyen.
b. 36a11, 44a3
ber (Far.) : Yemiş, meyve.
b. 28a10
b.(baḥr u b.) 14b8
b.(b.-ḳarār) 5b13
b.(b.-kemāl) 19a9
beri : Bu taraf.
b. 5a5
berīḳ (Ar.) : Parıltı, ziya.
b.(berk-i b.) 30b7
berīn (Far.) : Pek yüksek, yüce.
b.(ravża-ı ḫuld-ī b.) 1b6
berḳ (Ar.) : Şimşek.
b. 5a2
b.(b.-ı berīḳ) 30b7
b.(b. u buraḳ) 1b8
b.(b.-veş) 28b4, 28b8
b.a 30b6
berk : Sağlam.
b.(b. eyle-) 13b1
b.(b. it-) 37b2
Berrā (Ar.) : Özel isim.
B. (B. İbn-i Marur) 46a6
berrāḳ (Ar.) : Pek parlak, temiz, şeffaf.
b. 28b4
berrān (Ar.) : Yabancı.
b.(tıġ-ı b.) 5a2
bes (Far.) : Kafi, yetişir.
b. 26b1, 26b9, 33b5, 42b1, 50a10
b.(b. ol-) 2a2
b.durur 19b3
b.dür 38a5
beşāret (Ar.) : Göz açıklığı.
b. 11a13
beslen- : Yiyip içmek.
b.miş 49a8

b.rdi 49a9
besṭ (Far.) : Düğüm.
b.ını 39a10
beş : Beş.
b. 22b11, 35a13, 35b2, 35b3
beşāret (Ar.) : Müjde.
b. 48b5, 54b7
beşīr (Ar.) : Müjdeci.
b. 28a8, 30a8, 31a7, 48b9, 52a8
b.(vefâ -yı b.) 54b7
bevvāb (Ar.) : Kapıcı, mektep kapıcısı.
b.a 30b8
b.ına 11a11, 18b12
beyān (Ar.) :Açık ve güzel söyleme.
b. 15a12, 15b4, 23a2, 24b1, 33a5, 37a2, 40b13, 41a2
b.(b.-ı miʿrāc-ı tāci'l enbiyā) 27a11
b.ındadır 9b7
beyʿat (Ar.) : Birinin hakimliğini kabul etme. Uyma.
b. 46a3, 46b10
b.(b.-ı enṣār) 46b12
b.(b. it-) 42b9, 46a12
b.(b. olın-) 45a12
b.a 45a10
b.uñ 46b11
beyt (Ar.) : Ev, konut.
b.(ehl-i b.) 48b12
b.(b.-i maʿmūr) 28a13, 32a7
b.(b.ül-ḥarām) 12b6
b.(b.ül- maḳdis) 29a1
b.e 9a3
Beyt'ullāh (Ar.) : Allah'ın evi, Kabe.
b.dur 6a8
beyżā (Ar.) : Daha beyaz, çok ak.
b.(b. it-) 51a9
bezirgān (Far.) : Tacir, alışveriş eden esnaf.
b.ıñuz 38a3
bezm (Far.) : Muhabbet ve eğlence meclisi
b.(b. it-) 30a11
bī-amān (Far.) : Merhametsiz.
b. 8a6 ,22b4, 24b7
bī-cān (Far.) : Cansız.
b. 44a7
bī-cihāt (Ar.) : Tarafsız
b. 32b8, 34b12
b.(b. ol-) 6b1
bī-çāre (Far.) : Çaresiz.
b. dür 14a8
bī-çūn (Far.) : Eşsiz, benzersiz.
b.i 14a5
bī-dirıġ (Far.) : Esirgemeyen, elinden geleni tam olarak yapan.
b. 47b8
bī-edeb (Far-Ar.): Edepsiz.
b. 7b5, 25a7, 26b7
bī-fer (Far.) : Fersiz, güçsüz.
b.(b. ol-) 15a1
bī-feridun (Ar.) : Emsalsiz.
b. 29b5
bī-fikr (Ar.) : Fikirsiz.
b. 45b11
bī-ġam-güsār (Far.) : Teselli vermeyen.
b.(bī-ġam-güsār vü bī-ḳarīn) 36a6
bī-ġaraz (Far-Ar.): Garazsız, tarafsız.
b.lar 3b8
bigi : Gibi.
b. 6b5
bī-ḫaber (Far-Ar.): Habersiz, bilgisiz.
b. 39a5, 44b8, 48a1
bī-ḥad (Far-Ar.): Sınırsız.
b. 12a1, 17b13
bī-ḥadd (Far-Ar.): Sınırsız.
b. 39b13

bī-ḥayā (Far-Ar.): Hayasız, arsız, terbiyesiz.
b.lar 37a4
bī-ḫıred (Far.): Akılsız.
b. 17b13
bī-ḥicāb (Far-Ar.): Utanmaz.
b. 10b2
bī-ḫilāf (Far-Ar.): Yalansız.
b. 39a8
bī-ḥużūr (Far-Ar.): Huzursuz, tedirgin.
b.(b. eyle-) 20b10
bī-iḥtiyāṭ (Far-Ar.): Tedbirsiz.
b. 28b8
bī-ḳadem (Far-Ar.): Uğursuz.
b. 25a2
bī-ḳarār (Far-Ar.): Kararsız.
b.(b. ol-) 39b8
bī-ḳarīn (Far-Ar.): Arkadaşsız.
b.(bī-ġam-güsār vü b.) 36a6
bī-kerān (Far.) : Hudutsuz, sınırsız.
b. 27a6
bī-ḳıyās (Far-Ar.): Ölçüsüz.
b. 9a7, 11b10
bī-ḳuṣūr (Far-Ar): Kusursuz.
b. 10a10
bī-lāf (Far.) : Sözsüz.
b.(b. ḳıl-) 4a5
bī-mehābā (Far-Ar.): Sevgisiz.
b. 5b1
bī-naẓīr (Far-Ar.): Eşsiz, benzersiz.
b. 6a6
bī-niyāz (Ar.) : Duasız, ihtiyaçsız..
b. 35a7
bī-pāyān (Far.): Nihayetsiz, sonsuz.
b.içün (luṭf-ı b.) 33a9
bī-reng (Far.) : Renksiz.
b.(b. ol-) 19b6
bī-şumār (Far.) : Hesapsız.
b. 14a1, 4b3
bī-te'ennī (Far-Ar.): Sıkıntısız.
b. 45b10
bī-tevaḳḳūf (Far-Ar.): Sakınmasız.
b. 20b8, 37a12
bī-vāsıṭa (Ar.) : Vasıtasız, araçsız.
b. 33a7
bil : Bel.
b.(b. baġla-) 45a10
b.inde 39b6
bil- : Bilmek.
b. 23b8, 48a12
b.ür 20a12, 31a10, 31b6, 37a10, 37a10, 37b13
b.ürsiz 45b4
b.ürler 27a3
b.di 27a1, 34b5, 38b10, 39b7, 40a7, 43b4, 48b9, 54a6
b.diler 40b2, 43b7, 44b13, 45a5, 46b11, 46b3
b.düm 26a7, 39a9
b.düñ 23b5, 26a6
b.e 6b3
b.süñ 20a12
b.en. 5a10
b.ince 23b2
b.men 22b1
b.meyen 38b1
b.üb 54a1
b.mezem 16b13, 21a12, 21a8
b.medi 14a8, 21a3, 6a8
b.memisiz 47b3
Bilāl (Ar.) : Bilal-i Habeşi
B. 35a4
bile : Birlikte, dahi.
b. 16a10, 22a2, 25b11, 25b12, 38a7, 45a11, 51b4
bilin- : Bilinmek.
b.di 33a2
billāh (Ar.) : Allah için.
b.(b. ol-) 28a4, 49a13
bilüg : Bilek.
b.ümden 52b1

biñ : Sayı. Bin.
b. 14a12, 15a8, 24a1, 29a12, 29a7, 36a10, 36a11, 36a12, 37b3
b.(yüz b.) 23b13
b.(yetmiş b.) 32a10, 39a2
b.de 9b9
b.den 5a1

bin (Ar.) : Oğul, erkek evlat.
b.(Aḫfes b. Sureyḳ) 15b8
b.(Muḥammed b. Şehāb-ı Sührevred) 38b6
b.(Saᶜd b. Muᶜāẕ) 43a5, 44a2
b.(Useydu bin Ḥuḍeyr) 43a6, 43b1, 43b3
b.(Muṣᶜab b. Ömer) 43b3
b.(Ümmeye b. Ḫalef) 51b1
b.(b. Ḫaṭṭāb) 19a10

bin- : Binmek.
b.di 29a1, 30b6, 32b6
b.miş 38a1
b.erdi 49b3
b.üb 51a6

binā (Ar.) : Yapı, tesis.
b.(b.-yı ḳaṣr-ı nübüvvāt) 53a3
b.sın 6a3

bindir- : Bindirmek.
b.ib 47b1

bint (Ar.) : Kız, kız çocuğu.
b.(ᶜĀyişe b.-i İmāmü'l-müslimīn) 48a13

bir : Bir.
b. (sayı sıfatı) 5a11, 5b10, 5b9, 7a6, 8a4, 9a11, 12a7, 12b10, 13a1, 13a2, 13a2, 13a3, 14b9, 15b11, 18b10, 18b9, 21b9, 22a2, 22b10, 22b7, 23b13, 24a1, 25a9, 26a3, 26a7, 28a6, 29a7, 29a8, 29a8, 32a12, 32a12, 32b4, 36a9, 37a5, 38a2, 38b7, 39a12, 39a2, 39a4, 45b5, 51a3, 52b1
b. (belirsizlik sıfatı) 3a2, 3b10, 3b7, 4a13, 5a7, 5a8, 5a9, 6a2, 6a5, 6a6, 7a3, 7a9, 7b6, 8a7, 8b12, 9a10, 10b9, 11b8, 12a12, 12b3, 12b5, 13a10, 13a12, 13a12, 14b12, 14b12, 15a7, 15a8, 15b12, 16a1, 16a5, 16a9, 17b13, 18a6, 18b10, 19a1, 20a5, 20b13, 21a13, 21b13, 23a7, 23b12, 24a1, 24b4, 25a3, 25a4, 25a7, 26a10, 26a11, 26b6, 27b1, 28b1, 28b3, 29a6, 32b6, 34a7, 34b11, 35a13, 36a10, 36a11, 36a12, 37b5, 37b7, 38b11, 38b12, 38b6, 38b8, 38b9, 39a1, 39a3, 39b2, 39b7, 39b9, 40a2, 40a3, 40a6, 40a9, 41a8, 41b3, 42a4, 43a2, 43b12, 44a5, 44a6, 46a9, 46b3, 47a2, 47b1, 47b13, 47b7, 48b11, 48b3, 49b4, 50a2, 50b13, 50b7, 50b8, 51a4, 51b10, 51b6, 51b7, 51b8, 52a1, 52a4, 54a4, 55a1,
b.i 5a1,10b4, 27a8, 2b6, 2b6, 30a8, 30a8, 32a2, 32a2, 32a9, 32a9, 36a5, 43a5, 4b4, 50a4, 51a11, 51a8,
b.in , 9b9, 34a7, 49a8
b.ine 38a1
b.inüñ 42b2
b.isi 43a6, 4b4
b.dür 34b9

biraz : Biraz.
b. 53b11

birbiri : Birbiri.
b. 38a13
b.ne 31b11, 41a12, 42a3, 5a13, 5a13

birinç (Far.) : Pirinç.
b. 17b6

birḳaç : Birkaç.
b. 8b13, 16a10, 18b13, 40b1,
b.ına 7a6,

birki : Bir iki.
b. 19a6

bism (Ar.) : Adıyla
b.(b.-i rabbik) 22b5

bīş (Far.) : Artık.
b.(b. ü kem) 32a10
bişinci : Beşinci.
b.de 31b1
bişir- : Pişirmek.
b. 40a9
b.ib 26a11, 26a12
bit- : Bitmek.
b.miş 15a3
b.medin 27a4
bitür- : Bitirmek.
b.mek 8b5
b.ürler-idi 14b4
biz : Biz. 1. Çoğul şahıs zamiri.
b. 10b8, 16b11, 41b1, 41b4, 46a9, 47b10
b.i 16a11, 16b11, 41a13, 4a4, 4a4, 4a6, 54a13
b.e 36a2, 38a5, 46a11, 51a11, 52a7
b.den 16a13, 36b5
b.üm 15a3, 15a3, 42a1
b.ümle 16b13, 46a4
bīzār (Far-Ar.): Usanmış, bıkmış.
b.(b. eyle-) 21a10
bol : Bol.
b. 42a1, 45b3, 48b8
b.dur 33a10
bol- : Olmak.
b.dı 7a5
boş : Boş.
b. 37b13
boy(u)n : Boyun.
b.ı 24b13
b.ın 24b7
boz- : Bozmak.
b.ısar 17a8
b.maḳ 47a1, 7a1
bölük : Bölük.
b. 4b8, 8a4
b.inden 47b7
b.dür 32a13
böyle : Böyle.
b. 16b2, 24b7, 25a2, 31a4, 41a1, 41a2, 44b2, 47a13, 47a5, 47b6, 49b2, 7b5
bu : Bu.
b.(işaret sıfatı) 1b7, 3a12, 3a2, 4a3, 5a7, 5b4, 5b11, 5b13, 5b6, 5b9, 6a12, 7a2, 7a5, 8a10, 8a8, 8a9, 8a9, 8b11, 8b13, 9a3, 9a5, 9b11, 9b11, 9b12, 9b13, 9b7, 10a6, 10b8, 11a1, 11a13, 11a13, 11a6, 11a7, 11b1, 12a2, 12b11, 12b12, 14b13, 15a12, 15b11, 15b3, 16a4, 16a6, 16a9, 16b1, 16b7, 17a1, 17a2, 17a3, 17a3, 17a5, 17b13, 17b7, 18a6, 19a6, 19a8, 19b4, 19b9, 20a4, 21a13, 21b13, 22a6, 22b1, 23a10, 23a11, 23a5, 23a9, 23b12, 23b5, 24a2, 24a5, 24b1, 24b12, 25a6, 25b10, 25b9, 26a9, 26b10, 26b9, 27a3, 27a5, 30a11, 30a4, 31a10, 31a11, 31b10, 31b9, 32a13, 33a4, 33a5, 34a12, 34a2, 34a7, 34b12, 34b7, 35a10, 35a11, 35a13, 35a3, 35a4, 35b1, 36a1, 36a9, 36b10, 36b7, 37b1, 38a11, 38a5, 38a6, 39a3, 39a4, 39a9, 39a9, 39b1, 39b10, 39b11, 39b5, 39b7, 40a12, 40a13, 40b13, 40b2, 40b3, 40b4, 40b8, 41b10, 41b12, 41b6, 41b8, 41b8, 41b9, 42a5, 42b7, 42b7, 43a7, 43a7, 43a8, 43b12, 43b9, 45a11, 45b4, 45b7, 45b7, 45b8, 45b8, 46a13, 47a12, 47a13, 47a8, 47b9, 48a1, 48a10, 48a13, 48b5, 48b9, 49a1, 49a12, 49a7, 50a12, 50a9, 50b13, 51b2, 51b3, 52a10, 52a11, 52a13, 52b2, 53a1, 53a10, 53b7, 54a11, 54a8, 54a7, 54b12, 54b8, 54b9, 55a5
b.(işaret zamiri) 13a9, 25a4, 28b10, 30b13, 31a7, 36a5, 41b11, 41b11, 44b1, 44b1, 47a11, 47a9, 47b2, 55a1,
b.nuñ 16b2, 26b13
b.nuñla 41a13

b.nı 16a13, 19a10, 26a6, 27a2, 27a2, 27a3, 31b8, 36b10, 39a10, 40a10, 40a9, 41b1, 43b1, 47b4, 54b13
b.na 26b10, 39b11, 52a7
b.nda-ıdı 51b2
b.ndan 4a7, 12a6, 17a2, 26a2, 27a2, 28b11, 2a5, 37a13, 37a5, 48b12,
b.dur 6b10, 13b8, 13b8, 14a13, 16a5, 22a2, 22b9, 26a5, 27a1, 41a12, 41a13, 46a4,
b.nlar 14b10, 38a7
b.lar 22a6, 25b12, 42b6, 42b6
b.nları 40a6
b.nlara 17b7, 26a2
b.laruñ 3b12
b.nca 19a9, 33b7, 37a5, 47b9

Bū (Ar.) : Ebu.
B.(B. Cehl-i laᶜīn) 25b3
B.(Ebū Cehl ü B.-Leheb) 17b12

Būbekr (Ar.) : Hz. Ebū Bekir.
B. 48b13, 51b13
B.-ile 50a7

bucaġ : Bucak.
b.ı 13a2, 13a3, 13a4

Buḥeyrā (Ar.) : Metinde Özel isim.
B. 25b12, 26b1

buḳᶜā (Ar.) : Ülke, memleket, yer.
b.da 6a7

bū'l-ᶜaceb (Ar.) : Acaba.
b. 25a3, 4a13

bū'l-ḥakem (Ar.) : Hakemden sonra.
b. 15b9, 25a2, 25b7

bul- : Bulmak.
b.ur 2a3, 6b7, 32a3, 47b13,
b.dı 10a7, 32a6, 34b5, 37a2, 43b11, 52b4, 8b2
b.dılar 36a7, 37a4, 42b9
b.asın 34a2
b.alar 30a10
b.sañuz 16a9
b.ıcak 49b8
b.anlar 53a11
b.madın 3b12
b.ımaz 47b9
b.ımazuz 14b6
b.ımazdı 16a1
b.madı 14b5, 18a5, 22a6, 26b2
b.ısardur 30a4
b.masa 22a5
b.maya 52a7
b.mayub 9a4
b.maz 32a12
b.maz(felah b.) 18a2
b.ub 8a8, 16a10, 31b10, 53b11

bulanıḳlıḳ : Bulanıklık.
b.da 16a3

bulaş- : Bulaşmak.
b.mış 22b13

bulın- : Bulunmak.
b.ur 23b13, 36a11
b.ub 12a6

bulış- : Buluşmak.
b.ub 45a12

bulut : Bulut.
b.dur 5a2

buncılayın : Bunun gibi, böyle.
b. 4a3, 27a6, 40b10,

bura : Buraya.
b.yı 48a9

bürāder (Far.) : Birader.
b.ler 42a4

buraḳ (Ar.) : Hz. Muhammed'in miractaki bineği.
b. 28b13, 28b13
b.(b.-ı bad-pāy) 28b3
b.(berk u b.) 1b8
b.(Cibrīl ü b.). 32b3
b.a 28b12, 28b7, 30b6

burhān (Ar.) : Delil, ispat.
b. 16a4, 41a10
b.dur 15a6

būsitān (Far.) : Sebze yetiştirilen bahçe.
b.(b.-ı nūr eyle)- 53a9
b.(b.-ı ḳuds) 27b7
b.ı 27a4
b.ına 43b4
b.dan 8b12

būy (Far.) : Güzel koku.
b.(b.-ı ᶜanber)20b1
b.(b.-ı Ḥabīb) 12b5
b.(b.-ı müşkī) 47a11
b.ından 12b3

buyruḳ : Buyruk.
b. 16a12
b.ı 17a4

buyur- : Buyurmak.
b.urdı 35a4

büf : Püff.
b. 24b3

bülbül (Ar.) : Bülbül.
b. 18a10, 27b7
b.i 6b6, 36b6

bünyād (Far.) : Esas, temel.
b.(b. ol-) 21a12
b.ını 23b5

bürde (Ar.) : Hırka.
b.mi 49b10

bürü- : Bürümek, kaplamak, sarmak.
b.r 23a6

büt (Far.) : Put.
b. 12b13

büyük : Büyük.
b. 20b2, 26a10

büz (Far.) : Keçi.
b. 38a4

C

cabbār (Ar.) : Kuvvet, kudret ve azamet sahibi. Allah'ın sıfatı.
c.(c.u ẓālim ḳıl -) 41b11
c.(ᶜāṣī vü c.) 9b3
c.(düşmen-i c. ol-) 30a3

cāh (Ar.) : Mevki, makam.
c.(ḥubb -ı c.) 41b7

cāhil (Ar.) : Bilgisiz.
c. ol- 37a11

cāhiliyye (Ar.) : Cahilliğe ait olan. İslamdan önceki putperestliğe ait olan.
c. 17b13

cāhiliyyet (Ar.) : İslamdan önceki devrin adı.
c.de 23a13

cām (Far.) : Kadeh, şişe.
c.(c.-ı muṣaffā) 20a12
c.ı 30a9
c.ın 30a8

cāmiᶜ (Ar.) : Derleyen, toplayan.
c.(c. ḳıl-) 3a11

cāmiᶜ (Ar.) : Müminlerin toplanıp ibadet ettiği yer.
c.e 39a13

cān (Far.) : Hayat, gönül.
c. 3a9, 6b2, 9b12, 18a6, 20a11, 23b1, 26b10, 27b9, 29a7, 34b9, 37a9, 37b2, 46a7, 46b2, 50a5
c.(c.-ı Aḥmed) 2b9
c.(c. at-) 18b12
c.(c. u dil) 46b9, 55a6
c.(c. vir-)9a11, 42b4
c.(cism ü c.) 2b1
c.(dil ü c.) 54b4
c.(gūş -ı c.) 9b11
c.(ḥükm-i c.) 30a13
c.(nūş-ı c. ol-)9b11
c.(ḳıble-nümā-yı c. ol-) 6b2
c.ı 12a12, 50a4, 50a5
c.a 46a1
c.da 3b12
c.ıdur 2b8
c.ın 27b11, 44b7, 47b4
c.ına 6b13, 8b, 9b, 11b2, 12b1, 15a10, 18a9, 20a2, 22a13, 24a12, 27a9, 2a12, 2b3, 30b5,

34a11, 36a3, 38b2, 40b11, 42b5, 44b11, 45a8, 45b11, 46b6, 48a2, 4a9, 50b11, 52b7
c.ından 2b13
c.ını 35b8, 3a11, 43a1, 47a6
c.ları 33b10, 43a8
c.um 12a11, 50a12
c.uma 11b6
c.uñ 18a8, 3a12
c.uñda 18a4
c.ı 2b10, 2b11, 13b2, 19a5, 20a7, 20b10, 24b13, 35b9, 44b12
c.-ıla 20b8, 37a13
c.-idi 30a13

cānān (Far.) : Sevgili.
c.(tālib-i c.ol-) 6b2

cānfezā (Far.) : Can bağışlayan.
c.lar 10b7

cānib (Ar.) : Yön, yan, taraf.
c.de 32a8

cānperver (Far.) : Ruha hoş gelen.
c. 1b7

cār (Ar.) : Çekici olan, sürükleyen.
c.(cevr-i c.) 36b3

cārī (Ar.) : Akıcı, akan, geçmekte olan.
c.(c. ol-) 5b6

cāsus (Ar.) : Kötülüğe dair haber ve gizli şeyleri öğrenerek belli kimse veya makamlara haber veren kimse.
c.lar 20b5

cāvidan (Far.) : Sonu olmayan, sonsuz, ebedi.
c.(ᶜömr -i c.) 47b13

Cebrāʾīl (Ar.) : Allah tarafından gelen emir ve yasaklarını peygamberlere ulaştırmakla görevli büyük melek.
C. 30a7, 32a13
C.(C.-i nām) 23a9
C.em 21b11

cedd (Ar.) : Büyükbaba, dede.
c.(c.-i ḥabīb) 8b4
c.i 17b12

cefā (Ar.) : Eziyet ve işkence.
c. 23b12, 33a13
c.(c. it-) 36a12
c.(cevr ü c. it-) 46a13
c.(ehl-i c.) 25b1, 25b2, 52a4
c.-yile 29a10

cehd (Ar.) : Çaba, gayret.
c.(c. it-)52a12
c.(c.-i göz) 46a4
c.i 33b5

cehl (Ar.) : Cehalet, bilgisizlik.
c. 15b3
c.(Bū c. ü laᶜīn) 25b3
c.(Ebū c. ü Bu Leheb)17b12
c.(Ebū c.)36a12
c.(Ebū c.-i laᶜīn) 15b8, 24b4, 36b4, 47b6
c.e 24b12, 25a12, 25a8
c.idür 55a4
c.in 37a10
c.ine 37a11

cehūl (Ar.) : Çok cahil.
c. 11a6, 21b7

Celāli (Ar.) : Allah'a ait olan.
C. 15a5

celīl (Ar.) : Yüce, ulu, büyük.
c. 31b13, 32a13
c.(rūh u c.) 10a2

cemᶜ (Ar.) : Toplanmak, toplu.
c.(c. it-) 4b3, 6a7, 7b6, 8a9 17a13, 39b3,
c.(c. ol-)21b4, 41a4, 42b1, 47b5
c.i 7b4, 31a7

Cem (Ar.) : Şarabı bulan kişi.
C. 20a12
cemāᶜat (Ar.) : Kalabalıklar, topluluklar.
c. 37a1, 51b1
c.a 54a1
cemāl (Ar.) : Yüz güzelliği, güzellik.
c.(c.ü kemāl) 53a4, 54a5, 53a13, 53b9, 54b1, 54b10
c.(c.-i kāyināt) 11a2,
c.(c.-i Aḥmed) 47b3
c.i 15a5, 17a6
c.in 12a8, 54a2
c.ine 26b4
cemᶜiyyet (Ar.) : Topluluk, toplum.
c.i 7a1
ceng (Far.) : Savaş, harp.
c.(c. ü cidāl 3a13, 16b10, 42a9
c.(c. ü cidāl ol-) 37b6,
c.(c. ü ḫarb) 42a2
c.(c. ü ıżṭırāb) 41b2
c.(c. eyle-) 4b7, 8a13
c.(c. it-) 8a10, 8a11, 44a10
c.(pehlevān-ı c). 5a9
c.(meydān-ı c.e) 5a5, 4b10
c.e 4b8, 47b9
c.inde 42b12
c.-içün 5a12
c.-ile 3a12, 4b11, 8a11
cengāl (Far.) : Çengel.
c.(c. ur-) 4b10
cengī (Far.) : Savaş halinde olan.
c. 4b9, 5a4
c.ler 4b8
cennāt (Ar.) : Cennetler.
c.(c.-ı irem) 48b3
cennet (Ar.) : Allah'ın emirlerini yapıp yasaklarından kaçınanların ölümden sonra duracakları güzel ve ebedi durak, yer.
c. 4a2
c.(gülşen-i c.) 12b5
c.(sündüs-i c.) 10b2
c.üñ 11a3, 11b11
c.i 34a10
c.e 31b10, 34a9
c.üz(ḥūr -i c.) 10b8
cesed (Ar.) : Ölmüş beden.
c. 3a10
cev (Far.) : Arpa.
c.(c. ol-) 17b6,
c. 20b1
cevāb (Ar.) : Sorulan soruya verilen karşılık. Yanıt.
c. 37b9
c.ına 37b9
cevān (Far.) : Delikanlı.
c.-iken 53b8
cevher (Ar.) : Asıl maya, öz. Mücevher.
c.i 20b1
cevḳ (Ar.) : Bölük bölük.
c. 12a1, 12a1
cevlān (Ar.) : Dönüp dolaşma.
c.ını 27b8
cevr (Ar.) : Eziyet, cefa etme.
c.(c. ü cefā it-) 46a13
c.(c. it-) 33a12,
c.(c.-i cār) 36b3
c.-içün 33a12
cezā (Ar.) : Kabahat işleyenlere verilen eziyet. Azap.
c.sın 34a2
Cibrīl (Ar.) : bk. Cebrail
C. 22b6, 28b10, 30a9, 30b13
C.(C. ü Buraḳ) 32b3
C.(C.-i emīn) 24b8
C.e 11a1, 29b9, 31a6, 32b3
C.em 30b9
C.i 23b4
C.üñ 23b5

cidāl (Ar.) : Karşılıklı savaş, kavga.
c. 17a2
c.(ceng ü c.) 3a13, 16b10, 42a9
c.(ceng ü c. ol-) 37b6
cigergūş (Far.) : Çok sevgili, yavru.
c.(c. ol-) 8b7
ciger (Far.) : Ciğer.
c.ler 7b11
cihān (Far.) : Dünya.
c. 10a13, 13a1, 18b6, 19a4, 53a2, 54b9
c.(eṭrāf -ı c.) 14b10
c.(faḫr -i c.) 21b1, 29a4, 29b9, 31a12, 36b9, 45a12, 46a6
c.(ḫallāḳ-ı c. it-) 2b7
c.(şāh-ı c.) 5b10,
c.(c.-ı ser-ta-ser) 14b8
c.uñ 10b13, 21b9, 52b11
c.a 4b13, 7b10
23b12, 36a9, 51b6
c.da 7a9
cihāt (Ar.) : Taraflar, yönler.
c. 7b12, 34b9
Cille (Ar.) : Metinde özel isim.
C.ye 13a12
C.de 13a13
cinān (Ar.) : Cennetler, bahçeler.
c. 52b13
c.(ehl-i c.) 54b6
c.(ḥūr -i c.) 29a6
cinn (Ar.) : Allahın ateşten yarattığı, göze görünmeyen yaratık.
c.e (ins ü c.) 13a5
c.e (c. vü ins) 21b12
cins (Ar.) : Çeşit.
c.i-ledür 20b6
cirm (Ar.) : Vücut, ten, cisim.
c.i 3a6
c.inden 3a3
cism (Ar.) : Cisim, beden.
c.(c. ü cān) 2b1
c.i 2b10, 2b11, 30b7, 44b12
c.-ile 30a11, 30a12
c.üm 11b10
c.in 2b9, 17b3
c.ini 12a9, 43b10, 44a7
c.üñi 30b11
civār (Ar.) : Çevre, yöre.
c.ında 26a1
cūᶜ (Ar.) : Açlık, acıkma.
c.(Ẕikr ü ṣumt u ᶜuzlet u c. u seḥer) 13a13
c.i 18a3
cumᶜa (Ar.) : Perşembeden sonra gelen gün.
c. 39b1, 39b2, 39b3, 40a2
cūş (Far.) : Coşma, kaynama.
c. 4b9
c.(c. eyle-) 3b8, 5b4, 18b11
c.(c. u ḫurūş) 12a3
c.a. 7a3, 12b3
c.lar 7b8
cuvān (Far.) : bk. Cevan.
c. 13a10
cūy (Far.) : Akarsu.
c.-idi 5a9
cübbe (Ar.) : İmamların veya din adamlarının giydiği geniş pardesü.
c.(c. vü destār) 17b4
c.si 19a5
Cüdeybiyye (Ar.) : Özel isim.
C.(hüddet-i ᶜahd -ı C.) 17a1
cüllāb (Far.) : Gül suyu.
c.(c. it-) 9b10
cümle (Ar.) : 1. Herkes.
c. 2b1, 46b11, 47a12, 48a6, 51a13, 53b12
c.si 45a5
c.sine 31b2

c.ñüz 51a2
: 2 sıfat
c.1b1, 2b2, 2b13, 11b11, 11b12, 15a13, 15b13, 18b9, 22a9, 23b7, 27a8, 29a2, 30a12, 32b9, 35b7, 36b13, 37b9, 38a3, 38b10, 46b9, 49b6
cümleten (Ar.) : Hep beraber.
c. 47b8
cünbüş (Far.) : Oynama, kımıldama. Hareket.
c.(c. it-)5b8, 7b5
c.de 18b1
c.i 41a7
cünd (Ar.) : Asker, ordu. Askeri birlik.
c.(c.-i kes̱īr) 7b6
cür'et (Ar.) : Cesaret, atılganlık, yiğitlik.
c.(c. it-) 25a8
cüsse (Ar.) : Gövde, beden, kalıp.
c.si 7b1
cüst (Far.) : Eli ayağı çabuk.
c. 5a4, 16b1, 28b5, 40a4
cüvān (Far.) : bk. cevan
c.(c. ol-)15a13

Ç

çaġır- : Çağırmak.
ç.ır 6b6
ç.ıb 47b11
çāk (Far.) : Yırtık, yırtmak.
ç.(ç. it-) 12b12, 50b1
ç.(ç. eyle-) 28a11
çaḳal : Kurttan küçük bir yaban hayvanı.
ç. 42a9
Çalab (Far.) : Allah, Tanrı.
Ç. 35a12
çal- : Kesmek üzere sürmek.
ç.dı 5b1
ç.sunlar 47b8
çalġu : Çalgı, Müzik aleti.
ç.yı 17a12
çāre (Far.) : İlaç, yardım.
ç. 46b3
ç.si 47b12
çāresiz : Çaresiz.
ç.lere 21b5
çār-pā (Far.) : Dört ayaklı hayvan.
ç.(ç. güt-) 26a12
çavuş : Onbaşından büyük asker.
ç.lar 7b8
çek- : Çekmek. Bir ucundan tutup uzatmak.
ç.di 5b1, 53b5, 54b4
ç.diler 9a3, 46b5
ç.me 34b13
ç.se 28a1, 42b3
ç.mez 36b3
ç.mezüz 44b3
ç.-içün 33b12
ç.erdi 36a8
çekil- : Çekilmek.
ç.di 54a1
ç.mese 19a8
çevġān (Far.) : Ucu eğri değnek, bir nevi cirit.
ç.(ç. eyle-) 9a13
çevir- : Çevirmek.
ç.di 54a2
yüz ç.di 29b5
çeyneyici : Çiğneyici.
ç. 9a10
çık- : Çıkmak.
ç.ar 10a9, 32a11, 32b1, 53a7
ç.ar.-iken 38a7
ç.dı 5b2, 7a2, 7a7, 10a13, 22b8, 25a13, 26a1, 30a7, 36b12, 39b5, 40a3, 40a4, 40a8
ç.dılar 38a6
ç.mış 14b13

ç.suñ 33b10
ç.a 51a1
ç.ub13a12, 14b3, 39b6
ç.duġı 39b7
ç.duḳda 50a2
ç.arsa 5a10
ç.mazdı 26a2
ç.maġa 14b6

çin-seḥer (Ar-Far.) : Alacakaranlık.
ç. 50b13

çin (Far.) : Toplayan.
ç.(ḫurūs-ı dāne-ç.) 35b10

çobān (Far.) : Çoban.
ç.(ç.-ı ġulām) 51b10
ç.dan 51b10
ç.um 52b2

çoḳ : Çok.
ç. 8a5, 12b2, 13a11, 13a6, 14b11, 18a10, 28a7, 31a5, 31b10, 33b11, 33b9, 35a11, 37a1, 41a4, 43b9, 45a11, 48b8
ç.ı 17b2
ç.dur 27a3, 4a3

çök- : Çökmek.
ç.üb 45a4

çū (Far.) : Gibi.
ç.-dud 3a7

çuvāl (Far.) : Çuval.
ç.a 47a10

çü (Far.) : bk. çū
ç. 25b3, 31a1, 35a2, 3b1, 45a5, 53a9
ç.(ç.-berk) 44a9
ç.(ç.-vaḳt) 11b3

çün (Far.) : Çünkü.
ç. 5a13, 5b2, 5b3, 5b6, 5b8, 5b13, 6a1, 6a3, 6b12, 7b5, 8a4, 8b1, 8b7, 9a7, 10a11, 10a12, 10a13, 10a7, 10b1, 10b2, 11a12, 11a13, 11a4, 11a7, 12a3, 15a13, 18b11, 19a3, 1b4, 20a5, 21a10, 21a3, 21a7, 22b1, 22b5, 23a10, 23a3, 23a5, 24a3, 24b7, 25a6, 25b2, 25b4, 25b5, 26a6, 26b8, 28a11, 28a4, 28a9, 28b3, 28b9, 29a1, 29a4, 29b12, 30a11, 30a7, 30b1, 30b6, 31a4, 31b12, 32a13, 32b12, 32b3, 32b7, 33a2, 33a5, 34a12, 34b5, 35a5, 35a8, 35b9, 36a7, 37a13, 38a10, 38a9, 38b10, 39a6, 39b12, 39b5, 3a3, 40a8, 40b10, 40b2, 40b5, 41a11, 41b13, 41b5, 42a6, 42b4, 42b6, 43a11, 45a1, 45a2, 45a4, 46a11, 46a12, 46a13, 46a8, 46b10, 46b11, 46b2, 46b9, 47a2, 47a5, 47b9, 48a9, 48b9, 49b2, 49b6, 4b13, 4b3, 4b6, 50a11, 51a5, 51a6, 51a8, 51b11, 52a11, 52a3, 52a8, 52b2, 53b2, 53b4

çünki (Far.) : Çünkü, şu sebepten ki.
ç. 8a2, 11b12, 12a2, 14a11, 14b1, 14b2, 15a9, 16a11, 20a9, 20b9, 21b7, 22b11, 25a7, 26b2, 28a10, 28b6, 31b5, 34a4, 34b2, 37a2, 37b1, 38b12, 39a9, 44b10, 48b4, 49a7, 54a6

D

dād (Far.) : Adalet, doğruluk.
d.(ᶜadl u d.) : 54b8

Ḍaḥḥāk (Far.) : İran'ın zalim ve gaddar bir hükümdarı idi.
D.i 29b1

daḫı : Da,de; hatta, daha, ve.
d. 4a10, 4a12, 5a4, 10b10, 12a10, 15b12, 15b12, 16a5, 16a6, 16a6, 16a9, 18a8, 19a10, 22b3, 23b10, 25b7, 28a8, 2a5, 31b4, 32a12, 32b4, 34a8, 42a13, 44b13, 45b12

dāᶜī (Ar.) : Duacı, dua eden.
d.(şāhid ü d.) 13a5

dal : Dal.
d.(d. eyle-) 29a12

ḍalāl (Ar.) : Doğru yoldan sapma.
ḍ.(ehl-i d.) 12b13, 26b9
ḍalālāt (Ar.) : Doğru yoldan sapmalar.
ḍ.(ḍ. it-) 17a11
ḍalālet (Ar.) : bk. dalal
ḍ. 13b13
dāmān (Far.) : Etek
d.ına. 2a12
dāne (Far.) : Tohum, tane, çekirdek.
d. 3b1
d.(ẖurūs-ı d.-çīn) 35b10
d.yi 8b13
d.dür 1b9
dāniş (Far.) : Bilgi, ilim, malumat.
d.(ehl-i d.) 7a8
d.(ehl-i d. ol-) 31b11
dār (Ar.) : Ev, yer,
d.(d.-ı ẖalvet) 36a6,
d.(d.-ı nebī) 43a2
d.uñ 32a8
d.a 32a10
d.ı 6b12, 8a9
d.umı 25b8
d.uñda 49a1
d.ımuza 48b1
d.ımuzda 44b2
d.ın. 48b7, 51a1
d.ını 6a11, 49b7, 50b10,
d.ına 20b12, 22b12, 25a6, 25a7, 39b13, 40a8, 42b7, 51a4
d.ında 42b11
d.ından 10a13
d.ıdur 9a2
dārāt (Ar.) : Büyük gösteriş.
d.ına 16a11
ḍarb (Ar.) : Vurma, dövme.
ḍ. 9a10
ḍ.ı 51a1
ḍ.ına 42b3

Dāru'n-Nedve (Ar.): İslamiyetten önce Kureyş kabilesinin münakaşalar için toplandığı yer.
D.ye 46b11, 47a2
daᶜvā (Ar.) : İddia.
d. 17a3
d.(d. -yı nübüvvet) 17a2
d.(d. -yı nübüvvet it-) 13b10
d.dan 4a4
d.sın 3b12
daᶜvet (Ar.) : Davet, çağrı.
d. 24a4,
d.(d. it-)13b11, 16a8, 16a10, 23b9, 35a1, 41a5, 41a9, 42a13, 43a3
d.(d. eyle-) 20a10, 21a4, 26b3, 46a2
d.(d.-i İslām) 41a6
d.i 20a11, 27b4
d.e 23b10, 41b13, 42b1
d.in 20b8, 36b13
d.üñi 42a12
dāyim (Ar.) : Devamlı, sürekli.
d. 13b1, 18b4, 20b5, 34b5, 34b10, 36a8, 37a11, 39b1, 49a10
d.(d. ḳıl-) 13b8
d.(d. ol-) 25b3
dāyimā (Ar.) : bk. dayim
d. 30b4, 36a2
dede : Annenin veya babanın babası.
d. 17a9, 45a6
d.n 30b13
defᶜ (Ar.) : Öteye itmek, mani olmak.
d.i 7a7, 25a3, 50a12, 52a3
defᶜa (Ar.) : Defa, kere.
d. 18b13, 35a13
defᶜaten (Ar.) : Bir defada.
d. 28b6
defter (Ar.) : Defter.
d.ini 11b13

deg : -e kadar. (edat)
d. 52a9
degil : Değil.
d. 6a13, 6a13, 7a6, 8b11, 34b13
d.dür 8a8, 44b8
degme : Olur olmaz, rastgele.
d. 26a13
deg- : Değmek, dokunmak.
d.mek-idi 54b5
d.meye 12a13
degşir- : Değiştirmek.
d.e 17b2, 17b2
degül : Degil.
d. 26b9
d.dür 40b10
d.se 43a13
dehşet (Ar.) : Şaşma, korku.
d.(d. it-) 21b1
delīl (Ar.) : Delil, klavuz, yol gösteren.
d.(d. ol-) 13b3, 23b9, 51b5, 51b6
d.idür 6a9
dem (Far.) : 1. Zaman, an, nefes.
d. 3b7, 4b2, 11a7, 11b9, 15a7, 16a8, 22b8, 25b8, 29b8, 37b7, 38a6, 43a6, 46a9, 48b12, 50b7, 53a1, 54a8
d.i 42a8
d.de 11b4, 23b11, 31a9, 34b10, 34b12
d.inde 16a3, 21b5, 35b6, 48a8
2. Gurur, büyüklük.
d.(d. ur-)29b8
3. Nefes.
d.i 34b13
dem-sāz (Far.) : Dost, arkadaş, sırdaş.
d.ısın 21a5

deng (Far.) : Eş, benzer, eşdeğer.
d. 19b6
deñlü : Denli, kadar.
d. 8a6, 20b2, 26b12, 33b13, 47a9
dep- : Hücum etmek, saldırmak.
d.er 3b4
derd (Far.) : Dert, gam, keder.
d. 5a9
d.e 34b11
d.üñe 18a4
d.ine 35b7
d.imüz 4a8
deri : İnsan ve hayvanın etini setr ve bütün bedenini ihata eden kabuk,cilt.
d. 17a12
derūn (Far.) : Kalp.
d.(d.-ı sīne) 54a7
dervīş (Far.) : Derviş.
d.(d.-i sāde) 19b9
d.e 19b10, 19b10, 19b11, 19b11, 19b12, 19b12, 19b13, 19b13, 20a1, 20a1
deryā (Far.) : Deniz.
d.(d.-yı ebābīl) 9a8
d.(d.-yı siyāh) 4b9
d.(sāḥil-i d.) 51b7
d.ya 34b10
d.sı 18b1
d.dur 52b12
dest (Far.) : El.
d.(d. ü pā) 32b10
d.ümdedür 34a3
d.in 46a13, 46a6
d.ini 29b7
destān (Far.) : Hile.
d.(mekr u d. it-) 27a4
destār (Far.) : Sarık.
d.(cübbe vü d.ı) 17b4
destimāl (Far.) : El bezi.
d.-ile 23a1

destūr (Far.) : İzin, müsaade.
d.(d. ol-) 18b13
d.(d. vir-) 34a9
d.dur 49a2
devā (Ar.) : İlaç, merhem.
d.(d. eyle-) 18a4
d.(d. ol-) 35b7
deve : Deve.
d. 7b9, 26b1, 38a2,
d.nüñ 38a1
d.m 25a9, 49a8
d.n 54a8
d.sin 8a6
devlet (Ar.) : Devlet.
d. 35b5
d.(mihr-i d.) 38a8
d.e 52a10, 5a6
d.i 8a3, 5a10
d.ümüz 15a3
devr (Ar.) : Dönüp dolaşma.
d.(d.-i Mūsa) 13a10
devrān (Ar.) : Felek, dünya.
d. 5a8, 46a7
d.(d. ol-) 24a4
d.ını 33b12
deyr (Ar.) : Kilise.
d.(ehl-i d.) 22a7
d.e 7a5, 26a11
d.ine 25b12
d.üñ 26a1
dıraḫt (Far.) : Ağaç.
d. 8b5
dırāz (Far.) : Uzun.
d. 46a13
di- : Türkçe.
d.di 5a5, 5a11, 6a5, 8a11, 8a8, 8b11, 8b9, 9a1, 9b13, 10a5, 11a1, 11a11, 11a3, 11a8, 12b9, 13a1, 13a2, 13a3, 13a4, 13b7, 14b8, 15a3, 15b10, 15b8, 16a6, 16b1, 16b10, 16b11, 16b12, 16b5, 16b6, 16b7, 16b8, 16b9, 17a2, 17a4, 17a5, 19a10, 21a5, 21a7, 21b11, 21b3, 22a1, 22b1, 22b1, 22b3, 22b3, 22b4, 22b5, 22b9, 23a10, 23a2, 23a3, 23a5, 23a8, 23a9, 23b10, 23b10, 23b5, 23b6, 23b8, 24a8, 24b12, 24b4, 24b6, 24b7, 24b8, 24b9, 25a11, 25a2, 25a4, 25a5, 25a8, 25b8, 26a5, 26a6, 26b13, 26b3, 26b9, 27a1, 28a10, 28b10, 29b10, 30a9, 30b13, 30b8, 30b8, 30b9, 30b9, 31a2, 31a7, 31b3, 31b4, 31b5, 31b9, 32b3, 32b4, 33a8, 35a10, 35a10, 35a5, 35a9, 35b1, 35b2, 36b10, 36b11, 36b13, 36b5, 36b7, 36b8, 37a13, 37b11, 38b6, 39a11, 39a3, 39b11, 40a11, 40a6, 40a6, 40b3, 40b5, 40b8, 43a12, 43a6, 43b12, 43b9, 44a2, 44a4, 44a4, 44b1, 44b3, 45b3, 46a4, 47a4, 47a5, 47b11, 48a12, 48a12, 48b13, 49a1, 49a1, 49a11, 49a2, 49a4, 49a7, 49b9, 50a11, 50a9, 50b13, 50b2, 51a10, 51a12, 51a2, 51b1, 51b13, 52a4, 52a6, 52a7, 52b3, 53b12, 53b13, 53b3, 53b6, 54a11, 54a3, 54a7, 54a8, 54a9, 54a9, 54b5, 54b6
d.r 19a2, 33a8, 41a1
d.rler 22b4
d.miş 16a9, 48a13
d.mişler 39b10
d.düm 15b9, 16b1, 16b10, 16b11, 16b12, 16b5, 16b6, 16b7, 16b8, 16b9, 17a3, 17a4, 17a4, 19a7
d.diler 10b8, 11a1, 14b6, 24b6, 25a2, 25a9, 25b7, 26a6, 31b8, 37a5, 37b10, 37b9, 38a5, 39a2, 41a12, 42a1, 42a12, 45b12, 49b5, 51a1, 53b12, 54a13, 54b3
d. 11a11, 11a3, 11a8, 15b10
d.ñ 53b3, 53b6
d.se 6b6, 24b3, 37a13, 52b5
d.yem 47a4
d.ye 20b8

d.digün 17a5
d.dükleri 52b12
d.yü 36b9, 37a1, 47a12, 49a9, 52a11, 52b3, 53b12, 55a3
d.yüb 16b2, 44a1, 50a13
d.r-idi 53a7
d.rlerdi 7b6
d.rken 14a6
d.-iken 29b2
d.rdi 15b3, 35a6, 41b2
d.rseñ 53a8
d.miş-idi 40a9
d.mişdür 5b9
d.diyse 24b8
d.medüm 23a3
d.mezüz 15b3
d.mek 11b5
d.mekde 28a7

dībā (Ar.) : Dallı, çiçekli bir cins ipek kumaş.
d. 19b9
d.lar 10b3
d.sın 17b5

Dicle : Dicle nehri.
D.ye 39b5
D.de 39b4
D.den 40a3

dīdār (Far.) : Yüz, çehre.
d.(d.-ı ḥaḳ) 33a2
d.e 34b12, 6b7
d.ını 6a11
d.ına 22b12

dīde (Far.) : Göz.
d.(gūş u ẖūş u d.) 32b10
d.si 43b8

dik- : Dikmek.
d.di. 43b2
d.miş (göz d.) 14b7
d.e 10b5

dil (Far.) : 1. Gönül, yürek.
d. 6b2, 7a4, 46b3
d.(d. ü cān) 18a8, 54b4
d.(d.-i murād) 12a6
d.(ṣafā-yı d.) 19b12
d. den (cān u d.) 46b9, 55a6
d.i 18b11
d.in 29b1
d.de 7a4
d.inde 18a2
d.leri 12b13, 49a2, 51a9
d.lere 19b9
d.lerin 33b9
d.ümüz 4a5
2. Dil, lisan.
d.e 16b7, 35b1
d.inden 5b6
d.dür 55a3
d.ince 23b2

dilek : Dilek, arzu.
d. 18b7

dile- : İstemek, dilemek.
d.er 39a5, 45b6
d.er-iseñ 2a4
d.erse 54a3, 54b6
d.erseñ 10a6
d.eye 27b10

dilgü : Tilki.
d. 42a9

dilīr (Far.) : Yiğit, cesur.
d.(şāh-ı d.) 7b6

dil-rubā (Far.) : Gönül kapan.
d.lar 10b7

dīn (Ar.) :Din.
d. 2b6, 7a4, 13a7, 15b8, 16b12, 17a9, 22a9, 23b13, 36a5, 42a10, 42b10, 43a11
d.(şeyẖ ü teslīm ü mizāc u fehm ü d.) 13b5
d.(d.-i Aḥmed) 41a1
d.(d. sat-) 3b4
d.(d.-i ḥaḳ) 45a7
d.(d.-i H̱alīl) 20b13
d.(d.-i ḳabīḥ) 14a13
d.(d.-i ḳavm) 23b1
d.(ġayret -i d. eyle-) 7a3
d.e 41a9, 43a3, 43b10
d.i 10b5, 17a5, 17a8, 17b10
d.in 45b6
d.ini 35b8

d.ine 41a5, 45a6
d.leri 17a8
d.üñ -ile 22a9
din- : Denmek.
d.di 32a3
d.se 37b5
dīnī (Ar.) : Dine uygun.
d.18a2
diñle- : Dinlemek.
d. 3a2, 10a6, 18a8, 33a7, 44b3
d.di 43b2
d.ye 18a6
d.yüb 23b4, 43b3
diri : Canlı.
d. 37b3
dirīġ (Far.) : Esirgeme.
d. 5b1
diril- : Dirilmek.
d.di 49b6
d.diler 45a13, 46b11
dir- : Dermek, toplamak.
d.-içün 3b6
diş : Diş.
d.i (d. vü gūş) 7b1
ditre- : Titremek.
d.yü 25a13, 25a13, 25a6, 25a6
dīvār (Far.) : Duvar.
d. 10b6
d.e 3a4
d.ı 6b7
d.ından 12b11
dīv (Far.) : Dev.
d.üñ20b6, 46a10
d.i 46a9
d.dür 44b9
diyār (Ar.) : Memleket.
d. 3a6
d.(d.-ı deyr) 7a5
d.uñ 48b8
diz : Diz.
d.(d. çök-) 45a4
dost (Far.) : Dost.
d. 19a6, 20a7
d.(d. ol-) 29b7
d.u 15b2
dög- : Dövmek.
d.e 42b3
dög- : Dökmek.
d.diler 17a12
dön- : Dönmek, vazgeçmek.
d.düñ 25a2
d.di 21a1, 25a1, 26a11, 26b13, 27a5, 35a12, 51b3, 52b4
d. 35a12, 35b1
d.üb 43b12
d.mege 35b2
dönder- : Döndermek, çevirmek.
d.ür 5a1, 5a1, 29a10
d.di 52b5
d.üñ 53b6
d.esin 27a2
dördünci : Dördüncü.
d. 13a4, 51b4
d.de 31a13
dört : Sayı, dört.
d. 32a1, 39a8
döşe- : Sermek, yaymak, açmak.
d.di 51b8
döşeg : Döşek.
d.i 17b4
döşen- : Serilmek, yayılmak.
d.di 10b2, 10b3
d.miş 19a6
d.ürdi 18b8
duʿā (Ar.) : Allah'a yakarma.
d.(d. it-) 19a7, 38b11, 52a8, 52b4, 54b13
d.(d.-yı meskenet) 18b5
d.sın 38b13
ḍuḥā (Ar.) : Kaba kuşluk vakti.
ḍ.(şems-i ḍ.) 30b6
duḫān (Ar.) : Duman, tütün.

d.(d.-ı ᶜār) 38a12
dūr (Far.) : Uzak.
d.(d. ol-) 18b13, 42a7
dūzaḫ (Far.) : Cehennem.
d. 11a11
d.(d. ol-) 14a11
d.uñ 11a11, 11b13
d.ı 33b5
d.da 4a1
dü (Far.) : İki.
d. 2a11
d.(d.-cihān)8a13
d.(d.-pāre) 5b2
dügün : Düğün, şenlik.
d.e 17a11
dükkan (Ar.) : Ufak esnafın veya tacirin eşyayı içine koydukldrı mahal.
d.ından 39b12
düm (Far.) : Kuyruk.
d. 11b4
dün : İçinde bulunulan günden evvelki gün.
d. 49b9
dünyā (Ar.) : Cihan, alem.
d. 3b5, 11a6, 18b3, 19b3, 20a8, 30a1, 30a6, 30b12, 54b6
d.(d.-yı fāni) 49b1
d.(ehl-i d.) 19b2
d.(ᶜömr-i d.) 11a5
d.(ẕem-i ṭālib-i d.) 19b13
d.nın 19b5
d.ya 11a10, 30a5
d.da 18a5, 19a11, 19a12, 33b13
d.lara 34a6
d.dur 29b13
d.-içün 34a6
d.-yiçün 17b1, 3b4
dürdāne (Far.) : İnci tanesi, sevgili kadın.
d.den 14b12
d.si 10b1
dür- : Bükmek, eğmek.
d.diler 11b13
dürlü : Türlü, çeşitli.
d. 6a2, 24a10, 24a10
dürr (Far.) : İnci.
d.(d.-i siyāh) 4b11
dürüst (Far.) : Doğru, hatasız.
d. 5a4, 28b5,
d.(d. ol-) 16b1, 35b9
d.(esbāb -ı d.) 40a4
düş- : Düşmek.
d.miş 25b1
d.di 13a7, 24a6, 38a10, 38a2
d.süñ 26b11
d.e 3a3, 3a4
d.icek 12b6, 35b11
d.dükde 13a7
d.enler 53a12
d.meyince 36a1
d.mezdi 30b1
düş : Rüya.
d.iyem 10a5
düşmān (Far.) : Dost olmayan, hasım.
d.(d. ol-) 24a9, 42a4
d.a 15a9
d.dan 51b1
d.larına 44a10
düşmen (Far.) : bk. düşman.
d. 27a2, 42b3, 46a10, 47b10, 47b12, 49b10
d.(d.-i cabbār ol-) 30a3
d.üñ 46a8
d.i 5a11, 15b2, 46a5, 46a7, 47b12
d.den 45b4
d.ine 8a12
d.inden 47b13
d.-idi 25b9
düşmenlig : Düşmanlık.
d.i 42a6
düşür- : Düşürmek.
d.ür 42a9

düşvār (Far.) : Güç, zor.
d. 48a6
düzeld- : Düzeltmek.
d.üb 49b4, 51b8
düz- : Dizmek.
d.medüm 34a6
d.üb 51b13
d.üldi 55a5

E

ebābil (Ar.) : Dağ kırlangıcı.
e.(deryā-yı e.) 9a8
ebᶜad (Ar.) : Uzaklıklar, mesafaler.
e. 37a13
ebed (Ar.) : Sonu olmayan, ebediyyet.
e. 37a3, 38b11
ebleh (Ar.) : Ahmak, aptal.
e.e 5a8
ebr (Far.) : Bulut.
e.(e.-i girān) 52a3
Ebrehe (Ar.) : Özel isim.
E. 4b4, 4b7, 5a11, 5a4, 5a8, 5b1, 5b3, 5b7, 5b8, 5b8, 6a1, 7a10, 7b4, 8a7, 8b3, 9a5, 9a5
E.nüñ 7a1, 8b2
E.ye 8b11, 8b9
ebṭaḥ (Ar.) : Kumlu ırmak, dere.
e.dan 50a2
Ebū (Ar.) : Ata, baba.
E.(E. Bek(i)r) 53b3, 53b7
E.(E. Cehl) 24b12, 25a12, 25a8, 36a12
E.(E. Cehl-i laᶜīn) 15b8, 24b4, 36b4, 47b6
E.(E. Cehl ü bū leheb) 17b12
E.(E. Ṣüfyān) 16a6,
E.(E. Ṭālib) 21a3, 25b10, 27a1, 27a5, 36a7
E.(Şeyh E. Medyen) 38b9

ebvāb (Ar.) : Kapılar.
e.ına 11b13
ecel (Ar.) : Ömrün sonu, hayatın son demi.
e. 5b3, 33b13
edā (Ar.) : Yerine getirme
e.(e. it-) 22b10, 35b3
edeb (Ar.) : Güzel ahlak, terbiye.
e. 18a12
edebsiz : Terbiyesiz.
e. 28b11
efᶜāl (Ar.) : Ameller, işler.
e.üñ 36b5
efġān (Ar.) : Bağırıp çağırma, inleme.
e.ile(āh u e.) 12a5
efᶜī (Ar.) : Engerek yılanı.
e.(e. ol-) 50a12
efkār (Ar.) : Düşünceler, fikirler.
e.(e. it-) 45b11
efṣaḥ (Ar.) : Açık.
e.-idi 18a10
efser (Far.) : Padişaha ait tac.
e.i 13a7
efsūs (Far.) : Eyvah, yazık.
e.(pür-riyā vü ḥīle vü e.it-) 41b10
eger : Eğer, şayet.
e. 17a6, 17b9, 23b10, 24b6, 25a3, 29b6, 32b4, 33a11, 37b3, 42b1, 43a12, 43a9, 47a8, 51a11, 53a13, 53a4, 53a8, 53b9, 54a5, 54a9, 54b1, 54b10
ehcār (Ar.) : Taş.
e.ı 6b9, 9a8
ehl (Ar.) : Sahip, malik.
e. 37a10
e.(e. ü ᶜayāl) 40b2

e.(e.-i aʿrāf) 24a5,
e.(e.-i beyt) 48b12,
e.(e.-i cefā) 25b1, 25b2, 52a4
e.(e.-i cinān) 54b6
e.(e.-i ḍalāl) 12b13, 26b9
e.(e.-i dāniş) 7a8
e.(e.-i dāniş ol-) 31b11
e.(e.-i deyr) 22a7
e.(e.-i dünyā) 19b2, 49b1
e.(e.-i faḳr) 18b4
e.(e.-i ḫaber) 31a10
e.(e.-i ḥased) 37a3
e.(e.-i ḫayr)43a6, 43b1, 49a1
e.(e.-i ʿilm ü kār) 23a7
e.(e.-i īmān) 3a1
e.(e.-i İslām) 43a4, 43b13
e.(e.-i ḳabūl) 41a12
e.(e.-i kār) 50b13
e.(e.-i kerem) 55a2
e.(e.-i kitāb) 41b2
e.(e.-i lāf) 20b4
e.(e.-i maʿn maʿnā) 55a5
e.(e.-i nār) 41b8
e.(e.-i nār ol-) 53a12
e.(e.-i naẓār) 6b9
e.(e.-i nifāḳ) 23b13
e.(e.-i ṣafā) 24b11
e.(e.-i ṣafvet) 53a11
e.(e.-i şek) 25a1
e.(e.-i şer) 8a1, 24b6
e.(e.-i şirk) 41b3
e.(e.-i vefā) 49a9
e.(e.-i yaḳīn) 26a2
e.i 16b8, 18a6, 23b13, 37a10, 42a10
e.in 20a10, 37a10, 41b8
e.ini 40b1, 41b4
e.ine 40a9, 43a11, 49b4, 55a6, 8a7, 9a12
e.inüñ 31b7, 39b8
e.üñdür 49a1
e.idür 4a2, 4a2, 55a4

ek- : Ekmek, tohum serpmek, savurmak.
e.medügi 3b1
ekmel (Ar.) : En mükemmel.
e.(e. eyle-) 32b9
ekrem (Ar.) : Pek cömert.
e.(e. ol-) 28b11
eks̱er (Ar.) : En çok.
e. 16b8
eksik : Tam olmayan.
e. 14a12, 16b10
eksil- : Eksilmek.
e.ib 16b9
el : Tutma organı.
e. 30a4, 29b13, 52a8
e.(e. tut-) 48a9
e.(e. yu-) 52b11
e.e (e. al-) 43a10
e.de (e. oynat-) 5a3
e.i 5b9
e.üme 12a11
e.in 26a4
e.i 12b4, 12b4, 38a2, 49a13, 49b10
e.inde 9b3, 54b3
e.inden 48b4
el-amān (Ar.) : Aman, yardım edin.
e. 4b3
el-burz (Far.) : Kaf dağı.
e.(e. -ı girān) 5a3
el-faḳr (Ar.) : Fakir.
e.(e. u faḫrī)29b8
el-ḳıṣṣa (Ar.) : Hikaye.
e. 8b1
elçi : Sefir.
e.(e. sal-) 5a4
e.(e. gönder-) 7a12
elek : Eleyecek alet.
e. 18b7
elḥān (Ar.) : Ezgiler, nağmeler.
e.(e. eyle-) 44b10

e.ına 44b11
elli : Elli.
e. 35a10, 35a7
emānāt (Ar.) : Emanetler.
e.ı 49b12, 49b13
emīn (Ar.) : Emniyet sahibi, kendisine güvenilen.
e. 8a7, 15b13, 16a13, 16a4, 21b3, 22b10, 25b3, 28a9, 28b1, 30b8, 31a6, 34b5, 36b4, 44a11, 45b4, 45b4, 47b10, 49b13, 50a7, 50a9, 52b5
e.(Cibril-i e.) 24b8
e.(resūl -ı e.) 53b11
e.(Ṭalūs-ı e. 28a3
e.(yār-ı e.) 51b8
emīr (Ar.) : Bir şehrin emiri, valisi.
e.(emr-i e. ol-) 6a6
emir (Ar.) : Buyruk.
e.(e. it-) 8a5
emr (Ar.) : bk. emir
e.(e. eyle-) 35a7
e.(e. it-) 23b9, 23b10, 25b4
e.(e. ol-) 46b5
e.(e.-i ẕī-bāl ol-) 1b2
e.(e.-i emīr ol-) 6a6
e.(e. ü nehy it-) 22a3
e.e 1b1
emrāż (Ar.) : Hastalıklar.
e.un 2b2
ems̱āl (Ar.) : Misaller.
e.üne 52b3
enbiyā (Ar.) : Nebiler.
e. 2b13, 15b7, 26a5, 29a2, 29a3
e.(ṣadr-ı bedr-i e.) 11b9
e.nuñ 27a8
e.ya 30a12, 34a10
e.dan 2b13
enbūh (Far.) : Çok kalabalık.
e.-ıdı 18b1
encüm (Ar.) : Yıldızlar.
e. 32a11

endīşe (Far.) : Vesvese, kaygı.
e.(e. it-) 51a8
engüşt (Far.) : Parmak.
e.i 46a10
enīn (Ar.) : İnilti, inleme.
e.(āh u e.) 15a2
e.(fiġān u e.) 53b11
enīs (Ar.) : Dost, sevgili.
e.i 52b10
enkerü'l-esvāt (Ar.): Çok çirkin sesler.
e.-ıla 36b12
enṣār (Ar.) : Hicretten sonra müslümanlara yardım eden Medineli müslümanlar.
e.(e.-ı resūl) 46b9
e.(e. ol-) 42b4, 45b6
e.(e. u muᶜīn) 47b5
e.(aᶜvān u e. ol-) 41b4, 47b5
e.(beyᶜat -ı e.) 46b12
e.ı 45a10, 46b10
envār (Ar.) : Işıklar, nurlar.
e.ı 6b5
e.ın 50a6
er : 1. Erkek, kişi.
e. 38a1, 42b8, 43a7, 44a5, 44b8, 44b8, 49b5
: 2. Asker.
e.i 2b6, 8a4, 16b12, 47b7, 50b1
e.ine 5a11
erbāb (Ar.) : Malikler, sahipler.
e.ı 53b7
eriḥnī (Ar.) : Bana gel.
e. 35a4
erte : Sonra, sonraki gün.
e. 49a3
ervāḥ (Ar.) : Ruhlar.

e.ıdur 31a8
e.ına 29a3
Eryāṭ (Ar.) : Özel isim.
E. 5b1
E.a 4b6, 5a4, 5b5
E.ı 5b2, 5b3
E.u 4b4
eṣ-ṣalāt (Ar.) : Hz. Muhammed'e okunan dua.
e.(e. eyd-) 2b4, 4a9, 6b13, 8b8, 9b6, 11b2, 12b1, 15a11, 18a9, 20a3, 22a13, 24a13, 27a10, 30b5, 34a11, 36a3, 38b3, 40b12, 42b5, 45a9, 46b7, 48a3, 50b12 52b8
eṣaḥḥ (Ar.) : En doğru.
e. 37b13
esb (Far.) : At, beygir.
e. 13a9
e.(e.-i tāzi) 20b3
esbāb (Ar.) : Elbise.
e.(e.-ı dürüst) 40a4
e.(e.-ı riḥāl) 51b13
e.ın 12a10, 39b4, 48a10
esdir- : Estirmek.
e.meziz 45b5
esed (Ar.) : Arslan.
e. 42a8,
Esed (Ar.) : Hz. Ali. (Allah'ın aslanı)
E. 43a2, 43b7, 44a11
E.e 44a13
E.üñ 42b11, 44a7
eṡer (Ar.) : Eser, yapıt.
e.(e. it-) 19a3, 32b4
e.(e.-i kibr) 18a4
e.i 19b9
esīr (Ar.) : Esir, tutsak.
e.(e. ol-) 19b3
e.(e. it-) 52a13
esmā (Ar.) : İsimler.
e.(resm-i e. vü ṣıfāt) 34b4
esrā (Ar.) : En hızlı.
e. 27a12, 27b8, 34b8
esrār (Ar.) : Sırlar.
e.(e.-ı ḥaḳ) 33a2
e.ı 6b5
esved (Ar.) : Siyah, kara.
e.(Ḥacer'in e.) 6b9
Esved İbn-i Mesʿūdī: Özel isim.
E. 8a5
eşbāḥ (Ar.) : Şahıslar.
e.ıdur 31a8
eşedd (Ar.) : Çok şiddetli.
e.(e. ol-)4a1
e.(e.-i fürḳat) 53a5
eşek : Merkep.
e. 25a1
eş : Çiftin biri.
e.i (e. ol-) 36a1
eşḳıyā (Ar.) : Yol kesenler, haydutlar.
e. 31a8
eşref (Ar.) : Çok şerefli, onurlu.
e.(e.-i Baġdād) 39a12
e.dür 16b5
eteg : Etek, alt kısmı.
e.ine 22b7
etmeg : Ekmek.
e.ine 18b8
etrāf (Ar.) : Kenarlar, etraflar.
e.(e.-ı cihān) 7b10, 14b10
etrāk (Ar.) : Türkler.
e.ini 3b6
eṭvār (Ar.) : Durumlar, şekiller.
e.ını 39b8
ev : Ev, hane.
e.den 12a3, 51a1, 54a9
e.i 3a4, 12b13
e.ine 48b11
evednā (Ar.) : Daha da yakın.
e. (sırr-ı e.)34a13
evlā (Ar.) : En iyi, en üstün.
e.-yidi 8b13
evlād (Ar.) : Çocuklar.

e.(e.-ı göz) 46a5
e.(e.-ı recīm) 14b5
e.ı 14b3
evliyā (Ar.) : Allah'ın sevgili kulları, ermişler.
e. 2b13
e.dan 3a1
Evs (Ar.) : Özel isim.
E.(E. ü Ḫazrec) 42a10, 42b7, 46b9
E.-ile 42a3
evṣāf (Ar.) : Sıfatlar, özellikler.
e.ından 37b6
e.ını 27b10
evvel (Ar.) : Önce, ilk, birinci.
e. 16a13, 16b5, 20a5, 22a5, 33a5, 35a11, 45b3, 50a11
e.(e. ü āḫir) 34b3
e.in 26a4
e.inde 45b9
evvelā (Ar.) : İlk olarak.
e. 43b9, 45b13
ey : Ey, hey.
e. 5b10, 6b11
ey(i)d- : Söylemek, demek.
e.(eṣ-ṣalāt.) 2b4, 4a9, 6b13, 8b, 9b6, 12b1, 15a11, 18a9, 20a3, 22a13, 24a13, 27a10, 30b5, 34a11, 36a3, 38b3, 40b12, 42b5, 45a9, 46b7, 48a3, 50b12, 52b8
e.ür 11b3
e.eyin 3a2
eyle : Öyle.
e. 3b7, 15b2, 40a1, 44a3, 49b13, 50a13, 51a10
eyle- : Eylemek.
e.rem (iltimās e.) 55a2
e. rem (ḳabūl e.) 37a13
e. rem (şerm e.) 35b2
e. r (ᶜārif e.) 28a2
e.r (ᶜayān e.) 36b10
e.r (būsitān-ı nūr e.) 53a10
e.r (daᶜvet e.) 20a10
e.r (ḫāliṣ e.) 35b8
e.r (ḥamle e.) 4b13
e.r (ḫayr e.) 21b3, 33b7
e.r (ḥaẕer e.) 45b9
e.r (ḫˇōr u ẕelīl e.) 33b4
e.r (kāmil e.) 35b8
e.r (kāṣıd e.)45b10
e.r (livāü'l-ḥamd e.) 2a3
e.r (meded e.)38b11
e.r (naẓar e.) 45a2
e.r (raġbet e.)6a1
e.r (ṣayd e.)2a2
e.r (sülūk e.)13b4
e.r (şükr ü minnet e.) 33b6
e.r (tenezzül e.) 3a5
e.r (vāḳıf e.)28a1
e.r (vefā e.) 25a10
e.r (ẓuhūr e.)11a2
e.miş(beyān e.)41a2
e.miş(dāl e.) 29a12
e.miş (giryān e.) 29b1
e.miş (imām e.) 31b9
e.miş (ḳan e.) 29b1
e.miş (ḳaṣr e.) 29b3
e.miş (kesr e.) 29b3
e.miş (miᶜrāc-ı rūḫānī e.) 31a9
e.miş (mükehhel e.)12a10
e.miş (mükemmel e.) 12a10
e.miş (zāl e.) 29a12
e.mişler (hücūm e.) 44a6
e.mişler (şūr u şer e.)42a4
e.düm (ḫāk-i zemīn e.) 5b12
e.düm (isrā e.) 36b7
e.düm (ḳabūl e.) 35b2
e.düm (temāşa e.) 36b7
e.dün (hemān-dem e.)53b13
e.dün (münaḳḳaş e.) 19b4
e.di (āġāz-ı Ḳur'ān e.) 44b10
e.di (āheng e.) 4b7
e.di (āh u enīn e.) 15a2

e.di (amān e.) 16b13
e.di (astā e.) 14a10
e.di (ᶜazm e.) 40a8
e.di (bāzār e.) 21a10
e.di (ber-ḳarār e.) 5b13
e.di (berk e.)13b1
e.di (beşāret e.) 48b5
e.di (beyt-i maᶜmūr e.) 28a13
e.di (bī-ferīdūn e.) 29b5
e.di (bī-ḥużūr e.) 20b10
e.di (bīzār e.) 21a10
e.di (buyruḳ e.) 16a12
e.di (ceng e.) 4b7, 8a13
e.di (cūş e.) 4b9, 5b4, 18b11
e.di (çāk e.) 28a11
e.di (çevġān e.) 9a13
e.di (daᶜvet e.) 21a4, 46a2
e.di (ekmel e.) 32b9
e.di (elḥān e.)44b10
e.di (emr e.)35a7
e.di (esrā e.) 34b8
e.di (farḳ e.) 34b1
e.di (fāıḳ e.) 30b11
e.di (feryād e.) 47a7, 52a11
e.di (Firīdūn e.) 29b5
e.di (ġāret e.) 4b5, 13b12
e.di (ġarḳ e.) 34b1
e.di (ġavġa e.) 24a9
e.di (ġayret-i dīn e.) 7a3
e.di (ġusl ü ṭahāret e.) 45a4
e.di (gūş e.) 5b4, 18b11
e.di (ḫalāṣ e.)50b10
e.di (ḫarḳ-ı ᶜādet e.) 13b12
e.di (ḥāṣıl e.) 54b5
e.di (ḫatm e.) 43a11
e.di (hidāyet e.) 46a2
e.di (ḥikāyet e.) 21a4 38b5
e.di (ḫufte e.) 9a9
e.di (iᶜlām e.) 39b12
e.di (ikrām e.) 8b3, 39b12
e.di (ilḳā e.) 13b6
e.di (inᶜām e.) 8b3
e.di (inṣāf e.) 44b5
e.di (imām e.) 21b12
e.di (işāret e.) 48b5
e.di (īzā e.) 24a9
e.di (kīn e.) 7a3
e.di (kūr e.) 51a3
e.di (lāyıḳ e.) 30b11
e.di (maᶜmūr e.) 51a3
e.di (muḫayyer e.) 54a4
e.di (musaḫḫār e.) 43b6
e.di (mübeddel e.) 32b9
e.di (münevver e.) 43b6
e.di (mürtedd e.) 37a6
e.di (müyesser e.) 30b10
e.di (nāle vü feryād e.) 54a7
e.di (nām e.) 6a3
e.di (naṣīḥat e.)54a2
e.di (pāk e.)28a11
e.di (peydā e.) 13b6
e.di (pür-nūr e.) 28a13
e.di (redd e.) 37a6
e.di (riᶜāyet e.) 38b10
e.di (rivāyet e.) 38b5
e.di (riyāżāt e.) 13a11
e.di (rūşen e.di 17b11
e.di (ṣāf e.) 44b5
e.di (sefer e.) 25b10
e.di (server e.) 30b10
e.di (Ṣıddīḳ e.)37b1
e.di (sufte e.) 9a9
e.di (şām u seḥer e.) 13a13
e.di (şehādet e.) 45a4
e.di (şerh e.) 9b9
e.di (şerḫ ü inşā e.) 14a10
e.di (şetm e.) 43a11
e.di (tabāh e.) 5b3
e.di (tafḍīl e.) 37b8
e.di (taḥḳīḳ e.) 37b1, 39a10
e.di (taḥrīf e.) 21a9
e.di (taḳrīr e.) 19a12
e.di (tamām e.)6a3, 21b12
e.di (tasdik e.) 37a12, 39a10
e.di (tażᶜīf e.) 21a9

e.mez (iḫfā e.) 21a6
e.mez (nuş e.) 20a11
e.mez (şerr e.) 23a4
e.mez (teberrā e.) 21a6
e.mez (żarr e.) 23a4
e.me (redd e.)4a6
e.me (sedd e.) 4a6
e.medi (ḳıyās e.) 9a7
e.medüm 33b11
e.meyüb (iltifāt e.)29a5
eyvāh (Far.) : Yazık.
e. 15a3
eyvān (Ar.) : Büyük sofa.
e.ına 11a3
eyyām (Ar.) : Günler.
e.ından-ıdı 26b6
eżᶜaf (Ar.) : Kuvvetsiz.
e.i 9b3
ezber (Far.): Zihinde tutma, unutmamaya çalışma.
e.(e. oḳu-) 22a6
e.(e. it-) 22a7
ezel (Ar.) : Başlangıcı olmayan geçmiş zaman.
e.(ḥükm -i e.) 46b13
e.den 37a3, 41b6
eẓhār (Ar.) : Arkalar, sırtlar.
e.ı 24a11
ezvāc (Ar.) : Kocalar, eşler, çiftler.
e.ından 18b9

F

faġfūr (Far.) : Çin İmparatorlarına verilen bir ad.
f.(f. ol-) 29b6
faḫr (Ar.) : Övünme, böbürlenme, büyüklük, ululuk.
f.(f.-ı Ādem) 11b9
f.(f.-ı ᶜālem) 22b6, 26a9
f.(f.-ı aṣfiyā) 4a12
f.(f.-ı cihān) 21b1, 29a4, 29b9, 31a12, 36b9, 45a12, 46a6
f.(f. u ᶜizzet) 18a1
f.(f.-ı kāyināt) 24a10
f.(meskenet ü f. u faḳr ol-) 19b13
f.ı 18b4
f.i 26a5
f.den (el-faḳr u f.) 29b8
f.ini 17b5, 36a8
f.(f. uᶜl-ᶜālemīn)31a9
f.(f. u'l-en'ām) 47a13
f.(f. ü'l-ᶜālemeyn) 10b12
f.(f. üᶜl-enām) 25b4, 48b1, 51b12
f.(f. üᶜl-enbiyā) 25b11
f.(f. ü'l-kirām) 19a2
faḳīr (Ar.) : Zengin olmayan, yoksul.
f.e (yetim ü f.) 54a3
faḳr (Ar.) : Fakirlik, yoksulluk.
f. 16b8, 19a4
f.(f. it-) 17b5
f.(meskenet ü faḫr u faḳr ol-) 19b13
f.-ıdı 18b4
f.-ıdı (ehl-i f.) 18b4
f.-ıla (ḳahr-ı f.) 19a8
fal (Ar.) : Uğur, talih.
f.(f. ol-) 4a10
fānī (Ar.) : Ölümlü, geçici.
f. 19b1, 49b1
fārıġ (Ar.) : Vazgeçmiş, çekilmiş.
f.(f. ol-) 45a13
Fāris (Ar.) : İran.
F.e (Rūm u F.) 19a9
farḳ (Ar.) : Ayrılık, başkalık.
f.(f. eyle-) 34b1
farż (Ar.) : Zaruri, lüzumlu.
f. 7b5
f.(f. ol-) 35a9
f.(f. olın-) 22b11

f.ı (ḳurb -ı f.) 35a6

faṣl (Ar.) : Bir kitabın başlıca bölümlerinden her biri.

f. 9b7, 15a12, 24b1

f.(f.-ı ḥabību) 20a4

fāş (Far.) : Açığa çıkılma, duyulma.

f.(f. it-) 15b9

f.(f. ol-) 7a1, 24a6, 46a13

Fātiḥ (Ar.) : Fetheden, açan.

f.(f. ü'l-kenzeyn-i faḫrü'l-ᶜālemeyn) 10b12

fāıḳ (Ar.) : Manevi olarak üstünde olan.

f.(f. eyle-)30b11

fażīlet (Ar.) : İnsanın yaradılışındaki iyilik, iyi huy, erdem.

f. 2a11

fażl (Ar.) : İyilik, fazilet, erdem.

f. 40b13

f.ınuñ 9b9

f.uñ 33a1

fedā (Ar.) : Gözden çıkarma,uğruna verme, kurban.

f.(f.-yı Muṣṭafā) 43a1

fehm (Ar.) : Anlama, anlayış.

f.(f. it-)2a6, 37b4, 46b10

f.(f.-i Ṣıddīḳ) 37a12

f.(şeyḫ ü teslīm ü mizāc u f. ü dīn) 13b5

f.-imiş 37a7, 37a8

f.i 14a2, 24a7

f.ine 14a2

felāḥ (Ar.) : Kurtuluş, selamet.

f.(f. bul-) 18a2

felek (Ar.) : Gökyüzü, sema.

f.ler 32b2

fenā (Ar.) : Yok olma, yokluk.

f. 20a1

f.(naḳş- f.) 19a5

fer (Far.) : 1. Kuvvet, iktidar.

f. 28b4

f.(f. ol-) 1b2, 1b4

f.(f. vir-) 2b8

2. Parlaklık.

f.(nūr u f.) 14b13,

ferāḥ (Ar.) : Gönül açıklığı, sevinç.

f. 11b4

f.(f. ol-) 31a5

Ferġānī (Ar.) : Özel isim.

F. 38b5

ferīd (Ar.) : Tek, eşsiz.

f. 39a12

ferişteh (Far.) : Melek, günahsız.

f. 23a9

f.ler 14b11

ferr (Far.) : bk fer

f.-ile 11b8

f.i 1b3, 29b5

feryād (Far.) : Yardım istemek için çıkarılan yüsek ses. Şikayet.

f.(f. eyle-) 47a7, 47b2, 52a11

f.(nāle vü f. eyle-)54a6

fesād (Ar.) : Fitne

f.(şehr-i f.)24b4

f. uñ (kevn ü f.) 52b10

fetā (Ar.) : Genç, delikanlı.

f.ya 25a10

fetḥ (Ar.) : Açma, açılma.

f.(f. it-) 45b3

f.(f.-i bāb) 9a4

f.-ile (nuṣret ü f.) 13a2

fevc (Ar.) : Bölük, takım.

f. 10b10, 10b10

fevḳ (Ar.) : Üst, üst taraf.

f.(f. u taḫt u kūh u ṣaḥrā baḥr u ber) 14b8
f.(taḫt u f.) 12a1,
f.a 30b4
f.dan 30b4

fevt (Ar.) : Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, kaçırma.
f.(f. it-) 48a8

feyż (Ar.) : Bolluk, çokluk, verimlilik.
f.(nūr u baḥr-i f. ol-)14b12

feżāᶜil (Ar.) : Faziletler.
f. 9b9

fıṭrat (Ar.) : Yaradılış.
f.(aṣḥāb -ı f. ol-) 30a10

fıṭrātüᶜl-islām (Ar.) : İslam yaradılışı.
f. dur 30a9

fidā (Ar.) : bk. feda
f. 50a12
f.(f. ol-) 49a5

fiġān (Far.) : Istırap ile bağırıp çağırma, inleme.
f.(f. it-) 15a2
f.(f. u enīn) 53b11
f.(ġıriv u āh u f.) 53b4

fikr (Ar.) : Düşünce.
f.(f. ü taḫmīn it-) 7a8
f.ini 47a1

fil (Ar.) : Bilinen büyük hayvan.
f. 7a12, 7b9
f.(f.- mes̱el) 4a11
f.(aṣḥāb -ı f.) 7b13, 9b2
f.(āẕān-ı f.) 31b13
f.(gūş-ı f.-i Mengilūs) 4b12
f.e 4b10, 8b2
f.i 7b7
f.ini 7a12

firāḳ (Ar.) : Ayrılık.
f. 32b3
f.(müşkil-i f.) 14a6,
f.(nār-ı f.) 18b10,
f.ı 53a6

firāset (Ar.) : Anlayışlılık, çabuk seziş.
f. 45a1

Firᶜavn (Ar.) : Allahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musanın mücadele ettiği Mısır hükümdarı.
F.(F.-ı zamān) 24b7
F.a 36a11

Firīdūn (Far.) : Sekizinci gök.
F.(F. eyle-)29b5

fitne (Ar.) : Fitne, fesad.
f. 14b4, 14b7
f.(f. vü ġavġa) 4b7
f.(f. vü şerr) 44a11
f.(f. sal-)43a7

fuḥş (Ar.) : Kötülük, namusa aykırı hareket.
f.(f. u lānet) 18a11

fulān (Ar.) : Herhangi bir yer, şahıs.
f. 54a9

Furāt (Ar.) : Fırat nehri.
F. 32a2

furṣāt (Ar.) : Uygun zaman, elverişli durum.
f.(f. bul-) 36a7, 37a4, 49b8
f.(f. gözle-) 37a3
f.ı 48a8

fużūl (Ar.) : Lüzumsuz, fazla şey veya söz.
f.(ḳavm -i f.) 25a9, 25b6, 46b1, 51b3

fülān (Ar.) : bk. fulan
f. 37b11, 38a2
f.uñ 38a1

fürḳat (Ar.) : Ayrılık.
f.dur(eşedd-i f.) 53a5

fürūn (Ar.) : Fırın.
f. 7b3

G

ġaflet (Ar.) : Gafillik, dalgınlık.
ġ. 23b1
ġ.i 17b13
gāhī (Far.) : Bazen.
g. 50a9
ġālib (Ar.) : Üstün gelen, yenen.
ġ. 21a3,
ġ. (ġ. ol-) 7b13, 16b11
ġ. (ġ.ü ḳahhār) 8a12
ġ.-imiş 14a2
ġ.-idi 28b6
ġ.-ydi 30a13
ġālibā (Ar.) : Belki.
ġ. 14b9, 31a9
ġam (Ar.) : Keder, tasa.
ġ. 4b2, 35b6, 36b11
ġ.(ḫavf u ġ.) 48b12,
ġ.ı 20a8, 34b13, 42a7
ġam-güsār (Ar-Far.) :Gam ve kederi def eden, teselli veren.
ġ.(ġ. ol- 35b6)
ġamām (Ar.) : Bulut.
ġ. 26b4
ġanī (Ar.) : Zengin, varlıklı. Allah.
ġ.(ġ.yi billāh) 49a13
ġar (Ar.) : Mağara.
ġ. 50b7
ġ.(ġ.-ı Ḥirā) 20b11, 21a12
ġ.(ġ.-ı sevr) 49b5, 51a7
ġ.(gird-i ġ.) 51a12
ġ.(merd-i ġar) 5b2, 9a10, 51b5
ġ.(nūr-ı gird-i ġ.) 32a4
ġ.(yār-i ġ.) 20b7, 52a1
ġ.(bāb-ı ġ.a) 50a11
ġ.a.(yār-ı ġ.) 50b3
ġ.a 51a10
ġarār (Ar.) : Harar, büyük kıl çuval.
ġ. 38a4
ġarb (Ar.) : Batı.
ġ.(ġ.a vü şarḳ) 10b5
ġāret (Ar.) : Yağma, çapul.
ġ. 4b5, 13b12
ġ.ına 20b12, 50a7
ġarīb (Ar.) : Kimsesiz.
ġ. 12b2, 50b8, 51b6,
ġ. (ġ. ü yetīm ü faḳīr) 54a3
ġ.(ḥāl-i ġ. ol-) 40b10
ġ.(ḫātem-i ġ.) 26a10
ġarīm (Ar.) : Alacaklı, hasım, rakip.
ġ. 36a11
ġarḳ (Ar.) : Batma, düşme, boğulma.
ġ. (ġ.eyle-) 34b1
ġ. (ġ. ol-)7b11, 44a9, 52a2
ġ. (ġ-ı nūr) 11b7
ġavġa (Far.) : Kavga, dövüşme, vuruşma.
ġ. 17a3, 20b10
ġ. (ġ. it-) 20a8
ġ. (ġ. eyle-) 24a9
ġ.-yiçün 3b4
ġ.dan 4a4
ġ.ya 4b7
ġavr (Ar.) : Uzaklaşma.
ġ.(ġ. it-) 13a8
ġayb (Ar.) : Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp.
ġ. (ġ. -ı istirāḳ) 14b3
ġaybet (Ar.) : Aleyhinde bulunma, dedikodu yapma.
ġ.(ṭaᶜn u ġ.) 18a11
ġāyet (Ar.) : Son derece.
ġ. 25b1, 34b6
ġayr (Ar.) : Başka, yabancı.
ġ.(ġayr ḳoy-) 49a1
ġ.(rızḳ-ı ġ.) 33b7
ġ.a 13b8, 33a12, 33b6
ġ.um-içün 33b7
ġayret (Ar.) : Çabalama, çalışma.
ġ. 51a6
ġ.(ġ.-i dīn eyle-) 7a3

ġ.i 7a4, 7a4, 18a2, 26b12
ġ.-içün 17b13
ġ.-ile 7a10
ġayrı (Ar.) : bk. gayr
ġ. 31b4
ġazā (Ar.) : Din uğruna savaş.
ġ. 19b12
ġ.(ġ. eyle-)15b7
ġ.(ġ. it-) 49b3
ġażanfer (Ar.) : Cesur, yiğit.
ġ.(ġ. ol-) 1b7
geç- : Geçmek.
g. 5b11
g.di 8a1, 21a13, 30b12, 31a2, 31b12, 40a2, 49b6, 50a7, 52a9
g.e 32b5
g.er 28b8, 37a9, 3b5, 42a2
g.erdi 50a8
g.ib 5a6
g.icek 31b8
g.meye 41b12
g.miş-idi 13a10
geh (Far.) : Bazı, ara sıra.
g. 3a12, 3a12, 3a13, 3a13, 13b9, 13b9, 50a8, 50a9
gel- : Gelmek.
g.ür 11a7, 26b4
g.düm 8a9, 8b10, 47a4
g.di 4b2, 7a3, 8a4, 9a8, 10b10, 12a12, 12a3, 12b11, 12b3, 13a1, 13a2, 13a3, 16a12, 18b12, 21a7, 21b2, 22b12, 23a9, 24b11, 24b13, 24b8, 25a11, 25a7, 25b5, 26b7, 28a6, 28a9, 29a1, 29a6, 32b6, 33a4, 34b11, 34b5, 35b3, 36b4, 38a13, 38a3, 38b8, 39b9, 40a11, 40a13, 40a5, 41a8, 42b8, 44a2, 45b1, 47a3, 48b11, 51b4, 52a10, 54b3
g.diler 5a13, 12a1, 25b6, 40a12, 40b1, 40b2, 43a2, 43a7, 50a11, 51a10
g.iser 55a1
g.iserler 38a5
g. 5a5, 50b2
g.üñ 36b13
g.se 41b3, 45b12, 48b3
g.e 23b9, 24b10
g.icek 11a10, 11a9
g.ince 32a12
g.üb 20b12, 50b13
g.en 23b8, 52a5, 52a5
g.dügin 24b5, 54a1
g.digidür 20a4
g.mez 44a3
g.mez-idi 48b12
g.mez-iken 9a11
g.seydi 25a5
g.memişdür 23b12, 36a9
g.irse 45b8
g.medi 5a8, 16b7, 17a3, 17b12, 18a11, 18a11
g.medin 44b13
g.megi 48b1
g.mek 30b10
geldec : Gelecek.
g. 42b8
genc (Far.) : Hazine, define.
g.(g.-i ḥaḳ) 12a13
g.(g.-i sulṭān) 32b13
g.(māl u g.) 19a8
g.e 12a13
gendüm (Far.) : Buğday.
g. 17b6
ger (Far.) : Eğer, gerçi.
g. 5a10, 6a6, 16b3, 35b11
gerçek : Gerçek.
g. 38a13, 40a6
g.lere 38a13
gerçi (Far.) : Her ne kadar, ise de.
g. 2a7, 2b10, 2b11, 2b9, 3a7, 7a7, 9a6, 18b1, 18b13, 20b5, 22a9, 30a1, 33a5, 45a11, 45b2, 46b4, 50a4
ger- : Germek, örmek.
g.di 50b4
gerek : Mutlaka, lüzumlu, gerek.

g. 17a7, 17a7, 20a13, 41b3, 41b3, 42b3, 43a13, 43a13
g.se 43a8
g.dür 33a13
germ (Far.) : Sıcak.
g.(g. it-) 20a6
g.(g. ol-) 20b11, 26b8, 41a11
getür- : Getirmek.
g.di 26a11, 28b1, 51b4, 54a9
g.dük 42a1
g. 40a11
g.em 40a10
g.ince 26a12
g.medin (iman g.) 16a6
g.ürdi 39a13
gev (Far.) : Kahraman, bahadır, yiğit.
g.(g.den ol-) 37b4
gevher (Far.) : Elmas, cevher.
g. 6b9, 20a13
g.i 10a8
g.in 14a7
gey- : Giymek.
g. 49b10
g.di 5a12, 13b13, 40a4
gez- : Gezmek.
g.di 26a3, 26a4
g.er 39b8
ġıbṭā (Ar.) : Aynı hali şiddetle arzu etme, imrenme.
ġ. (ġ. it-) 19b2, 31b11
ġıll (Ar.) : Gizli kin ve garez, düşmanlık.
ġ.(ġ. u ġışş) 28a12, 44b5, 44b6
ġılmān (Ar.) : Tüyü ve bıyıkları çıkmamış delikanlılar.
ġ.(ḥūr u g.) 11b11
ġılmāna (Ar.) : bk. gılman
ġ. 11a8
ġıriv (Far.) : Bağırma, bağrışma.
ġ.(ġ. u āh u fiġān) 53b4
ġ.(ġ. it-) 54b3
ġışş (Ar.) : Hile.
ġ.(ġıll u ġ.) 28a12
ġ.dan(ġıll u ġ.) 44b5, 44b6
ġıḍā (Ar.) : İnsanı besleyen maddeler.
ġ. 36a1
ġ.(ġ.-yı rūḥ ol-) 35b13
gibi : Gibi.
g. 3a13, 3a13, 3b2, 3b2, 4a5, 7b10, 7b10, 7b2, 7b2, 10a11, 10a12, 12a5, 12b13, 14a2, 17a7, 18a10, 18a10, 18b13, 21a1, 26a3, 26b12, 27b5, 28b5, 30b1, 33a4, 38a9, 42a10, 44a13, 44b9, 44b9, 46a5, 46a7, 46a7, 50a4, 50a6, 52a2, 52b13, 54a12, 54a2
g.dür 4a11, 52b12
g.yse 17a5
gice : Gece.
g. 10b8, 11a1, 11b1, 12b2, 12b3, 13a6, 13a6, 14b5, 28a6, 34a7, 34b8, 35b6, 36b7, 39a4, 45b1, 49b11
g.de 37a5, 37b7
g.den 49b5
g.sinde 10a8
gider- : Gidermek.
g. 37b10
g.di 22b1
gil (Far.) : Balçık su ile ıslanmış toprak, kil.
g.(g.-i inkār) 38a12
g.de 47a10
gir- : Girmek.
g.ür 32a10, 32b1
g.di 8b2, 10b6, 13b12, 19a1, 34a12, 39b4, 39b6, 47a2, 50a13
g. 24b9, 50b2
g.eyin 50a11
g.e 31b10
g.meyince 34a10
g.üb 26a3, 29a3
g.en 32a12
g.diyse 16a2
g.medi 18b3

g.mek 33a3, 43b10
girān (Far.) : Ağır, fena.
g.(ebr-i g.) 52a3
g.(el-burz-ı g.) 5a3
g.(gürz-i g.) 5a3, 9a11
giri : Geri.
g. 37b3
g.yi 52a1
girü : Geri, tekrar.
g.(g. çekil-) 54a1
g.yi 50a9
g.den 52a1
giryān (Far.) : Ağlayan.
g.(g. eyle-) 29b1
girye (Far.) : Ağlama, ağlayış.
g.den 53a10
git- : Gitmek.
g.er 45b5
g.di 4b2, 13a1, 13a3, 25a12, 25a6, 25a7, 25b11, 25b12, 26a11, 27a5, 32b8, 34b2, 34b2, 35b3, 50a7, 52b5
g.diler 42b10, 46a12, 51b7
g.miş 12a3, 7b2
g.mişler 37b12
g.süñ 47b1
g.elüm 44b4
g.dügi 40a7, 44a3
g.üb 17b6, 55a1
g.erdi 20b12
g.erse 45b5
g.miş-idi 26a12
g.meye 55a3
gizle- : Gizlemek, saklamak.
g.mesüñ 36b9
gizli : Gizli, saklı.
g. 21a10
gizlü : Gizli.
g. 7a9, 46b12
ġonçe (Far.) : Gonca, tomurcuk, açılmamış çiçek.
g.sin 36b6
g.sinden 18a11
göbek : Göbek.
g.in 12a8
göç- : Göçmek.
g.diler 51b5
gök : Gök.
g.ü 31b12
g.e 14b3, 14b5, 14b6
g.de 31a12
g.den 14b3, 31a10, 31a11
gögercin : Güvercin.
g. 50b7, 50b8
gölge : Gölge.
g.yi 26b7
g.sin 51b8
gönder- : Göndermek.
g.ür 20a10
g.di 5b10, 7a12
g.dük 13a4
g. 23b6
g.eyin 44a1
g.üb 6a4
gön(ü)l : Gönül.
g. 29a8, 30a3, 41b12, 49a13
g.i 21a1
g.i (g. aḳ-) 30a5
g.imi 21a10
g.üni 34a6, 34a6, 40b9
g.in 15a13
g.ine 35b5, 35b7, 52a10
g.ini 34a1, 35b4, 44b5
g.inde 18b7
g.inden 36b8
gör- : Görmek.
g.ür 23a6, 24b5, 2b8, 30b1, 37a9, 5a10
g.düm 11b10, 12a11, 12a2, 12a3, 12a7, 12a8, 12b9, 19a3, 19a6, 23a2, 37b11, 37b12, 38a3, 39a4, 39a9
g.di 6a1, 10a13, 10a9, 10b2, 19a1, 21b1, 22b13, 23a1, 23b1, 26b4, 31a12, 31a13, 31a13, 31a5, 31b1, 31b2, 32a8, 32b10, 40a11, 40a4, 43b7, 44a11, 50a13, 51b10
g.dük 24b6
g.diler 14b10, 47a5, 51a5, 51a8, 51a9

g.miş 25a1
g. 17b13, 50b9
g.süñ 48a8
g.e 32a6, 34b8, 50a5, 50a5, 52b2, 54b6
g.eler 33b11
g.icek 16a9, 50a9
g.ince 3a5
g.üb 26a1, 44a2, 51a10
g.dügin 23b7, 34b5
g.en 15b1, 6a11
g.emez 50a4, 50a6
g.miş-idi 37b7
g.ürdi 30b1
g.düñse 37b10
g.düyse 23b6
g.ürsem 24b6
g.mez 34b4, 48a8
g.medüm 44a4
g.medi 11b10, 7a7
g.mediler 53b4
g.mesüñ 12a12
g.mek 27b10, 33a3
g.meye 23b12, 36a9

göre : Göre(edat).
g. 8b11, 8b5

görin- : Görünmek.
g.ür 2b8, 6b9
g.di 10a10, 21b10, 26a9, 25a4, 38a9
g.e 6b5
g.meg-içün 34b9

görk : Güzellik, iyi huy.
g.in 51b8

görklü : Güzel, çekici, gösterişli.
g. 50a6

göster- : Göstermek.
g.ür 2b8
g.di 48b7
g.e 13a2
g.üb 29a10
g.ürdi 24a10

götür- : Götürmek.
g. 40a6
g.üb 40a7, 52a8, 52b4
g.meg-içün 17b11

göz : Göz.
g. 53a7
g.(g. aç-) 4b13
g.(göz dik-) 14b7
g.(g. ḳızdır-) 17a13
g.(g. tut-) 49a10
g.(ᶜahd -i g.) 46a4
g.(cehd-i g.) 46a4
g.(evlād -ı g.) 46a5
g.(maᶜbūd -ı g.) 33b1
g.(maḳṣūd -ı g.) 33b1
g.den 15b13
g.üm 21a8
g.üñ 50a6
g.i 28b5, 29a8, 34b9, 39b10, 48a7, 50a5, 53a6
g.in 37a9, 48a7
g.ine 21b10, 50a5
g.inden 23b1, 53b8
g.leri 7b3
g.i-yle 33a3

gözci : Gözcü.
g. 51b9

gözet- : Gözetlemek, bakmak.
g.dün 39b11
g.mek 17b10
g.sem 25b8

gözle- : Gözlemek, gözetlemek.
g.rem 50a9
g.r 55a4
g. 5a11
g.ye 17b5
g.yüb 12a8
g.mek 37a3
g.r-iken 38a7, 51b10, 52a1
g.rdi 51b9

gözlük : Gözlük.
g.üñ 50a4

gūh (Far.) : Pislik.
g.(g.-ı sevr) 50a7

gūher (Far.) : bk. gevher
g. 14b13

ġulām (Ar.) : Tüyü bıyığı çıkmamış delikanlı, genç.
ġ.-iken 15b12
ġ.(çobān-ı g.) 51b10
ġ.ı 31b9
ġulġul (Ar.) : Gürültü, şamata, bağrışıp çağrışma.
ġ.(ġ. it-) 27b7
ġ.ı 36b6
ġurūr (Ar.) : Böbürlenme.
ġ. 5a8
ġusl (Ar.) : Gusül, yıkanma, arınma.
ġ.(ġ. it-) 32b1, 39b4
ġ.(ġ. ü ṭahāret eyle-) 45a4
ġ.üne 39b3
ġuṣṣa (Ar.) : Kaygı, keder.
ġ. 4a13
ġ.yı 52a6
ġ.dan 49a4
ġ.sın 42a11
ġ.dur 21a3
ġ.-iken 4b1
ġūş (Far.) : İşitme, dinleme.
ġ. (ġ. eyle-) 3b8, 5b4, 18b11, 20a11, 27b7
ġ. (ġ. it-) 7a10, 27b10, 29a5, 41a11, 43b1, 44a5, 44b6, 47b4
ġ. (ġ. u ẖūş u dīde) 32b10
ġ. (ġ.-ı cān) 9b11
ġ. (ġ -ı fil-i mengilūs) 4b12
ġ. (ġ.-ı şāh)5b13
ġ.ına 20a13, 20a13, 20b2, 32b11
ġ.i 7b1
ġ.ine 5b6
guşt (Far.) : Et.
g. 13a9
gūyā (Far.) : Sanki.
g. 19b5
gūyiyā (Far.) : Söyleyici.
g. 30b6

güc : Güç, kuvvet.
g. 45b8
güt- : Gütmek.
g. dügin (deve g.) 26b1
g.mege (çarpa g.) 26a12
güher (Far.) : bk. gevher
g. 20b2
gül (Far.) : Gül, çiçek.
g. 18a10, 24a1
g.(g. bitür-) 8b5
g.i 28a11
g.leri 21a1
gül- : Gülmek.
g.diler 37a4
g.er 31a5
gülşen (Far.) : Gül bahçesi.
g.(g.-i rıḍvān) 12b4
g.(g.-i cennet) 12b5
gülzār (Far.) : Gül bahçesi.
g.ı 6b6
g.ını 49b7
gümān (Far.) : Zan, sanma.
g.(g. it-) 39a4
gümiş (Far.) : Gümüş.
g. 28a12
gün : 1.Gün.
g. 3b10, 4a11, 12a12, 15b11, 17a7, 18b9, 21b9, 24b4, 26b10, 41a8, 43a2, 48b11, 49b6, 51b3, 53b4
g.de 32a10, 32b1, 34a2, 35a10, 35a7, 39a2
g.inde 40a2
g.üñde 15b7
g.dür 40a7
2.Güneş.
g. 6b5, 10a11, 38a5, 38a7, 38a9, 38a9
g.e 26b7
günāh (Far.) : Günah.
g.uñ 53a8
gündüz : Gündüz.
g.(g. ol-) 19b10, 35b6

gürūh (Far.) : Cemaat, bölük, takım.
g.ı 37a2
gürz (Far.) : Silah olarak kullanılan uzun saplı büyük demir topuz.
g.(g.-i girān) 5a3, 9a11
güzāf (Far.) : Beyhude, boş söz.
g. 16a1
güzer (Far.) : Geçme, geçiş.
g. 31a11
g.(g. eyle-) 31a10
güzīn (Far.) : Seçkin, seçilmiş.
g. 15b13
g. (iḫtiyār u g.) 54a4
g. (yār-ı g.) 50a13

H

ḫāb (Far.) : Uyku.
ḫ.(ḫ.-ı ḫafīf)10a9
ḥabb (Ar.) : Tohum, çekirdek.
ḥ.(ḥ.-ı ḥubbullāh)1b9
ḫaber (Ar.) : Haber, son ve yeni havadis bilgi.
ḫ. 10a6, 15b11, 17a1, 25b10, 37a5, 39a3
ḫ.(ḫ. al-) 51a6
ḫ.(ḫ. gūş it-) 44a5
ḫ.(ḫ. vir-) 8a8, 15a1, 23a3, 23b7ḫ, 31a4, 48a11
ḫ.(ehl-i ḫ.) 31a10
ḫ.den 23a11
Ḥabeş (Ar.) : Afrikanın doğusunda yemen'in karşı kıyısında bulunan ve halkının çoğu hıristiyan olan Habeşistan kıtasında yaşayan yerli halk.
Ḥ. 5a1, 5a2
Ḥabīb (Ar.) : Sevgili, Hz. Muhammed.
Ḥ. 8b7, 12a13, 12b2, 15a9, 23a5, 34a10, 34b11, 48a1, 50b8, 51b6
Ḥ.(Ḫ.-i haḳ) 52b12
Ḫ.(Ḥ.-i rabb-i ʿizzet) 40b13,
Ḥ.(ḥ.-i zi'l-celāl)35a4
Ḥ.(būy-ı Ḥ.) 12b5
Ḥ.(cedd-i Ḥ.) 8b4
Ḥ.(ḥāl-i miʿrāc-ı ḥ.) 40b10
Ḥ.(Nüfeyl İbn-i ḥ.) 8a2
Ḥ.(tariḳ-ı Ḥ.-i Hudā) 20a1
Ḥ.(yār-ı Ḥ.) 51a10
Ḥ.üñ 9b13, 18a8, 26b13, 36a2, 36a5, 38b1, 53a5
Ḥ.i 4a9, 6b12, 6b13, 8b8, 9b6, 9b7, 11b2, 12b1, 15a11, 18a9, 20a3, 22a13, 24a13, 26b2, 27a10, 2b2, 2b4, 30b5, 32a5, 34a11, 36a3, 38b3, 40b12, 42b5, 45a9, 46b7, 48a3, 50b12, 52b8
Ḥ.e 9b12, 21b11, 24a11, 25b9
Ḥ.u 20a4
Ḥ.ünüñ 4a8
Ḥabībullāh (Ar.) : Hz. Muhammed
Ḥ. 9b4, 11b1, 42b4
Ḥ.a 24a9, 45a6
ḥabs (Ar.) : Hapis, alıkoyma, tutma.
ḥ.-ile 47a6
ḥacc (Ar.) : Mekkedeki kabe-i şerifeyi ziyaret erme farzı.
ḥ. 6b3, 17a4, 19b12, 38b7
ḥ.(mevsüm-i ḥ. ol-) 41a3
ḥ.a 6a1, 42b8, 45a10
ḥ.dan 45a13
Ḥacer (Ar.) : Taş. Hacer'ül-esved
Ḥ.den 39a6
Ḥacer’in-Esved (Ar.): Kabenin duvarında bulunan meşhur kara taş.
Ḥ. 6b9

ḥācet (Ar.) : İhtiyaç.
ḥ. 5a5
ḥācī (Ar.) : Hacca giden, kabeyi ziyaret eden.
ḥ. 6b3, 6b7
ḥācib (Ar.) : Kapıcı, perdeci.
ḥ.ler 16a11
ḫaç (Er.) : Salib, istavroz.
ḫ.a 17a9
ḫ.ına 7a6
ḫ.uñ 7a6
Ḫadīce (Ar.) : Hz. Hatice. Hz. Muhammed'in ilk eşi.
Ḫ. 20b12, 21b2, 22b12, 23b4, 36a7
ḥādis̱e (Ar.) : Vakıa, yeni bir şey.
ḥ. 14b9
ḥadīs̱ (Ar.) : Hz. Muhammed'in sözleri.
ḥ.i 48b9
ḥ.-iyle 48b5
ḥāfıẓ (Ar.) : Koruyan, saklayan.
ḥ.ı 24b2
ḫafī (Ar.) : Gizli, saklı.
ḫ. 31b11, 45b1
ḫafīf (Ar.) : Ağır olmayan.
ḫ.(ḫāb -ı ḫ.) 10a9
hāᶜil (Ar.) : Korkunç.
h. 6a13
h.(h. ol-) 6b1
ḫāk (Far.) : Toprak.
ḫ. 5b11, 14a7, 17b6, 50a2
ḫ.(ḫ.-i pāk) 22a4
ḫ.(ḫ.-i zemīn) 5b12
h.ini 3b6
h.-ile 5b10
ḫaḳan : Hükümdar.
ḫ. 29b1

ḥakem (Ar.) : Hakim olarak seçilen kimse. Futbol, güreş gibi sporları idare eden kimse.
ḥ. 15b9
ḥaḳīḳat (Ar.) : Gerçek.
ḥ. 12b7
ḥ.(merd-i ḥ.) 38b8
ḥ.(ṭarīḳ-ı ḥ.) 54b8
ḥ.dür 2a5
ḥakīm (Ar.) : Bilen, alim, Allah.
ḥ.(ḫallāḳ-ı ḥ.) 9b8
Ḥaḳḳ (Ar.) : 1. Allah. Doğruluk.
Ḥ. 1b4, 1b5, 1b7, 2b2, 6b12, 10a1, 13a1, 17a5, 17a5, 18a1, 19a11, 19a11, 19a12, 19a7, 21b10, 21b11, 21b12, 21b3, 22a8, 22b13, 23a10, 23a4, 23a4, 24b3, 31b6, 32b12, 33a2, 33a2, 34a12, 35a1, 36b11, 40b3, 40b9, 41a12, 41b12, 43a12, 43a13, 43a4, 43b11, 43b5, 44b7, 46b5, 50a1, 50b10, 51a13, 52b12, 54a4
Ḥ.-ısa 43a13
Ḥ.(Ḥ.-ı ḳarābet) 44b1
Ḥ.(dīn-i Ḥ.) 45a7
Ḥ.uñ15a5, 40b8
Ḥ.a 2a5, 6a8, 14a3, 14a6, 24b11, 29b12, 33b1, 33b2, 45a4, 45a5, 46a2
Ḥ.dan 13a3, 14a6, 17a10, 18b5, 24a11, 25b2, 25b3, 33a11, 33a13, 42a10, 44b9, 48a12
Ḥ.dur 1b6, 12a13, 12b7, 17a5, 26b10, 39a3, 45a1
Ḥ.ı 23a13, 33a9, 3b7, 43a13, 44b6, 54a7
Ḥ.-içün 47a8
2. Hisse, pay.
Ḥ. 19a9,
Ḥ. (Ḥ. it- 47a1)
Ḥ.ın 25b4
Ḥ.ını 54a8

Ḥ.uñı 25a10
Ḥ.ı-ıla 49a12
Ḥ.ı-ımış 39a9
Ḥaḳşinās (Ar.) : Hakkı tanıyan.
Ḥ. 23a7
ḥāl (Ar.) : Şimdiki zaman.
ḥ. 14b6, 17a2, 21b13, 26b9, 31b6, 35a13, 40b2, 47b9
ḥ.üñ 36b5, 42a13
ḥ.in 21a4, 21a7, 23a2, 25a11, 3b8, 43b4, 43b7, 52b6
ḥ.ini 21a6, 33b11, 38b1
ḥ.ine 19b2
ḥ.(ḥ. ol-)4a10, 25a6
ḥ.(ḥ.-i ġarīb ol-) 40b10
ḥ.(ḥ.-i miʿrāc-ı ḥabīb) 40b10
ḥ.i 9a6, 50a9,
ḥ.e 38a11
ḥ.i 23a10, 24a6, 37a11, 53b3,
ḥ.idür 49a12
ḥ.-ıdı 26a10
ḥ.-ile 21a13
ḫalā (Ar.) : Hala, babanın kızkardeşi.
ḫ. 20a7
ḫ.m 43a9
ḫalāṣ (Ar.) : Kurtulma, kurtuluş.
ḫ.(ḫ. eyle-) 50b10
ḫ.(ḫ. ol-) 53a8
ḫ.ına 46b2
ḥālāt (Ar.) : Haller, suretler.
ḥ.ına 21b2, 40a13
Ḫalef (Ar.) : Ümmeye bin Halef.
Ḫ.(Ümmeye bin Ḫ.) 51b1
Ḫālek oġlı (Ar.) : Metinde özel isim.
Ḫ. 44a6
Ḫālıḳ (Ar.) : Yaratan, yoktan var eden. Allah.
Ḫ.(Ḫ. u Ḳahhār) 13b7
Ḫalīfe (Ar.) : Birinin yerine geçen kimse.
ḫ.(ḫ. it-) 53b7
hālik (Ar.) : Helak olan, miskinlik içinde ölen.
h. 9a12
h.dür 52a5
ḫalīl (Ar.) : Samimi dost.
ḫ. 9b4, 10a2,
ḫ.(dīn-i ḫ.-idi) 20b13,
ḫ.idür 6a9
Ḫalīl :Hz. İbrahim.
Ḫ.üñ 27b4
Ḫalīlullāh (Ar.) : Hz. İbrahim.
Ḫ. 36a10
ḫāliṣ (Ar.) : Hilesiz, katıksız.
ḫ.(ḫ. eyle-)35b8
ḫalḳ (Ar.) : Toplum
ḫ. 7a9, 9b8, 18a1, 21a11, 25b3, 32a13, 35a2, 35b10, 38b10, 49b13, 50a1, 51a13
ḫ.(ḫ.-ı alem) 14a1, 34a3, 41a3
ḫ.uñ 15a13, 26a4, 34a4, 43b8
ḫ.ı 13b11, 41a5, 41b8, 43a3, 46a2, 46a3
ḫ.a 11a12, 11b11, 13a3, 13a4, 13a9, 18b13, 20a9, 24a6, 30b10, 31b9, 36b11, 3b3, 42b11
ḫ.dan 21a10, 49a12, 49a13
ḥalḳa (Ar.) : Ortası boş daire biçimindeki şekil.
ḥ.ya 29a2
ḥall (Ar.) : Çözmek.
ḥ.(ḥ. it-) 3a2
ḫallāḳ (Ar.) : Yaratıcı, var eden.

ḫ.(ḫ.-ı cihān it-) 2b7
ḫ.(ḫ.-ı ḥakīm) 9b8

Ḫallāḳu'l-enām (Ar.): Bütün mahlukatı yaratan. Allah.
Ḫ. 31b9

ḫalvet (Ar.) : Yalnız, tenha.
ḫ. 18b12
ḫ.(ḫ. ol-) 20a7
ḫ.de 18b10, 19a6, 36a6
ḫ.inde 35b10, 36b4

ḫalvetḫāne (Ar.) : Dinlenme yeri, yalnız başına oturulup ibadetle vakit geçirilen yer.
ḫ.si 20b11

ḥamām (Ar.) : Güvercin, kumru.
ḥ. 51a9

ḥamd (Ar.) : Şükür, hamd.
ḥ.(ḥ. ol-) 2a1, 2a1

Ḥamdi (Ar.) : Şairin mahlası.
Ḥ. 6b11, 18a6, 42a11, 54b13, 54b9,

ḥamīr (Ar.) : Hamur.
ḥ. 8a5

ḥaml (Ar.) : Gebe olma, gebelik. Ana karnındaki çocuk.
ḥ.(ḥ. it-) 51b2
ḥ.inüñ 10a7

ḥamle (Ar.) : Atılış, atılma.
ḥ.(ḥ. eyle-) 4b13

ḫamūş (Ar.) : Susmuş, sessiz.
ḫ. 43b2
ḫ.(ḫ. ol-) 29a5

ḫandaḳ (Ar.) : Hendek.
ḫ. 25a4

ḫāne (Ar.) : Ev.
ḫ. 10b10
ḫ.(ḫ.-i ḳudret) 9a4
ḫ.yi 8b13
ḫ.de 14b12
ḫ.den 14b12, 6a10
ḫ.si 10b1, 51b2
ḫ.(murġ -ı ḫ.dür) 1b9

ḫāneḳāh (Far.) : Ev.
ḫ.a 40a5

ḫān (Far.) : Hükümdar.
ḫ.ları 29a9

ḫānumān (Far.) : Ev, bark, ocak.
ḫ.ından 29a9

ḫar (Far.) : Diken
ḫ. 20a13
ḫ.(ḫ. eyle-) 17b4
ḫ.ı 24a1
ḫ.ıla 49b7

ḫār (Far.) : Eşek, merkeb.
ḫ. 20a12, 20b1, 20b1, 20b2, 36b12
ḫ.dur 44b8

ḫarāb (Ar.) : Yıkık, viran.
ḫ.(ḫ. ol-) 9a4

ḫarābe (Ar.) : Eski binaların yıkıntısı.
ḫ. 17b10

ḥarām (Ar.) : Dince yasak edilmiş şey.
ḥ. 8a5

ḥarāmī (Ar.) : Haram yiyen.
ḥ. 17a13

ḥarb (Ar.) : Ceng, kavga.
ḥ.-ile 42a2
ḥ.e 42b3, 43a10, 43b2, 44a1, 44a9
ḥ.ine 42b3

Ḥarem (Ar.) : Herkesin girmesine müsade edilmeyen kutsal yer.
Ḥ. 48b3
Ḥ.de 14b11

Ḥ.den 8a5, 29a4
ḥarfen-fe-ḥarfen (Ar.): Harf harf.
ḥ. 39a7
hārib (Ar.) : Kaçan, firar eden.
h.leri 35a1
ḥarīḳ (Ar.) : Yangın, ateş.
ḥ.(ḥ. ol-)46b2
ḥarīr (Ar.) : İpek.
ḥ. 19a3
ḥ.ine 18b8
Ḥārise (Ar.) : Metinde özel isim.
Ḥ. 44a10
Ḥ. 44a6
ḥarḳ (Ar.) : Yarıp yırtma.
ḥ.(ḥ.-ı ᶜādet) 40b9
ḥ.(ḥ.-ı ᶜādet eyle-) 13b12
Hārūn (Ar.) : Hz. Musa'nın kardeşi Hz. Harun.
H.ı 31b1
ẖāṣ (Ar.) : Has, halis.
ẖ. 26a13
ẖ.(ẖ. u ġām) 6a1
ẖ.(ẖ. u ᶜām) 23a12
ẖ.uñ 20a9
ḥased (Ar.) : Kıskançlık, çekememezlik.
ḥ.(ehl-i ḥ.) 37a3
ḥ.(nār-ı ḥ.) 14b2
ḥ.(pür-kibr ü ḥ.) 42a8
ḥ.den(ḥıḳd u ḥ.) 18b2
ḥāṣıl (Ar.) : Peyda olan, çıkan, türeyen.
ḥ.(ḥ. eyle-) 54b5
ḥ.(ḥ. ol-) 28b6
ḥ.ı 11a5
ḥaṣır (Ar.) : Hasır.
ḥ. 18b8, 19a1
ḥasīb (Ar.) : Değerli, itibarlı, soyu temiz.
ḥ. 8b7
ḥaṣīr (Ar.) : Hasır.
ḥ. 19a3, 19b3
ẖaslet (Ar.) : İnsanın yaradılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.
ẖ.i 22a6
ẖaṣm (Ar.) : Düşman, hasım.
ẖ.ı 8a12
ẖ.ın 5a7, 5a10,
ẖasta (Far.) : Hasta.
ẖ. 35b7
ẖasta-dil (Far.) : Gönlü hasta, üzüntülü.
ẖ. 9b10
ẖastalıḳ : Hastalık.
ẖ. 53b2
ḥasūd (Ar.) : Hasedçi, kıskanç, çekemeyen.
ḥ. 25a4, 27a3
Ḫaşām (Ar.) : Metinde özel isim. Haşam ili.
Ḫ. 8a2
Hāşim (Ar.) : Hz. Peygamberin kabilesi.
H. 47b9
ḥaşr (Ar.) : Toplanma, kıyamet.
ḥ.(ḥ. u neşr) 32a12
ẖaṭā (Ar.) : Yanlış, yanlışlık. Günah, kabahat.
ẖ. 33a12
ẖ.dan 52a13
ẖ.dur 47a12
ẖātem (Ar.) : Yüzük, mühür.
ẖ.(ẖ.-i ġarīb) 26a10
ẖ.i 10a1, 26a9
ẖāṭır (Ar.) : Zihin, gönül.
ẖ.ın 40b5
ẖ.um 21a12
ẖ.uña 40b4

ḫatm (Ar.) : Sona erme, bitirme.
ḫ.(ḫ. eyle-) 43a11
ḫ.(ḫ. it-) 39a2
ḫ.e 39a7
Ḫaṭṭāb (Ar.) : Özel isim. Bin Hattab.
Ḫ. 19a10
Ḫ.ı 53b5
havā (Ar.) : Hava.
h. 10b2, 14a4
h.-yile 17b6
ḫavf (Ar.) : Korku.
ḫ.(ḫ. it-) 10b8, 25b2
ḫ.(ḫ. u ġam) 48b12
ḫ.a 25b1
ḫ.ı 21b3, 25b2
ḫ.ından 25b3
ḫ.-ıla 21b2
hāy (Ar.) : Diri, canlı.
h.(h.-ı hūy) 7b12
ḫayāl (Ar.) : Hayal.
ḫ.(ḫ.-i beng) 19b5
ḥayāt (Ar.) : Dirilik, canlılık.
ḥ.ından 52b11
Ḥaydar (Ar.) : Hz. Ali.
Ḥ.ı 49b11
ḥayf (Ar.) : Haksızlık, zulüm.
ḥ. dan (bār-ı ḥ.) 54a11
ḥayḳır - : Haykırmak.
ḥ.ıb 5a13
ḥ.ması 7b9
ḥ.ub 4b10
ḫayr (Ar.) : Hayır, iyilik.
ḫ. 33b7, 44a4
ḫ.(ḫ. eyle-) 21b3
ḫ.(ḫ. it-) 54a3
ḫ.(ḫ. u şer) 34a2
ḫ.(ehl-i ḫ.) 43a6, 43b1, 49a1
ḫ.(ḫ.-ı mevlüd-i zemīn) 2a13
ḫ.(ḫ.-ı ümmet it-) 22a3
ḫ.ı 37a7
ḥayrān (Ar.) : Hayran.
ḥ. 40a12,
ḥ.(ḥ. ol-) 39b5, 44b11
ḥ.(ḥ. u zār) 39b6
ḥayret (Ar.) : Şaşma, şaşırma.
ḥ. 37b7
ḥ.-ile 40a3
ḫayru'l-beşer (Ar.) : İnsanlığın hayırlısı, Hz. Muhammed.
ḫ. 10b9, 27a7, 28a5, 31a11, 31a4, 41a8
Ḫayru'n-nisā(Ar.) : Kadınların hayırlısı, Hz. Hatice.
Ḫ. 23a8
ḥayy (Ar.) : Diri, canlı.
ḥ. 36b13
ḥaẕer (Ar.) : Sakınma, kaçınma.
ḥ. 42a10, 45b9
ḥāżır (Ar.) : Hazır.
ḥ. 3b7
ḥ.(ḥ. eyle-) 11a8, 34b12
ḥ.(ḥ. it-) 28b3
ḥ.(ḥ. ol-) 37a1
ḥazīn (Ar.) : Hüzünlü, gamlı, kederli.
ḥ. 36a6,
ḥ.(ḥ. ol-) 31a6
ḥ.(pür-miḥnet ü zār u ḥ. ol-) 48b4,
ḥ.(zar u ḥ.) 53b12
ḫazīne (Ar.) : Devlet malının, parasının saklandığı yer.
ḫ.(ḫ. ol-) 32b13
ḫ.(ḫ.-i ʿirfān) 53a2
Ḫazīnetü'ṭ-ṭāf (Ar.) : Taf hazinesi.
Ḫ.(Ḫ. u menbaʿı ihsān) 54b7

Ḫazrec (Ar.) : Metinde özel isim.
Ḫ. 42a3, 45b3
Ḫ.(Evs ü Ḫ.) 42a10, 42b7, 46b9
Ḫazrecī (Ar.) : Metinde özel isim. Hazrecden yana olanlar.
Ḫ. (Ḫ. vü Yes̱ribī) 41a9
Ḫ.ler 42a12
ḥażret (Ar.) : Büyüklere saygı için verilen ünvan.
ḥ.(ḥ.-i Aḥmed) 9b8
ḥ.(ḥ.-i maḥbūb-ı rabbü'l-maşrıḳeyn) 15b6
ḥ.(ḥ.-i Ṣıddīḳ) 21a4
ḥ.(ḥ.-i vālid) 38b13
ḥ.(ḥ.-i Ḥaḳḳ) 6a8
ḥ.üñi 46a7
ḥ.ine 38b12
ḥ.üñe 42b1
heb : Hep.
h. 10b11, 25b5, 38a6, 49b12
hecīn (Ar.) : Çok hızlı koşan bir cins deve.
h. 7b7
helāk (Ar.) : Mahvolma, ölme.
h.(h. it-) 52a13
ḥelāl (Ar.) : Haram olmayan.
ḥ.(ḥ. ol-) 35a3
hem (Far.) : Hem, aynı zamanda, aynı.
h. 2b8, 2b8, 2b8, 6a9, 10a5, 10b10, 10b2, 10b4, 11a1, 11a11, 11a3, 11a8, 12a, 12a4, 12b9, 13a, 13a1, 13a6, 13b3, 15b9, 16a10, 18b2, 21b13, 22a10, 22a3, 22a6, 22b7, 23b2, 23b2, 23b4, 24b9, 25b11, 25b12, 26a4, 26a9, 26b6, 27a7, 27a7, 28b1, 28b1, 29b11, 31a13, 32a10, 32a7, 32b1, 32b11, 34a7, 35a7, 35b1, 35b1, 39a10, 39a12, 39a6, 39b2, 39b9, 3a10, 3a7, 42a12, 42a8, 43b12, 45b1, 50b7, 51a9
hem-çünān (Far.) : Böylece.
h. 28b7
hem-nişīn (Far.) : Birlikte oturan.
h. 44a11
hem-per (Far.) : Aynı kanatlı.
h.(h. ol-) 1b4
hem-rāh (Far.) : Yoldaş, yol arkadaşı.
h.-idi 45a11
hem-rāz (Far.) : Sıkı fıkı arkadaş.
h.ısın 21a5
hem-ṣoḥbet (Far-Ar.): Birbiryle sohbet eden, konuşan arkadaş.
h.i 18b4
h.üz 10b8
hemān (Far.) : Hemen, o anda.
h. 12a6, 13b10, 16a12, 18a3, 18b6, 19b5, 20b13, 21b1, 23a1, 24b12, 26a1, 26a6, 28b12, 29b9, 30a13, 31a12, 34b3, 34b3, 39b3, 40a7, 43b7, 44a1, 44a12, 44a12, 48a11, 48a11, 4b8, 4b8, 51b4, 54b3, 5b10, 6b8, 7b4
hemān-dem (Far.) : Hemen, çabucak, o anda.
h. 15a1, 24b11, 53b13
hemīn (Far.) : Hemen.
h. 15b1, 16a4, 21b3, 21b6, 22b10, 23a11, 25a12, 28a9, 31a9, 36b12, 39a9, 47b10, 49b13, 50a7, 51b8, 52b5, 54a1, 5b6, 7a10, 8a4
her (Far.) : Bütün, her.
h. 3a6, 3a9, 4a9, 4b10, 4b11, 4b12, 5a1, 5a2, 5a6, 6a12, 6a13, 6b13, 6b9, 7b12, 8a13, 8b8, 8b4, 8b5, 9b5, 9b11, 9b3, 9b4, 10b13, 11a1, 11a7, 11b13, 11b2, 12a5, 12a5, 12b1, 12b10, 12b3, 13b1, 13b4, 14b11, 15a10,

17b9, 18a9, 19b3, 1b7, 1b9, 20a11, 20a11, 20a2, 20a8, 20b2, 20b4, 20b6, 22a13, 22a8, 23b6, 24a12, 24a3, 24a7, 24b2, 24b2, 24b3, 26a7, 26a8, 26b12, 26b7, 27a13, 27a9, 27b11, 27b12, 28a1, 28a2, 28b12, 29a10, 2a1, 2a11, 2b11, 2b3, 30a2, 30a3, 30b5, 31b11, 31b6, 32b12, 32b5, 32b5, 33a1, 33b13, 33b5, 33b6, 34a1, 34a11, 34a2, 34b13, 34b13, 34b6, 34b9, 35a2, 35b13, 35b3, 35b5, 35b5, 35b9, 36a1, 36a10, 36a11, 36a12, 36a3, 36b12, 37a7, 37a9, 37b9, 38a10, 38b2, 40b11, 41a6, 41a6, 41a7, 41a7, 41b12, 42a2, 42a7, 42a8, 42a9, 42b2, 42b5, 42b7, 43b5, 44b7, 44b9, 45a8, 45b10, 46a1, 46b6, 47b4, 47b7, 48a2, 48a6, 48a7, 48b1, 48b3, 49a13, 50a4, 50b11, 50b6, 51a8, 52b7, 54a3, 54b13, 54b6,

hergiz (Far.) : Asla, katiyyen.
h. 17a3, 18b7, 34a3

ḥesāb (Ar.) : Hesap, sayma.
ḥ. 16b5

hevā (Ar.) : Heves, istek.
h.sı 27b9
h.sına 53a11

heves (Ar.) : Arzu, istek, gelip geçici istek.
h. 17b6
h.in 54b9

hevl (Ar.) : Korku.
h.(h. ü bāḳ) 22b13
h.(h.-i ḳıyāmet) 18a3

heybet (Ar.) : Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş.
h.i 12a2, 33a10

hezār (Far.) : Pek çok, bin.
h. 54b5

ḥıfẓ (Ar.) : Saklama, koruma.
ḥ. 50b6
ḥ.(ḥ. it-) 46a5, 46a7, 50b5, 50b5, 50b8
ḥ.-ısa 33b1
ḥ.-içün 50b4

ḥıḳd (Ar.) : Kin tutma, öc almak için fırsat bekleme.
ḥ.(ḥ. u ḥaṣed) 18b2

ḥırṣ (Ar.) : Öfke, kızgınlık, azgınlık.
ḥ.ı 49a13
ḥ.-ıla 3b1

ḥışm (Ar.) : Kızgınlık, öfke.
ḥ.(ḥ. u kīn) 43a10
ḥ.-ıla 4b3, 7a10
ḥ.a 44a9
ḥ.ı 5b4

ḫışt (Far.) : Kerpiç, tuğla.
ḫ.(ḫ.-ı Ḳaleb) 27b3

ḫıyār (Ar.) : Salatalık.
ḫ. 5b2

Ḫıżır (Ar.) : Kul sıkıldığında imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber, Hz. Hızır.
Ḫ.dan 2b6

Hicāz (Ar.) : Arap yarımadasında, Mekke ve Medine'nin bulunduğu yer.
H.a 7a11,
H.a (İḳlīm-i H.) 7a2

hicret (Ar.) : Göçme.
h. 42a11
h.(h. it-) 41a2, 48b10, 49a9
h.(h. ḳıl-) 48a12,
h.(h. ol-) 46b2,
h.üñ 49a5
h.i 48a12, 49a3, 52b6
h.e 22b10, 48b5, 49a2, 49b9
h.den 46b3

h.i 46b5
h.in 40b13
h.üñde 49a4
h.üñüz 48b7
hīç (Far.) : Hiç, Hiçbir şey.
h. 16b7, 21b13, 23a9, 24b5, 49b10
hidāyet (Ar.) : Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma.
h. 10b3, 27b8, 28a5
h.(h. eyle-) 46a2
h.(bedr-i h.) 15a4
ḥiddet (Ar.) : Öfke, keskinlik.
ḥ.-ile 44a13
ḫidmedkār (Ar-Far.): Hizmetkar, hizmetçi.
ḫ.(ḫ. ol-) 30a6
ḫidmed (Ar.) : İş, hizmet.
ḫ.(ḫ.-i meʿhūd) 39b2
ḫ.ine 38b12
ḫ.inde 38b7
ḥikāyet (Ar.) : Anlatma, olmuş bir hadise.
ḥ.(ḥ. eyle-) 21a4, 38b5
ḥ.(ḥ. it-) 42a13
ḥ.(ḥ.-i münāsib) 38b4
ḥikmet (Ar.) : Hikmet, hakimlik.
ḥ. 28b2, 43b4, 46a1, 50b6,
ḥ.(ḫˇōn -ı ḥ.) 46a3,
ḥ.(ʿilm ü ḥ.) 23b3, 50b4, 53b7
ḥ.üñ 33a1,
ḥ.-idi 48b2
ḥ.i 50b6
ḫilāf (Ar.) : Karşı, zıt.
ḫ. 16a1
ḫilāfet (Ar.) : Birinin yerini tutma, halifelik.
ḫ.inden 53b8
hilʿat (Ar.) : Süslü elbise, kaftan.
h.(h.-i şerīf-i risālet) 20a4
hīle (Ar.) : Oyun, aldatma.
h. 3a12
h.(megr ü h.) 44a8
h. (pür-riyā vü ḥ. vü efsūs it-) 41b10
himmet (Ar.): Himmet, gayret.
h.i 50b9
Ḥirā (Ar.) : Özel isim. Hira.
Ḥ.(bāzār -ı Ḥ.) 20b11
Ḥ.(ġār -ı Ḥ.) 20b11
Ḥ.da (ġār -ı Ḥ.) 21a12
Ḥ.da 21b9
ḥisāb (Ar.) : Hesab
ḥ.ı 33b11
ḫiṣāl (Ar.) : Huylar, tabiatlar.
ḫ. 21b13
ḫ.i 22a1
Hişām (Ar.) : Özel isim.
H. 47a13
ḫiṭāb (Ar.) : Seslenme.
ḫ. 14a9, 44a13
ḫ.(ḫ. it-) 13b9, 44a13
ḫ.ı 14a9
ḫod-bīn (Far.) : Kendini beğenmiş, bencil.
ḫ.(ḫ. ol-) 37a11
ḫˇōn (Far.) : Sofra.
ḫ.(ḫ.-ı ḥikmet) 46a3
ḫ.ı 26a12
ḫˇōr (Far.) : Değersiz, bayağı.
ḫ.(ḫ. it-) 41b8,
ḫ.(ḫ. ol-) 9b2, 9b3, 24b2,
ḫ.(ḫ. u ẕelīl ol-) 18a1,
ḫ.(ḫ. u ẕelīl eyle-) 33b4,
ḫortum (Ar.) : Hortum.
ḫ.ı 7b1
ḫorṭūm (Ar.) : Hortum.
ḫ.unı 9a13

ḫoş (Far.) : Hoş, iyi, güzel.
ḫ. 3a2, 6a5, 8b3, 12b3, 17b12, 20b3, 22a4, 22a4, 22a4, 22b8, 30b10, 32a4, 32a4, 32a5, 38b9, 39b10, 47a5, 49a10, 49a6, 49a6, 52b4
ḫūb-āvāz (Far.) : Güzel sesli.
ḫ.-ıla 41a10
ḥubb (Ar.) : Sevgi.
ḥ.(ḥ.-ı cāh) 41b7
ḥ.(ḥ.-ı riyāset) 41b7
ḥ.(ḥ.-ı vaṭan) 46b4
ḥubbullāh (Ar.) : Allahın sevgilisi. Hz. Muhammed.
ḥ.(ḥabb-ı ḥ.) 1b9
ḫūb (Far.) : Güzel, hoş.
ḫ.lar 10b7
Ḫudā (Far.) : Allah.
Ḫ. 11a1, 14a4, 17b11, 20a5, 22a2, 33a11, 33a4, 33a8, 37b8
Ḫ.(ḥükm ü ḳażā-yı Ḫ. ol-) 19b11
Ḫ.(peyk-i Ḫ.) 22a1, 22b2,
Ḫ.(pür-nūr-ı Ḫ. ol-) 44b12
Ḫ.(ṭarīḳ-ı ḥabīb-i Ḫ. ol-) 20a1
Ḫ.(ışk-ı Ḫ.ya) 30a6
Ḫ.ya 54a3
Ḫudāy (Far.) : Allah.
Ḫ. (peyk-i Ḫ.) 28b3
Ḥuḍeyr (Ar.) : Özel isim. İbn-i Hudeyr.
Ḥ.(İbn-i Ḥ.) 43a10, 44a4
Ḥ.(Useydu bin Ḥ.) 43a6, 43b1, 43b3
ḫufte (Far.) : Yatmış, uyumuş.
ḫ.(ḫ. eyle-) 9a9
ḫulāsa (Ar.): Bir şeyin, bir sözün özü; özet.
ḫ.(ḫ.-i mevcūd) 9b7
ḫuld (Ar.) : Sekiz cennetten biri.
ḫ.(ḫ.-ī berīn) 1b6
Ḥuneyn (Ar.) : Metinde özel isim.
Ḥ. (Bedr-i ṣadr-ı ṣuffe-i bedr-i Ḥ.) 15b6
ḫūr (Ar.) : Cennet kızları, huriler.
ḫ.(ḫ. u ġılman) 11b11
ḫ.(ḫ.-i cennet) 10b8
ḫ.(ḫ.-i cinān) 29a6
ḫ.-ile 11a8
ḫūrī (Ar.) : Cennet kızı.
ḫ.ler 10b10
ḫurma (Ar.) : Hurma ağacının yemişi.
ḫ.sı 48b8
ḫurşīd (Far.) : Güneş.
ḫ.(ḫ. ü ḳamer) 47a10
ḫurūc (Ar.) : Çıkış, çıkma; dışarı çıkma.
ḫ.(ḫ. it-) 30b4
ḫurūs (Far.) : Horoz.
ḫ.(ḫ.-ı dāne-çin) 35b10
ḫurūş (Far.) : Coşma, gürültü, şamata.
ḫ.(ḫ. it-) 4b9
ḫ.(cūş u ḫ.) 12a3
ḫusūf (Ar.) : Ay tutulması.
ḫ. 53b2
ḫūş (Far.) : Akıl, fikir.
ḫ. 41b13, 45a1, 45b7
ḫ.(ḫ. it-) 41a11
ḫ.(aḳl u ḫ.) 12a3
ḫ.(gūş u ḫ. u dīde) 32b10
ḫuṭūr (Ar.) : Akla gelme, hatıra gelme.
ḫ.(ḫ. it-) 40b4
hū (Ar.) : Allah.
h.(hāy-ı h.) 7b12
h.a 6b8
ḥużūr (Ar.) : 1. Rahat.
ḥ. 22a4

ḥ. (pür-sürūr u pür -ḥ.) 11b7
: 2. Hazır bulunma.
ḥ.ına 21a7
hüccāc (Ar.) : Hacılar.
h.ını 6a7
hüccet (Ar.) : Delil.
h. 16a5, 26b9
hücre (Ar.) : Göz, odacık.
h.si 13b2
h.sine 18b7
hücūm (Ar.) : Saldırış, saldırma.
h.(h. eyle-) 44a6
h.(h. it-) 49b8, 51a4
hüddet (Ar.) : Çukur, hendek.
h. (h.-i ʿahd-ı cüdeybiyye) 17a1
hüdhüd (Ar.) : Çavuşkuşu, ibibik.
h. 20b4, 27b11, 27b12, 28a1
h.üñ 28a3, 28a4
h.i 27b8, 28a5
ḥükm (Ar.) : Hüküm, emir.
ḥ.(ḥ. it-) 3b2, 13a9,
ḥ.(ḥ. ü ḳażā-yı ḫudā ol-) 19b11
ḥ.(ḥ.-i cān) 30a13
ḥ.(ḥ.-i ezel) 46b13
ḥ.(ḥ.-i kitāb) 22a5
hümām (Ar.) : Azimli.
h. 8b11, 11a10, 24a5, 26a11, 29a3, 39a13, 39a2, 39a7, 42b11, 43a5, 43b13, 44b13,
hümā (Far.) : Devlet kuşu, mutluluk.
h.ya 50b9
Hünāta (Ar.) : Özel isim.
H. 8a7
hüner (Far.) : Marifet, ustalık.
h. 37a10, 37a10
hürmet (Ar.) : Saygı.
h.(h. it-) 28b10
h.üñ 44a7
h.i-çün 36a2
h.in 26a13
ḥüsn (Ar.) : Güzellik, iyilik.
h.(h.-i ay) 15b12
h.(h.-i żan) 21b6
h.ine 12b6
ḫüsrān (Ar.) : Zarar, ziyan.
ḫ. 4a7
ḫ.a (ḫ. sal-) 29a11
Hüsrev (Far.) : Özel isim.
H.i 29a11

I

ıḳlīm (Ar.) : İklim, memleket, diyar.
ı.(ı.-ı kīn) 24b4
ı.ı 33a1
ıraḳ : Uzak.
ı. 14a5, 18b10
ı.(ı. ol-) 14a6,
ırmaġ : Irmak, çay.
ı. 32a1
ıṣmarla- : Ismarlamak, tenbih etmek.
ı.dı 4b4
ı.n 33b1
ıs : Sahip.
ı.sı 9a1, 26b6
ʿışḳ (Ar.) : Aşk, sevgi.
ʿı. 50b1
ʿı.(ʿı. u ʿirfān) 3b13,
ʿı.(ʿı. u ṣafā) 19a5,
ʿı.(ʿı. u şūr)13b2,
ʿı.(ʿı.-ı ḫudā) 30a6
ʿı.(ʿı.-ı Mevlā) 20b10
ʿı.uñ 4a8
ʿı.ını 21a11
ʿı.ına 53a10

ᶜı.-ıla 39b1, 42a11, 44b10, 46a4
ᶜı.ı 47b4
ᶜı.ı-la 21a1
ᶜı.ı-yıla 20a5
ᶜıyr (Ar.) : Kervan
ᶜı.. 37b11
ᶜı.ına 38a1
ıżmār (Ar.) : Gizli.
ı. 48a10
ıżṭırāb (Ar.) : Acı, elem, azap.
ı.(ceng ü ı.) 41b2

İ

ībā (Ar.) : Çekinme, razı olmama.
ī.(ī. it-) 53b8
ᶜibādet (Ar.) : Allah'ın emirlerini yerine getirme. Tapınma.
ᶜi.(ᶜi. it-) 17a10
ᶜi.i 17b9
ᶜibādetgāh (Ar-Far.): İbadet yeri, tapınak.
ᶜi.dur 6a8
ᶜibādetḫāne (Ar-Far.): İbadet evi, ibadetgah.
ᶜi. 6a5
İblīs (Ar.) : Şeytan.
İ. 13b6
İ.(İ. eyle-) 41b9
İ.e 14b6, 15a1
İ.(nefs-i İ.e) 15a7
İbn (Ar.) : Oğul.
İ.(Berrā İ.-i Maᶜrūr) 46a6
İ.(Esved İ.-i Mesᶜūd) 8a5
İ.(İ.-i Ḫaṭṭāb) 53b5
İ.(İ.-i Ḥuḍeyr) 43a10, 44a4
İ.(İ.-i İsḥāḳ Yesār) 41a1
İ.(İ.-i Mālik) 52a5
İ.(İ.-i Merd) 38b6
İ.(İ.-i Ṣāliḥ) 31a2, 31b3
İ.(İ.-i Sekine) 39a11
İ.(Ḳābil İ.-i Adem) 14a13
İ.(Nüfeyl i.-i Ḥabīb) 8a2
İ.(Şeyh İ.-i Sekīne) 40a13, 40b3
İbrāhim : Hz. İbrahim.
İ.i 31b2
İ.-ile 31b3
ᶜibret (Ar.) : Kötü bir olaydan alınan ders.
ᶜi. 50b6
icābet (Ar.) : Daveti kabul edip gitmek.
i.(i. eyle-) 41b13
ictimāᶜ (Ar.) : Toplanma, bir araya gelme.Toplantı.
i.(i. it-) 29b12, 43a4
iç : İç, iç taraf.
i.ine 43a7, 48b12
i.inde 37b7, 3b10, 3b2, 46a13, 49b9, 50a1, 50a12, 50a13, 52b13, 53a7, 54b6
i.inden 18a1, 21a11
i.üñüzde 15b13
iç- : İçmek.
i.düm 11b5, 37b13
i.di 51b12
i.üb 9a10
i.erdüñüz 16a2
içerü : İçeri, iç taraf.
i. 50b2
içre : İçeri.
i. 32b1, 39a1, 4a2
içün : İçin.
i. 38b7
id- : Yapmak, etmek.
i.ersin (beyān i.) 15b4
i.er (aḥmaḳ i.) 47a1,
i.er (ᶜām i.) 20a9,
i.er (beyān i.) 15a12, 24b1, 40b13
i.er (ceng ü cidāl i.) 3a13
i.er (efkār i.) 45b11

i.er (fevt i.)48a8
i.er (ġavġa i.) 20a8,
i.er (germ i.) 20a6
i.er (hāk i.) 23a4, 47a1
i.er (ḫalḳ i.) 32a13
i.er (ḫavf i.) 25b2
i.er (hüsn-i ẓan i.) 21b6
i.er (irşād i.) 27b11
i.er (iş i.) 3a12
i.er (itmām i.) 20a9
i.er (ḳahr i.) 29b6
i.er (kār i.) 45b11
i.er (kūr i.) 48a7
i.er (meftūn i.) 30a2
i.er (meġbūn i.) 30a2
i.er (mūḫtār i.)20a5
i.er (pür-nūr i.)48a7
i.er (ṣayd i.) 44a8
i.er (şād i.) 27b11
i.er (taḳdīr i.) 46b13
i.er (taġyīr i.) 46b13
i.er (vefā i.) 29a10
i.er (yaġma i.) 20a8
i.er (zār i.) 20a5
i.er (ẕemm i.) 3b5
i.erüz (tekẕīb i.) 15b4
i.iser (çāk i.) 12b12
i.iser (nūş-ı nīş i.) 33b13
i.iser (pāk i.) 12b12
i.iser (redd i.) 3b10
i.eyin (cemᶜ i.) 6a7
i.eyin (menᶜ i.) 6a7
i.üñ (cür'et i.)25a8
i.üñ (nuṣret i.) 25a8
i.üñ (ᶜuzlet i.) 36b5
i.em (ᶜaṭā i.) 34a8
i.em (cemᶜ i.) 8a9
i.em (esīr i.) 52a13
i.em (helāḳ i.).52a13
i.em (hicret i.) 49a3
i.esin (dāvet i.)23b9
i.esin (işi i.) 44b2
i.esin (nefret i.) 35a2
i.esin (vaḥşet i.)35a2
i.e (ar i.) 26b11
i.e (berk i.)37b2
i.e (ceng i.) 44a10
i.e (edā i.) 35b3
i.e (faḳr i.)17b5
i.e (fāş i.)15b9
i.e (fehm i.)37b4
i.e (ġusl i.)39b4
i.e (ḫāk i.)14a7
i.e (ḫal i.)3a2
i.e (hicret i.) 49a9
i.e (inᶜām i.) 54b13
i.e (inṣāf i.) 43b5
i.e (itibār i.)29b7
i.e (itmām i.) 54b13
i.e (izhār i.) 45b6
i.e (ḳabūl i.)20b8
i.e (ḳavm i.) 42a10
i.e (libās i.) 55a2
i.e (māt i.)5a7, 7b7
i.e (mihnet i.) 17b3
i.e (münevver i.) 4a11
i.e (nīmet i.) 52b2
i.e (rūşen i.)3a4
i.e (setr i.) 6b11
i.e (şerḫ i.) 6b12
i.e (tahammül i.) 46a10
i.e (teng i.) 44a10
i.e (terk i.)37b2
i.e (ṭulūᶜ i.) 3a3
i.e (ẕillet i.) 17b3
i.e (zīr ü zeber i) 15a8
i.elüm (cüllāb i.) 9b10
i.elüm (dāvet i.) 42a13
i.elüm (ḥıfẓ i.) 46a7
i.elüm (hikāyet i.) 42a13
i.elüm (ḳahr i.) 46a7
i.elüm (şerbet-i nāb i.) 9b10
i.esiz (ḳahr i.) 46a5
i.esiz (tekẕīb i.) 16b2
i.eler (aheng i.) 8a10
i.eler (bi-can i.) 44a7
i.eler (ceng i.) 8a10,

i.eler (mekr u destān i.) 27a4
i.eler (hücūm i.) 49b8
i.eler (taġyīr i.) 46b12
i.eler (tedbīr i.) 46b12
i.eler (vīrān i.) 27a4, 44a7
i.erken (ḥıfẓ i.) 50b5
i.erken (ḥükm i.) 13a9
i.erken (seyr i.) 41a8
i.erken (zeyn i.) 12b4
i.icek (gūş i.) 7a10, 27b10
i.icek (ḥacc i.) 6b3
i.icek (irtihāl i.) 49a8
i.ince (vefāt i.)22b11
i.üb (ᶜafv i.) 5b13
i.üb (ᶜazm i.) 8b2
i.üb (cemᶜ i.) 7b6, 39b3
i.üb (çāk i.) 50b1
i.üb (dehşet i.) 21b1
i.üb (endīşe i.) 51a8
i.üb (fetḥ i.) 45b3
i.üb (ġırīv i.) 54b3
i.üb (ġusl i.) 32b1
i.üb (gūş i.) 43b1, 47b4
i.üb (ḥıfẓ i.) 46a5
i.üb (ictimāᶜ i.)43a4
i.üb (ihtiyār i.) 47b8
i.üb (iᶜzāz i.) 31b5
i.üb (ᶜizzet i.) 31b3
i.üb (ḳabūl i.) 5a7
i.üb (ḳasd i.) 9a3
i.üb (laġ i.)25a9
i.üb (maḳbūl i.) 4a6
i.üb (mel'ūn i.) 30a2
i.üb (merhamet i.) 52b1
i.üb (nuṣret i.üb) 46a5
i.üb (raḥm i.üb) 25a12
i.üb (redd i.üb) 31a1
i.üb (re'y i.üb) 47a5
i.üb (ṣabr i.üb) 24a10
i.üb (ṣavt-ı şedid i.) 25a13
i.üb (sa'y i.) 48a10
i.üb (şerḥ i.) 22a1
i.üb (ters i.) 7a6
i.üb (va'z i.) 3b4
i.üb (yemīn i.) 18b9
i.en (ehl-i nār i.) 41b8
i.en (ḫˇōr i.) 41b8
i.en (ᶜışḳ u ᶜirfān i.) 3b13
i.en (kesr i.) 46a10
i.en (muḥkem i.) 44a8
i.en (sālūs i.) 41b10
i.en (pür-riyā vü ḥīle vü efsūs i.) 41b10
i.en (terk i.) 17b1, 49b1
i.erdi (bāzār i.) 41a6
i.erdi (dāvet i.) 41a5
i.erlerdi (ġayb-ı istirāḳ i.)14b3
i.erlerdi (meyl i.)29b10
i.ersen (ne i.)34a2
i.iserdür (mensūḫ i.)17a8
i.emedi (imāmet i.) 53b5
i.emez (āġāz i.)1b3
i.emez (pervāz i.)1b3
i.emezdi (tekẕīb i.)15b2
i.ebilmedi (menᶜ i.) 7b13

idici : Edici.
i.ici (nehy i.) 22a3

idin- : Edinmek.
i.miş (bende i.) 29a9
i.miş (ḳarīn i.) 29a13
i.miş (vird i.) 39a2
i.meyen (yār i.)29b6
i.mişidi (ādet i.)48b1

İdris (Ar.) : Hz. İdris.
İ. 31b7
İ.-ile 31b6
İ.i 31a13

ifāḳat (Ar.) : Hasta, iyi olma.
i. 53b11

ᶜiffet (Ar.) : Temizlik, namus.
ᶜi.(ᶜi. ü ṣavm u ṣıla) 17a4

ifsād (Ar.) : Fesada uğratma, bozma.
i.(i. eyle-) 47b2

iḫfā (Ar.) : Gizleme, saklama.
i.(i. eyle-) 21a6
iḥrām (Ar.) : Hacıların Kabeyi tavaf için Mekke haricinde örtünmeye mecbur oldukları dikişsiz bürgü.
i. 19b12
iḥsān (Ar.) : İyilik.
i. 12b4, 33a11, 33a11, 54b7
i.(luṭf u i.) 25a11
i.-ıdı 24a11
i.-içün 33a9
i.ı-içün 18b6
ihtidā (Ar.) : Doğru yola girme.
i. 2a3
iḥtiyāc (Ar.) : Muhtaçlık.
i.um 52b3
iḫtiyār (Ar.) : Seçme, seçilme.
i.(i. it-) 30a8, 47b8, 48a9, 54a4
i.um 21a8
i.un 30a9
iḥżār (Ar.) : Hazırlama.
i.(i. it-) 48a10, 51b11
ᶜiḳāb (Ar.) : Eza, eziyet.
ᶜi. 4a1
iḳbāl (Ar.) : Şans, istek.
i.-ile 41a11
iki : İki.
i. 10b13, 10b4, 15a4, 19a4, 21b9, 22b9, 26a10, 2b6, 30a7, 32a2, 32a7, 32a8, 32a8, 34a8, 38a1, 38a4, 42a2, 42a3, 42a5, 42b8, 43a11, 43a5, 43a7, 43b11, 44a5, 44b13, 48b8, 49a8, 4b4, 4b8, 51b5, 7b3, 7b3, 8a6
ikinci : İkinci.
i. 10a8, 31a12
i.si 32a1, 32a1, 50b1
ikişer : İkişer.
i. 22b10
iḳlīm (Ar.) : bk. ıklım
i.(i.-i Hicāz) 7a2
i.(i.-i tabāh) 4b5
i.inde 10a10
iḳrā (Ar.) : Oku!
i. 22b1, 22b3, 22b4, 22b5,
Iḳrā (Ar.) : İkra suresi.
İ. 24b9
ikrām (Ar.) : Hürmet ve saygı gösterme.
i.(i. eyle-) 8b3, 39b12
i.(i. it-) 31a11
i.-ile 19a2
iḳtidā (Ar.) : Uyma, tabi olma.
i. 2a3
il : Memleket.
i. 7b13, 23b9
i.ine 8a2
i.i-le 40a8
İlāh (Ar.) : Allah.
İ.(luṭf -ı İ.) 41b7
İlāhi (Ar.) : Ey Allah'ım!
İ. 4a4
İlāhi (Ar.) : Allah'la ilgili.
İ. 13b2, 13b7
iᶜlām (Ar.) : Bildirme.
i.(i. eyle-) 39b12
ilerü : İleri.
i. 37b3, 54b3
ilet- : İletmek, ulaştırmak.
i.ti 16a11
ilḳā (Ar.) : Bırakma, terk.
i.(i. eyle-) 13b6
illā (Ar.) : Mutlaka.
i. 2a7, 11a6, 15b4, 17b7, 19a6, 21b7, 22a7, 25b9, 28a13, 31b6, 34b4, 38a11, 3a7, 44a4, 45a11, 46b4
ᶜillet (Ar.) : Hastalık.
ᶜi.dür (ᶜayn-ı ᶜi.) 53a7
ᶜi.i 18a4
ᶜilm (Ar.) : İlim, bilme.
ᶜi. 31b7

ᶜi.(ᶜi. ü hikmet) 23b3, 50b4, 53b7
ᶜi.(ᶜi. ü ᶜirfān) 32b13
ᶜi.(ᶜi -i semā) 23a8
ᶜi.(ehl-i ᶜi. ü kār) 23a7
ᶜi.(Medine-i ᶜi.) 53a2
ilt- : İletmek.
i.er 39a13
i.e 49b5
i.üb 39b13, 40a9
iltifāt (Ar.) : Hatır sorma, gönül alma.
i.(i. eyle-) 29a5
iltimās (Ar.): Kayırma, kayırıcı.
i.(i. eyle-) 55a2
İlyās (Ar.) :Hz. İlyas.
İ.(İ.-ı nebi) 31b7
imam (Ar.) : 1. Namazda kendisine uyulan.
i. 34a12, 44b13, 51b10
i.(i. eyle-) 21b12, 31b9
i.(i. it-) 53b5
i.(i. ol-) 29a3, 42b11, 54a1
: 2. Hz. Muhammed
i. 12b6, 22b9, 24b9, 30b13, 35a3, 52b6
i. uñ 31b10
imāmet (Ar.) : İmamlık.
i. eyle- 53b3
i. it- 53b5, 53b8
i.den 53b6
İmāmü'l-mürselīn (Ar.): İmamların en büyüğü. Hz. Muhammed.
İ. 26a5
İmāmü'l-müslimīn (Ar.): Müslümanların imamı, halife.
İ.(bint-i İ.) 48a13
īmān (Ar.) : İman.
i. 29a7, 43b6
i.(i. getür-) 16a6, 42a1
i.dan 3a1, 46b4
i.ı 35b9, 37a7
i.ını 35b8
imdi : Şimdi.
i. 3a2, 9b13, 10a6
imkān (Ar.) : İmkan.
i.(mīm-i i.) 34b1, 34b2
i.(reng-i i.) 3a10, 3a11
i.(i.-ı kevn) 3a8
i.(i.-ı ṣıfāt) 32b8
i.dan 4a5, 14a4, 14a5, 34b1
i.dur(reng-i.) 3a10
i.ı 3a9
imtiḥān (Ar.) : Sınama, sınav.
i.(i. it-) 22b4
īn : Mağara.
ī. 7b2, 7b2, 50a13
ᶜinād (Ar.) : Israr, ayak direme.
ᶜi.(ᶜi. it-) 38a11
ᶜi.(ẓıll -ı ᶜi.) 38a10
inᶜām (Ar.) : Nimet verme, iyilik etme.
i.(i. eyle-) 8b3
i.(i. it-) 54b13
i.(luṭf u i. it-) 39b13
i.ın 21b12
ᶜināyet (Ar.) : İyilik.
i. 48a12
incid- : İncitmek.
i.irlerdi 36a8
İncil (Ar.) : Hz. İsa'ya nazil olunan kutsal kitap.
İ.i 23b2
in- : İnmek.
i.di 11b8, 43b2
i.diler 47b6
indir- : İndirmek.
i.ib 22b7
inkār (Ar.) : Reddetme, tanımama.
i.(i. eyle-) 37b5
i.ını 36b9
i.ımuz 37b10
i.-ıla 38a12
innallāhe (Ar.) : Muhakkak ki Allah.
i. 52a6
ins (Ar.) : İnsan.

i.(i. ü cinn) 13a5
i.e 21b12
i.i-ledür 20b6
inṣāf (Ar.) : Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan dalet.
i. 18a6,
i.(i. eyle-) 44b5
i.(i. it-) 43b5
i.(i. ol-) 44b6
i.-ıla 43b2, 44b3
insān (Ar.) : Adam.
i. 44b9
inşā (Ar.) : Yapma, vücuda gelme.
i.(şerḫ ü i. eyle-) 14a10
inşaḳḳu'l-ḳamer (Ar.): Hz. Muhammed'in ayı ikiye bölmesi mucizesi.
i. 28a10
intihā (Ar.) : Nihayet, son.
i. 30b3, 32a3
intiẓār (Ar.) : Gözleme.
i. 50b13
ir- : Ermek.
i.di 5b13, 5b6, 7a2, 9a7, 20b9, 23b7, 25b12, 27b9, 30b7, 32a7, 32b11, 38a13, 41b13, 48a11, 52a4, 52b6, 53b2, 53b4,
i.e 1b5, 1b5
i.em 29b2
irem (Ar.) : Ad kavmi zamanında Şeddad tarafından cennete benzetilerek yapılan bahçe.
i. 29b2
i.(cennāt-ı i.) 48b3
ʿirfān (Ar.) : Bilme, anlama.
ʿi. 4a6, 36b6
ʿi.(ʿi. u muḥabbet) 4a2
ʿi .(ḫazīne -i ʿi.) 53a2
ʿi. (ʿışḳ u ʿi.) 3b12
ʿi .(ṭarīḳat -ı ʿi.) 54b8
ʿi .a(ʿilm ü ʿi.) 32b13

irgür- : Ulaştırmak, eriştirmek.
i. 35a1
irici : Ulaştırıcı.
i. 21b5
irim : Varış, ulaşmak.
i.inde 28b5
iriş- : Ulaşmak.
i.ür 3a8
i.di 10a7, 35a13, 53b11
i.din 44b11
i.e 41b7
i.em 14a6
i.üb 15a1
i.mege 53b2
i.mez 28a3
ir- : Ulaşmak.
i.miş 12b4, 23a1
i.sem 17a6, 23b10
i.üb 7b11, 14b10, 27b12, 52a10,
i.medi 24a4
i.mez 1b8, 2a7
i.mek 12a13, 2a4
irşād (Ar.) : Doğru yolu gösterme, uyarma.
i.(i. it-) 27b11
irte : Ertesi, sabah.
i. 33b8
i.si 36a5
irtiḥāl (Ar.) : Göçme, ölme.
i.(i. it-) 49a8
i.(vaḳt -i i.) 51b13
ʿĪsa (Ar.) : Hz. İsa.
ʿĪ.(Mūsa vü ʿĪ. vü Üzeyr) 22a7
ʿĪ.yı 31a12
īsār (Ar.) : İkram, bahşiş.
ī.ı 6b10
İsfendiyār (Ar.) : Özel isim.
İ.a 29b4
İsḥāḳ (Ar.) : Özel isim..

İ.(ibn-i İ.) 41a1
İslām (Ar.) : İslam.
İ.(ehl-i İ.) 43a4, 43b13
İ.(meyl-i İ. it-) 25b6,
İ.-idi (daᶜvet i İ.) 41a6
İ.uñ 49a3
İ.a 16a8, 23b9
İ.ın 44b13, 45a5
ismullāh (Ar.) : Allahın ismi.
i. 1b2
is̱neyn (Ar.) : İki.
i.i 51a12
i.e 27b2
isrā (Ar.) : Geceleyin yürütme, yürütülme.
i.(i. eyle-) 36b7
İsrāᶜil (Ar.) : İsrail.
İ.(āl -i İ.) 31b5
is : Sahip.
i.sini 23a2
iste- : İstemek.
i.rem 9a1
i.r 1b5, 2b3, 3b2, 4a9, 6b13, 8b8, 9b5, 11b2, 12b1, 15a10, 18a9, 20a2, 20b1, 22a13, 24a12, 26a3, 27a9, 30b5, 34a11, 36a3, 38b2, 40b11, 42b5, 45a8, 46b6, 48a2, 50b11, 52b7,
i.rler 33b8
i.düm 12a11
i.di 7a12, 18b12, 23a13, 33a3, 33a3, 34b10, 34b10,
i.sen 8b13
i.r-iken 12a7
i.dügi 7a1
i.yen 2a11, 2a11
isteyügit- : İsteyigitmek.
i.mişler 37b12
istiᶜdād (Ar.) : Kabiliyyet.
i.ı 32a6
istidrāc (Ar.) : Derece derece ilerleme.
i.ını 13b13

istiġnā (Ar.) : Aza kanaat etme, tokgözlülük.
i.sı 49a12
istihzā (Ar.) : Alay etme.
i.-ile 36b5
istiḳāmet (Ar.) : Doğru hareket.
i. 30a10
istimāᶜ (Ar.) : Dinleyip kabul etme.
i.(i. eyle-) 41b1, 43a4
i. it- 29b12,
istirāḳ (Ar.) : Çalma, hırsızlama.
i.(ġayb -ı i.) 14b3
ᶜiṣyān (Ar.) : Emre boyun eğmeme.
ᶜi. 19a9
ᶜīş (Ar.) : Zevk, sefa.
ᶜī. 33b13, 3a12
ᶜī.i 2a2
iş : İş, uğraş.
i. 5a10, 5a11, 7a7, 7a9, 34a4, 34a4, 37a13, 40b4, 48a6, 52a11,
i.üñ 45b9, 47a4, 8a10
i.i 2a7, 5b4, 7a9, 16a9, 37b5, 39a9, 39b11, 40b3, 40b8, 44b2, 45b8
i.e 21a12, 39b1, 44b7, 47a1
i.den 45b9, 53b7
i.i 3a13, 4a7, 23b3, 25b13, 41a6, 44b6, 52a10,
i.in 15a8, 20a9
i.ine 39b9, 49b12
i.inde 44b8
i.imüz 15a3
i.ler 34a3
i.lerin 14b4
i.-içün 34a4
ᶜişā (Ar.) : Akşam vakti.
ᶜi. 49b6
ᶜi .(vaḳt-i ᶜi.) 49b6
işāret (Ar.) : İz, alamet, nişan.

i.(menᶜ i.) 43a8
i.(miᶜrāc i.) 36a2
i.(teklīf i.) 35a12
i.(terk i.) 52a6
i.(vaṣf i.) 27b9
i.sün 18a12
i.sün (ḫayr i.)54a3
i.sün (naẓār i.) 54b6
i.sün (ṣalāt i.) 33a4
i.sün (zīnet i.)11a3
i.sünler (niṡār i.)11a9
i.sen (duᶜā i.)19a7
i.se (ġazā i.)49b3
i.se (gūş i.)44b6
i.se (iş i.)7a9
i.se (lecācet i.)44b8
i.se (meyl i.)26b10
i.se (naẓār i.)15a8, 51a13,
i.se (riᶜāyet i.)53a13, 53a4, 53b9, 54a5, 54b1, 54b10
i.se (zāᶜil i.) 6a11
i.medin (ḥaml i.)51b2
i.dügin (secde i.)24b6
i.dügini (ḫalīfe i.)53b7
i.meyen (fehm i.)2a6
i.meyen (temiz i.) 14a3
i.mekde (ẓāhir i.)36b11
i.mişdüm (sefer i.)38b7
i.mişdi (ṭalāḳ i.)18b3
i.mişdi (uᶜrūc i.) 28a8
i.mişdür (ᶜayān i.)27a6
i.mişdür (secde i.)24b12
i.mişler-idi 12b13
i.mezsin (ḳarār i.)28b11
i.mez (ictimā i.) 29b12
i.mez (secde i.)26a8
i.mez (tamām i.)26a13
i.mez (telef i.)51b1
i.mez (sūᶜ-i ẓann i.) 21b7
i.mez (ziyān i.) 49b10
i.mezüz (ceng i.)8a11
i.mezüz (teng i.) 8a11
i.medüm (çok i.) 33b9
i.medi (ᶜayān i.)36b9
i.medi (emr i.) 23b10
i.medi (ezber i.) 22a7
i.medi (ībā i.) 53b8
i.medi (ᶜinād i.) 38a11
i.medi (iᶜtibār i.) 29b8
i.medi (ḳıyās i.) 9a6
i.mediler (eksik i.)14a12
i.me (ġıbṭā i.)19b2
i.me (ḫavf i.) 10b8
i.me (taᶜcil i.) 19b1
i.men (ġıbṭā i.) 31b11
i.men (nasib i.) 34a10
i.men (rızḳ-ı ġayr i.) 33b7
i.meye (taḥḳīr i.) 55a3
i.mezdi (ḳahḳaha i.) 18a12
i.mek (cevr i.) 33a12
i.mek (ḫatm i.) 39a2
i.mek (ḥıfẓ i.) 50b5, 50b8
i.mek (hükm i.) 3b2
i.mek (ḥürmet i.) 28b10
i.mek (ḳabūl i.) 43a13
i.mek (ṣavāş i.) 19b12
i.mek (tavāf i.) 39a5
i.meg-içün (tavāf i.)38b8
i.mege (cefā i.)36a12
i.mege (hicret i.) 48b10
i.mege 39b2
i.mege (pāk i.) 40b9
i.mege (şerᶜ i.) 52a7
i.mege (tadlīl i.) 47a3
i.mege (tebdīl i.) 47a3
i.mekdedür (ḫurūc i.)30b4
i.mekdedür (ᶜurūc i.)30b4
i.mekden (meyl i.)26b11

iᶜtibār (Ar.) : Saygı gösterme, şeref, haysiyet.
i.(i. it-) 29b7, 29b8

iᶜtiḳād (Ar.) : İnanma, gönülden tasdik ederk inanma.
i.(i. eyle-) 23a12, 33b2
i.ı 37b2
i.ın 37b2

iᶜtimād (Ar.) : Güvenme.
i.(i. eyle-) 33b2

iᶜtiẕār (Ar.) : Özür dileme.
i. 5b13
itmām (Ar.) : Tamamlama, bitirme.
i.(i. it-) 20a9, 54b13
ittibāᶜ (Ar.) : Tabi olma, uyma.
i.(i. eyle-) 41b1, 43b13
ittifāḳ (Ar.) : Birleşme, uyuşma.
i. 23b13
iv- : Acele etmek.
i.e 24b13, 24b13
iy : Ey. seslenme edatı.
i. 2a4, 8b10, 8b11, 9a1, 9b13, 13a5, 14a3, 15b9, 16b6, 18a4, 18a6, 19b1, 21a7, 25a2, 25b7, 26b9, 27a1, 27b7, 28b11, 29a12, 29a13, 29a7, 29b1, 29b1, 29b2, 29b4, 34b11, 39b11, 40b3, 40b8, 44b2, 46a6, 48b7, 51a12, 51b1, 52a5, 54b9,
īzā (Ar.) : Eza, cefa; eziyet etme.
ī.(ī. eyle-) 24a9
ī.yı 46b1
ī.ya 23b13, 24a10
izār (Ar.) : Peştemal.
i. 39b6
iᶜzāz (Ar.) : Aziz kılma, saygı gösterme.
i.(i. it-) 31b5
iẓhār (Ar.) : Gösterme, meydana çıkarma.
i.(i. it-) 45b6
iz : İz.
i.lerün 51a7
iẕn (Ar.) : İzin, müsaade.
i. 18b12
i.(i. olun-) 49a3
ᶜizzet (Ar.) : Değer, kıymet, yücelik.
ᶜi. 41b8
ᶜi.(ᶜi. it-) 31b3, 31b4
ᶜi.üñ 40b13
ᶜi.in 17b3
ᶜi.i 18a1
ᶜi.i-içün 10b3
ᶜi.i-yle 29a1
ᶜi.-ile 45b4

J

j āle (Far.) : Kırağı, çiğ.
j.ler 21a2
j.den 21a2

K

Ḳaᶜb (Ar.) : Özel isim.
Ḳ.(Ḳ. u Lüvey) 36b1
ḳāb (Ar.) : Uzaklık.
ḳ.(ḳ.-ı ḳavseyn) 34a12
ḳabā (Ar.) : Üste giyilen elbise, kaftan.
ḳ. 17b5
ḳabāil (Ar.) : Kabileler.
ḳ.den 47b9
Kaᶜbe (Ar.) : Kabe.
K. 6a8
K.(perde-i K.) 6a13
K.(saṭḥ-ı K.) 10b4
K.(medh-i K.-i muazzama) 6b4
K.yi 7b4, 28a13
K.ye 12a7, 38b8, 39a5
K.de 12b10, 12b9
K.den. 6a7
K.nüñ 6b3, 6b5, 6b5, 6b6, 6b7, 6b8, 6b9, 6b10, 6b11, 6b12, 7a11
ḳabīḥ (Ar.) : Çirkin, yakışıksız.
ḳ.(dīn -i ḳ.) 14a13
Ḳābil (Ar.) : Hz. Adem'in büyük oğlu.
Ḳ. 14a13
ḳābil (Ar.) : Kabul edici.

ḳ.(ḳ. ol-) 32a6
ḳabla- : Kablamak.
ḳ.dılar 49b7
ḳablan : Kaplan.
ḳ. 42a8
ḳabr (Ar.) : Mezar.
ḳ.üñ 33b12
ḳabūl (Ar.) : Alma.
ḳ.(ḳ. it-) 5a7, 20b8, 27a5, 42a12, 43a13, 44a5, 49a7,
ḳ.(ḳ. eyle-) 35b2, 37a13,
ḳ.(ḳ. ḳıl-)44b4,
ḳ.(ehl-i ḳ.) 41a12,
ḳabża (Ar.) : Tutacak, sap.
ḳ. 50a2
ḳaç- : Kaçmak.
ḳ.dı 51a2, 7a7
ḳ.an 23a6, 46b13, 54a12
ḳadar (Ar.) : Kadar.
ḳ. 24a7, 30a4, 31b13, 42a5
ḳadd (Ar.) : Boy.
ḳ.(ḳ.-ı müntehā) 52b13
ḳ.ini 29a12
ḳadeh (Ar.) : Bardak, içki bardağı.
ḳ. 11b4, 30a7, 37b12, 37b13
ḳadem (Ar.) : Ayak, adım.
ḳ. 22b7, 48b3, 5b12
ḳ.(ḳ. bas-) 5b11
ḳ.e 28b9
ḳaḍı (Ar.) : Kadı.
ḳ. 19b11
ḳadīr (Ar.) : Tükenmez kudret sahibi olan Allah.
ḳ.(sırr-ı taḳdīr-i ḳ.) 32b11,
ḳādir (Ar.) : Kudret sahibi, güçlü.
ḳ. 48b10
ḳadr (Ar.) : Kıymet, değer.
ḳ.(ḳ. u ḳıymet) 18a5
ḳ.in 26a13, 26b1
ḳ.ini 20a12, 20a12
Ḳāf (Ar.) : Masallarda, zümrüd-i anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ.
Ḳ.(Ḳ.-ı sīmurġ) 1b5
Ḳ.(sīmurġ-ı Ḳ.) 20b4
Ḳ.(sırr-ı k.-ı vaḥdet) 28a1
Ḳ.a 27b12
Ḳ.ını 27b10
ḳafā (Ar.) : Baş.
ḳ. 50a8
ḳ.dan 52a4
ḳafes (Far.): Kafes, hapishane.
ḳ.(ḳand-ı ḳ) 2a2
ḳ.(ḳ. ol-) 15a7
kāfi (Ar.) : Yetecek, yeter.
k.-idüm 43a9
kāfir (Ar.) : Hakk'ı tanımayan, bilmeyen.
k. 13a7
k.(k. ol-) 3a7
k.(ᶜāṣi vü k. ol-) 3a9,
k.üñ 38a8
k.i 3a1
ḳahhār (Ar.) : 1. Kahredici, yok edici. Allah.
ḳ.-ile 8a13
ḳ.dur(ġālib ü ḳ.) 8a12
ḳ.ıdur 9a2
: 2. Allah.
Ḳ.dur (Ḫālıḳ u Ḳ.) 13b7
kāhin (Ar.) : Gaibten haber vermek iddiasında bulunan kimse.
k.e 14b4
ḳahḳaha (Ar.) : Kahkaha, yüksek sesle gülme.
ḳ.(ḳ. it-) 18a12
ḳahr (Ar.) : Mahvetme, helak etme.
ḳ.(ḳ. it-) 29b6, 46a5, 46a7

ḳ.(ḳ. olun-) 9a2
ḳ.(ḳ.-ı faḳr) 19a8
ḳ.(ḳ.-ı ḳarābet) 42a11
ḳ.(ḳ.-ı vaḳt) 9b2
ḳ.ını 36a8
ḳaḳ- : Çalmak, vurmak.
ḳ.dı 25a13
ḳal- : Kalmak.
ḳ.ur 2a6
ḳ.uruz 47b10
ḳ.dı 23b4, 32b3, 34b2, 34b3, 34b3, 37b7, 46b1, 50b10
ḳ.a 47b13
ḳ.amı 10a11
ḳ.ınca 22b10
ḳ.ub 50b1
ḳ.ısardur 55a1
ḳ.mak 34b10
ḳ.madı 12b10, 15a9, 18b11, 21a8, 21a8, 46b3
ḳ.maya 32b4
ḳalb (Ar.) : Kalp.
ḳ.(ḳ.-i Muṣṭafā) 22b2
ḳ.e 46a1
ḳ.üm 52a13
ḳ.i 18b5, 19a5, 20b9, 43b4
ḳ.ini 43b6
ḳ.inde 5a9
ḳ.imüz 54a13
Ḳalebi (Ar.) : Özel isim.
Ḳ.(ḫışt -ı Ḳ.) 27b3
Ḳ. 30b2
ḳalem (Ar.) : Kalem.
ḳ.den 32b11
ḳāl (Ar.) : Söz, laf.
ḳ.ı(ḳīl u ḳ.) 24a6
k.i 9a6
ḳālıb (Ar.) : Kalıp.
ḳ.ına 30a13
ḳalḳan : Kalkan, savaş aleti.
ḳ.(ḳ. eyle-) 46a8
ḳ.(ḳ. sal-) 4b12
ḳamer (Ar.) : Ay.
ḳ. 10b9
ḳ.(ḫurşīd ü ḳ.) 47a10
kāmil (Ar.) : Olgun, tam.
k.(k. eyle-) 35b8
k.(mürşīd-i k.) 3b5
k.-iken 32b9
ḳamu : Her şey, bütün, tamamen.
ḳ. 25b2, 34a3, 49a1, 54a13
ḳ.ya 41b6
ḳ.nuz 16a2
kāmurān (Far.) : Mutlu.
k.(şeyh-i k.) 39a4
ḳan : Kan.
ḳ. 7b10, 40a1, 47b10, 52a12
ḳ.(ḳ. eyle-) 29b1
ḳ.a 7b11
ḳ.ına 25a11
ḳ.ında 47b5
ḳanāᶜat (Ar.) : Kısmete razı olma.
ḳ. 19b10
ḳand (Ar.) : Şeker.
ḳ.(ḳ.-ı ḳafes) 2a2
ḳanda : Nerede.
ḳ. 2a2, 8b5, 19b10, 22a2, 23b13, 24a1
ḳandan : Nereden.
ḳ. 7a8, 23a9, 28a8
ḳanı : Hani.
ḳ. 6b2, 6b2, 6b5, 17b1, 18a6, 20b7, 42a10, 50a5, 52b13, 53a1, 53a2, 53a2, 53a3,
ḳāniᶜ (Ar.) : Kanaat eden.
ḳ.(ḳ. ol-) 8b12
ḳanḳı : Hangi.
ḳ.ñuzdur 16a13
ḳanḳu : Hangi.
ḳ.mız 5a6
ḳapla- : Kaplamak.

ḳ.dı 32a4
ḳ.maya 33b9
ḳapu : Kapı.
ḳ.nuñ 32a9
ḳ.yı 30b8
ḳ.ya 50b4
ḳ.dan 18b13
ḳ.sı 11a12, 11a12, 32a8, 35b13
ḳ.sın 11b11, 25a13, 41b12
ḳ.sına 41b11, 51a7
ḳ.sında 18a1, 30a6, 50b7
ḳ.sından 32a11
kār (Far.) : Kazanç, iş.
k. 49a12
k.(k. it-) 45b11
k.(kird-i k.) 48a1
k.(ehl-i k.) 50b13
k.(ehl-i ᶜilm ü k.dan) 23a7
k.ı 45b11
k.ını 45b10, 49a10
k.ındadur 41a7
k.dur 14a5
ḳaᶜr (Ar.) : Dip, derinlik.
ḳ.(ḳ.-i zemin) 29a13
ḳar : Kar.
ḳ.dan 11b5
ḳara : Siyah.
ḳ. 4b13, 6b11, 6b11, 26b12, 48b8
ḳarābet (Ar.) : Yakınlık, hısımlık.
ḳ. 42a6
ḳ.(ḳahr-ı ḳ.) 42a11
ḳ.(ḥaḳḳ-ı ḳ.) 44b1
ḳaranlıġ : Karanlık.
ḳ.unı 17b11
ḳarār (Ar.) : Karar, neticeye bağlama.
ḳ. it- 28b11, 48a1
ḳ.(ᶜahd u ḳ. it-) 48a9
ḳ.um 21a8
ḳarar- : Kararmak.
ḳ.dı 38a12
kārbān (Far.) : Kervan.
k. 38a13, 38a7
ḳardaş : Kardeş.
ḳ.-ıdı 42a3
ḳardeş : bk. kardaş.
ḳ. 42a2
ḳarın : Karın.
ḳ ına 52a9
ḳarışdur - :Karıştırmak.
ḳ.maġ-içün 40a1
ḳarīb (Ar.) : Yakın.
ḳ. 51a10
ḳ.(ḳ. ol-) 8a2, 11a4
ḳarīn (Ar.) : Yakın, hısım.
ḳ. 30b8, 43a2
ḳ. idin- 29a13
ḳarṣ- : El çırpmak.
ḳ.ub (aya ḳ.) 37a4
ḳarşula- : Karşılamak.
ḳ.dı 7b6
ḳ.(y)ub 11a9
ḳarşu : Karşı.
ḳ. 26a8
ḳ.sında 37b8
Ḳārūn (Ar.) : Zenginliğiyle meşhur olan bir insan.
Ḳ.ı 29a13
ḳarye (Ar.) : Köy.
ḳ.de 43a5
ḳasāvet (Ar.) : Gam, keder.
ḳ. 33b9
ḳaṣd (Ar.) : Niyet, kasıt.
ḳ.(ḳ. it-) 9a3
ḳ.(ḳ.-ı menᶜ it-) 8a2
ḳ.ın 5b8
ḳ.ını 44a12
ḳ.una 52a12
kāṣıd (Ar.) : Geçmez, aranmaz.
k.(k. eyle-) 45b10

ḳaṣīde (Ar.) : Büyükleri övmek üzere yazılan nazım.
ḳ.(ḳ.-i Aḥmediyye) 27a11
ḳaṣnaġ : Kasnak, çember. nakış işlenen tahtadan çember.
ḳ. 17a12
ḳaṣr (Ar.) : Kısa kesme, kısaltma.
ḳ.(ḳ. eyle-) 29b3
ḳaṣr (Ar.) : Köşk, saray.
ḳ.(binā-yı ḳ.-ı nübüvvāt) 53a3
ḳ.ı 11a9
ḳ.ını 11a4
ḳ.ına 11a3
Ḳaṣvā (Ar.) : Özel isim.
Ḳ.dur 49b3
kāşāne (Far.) : Mükemmel ev, köşk, malikane.
k. 6a5
ḳaşıḳ : Kaşık.
ḳ. 24a1
ḳatᶜ (Ar.) : Kesme, kesilme.
ḳ.(ḳ. olun-) 22a5
ḳat- : Katmak.
ḳ.dı 51b11, 51b12
ḳatı : Sert, katı.
ḳ. 5a10, 28b5, 52a2
ḳat : Huzur.
ḳ.ına 16a11, 21b2, 23a11, 25a7, 25b6, 28a9, 40a13
ḳ.ında 10a1, 34b9, 50a1
ḳ.ındadur 21b7
ḳātil (Ar.) : Öldüren.
ḳ. 38a8, 42a6
ḳatl (Ar.) : Öldürme.
ḳ.ini 7b5
ḳ.ine 49b8
ḳ.-idi 38a8
ḳatre (Ar.) : Damla.
ḳ.(ḳ.-i bārān-ı raḥmet) 53a9
ḳ.sin 32b2
ḳavl (Ar.) : Söz.
ḳ.(ḳ.-i muḥāl) 36b8
ḳ.(ḳ.-i rāvī) 28a7
ḳ.(ḳ.-i ṣādıḳ) 9b13
ḳ.i 16a6
ḳ.inde 16a1
ḳavm (Ar.) : Kavim, millet, halk.
ḳ. 26b6, 41a4
ḳ.(ḳ. it-) 42a10
ḳ.(ḳ.-i fülān) 38a1,
ḳ.(ḳ.-i fużūl)25a9, 25b6, 46b1, 51b3
ḳ.(ḳ.-i kirām) 11a10, 45a13, 46a12, 48b7,
ḳ.(ḳ.-i şer) 51a6,
ḳ.(ḳ.-i şūm) 49b8, 51a4,
ḳ.(ḳ.-i Yehūdī) 41b5,
ḳ.(ḳ.-i yelīd) 42b13,
ḳ.e 26b9, 42b6, 50a3
ḳ.i 42a8, 43b13, 45a5
ḳ.i-ile 44a10
ḳ.üme 16b1
ḳ.üñ 23b11, 43b12
ḳ.üñe 36b10
ḳ.ini 23b1
ḳ.ine 10a2, 24b4, 34a12
ḳ.inden 16a9, 23b12
ḳ.imüz 42a1, 42a2, 43a7
ḳaya : Büyük taş parçası.
ḳ. 51b8
ḳayd (Ar.) : Endişe.
ḳ.ını 44a8
ḳāyım (Ar.) : Kaim, sağlam.
ḳ. 39b1
ḳ.(ḳ. ol-) 8a3
ḳ.a 36a2
kāyināt (Ar.) : Kainat, evren.
k. 6b1

k.(cemāl-i k.) 11a2
k.(faḫr -i k.) 24a10
k.(kemāl-i k.) 11a2
k.uñ 10b9, 24b1
ḳayna- : Kaynamak.
ḳ.dı 5b4
Ḳayṣar (Ar.) :Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lakabı.
Ḳ.uñ 16a11
Ḳ.ı 16a8
Ḳ.a 16a8
Ḳ.laruñ 29b3
ḳażā (Ar.) : Olacağı ezelden Cenab-ı Hak tarafından takdir olunan şeylerin vukua gelmesi.
ḳ. 29a10
ḳ.(ḥükm ü ḳ.-yı ḫudā ol-) 19b11
ḳ.(ḳ.-yı nā-gehān) 52a3
keder (Ar.) : Tasa, kaygı.
k. 42a5
kefīl (Ar.) : Kefil.
k.(k. ol-) 33b4
ke’l-ᶜadem (Ar.) : Yokluk gibi.
k. 29b8
kelām (Ar.) : Söz.
k. 4a3, 8b11, 12b11, 23a9, 24a5, 55a5,
k.(k.-ı muᶜciz) 41a11
k.ı 2a1, 36b11, 45b3
k.uñ 43b9
k.a 44b13
k.ın 43a4, 46a3
k.ından 43a12
k.-ile 6b12
kelbī (Ar.) : Köpeğe ait.
k.dir 18a3
kelīm (Ar.) : Söz söyleyen, konuşan.
k. 36a11
Kelīmullāh (Ar.) : Hz. Musa.
K.(Mūsā-yı K.) 35a9
K.a 35a8
kelīse (Far.) : Kilise.
k. 6a2, 13a6
k.yi 6a4
kelle (Far.) : Baş, kafa.
k.(k.-i Nemrūd) 9b1
kem (Far.) : Fena, kötü.
k.(bīş ü k.) 32a10
kemāl (Ar.) : Olgunluk.
k. 10a7
k.(k.-i kāyināt) 11a2,
k.(k.-i mihr-ile) 54b4
k.üñ 33a1
k.i 53a12, 53a4, 53b9, 54a5, 54b1, 54b10
k.in 39b12, 6b12
kemer (Far.) : Kapı, pencere köprü gibi şeylerin oyuğu aşağı bakan kubbesi.
k. 7b2
k.(kūh u k.) 7b1
kemīn (Ar.) : Pusuya gizlenmiş adam.
k. 50a9
Kenānī (Ar.) : Hz. Yakub'un memleketi (Filistin)nden olan.
K. 7a3
kenār (Far.) : Kıyı, çevre.
k.(k.-ı Dicle) 39b4
kendü : Kendi.
k. 10a1, 39b3, 47b7
k.nüñ 37a10
k.den 10a9, 22b5
k.sinden 13a11
kerāmāt (Ar.) : Fevkalade haller, bağışlar.
k.ı 39a1
kerāmet (Ar.) : Bağış, fevkalade hal.
k. 22a4, 32a4, 49a6
k.dür 45a1
kerem (Ar.) : Cömertlik.
k. 33a13, 39b2
k.(k. ḳıl-) 5b11
k.(şāh-ı k.) 10b5

k.den (ehl-i k.) 55a2
kerīm (Ar.) : Cömert.
k. 11b12, 54a9
k.üñ 15a12, 33b3
Kerrūbi (Ar.) : Büyük melek.
K.nüñ 32b5
kervān (Ar.) : Yolcu katarı.
k.ıñuz 38a3
kesb (Ar.) : Çalışıp kazanma.
k.(k.-i kifāyet) 16a7
kes- : Kesmek.
k.di 5b10
k.mişler 12a8
k.medügün 5b9
kes̱īr (Ar.) : Çok çok olan.
k. 31a7
k.(aḳvāl -i k.) 28a8
k.(cünd-i k.) 7b6
k.-ile 7b4
kesr (Ar.) : Kırma, kırılma.
k.(k. olın-) 13a6
k.(k. eyle-) 29b3
k.(k. id-) 46a10
kes̱ret (Ar.) : Çokluk.
k. 20a10
k.i (resm-i k.) 12a2
k.e 20a10
keşiş (Far.) : Rahip, Hıristiyan din adamı.
k. 5a3
kevn (Ar.) : Dünya.
k.(imkān-ı k.) 3a8
k.(k.ü fesād) 52b10
Kevs̱er (Ar.): Cennetteki su.
K.-ile 32a2
key : Çok, pek çok.
k. 29a11, 40a9, 42b3, 42b3
Keykübād (Ar.) : Özel isim.
K.uñ 29a11
kez : Defa, kere.
k. 22b4
ḳıble (Ar.) : Namaza başlarken yönelinen taraf.
ḳ. 6b2
ḳ.si 6a13, 6b1, 6b1, 12b7, 12b7,
ḳ.sidür 6b12
ḳıble-nümā (Ar.) : Kıbleyi gösteren alet, pusula.
ḳ.(ḳ.-yı cān) 6b2
ḳıjġır- : Kışgırmak, hışırtı çıkarmak.
ḳ.ması 7b9
ḳıl (Ar.) : Söz
ḳ.(ḳ. u ḳāl) 24a6
ḳ.den 9a7
ḳıl : Kıl.
ḳ.ı 45b5
ḳ.ıyla 29a7
ḳıl- : Kılmak, yapmak.
ḳ.uram (taleb ḳ.) 33b8
ḳ.ursañ 54a8
ḳ.ur (cabbār u ẓālim ḳ.) 41b11
ḳ.ur (cāmiᶜ ḳ.) 3a11
ḳ.ur (mülāzım ḳ.)41b11
ḳ.ur (tāmiᶜ ḳ.) 3a11
ḳ.dum (ṭabīb ḳ.) 34b11
ḳ.dı 22b9, 32a7
ḳ.dı (māt ḳ.) 52a9
ḳ.dı (mefrūż ḳ.)22b11
ḳ.dı (namāzı ḳ.) 40a8
ḳ.dı (ṣalāt ḳ.) 43b11
ḳ.dı (ṭahūr ḳ.)22a4
ḳ.dılar (şehādet ḳ.)45a5
ḳ.(bed-duᶜā ḳ.)52a7
ḳ.(bī-lāf ḳ.)4a5
ḳ.(dāyim ḳ.) 13b8
ḳ.(hicret ḳ.) 48a12
ḳ.(ḳabūl ḳ.)44b4
ḳ.(kerem ḳ.)5b11
ḳ.(naẓar ḳ.)37a12

ḳ.(ṣāf ḳ.)4a5
ḳ.(ṣalātın ḳ.)4a8
ḳ.a 6a12
ḳ.a (ḳurbān ḳ.) 6b3
ḳ.an (nefis ḳ.)17b7
ḳ.an(s̱ābit ḳ.) 37a8
ḳ.dugın(namāz)24b5

ḳıllet (Ar.) : Azlık, kıtlık.
ḳ.(ḳ. ü menzil) 20a1

ḳıraat (Ar.) : Okuma.
ḳ.ı 22b1

ḳır- : Kırmak.
ḳ.avuz 5a5
ḳ.maġa 41b4

ḳırḳ : Kırk.
ḳ. 16a2
ḳ.a 20b9

ḳıṣṣa (Ar.) : Hikaye, rivayet.
ḳ. 4a13, 4a13, 4b1, 37a1
ḳ.yı 18b11, 39a9
ḳ.sı 9b1, 42b7
ḳ.sın 42a11

ḳıtāl (Ar.) : Vuruşma, savaş.
ḳ.(ḳ. eyle-) 16b10
ḳ.-içün 8a8

ḳıy- : Kıymak.
ḳ.a 18a3

ḳıyāmet (Ar.) : Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilip mahşerde toplanacağı zaman.
ḳ.de 18a5
ḳ.i (hevl-i ḳ.) 18a3

ḳıyās (Ar.) : Karşılaştırma.
ḳ.(ḳ. it-) 9a6
ḳ. (ḳ. eyle-) 9a7
ḳ. (bī-ḥadd u ḳ.) 39b13

ḳıymet (Ar.) : Değer, bedel.
ḳ.i 14b12
ḳ.i (kadr u ḳ.) 18a5

ḳıymetlü : Değerli.
ḳ.(ḳ. ol-) 18a5

ḳızdır- : Kızdırmak.
ḳ.ıb 17a13, 17a13

ḳız : Kız.
ḳ.ı 40a1

ki (Far.) : Ki. (bağlaç).
k. 1b5, 1b7, 1b9, 2a12, 2b3, 3b2, 4a12, 4a2, 4a9, 5a7, 5b10, 6a12, 6b1, 6b13, 6b5, 8b, 9b, 9b11, 9b8, 11b2, 12a10, 12a12, 12b1, 13b3, 13b8, 15a10, 16a13, 16b11, 17a1, 17a9, 17b12, 18a9, 19a8, 19b3, 20a2, 21a9, 22a13, 22b2, 22b4, 23b8, 24a12, 24b10, 24b3, 25a4, 26b11, 26b9, 27a12, 27a8, 27a9, 27b12, 27b3, 29a4, 29b13, 29b13, 29b7, 30a12, 30a2, 30b5, 32b2, 32b5, 33a10, 33a8, 33a8, 34a11, 34a5, 35a6, 36a3, 36a5, 36b3, 37a9, 38b2, 40b11, 42a8, 42b5, 43b8, 44a4, 44a6, 44b9, 45a8, 46a1, 46a6, 46b12, 46b3, 46b6, 47b12, 48a2, 48b10, 48b9, 49a3, 50a5, 50a8, 50b11, 51b12, 52a6, 52b10, 52b7, 53a1, 53a3, 53a6, 53a6, 53a8, 53b6, 54a12, 54a13, 54a7, 54a9, 54a9, 54b13, 55a4,

kibr (Ar.) : Kibir.
k. (k. ü kīn) 3a10
k. (es̱er-i k.) 18a4
k.(ṭaᶜn u k. ü kīn ol-) 37a11
k.-ile 7a4, 17b2

kifāyet (Ar.) : Yeterlik.
k.(kesb-i k.) 16a7

kilāb (Ar.) : Köpekler.
k. 24a3

kilīse (Far.) : bk. kelise
k.ye 6a3
k.dür 6a6

kim (Far.) : 1. Ki (bağlaç).
k. 2a1, 2a7, 2b10, 2b7, 3a9, 4a10, 4b1, 5a1, 5a1, 5a2, 5a6,

5b9, 6a10, 6a13, 6a8, 6b2, 6b7, 7a9, 8a13, 8a8, 8a9, 8b11, 9b3, 9b4, 10a10, 10a5, 10b11, 10b9, 11a2, 11b1, 13a9, 13b4, 13b7, 13b7, 14b5, 14b8, 15a6, 15a7, 15a8, 15b11, 15b12, 15b4, 15b9, 16a3, 16a7, 16b12, 17a5, 18a2, 18a6, 18b9, 19a11, 19a12, 19a6, 19b6, 20a13, 20a8, 20b6, 21a12, 22a2, 22b9, 23a2, 23a6, 23b12, 23b8, 24b13, 24b2, 24b2, 24b3, 25b6, 27b1, 27b10, 27b11, 27b2, 28a13, 28a3, 28a4, 28b12, 29a2, 29b5, 30a3, 30a4, 30b10, 30b13, 31a2, 31b7, 32a13, 32a13, 33a11, 33a13, 34a1, 34a3, 34b11, 34b6, 35a4, 35b11, 35b3, 36a1, 36a12, 36a9, 36b7, 37a10, 37a5, 37b11, 37b2, 37b8, 38a10, 38a5, 38b11, 38b6, 39a11, 39a3, 39b10, 39b4, 40a11, 40a7, 40b4, 40b6, 40b6, 41b12, 41b6, 42a7, 42b12, 43a7, 43b5, 44b1, 44b7, 46a4, 46b13, 47a1, 47a11, 47a4, 47a6, 47a8, 47b2, 47b4, 48a6, 48a7, 49a13, 49a6, 51a12, 52a10, 54a11, 54a3, 54b6, 54b6, 54b8, 55a1

2. Zamir.

k. 2a3, 6b12, 7b7, 8b6, 35a4, 37a5, 41a13, 52a12

k.üñ 6a13, 20a8, 24b2, 26b12, 35b5, 35b9, 36a1, 42a7, 48a6, 48a7,

k.i 5a3, 7b12, 24a7, 24a8, 24a8, 24a9, 28a1,

k.e 28a2, 29a10, 34a1, 35b13, 51a13, 52b5

k.den 52a11

k.isi 7b12, 7b7, 24a7, 24a8, 24a8,

k.sin 30b8, 47a4

k.dür 26b13, 30b8

kimesne : bk. kimse

k. 23a7, 33a10, 38b12

kimse : Kimse

k. 15b9, 16a1, 41b13, 53a7, 7a7, 8a7

k.yi 33a9

k.den 17a3, 17a3, 33a11, 33a12, 5a9

kimsene : bk. kimse.

k. 17b9

kīn (Far.) : Kin, garez.

k. 7a4,

k.(kibr ü k.) 3a10

k.(k. eyle-) 7a3

k.(ıḳlım-ı k.) 24b4

k.(ṭaᶜn u kibr ü k. ol-) 37a11

k.-ile 7a5

k.-ile (ḫışm u k.) 43a10

kīne (Far.) : Gizli düşmanlık. bk. kin

k.yi 9a9

k.si 18b2, 29a11

kirām (Ar.) : Soydan gelenler, soyu temizler.

k.(ḳavm-i k.) 11a10, 45a13, 46a12, 48b7

kird-i kār (Far.) : Allah.

k. 32a4, 48a1, 51a12

Kisrā (Ar.) : Eski İran hükümdarlarından Nuşirevan-ı Adilin lakabı.

K.(ṭāḳ-ı K.) 13a6

K.(Tubbaᶜ u K. vü seyfi) 9a3

K.lerüñ 29b3

kişi : Kişi, kimse.

k. 16a9, 16b1, 18a1, 18a2, 18a5, 20a11, 23b3, 24a7, 25b13, 2a7, 37a9, 37b5, 39b11, 40a12, 40b3, 40b8, 41a6, 43b12, 44b2, 45b8, 4a7, 52a10, 7a9

k.nüñ 20b6, 41a7, 41a7, 42b7, 49a12

k.ye 26a8

k.den 39b7

kişilik : İnsanlık.

k. 44b2

kitāb (Ar.) : Kitap.

k. 14a9, 22a5, 41b2
k.a 14a10
kitfe (Ar.) : Omuz kemikleri
k. 4b12
kitf (Ar.) : Omuz.
k.i 26a10
kiẕb (Ar.) :Yalan, yalan söyleme.
k.-ile 16b3, 16b4, 16b7
ḳo- : Koymak.
ḳ.r 28b5
ḳ.dı 23b1, 39b4
ḳ. 5b9,19b7, 21b3, 42a11, 54b9
ḳ.n 45b8
ḳ.duġı 40a4, 40a5
ḳ.rdı 49b13
ḳ.madı 41b7
ḳ.ma 49a1
ḳ.maġa 49b12
ḳ.maya 53b3
ḳob- : Kopmak.
ḳ.dı 13a10, 45b4
ḳ.sa 23b13
ḳoca : Yaşlı, ihtiyar.
ḳ. 47a2
ḳolay : Kolay.
ḳ. 47a8
ḳ.sa 7a11
ḳon- : Konmak.
ḳ.dılar 26a1
ḳ.mışdı 26b6
ḳonuḳ : Misafir.
ḳ. 21b5
ḳ.um 40a10
ḳ.lar 40a12
ḳ.ları 40a11
ḳorḳıd- : Korkutmak.
ḳ.ur 41a13
ḳorḳ- : Korkmak.
ḳ.uñ 33a10
ḳ.mayan 25b3
ḳorḳu : Korku.
ḳ. 23a6
ḳoş- : Koşmak.
ḳ.dı 42b10
ḳoy- : Koymak.
ḳ.ar 3b6
ḳ.ub 20b7
ḳ.madı 18b7, 9a5
ḳ.mayınca 34a9
köp : Çok.
k.ler 31b13
kör : Kör.
k. 46a9, 50a3
köyin- : Yanmak.
k.ür 24b3
k.üb 19a7
köz : Köz.
k. 4b13, 7b10
ḳubbe (Ar.) : Kubbe.
ḳ. 7b3
ḳudret (Ar.) : Kuvvet, takat, güç. Allah'ın ezeli gücü.
ḳ. 50b6,
ḳ.(ḳuvvet ü ḳ.) 9a12
ḳ.i 33a10
ḳ.inde 34a4
ḳ.inden 9a13
ḳ.leri 9a4
ḳuds (Ar.) : Temizlik, kutsallık.
ḳ.(bostān -ı ḳ.) 27b7
ḳ.(mestān -ı ḳ.) 27b7
ḳudsī (Ar.) : Kutsal.
ḳ.den(rūḥ-ı ḳ.) 11a13
Ḳuds (Ar.) : Kudüs şehri.
Ḳ.üñ 36b7, 37b6
Ḳ.i 37b7, 37b8

ḳudūm (Ar.) : Uzak bir yoldan, uzak bir yoldan gelme.
ḳ.ından 28a6
ḳufl (Ar.) : Kilit, sürgü.
ḳ.(ḳ.-ı raḥmet) 11a11

kūh (Far.) : Dağ.
k.(k. u kemer)7b1
k.(Fevḳ u taḥt u k. u ṣahrā) 14b8
k.-ıdı 18b1
ḳul : Kul.
ḳ. 46b13
ḳ.ı 9b3, 9b4
ḳ.um 35b3
ḳ.ın 54a4
ḳulaḳ : Kulak.
ḳ. 20a11
ḳ.uñ 18a8
ḳ.ıyla 18a6
Ḳuleys (Ar.) : Özel isim.
Ḳ. 6a3
ḳulle (Ar.) : Dağ tepesi, doruk.
ḳ.ye 13a12
kūr (Far.) : Kör.
k.(k. it-) 48a7
k.(k. eyle-) 51a3
Ḳur'ān (Ar.) : Kuran-ı Kerim
Ḳ. 41a10, 42b11, 43a3, 43b6, 44b10, 45b13, 46a1,
Ḳ.ı 22a6, 43b3
Ḳ.a 39a6, 43b9
Ḳ.-ıdı 24a11
ḳurb (Ar.) :Yakın olma, yakınlık.
ḳ.(ḳ.-ı farż) 35a6
ḳ.a 33a3, 34a13
ḳurbān (Ar.) : Allahın rızasını kazanmağa vesile olan şey.
ḳ.(ḳ. ḳıl-) 6b3
ḳurbet (Ar.) : Yakınlık, akrabalık.
ḳ.-idi 35a5
Ḳureyş (Ar.) : Hz. Muhammed'in mensub olduğu kabile.
Ḳ. 46a13, 48a9, 48a9, 52a12, 52a12
Ḳ.üñ 47b7
Ḳ.e 15b11
Ḳureyşī (Ar.) : Kureyşli.
Ḳ. 25b12
Ḳ.den 16a10
ḳurtar- : Kurtarmak.
ḳ.duñ 29b11
ḳ.ursañ 52b1
ḳurtıl- : Kurtulmak.
ḳ.ub 52b4
ḳuṣūr (Ar.) : Ayıp, kabahat, suç.
ḳ. 10a10
ḳuş : Kuş.
ḳ. 11b8
ḳuşat- : Kuşatmak.
ḳ.dılar 49b7
ḳ.mış 14b11
kūşe (Far.) : Köşe.
k.si 13a1
ḳuvvet (Ar.) : Kuvvet.
ḳ. 9a12
ḳ.(ḳ. u ḳudret) 9a12
ḳ.i 32a6
ḳ.-ile 22b7
ḳuyumcı : Kuyumcu.
ḳ. 39a12, 39b11, 39b9
Kübrā (Ar.) : Ayetül-kübra.
K.(Āyāt-ı K.) 34b8
küffār (Ar.) : Kafirler.
k.ı 36a7
küfr (Ar.) : Allah'a inanmama, dinsizlik.
k.(k. ü şirk) 12b12
küsūf (Ar.) : Güneş tutulması.
k. 23a1
kütāh (Ar.) : Kısa.
k.(k. ol-) 49a13

L

lā-cerem (Ar.) : Şüphesiz.
l. 33a13
lā-mekān (Ar.) : Mekansız, yere ihtiyacı olmayan, Allah.
l. 27b9
lāf (Far.) : Söz.
l.(ehl-i l.) 20b4
laġ (Far.) : Şaka, latife.
l.(l. it-) 25a9
lāġar (Far.) : Zayıf, cılız.
l.(l. ol-) 20b3
laḥẓā (Ar.) : Göz açıp kapayıncaya kadar geçen zaman.
l. 15a8
laᶜīn (Ar.) : Lanetlenmiş, kovulmuş.
l. 13b9, 13b9, 14b1, 15a2, 24b8, 25a5, 25b9, 36b12, 47b11
l.((E)Bū Cehl-i l.) 25b3
l.(Ebū Cehl-i l.) 15b8, 24b4, 36b4, 47b6
l.(şeyṭān -ı l.) 3a10, 47a2
l.e 47b11
lāle (Far.) : Lale.
l.ler 21a2
laᶜnet (Ar.) : Beddua.
l.(fuḥş u l.) 18a11
Lāt (Ar.) : İslamdan önce, Arapların Kabede bulunan putlarından biri.
L.(L. u ᶜUzzā) 47a7
laṭīf (Ar.) : Hoş, güzel.
l.(nūr -ı l.) 10a9
l.(zāt -ı l.) 8b6
lāyıḳ (Ar.) : Yaraşır.
l.(l. eyle-) 30b11
l.(l. ol-) 8b6, 20b2
lāzım (Ar.) : Gerek.
l.dur 18a12
lebbeyk (Ar.) : 'Buyurunuz, emir sizindir efendim.'
l. 6b6
lebīb (Ar.) : Akıllı.
l. 8b4
lecācet (Ar.) : Ayak direme.
l.(l. it-) 44b8
legen (Far.) : Maden veya Çiniden yapılmış kap.
l. 28b1
Leheb (Ar.) : Ebu Leheb.
L. 17b12
leşker (Ar.) : Asker.
l. 4b3
l.i 3a1, 47a5, 49b11, 4b9, 5a5, 8a1
l.e 5a6
l.in 4b4
l.ine 47a3
l.iyle 7a11
levn (Ar.) : Renk boya.
l. 3a8
leyletü'l-isrā(Ar.) : Miraç gecesi.
l. de 28a7
leẕẕet (Ar.) : Tat.
l.i 11b5, 11b6, 19b1
l.in 49b1
libās (Ar.) : Elbise.
l. 39b13,
l.(l. it-) 55a2
licām (Ar.) : Hayvanın ağzına vurulan gem.
l. 20b3
livāü'l-ḥamd(Ar.) : Hz. Muhammed ümmetinin mahşerde altında toplanacağına inanılan bayrak.
l.(l. eyle-) 2a3
luᶜb (Ar.) : Oyun, eğlence.
l.-ıla 5a7
luṭf (Ar.) : İyi muamele, iyilik.
l.(l. işle-) 34a7
l.(l. u inᶜām it-) 39b13
l.(l. u iḥsān) 25a11
l.(l.-ı bī-pāyān-içün) 33a9
l.(l.-ı İlāh) 41b7

l.(l.-ı raḥīm) 14b5
l.(l.-ı Rabb) 26b7
l.unı 20a9
l.ı deryā 18b1
l.-ıla 12b5, 17b11, 28a11, 43b12
l.-ıla (nimet-i l.) 8b3
lutfī (Ar.) : Lutufla ilgili.
l. 48b13
Lüvey (Ar.) : Özel isim.
L. (Ḳaᶜb u L.) 36b13

M

mā-ḥaṣal (Ar.) : Meydana gelen, netice.
m. 31a11
mā-ḥażar (Ar.) : Daha önceden hazır olan.
m. 10a6, 34a2, 40a9, 43a12
mā-teᶜaḫḫar (Ar.) : Sonradan meydana gelen.
m.22a8
mā-teḳaddem(Ar.) : Geçmiş zaman.
m. 22a8
m.den 21a5
maᶜanā (Ar.) : Mana, anlam.
m.ya 52a6
maᶜāş (Ar.) : Geçinecek şey.
m.(m. ol-) 19b10
maᶜbūd (Ar.) : İbadet edilen, Allah.
m.(m.-ı göz) 33b1
m.uñ 13b8
mācerā (Ar.) : Cereyan eden, olup geçen.
m. 5b6
m.yı 29b9
maᶜden (Ar.) : Kaynak.
m.i 33a1
māder (Far.) : Anne, ana.
m.i 10a8
maᶜdūm (Ar.) : Ölü.
m.(m. ol-) 32b5
maġbūn (Ar.) : Şaşkın, şaşırmış, aldanmış.
m.(m. ol-) 24a8
m.(m. it-) 30a2
maġfūr (Ar.) : Affetme.
m.(m. ol-)29b6
maġlūb (Ar.) : Yenilmiş.
m.(m. it-) 25b9
maġrib (Ar.) : Batı.
m.i 32a11
m.den 32a9
māh (Far.) : Ay.
m. 11b1
m.(m. u sāl ol-) 24a2
m.(m.-i tāb) 24a3, 26b5
maḥall (Ar.) : Yer.
m.(m. ol-) 41b5
m.üñ 3a2
m.i 52b10
m.de 48a13
maḥbūb (Ar.) : Sevgili.
m.(m. ol-) 8b7
m.(m.-ı rabb) 18a12
m.(Maḥmūd u m.-ı vedūd) 41a13
m.(Ḥażret-i m.-ı rabbü'l-maşrıḳeyn) 15b6
m.ı 26b3
m.-iken 3b5
m.lar 10b7
mahcūb (Ar.) : Utanan.
m.-iken 3b5
māhir (Ar.) : Maharetli.
m. 29a8
maḫlūḳ (Ar.) : Yaratılmış.
m. 9b3
Maḥmūd (Ar.) : Övülmeye değer. Hz. Muhammed.
M.(M. u maḥbūb-ı vedūd) 41a13
M. (Aḥmed ü M. u Muṣṭafā) 53b1, 53b10, 54b2, 54b11

M.a (menzil-i M.) 2a3
maḥṣūr (Ar.) : Kuşatılmış.
m.(m. ol-) 30b2
maḥsūs (Ar.) : Belli, anlaşılan.
m.dur 23b8
maḥşer (Ar.) : Kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer.
m.de 34a8
maḥv (Ar.) : Yok etme, ortadan kaldırma.
m.dan 34b5
maḥżā (Ar.) : Halis, katkısız.
m. 3a6
maḫzen (Ar.) : Yer altı, bodrum.
m.i 33a1
maᶜiyyet (Ar.) : Beraberlik, arkadaşlık.
m.le 51a13
maḳāl (Ar.) : Söz, lakırdı.
m.(m.-ı Aḥmed) 47b3
maḳām (Ar.) : Yer, makam.
m. 6a1, 14a11, 35a3, 39b7
m.a 51b7
m.ı 2a1, 10b4
maḳbūl (Ar.) : Kabul olunmuş, alınmış.
m.(m. it-) 4a6
maḳdem (Ar.) : Gelme, dönüp gelme.
m.i 4a10
m.in 47a5
m.inden 48b2
maḳhūr (Ar.) : Kahrolmuş.
m.(m.eyle-) 46a9
maḳṣūd (Ar.) : İstek.
m. 6a10
m.(m.-ı göz) 33b1
m.um 54b5
m.uñ 13b8, 9b7
maᶜḳūl (Ar.) : Söylenilmiş, denilmiş.
m.ı 37b4

māl (Ar.) : Varlık, servet.
m. 19a8, 19a9, 19b12
m.ı 9a5
m.a 19b2, 33b1
m.um 8b10
m.uña 52b3
m.ını 33b11
m.ına 19b2
m.ıyla 18b6
m.ı-iken 29b4
mālāmāl (Ar.) : Dopdolu.
m.(m. ol-) 18b6
mālik (Ar.) : Sahip.
m. 9a12
m.dür (İbn-i m.) 52a5
maᶜlūm (Ar.) : Bilinen.
m. 8b10
m.(m. ol-) 32b5
m.ı 32b12
m.uñ 32b5
m.uñdurur 23a8
maᶜmūr (Ar.) : Şenlikli.
m.(m. eyle-) 51a3
m.(beyt-i m. eyle-) 28a13
m.e(beyt-i m.) 32a7
m.dur 3a6, 49a2
maᶜnā (Ar.) : Mana, anlam.
m. 55a4, 55a4, 55a6
m.sın 3b12
m.-çün 55a5
m.(m.-yı Allah) 34b6
m.da 30a1
m.dan 6a12
māniᶜ (Ar.) : Engel olan.
m.leri 16b9
manṣūr (Ar.) : Allah'ın yardımıyla üstün gelmiş.
m.(m. ol-) 10b5
manṭıḳu’ṭ-ṭayr (Ar.): Kuş Dili.
m. 28a2
mār (Far.) : Yılan.
m. 3b1, 29b4
maraż (Ar.) : Hastalık.
m.dan 53b11

maᶜrifet (Ar.) : Hüner, yakınlık. Allah'ı bilme.
m. 4a7, 20b5
Maᶜrūr (Ar.) : Özel isim.
M.(Berrā İbn-i M.) 46a6
Mārut (Ar.) : Özel isim. Arkadaşı Harut ile meşhur olan bir melek olup büyü ile uğraştıklarından kıyamete kadar kalmak üzere Babilde kuyu içerisinde hapsedilmiştir.
M.dan 29a8
maᶜṣıyet (Ar.) : Günah, isyankarlık.
m.den 35b8
māsivā (Ar.) : Allahtan maada bütün varlıklar. Dünya ile ilgili olan her şey.
m.dan 20a6
maşrıḳeyn (Ar.) : İki doğu.
m. 10b4
māt (Far.) : Yenme.
m.(m. it-) 5a7, 7b7
m.(m. ḳıl-) 52a9
maṭlab (Ar.) : İstek.
m.ı 20a7, 33a2
maṭlaᶜ (Ar.) : Doğacak yer.
m.dan (bāb-ı m.)32a10
m.ı (bāb-ı m.) 32a9
m.ından 12b11
maṭlūb (Ar.) : İstenilen, aranılan şey.
m. 6a10
m.ı 26b3
mā (Ar.) : Su.
m.(m. u menī) 6b8
maᶜyūb (Ar.) : Ayıplanmış, ayıplanan.
m.-imiş 16b4
maẓhar (Ar.) : Nail olma, şereflenme.
m.(m.-ı mekr ol-) 14a1
m.ı 15a5, 15a5
maẓlūm (Ar.) : Zulüm görmüş.
m.am 25a8
me’āl (Ar.) : Mana, kavram.
m. 35a13
m.i 19b2
mecāl (Ar.) : Güç.
m. 14b6, 47b9
meclis (Ar.) : Meclis.
m. 39a1
m.(m.-i ḳurb) 34a13
m.e 45b13
m.de 9b11, 38b6, 46a1,
m.ine 8b2
mecmaᶜ (Ar.) : Toplanılacak yer.
m.ı 33a1
mecnūn (Ar.) : Deli.
m. 24a8
mecūsi (Ar.) : Ateşe tapan.
m.ler 14a11
mecūs (Ar.) : Zerdüşt dinine bağlı, ateşe tapan kimse.
m.uñ 13a8
meded (Ar.) : Yardım.
m.(m. eyle-) 38b11
medḥ (Ar.) : Övme.
m. 19b13
m.(m. it-) 6a4, 42b6
m.(m.-i kaᶜbe-i muazzama) 6b4
Medīne (Ar.) : Hicazda Hz. Muhammed'in türbesinin de bulunduğu şehir.
M. 32b13, 42b6, 45a7, 45a7, 46b5
M.(M.-i ᶜilm) 53a2
Medyen (Ar.) : Özel isim
M.(Şeyh Ebū M.) 38b9
mefrūż (Ar.) : Farz kılınmış.
m.ı (m. ḳıl-) 22b11
meftūḥ (Ar.) : Fethedilmiş, ele geçirilmiş.
m.(m. ol-) 35b13

meftūn (Ar.) : Fitneye düşmüş, sihielenmiş, şaşmış.
m.(m. it-) 30a2
meger (Far.) : Oysa, meğer.
m. 8a10, 12b4, 16a10, 17a1, 26a8, 28a5, 31b1, 35b11, 38b7, 40a9, 42a10, 42a4, 47a11, 48b11,
mehīb (Ar.) : Heybetli.
m.(aḫbār -ı m.) 23a5
mehtāb (Far.) : Ayışığı.
m.ı (rū-yı m.) 53b2
meᶜhūd (Ar.) : Aşina.
m.ını (ḫidmet -i m.)39b2
mekān (Ar.) : Yer, mesken.
m.(m. tut-) 50b9
m.da 34b13
Mekke (Ar.) : Kabenin bulunduğu şehir.
M. 8a7, 28a5
M.nüñ 36a7, 46b10
M.yi 14b10
M.ye 8a4, 24a6, 27a2, 27a5, 38b7
M.de 4a13, 4a13, 27a6, 41a3, 41a3, 47b1
M.den 23b11, 47a13
mekr (Ar.) : Hile, düzen.
m.(maẓhar-ı m. ol-) 14a1
m.(m.-i aᶜdā) 48a11
m.(m.-i hīle) 44a8
m.(m.-i şeyṭān) 13b12
m.-ile 19a11, 3a13, 47a3
m.in 14b1
m.(m. u destān it-) 27a4
mekrūh (Ar.) : Yapılması şeriatça hoş görülmeyen.
m. 44b2
melā (Ar.) : Sahra, ova..
m.(m. ol-) 20a7
melāik (Ar.) : Melekler.
m. 12a1, 22a10, 32a10, 32a13
melāmet (Ar.) : Ayıplama, kınama.
m. 3b6
melek (Ar.) : Melek.
m.ler 32b2
melīḥ (Ar.) : Güzel, sevgili.
m. 10b6
melīk (Ar.) : Mal sahibi.
m. 8b10
melᶜūn (Ar.) : Lanetlenmiş.
m. 24b10, 30a2,
m.(m. it-) 30a2
m.dur 30a1
menᶜ (Ar.) : Yasak etme.
m.(m. it-) 6a7, 7b13, 43a8
m.(m. eyle-) 17a12
m.(m. olun-) 43a8
m.(ḳaṣd-ı -ı m. it-) 8a2
m.umı 44a5
m.ine 8a10
menbāᶜ (Ar.) : Kaynak.
m.(m.-ı nūr ol-) 10b1
m.ı 43a1, 54b7
menber (Ar.) : Minber.
m. 3b4
Mengilūs (Ar.) : Özel isim.
M.(gūş-ı fīl-i M.) 4b12
menī (Far.) : Benlik.
m.yi (mā u m.) 6b8
mensūḫ (Ar.) : Hükmü kaldırılmış.
m.(m. it-) 17a8
menşūr (Ar.) : Dağıtılmış, yayılmış.
m.dur 27b5
me’nūs (Ar.) : Alışılmış, alışık.
m. 34a5
menzil (Ar.) : Konak.
m. 2a6, 11a6
m.(m. al-) 2a6
m.(m. ol-) 11a7, 32b7
m.(m.-i Maḥmud) 2a3
m.(m.-i uḫre) 11a6

m.(ḳıllet ü m.) 20a1
m.i 2a5, 2a6
m.in 20a8
m.e 2a4, 2a4, 2a7
m.de 2a7
m.üñde 48a12
merd (Far.) : Adam, özü sözü doğru.
m. 5a9, 7a3, 37b2, 38b6, 39b1, 39b1
m.(İbn-i m.) 38b6
m.(m.-i ḥaḳīḳat) 38b8,
m.(m.-i gār) 5b2, 9a10, 51b5
m.-idi 8b4
m.-sek 5a5
merdāne (Far.) : Erkeğe yakışacak şekilde.
m. 5a12
merdān (Far.) : Mertler, erkekler.
m.ı 52a5
merdüm (Far.) : İnsan, adam.
m. 7b10
merġūb (Ar.) : Beğenilmiş, rağbet edilmiş.
m.-imiş 16b4
merḥabā (Ar.) : Merhaba.
m. 30b9, 31a2, 31b3, 31b4
merḥamet (Ar.) : Şefkat gösterme, acıma, esirgeme.
m.(m. it-) 52b1
mermer (Ar-Far.): Mermer.
m. 7b3
mertaᶜ (Ar.) : Otlak, çayır.
m.de 1b7
mescid (Ar.) : Mescit.
m.e 24b11, 24b9, 25b5, 53b13
m.de 24b5
m.deki 53b11
Mescid-i Aḳṣā (Ar.) : Filistinde bir cami. Müslümanların ilk kıblesi
M. 29a3
M.ya 29a4, 29b9
M.dan 30a7
meṡel (Ar.) : Örnek, benzer.
m. 3a2
m.dür 5b9, 39b10
meskenet (Ar.) : Miskinlik, yoksulluk.
m.(m. ü faḫr u faḳr ol-) 19b13
m.(duᶜā-yı m.) 18b5
m.(ṣafā-yı m.) 18b5
meṡnevi (Ar.) : Her beyti kendi arasında kafiyeli olan manzum.
m. 18a7, 27b6
mest (Far.) : Sarhoş.
m.(m. it-) 11b6
mestān (Far.) : Sarhoşlar.
m.(m.-ı ḳuds) 27b7
mesṭūr (Ar.) : Yazılmış, çizilmiş.
m.(m. ol-) 30b2
mesᶜūd (Ar.) : Mutlu.
m.(m. ol-) 24a8
Mesᶜūdī (Ar.) : Özel isim.
M.(Esved İbn-i M.) 8a5
meşhūr (Ar.) : Şöhretli, nam kazanmış.
m.(m. ol-) 30b2, 49b13
m.dur 9b1
metāᶜ (Ar.) : Mal, eşya.
m. 19a6
metīn (Ar.) : Dayanıklı.
m.(rāy -ı m.) 47b11
me'vā (Ar.) : Yurt, mesken.
m.dur 52b10
mevc (Ar.) : Dalga.
m. 10b10, 10b10
mevcūd (Ar.) : Var olan.
m.uñ 9b7
mevᶜid (Ar.) : Söz verilen yer.

m.e 45b1
Mevlā (Ar.) : Allah.
M.(ᶜışḳ-ı M.) 20b10
M.-yiçün 17b1
mevlāna (Ar.) : 'Efendimiz.' anlamına gelir.
m. 37a9
mevlüd (Ar.) : Mevlit. Doğum. Hz. Muhammed'in doğumunu anlatan manzum eser.
m.(ẖayr-ı m.-i zemīn) 2a13
m.e 54b12
m.ümi 12a4
mevsim (Ar.) : Yılın dört bölümünden her biri.
m.de 41a5
mevsüm (Ar.) : bk. mevsim.
m. 42b8
m.(m.-i ḥacc ol-) 41a3
m.in 6a7
mevzūn (Ar.) : Tartılı, tartılmış.
m.dur 30a1
meydān (Ar.) : Geniş, açık, düz alan.
m.(m. eyle-) 9a13
m.(m.-ı ᶜarş) 1b8
m.(m.-ı ceng) 4b10, 5a5
m.(m.-ı ṣırāṭ) 28b8
m.a 5a12
meyl (Ar.) : Arzu, meyil.
m.(m. it-) 25b7, 26b10, 26b11, 26b8, 29b10
m.(m.-i İslām it-) 25b6
m.üñ 29b13
mez̠heb (Ar.) : Bir dinin şubelerinden her biri.
m.i 31b7
mı : Soru edatı.
m. 10a12, 10b1, 13b4, 16b12, 16b7, 16b8, 16b9, 18a3, 18a3, 23a9, 26b10, 30a12, 43b8, 47a10, 47a9
m.dur 15b10, 16b6, 28b10, 39b11, 44b1, 44b1

Mıṣr (Ar.) : Mısır.
M. 39b8
M.(şehr-i M.-imiş) 39b7
m.a 39b6, 40b1
mi : Soru edatı.
m. 11a7, 16b11, 23a3, 23b9, 25b7, 26b9, 44b2, 46a10, 47a10, 49b1
m.sin 19a10, 36b10, 36b10
miḥan (Ar.) : Sıkıntılar.
m. 46b4
miḥen (Ar.) : Eziyetler, sıkıntılar.
m.(m. çek-) 9a3
mihmān (Far.) : Misafir.
m.um 52b2
mihnet (Ar.) : Eziyet.
m.(m. it-) 17b3
mihr (Far.) : Güneş.
m. 54a12
m.(m.-i devlet) 38a8
m.(kemāl-i m.-ile) 54b4
m.i 38a12
m.e 38a10
m.den 8b12
m.üñ-ile 49a2
miḥrāb (Ar.) : Camilerde, yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene arılmış oyuk bölüm.
m.ı 53b3
m.a 7a6
miḳdār (Ar.) : Miktar.
m.ı 9a11
milk (Ar.) : Mülk, toprak, memleket.
m.in 17a7, 4b6
m.ini 44a7
m.ine 5b3
millet (Ar.) : Din, mezhep, sınıf, topluluk.
m.(m. it-) 22a3
m.i 17b10, 20b13, 29b11
mīm (Ar.Far.): Malum oldu, görüldü anlamında bir işarettir.

m.(m.-i imkān) 34b1, 34b2
mīnā (Ar.) : Liman.
m.(m. ol-) 6b8
minnet (Ar.) : Bir iyilik yapana karşı kendini borçlu görme.
m. 54b5
m.i (şükr ü m. eyle-) 33b6
m.in 49b1
miᶜrāc (Ar.) : Göğe çıkma.
m. 36a5
m.(m. it-) 27a7, 31a2, 36a2
m.(m. ol-) 30a12, 35b5
m.(m.-ı rūẖānī) 31a9
m.(beyān-ı m.-ı tāci'l-enbiyā) 27a11
m.(ḥāl-i m.-ı ḥabīb) 40b10
m.a 28b12, 30a11, 30b11
m.ıdur 27a8, 30b2
m.ın 37a2
m.ına 30b3, 31b12
m.ından 36b6
mīrāt (Ar.) : Ayna.
m.a 3a3
miskīn (Ar.) : Acil, yoksun.
m. 13b10
m.e 54b13
mis̱l (Ar.) : Bezer, kat.
m.i 43b9
mīve (Far.) : Meyve.
m.sidür 2b11
m.sin 31b13
m.sine 8b5
mizāc (Ar.) : Tabiat, huy.
m.(şeyẖ ü teslīm ü m. u fehm ü dīn) 13b5
muᶜaṭṭar (Ar.) : Itırlı, güzel kokulu.
m.(m. ol-) 12b3
Muᶜāẕ (Ar.) : Özel isim.
M.(Saᶜd u bin M.-ıdı) 43a5
M.uñ 44a2
muazzama (Ar.) : Ulu, yüce.
m.(medh-i kabe-i m.) 6b4
muᶜciz (Ar.) : Mucizeli.
m. 43b9
m.i 41a11
muᶜcizāt (Ar.) : Mucizeler.
m. 24a10
m.uñ 24a11
m.ı 27a6
m.ın 24b1
m.ından 27a8, 36a5
muᶜcize (Ar.) : Mucize.
m. 13b13
muḥabbet (Ar.) : Sevgi.
m.(ᶜirfān u m.) 4a2
muḥāl (Ar.) : Mümkün olmayan.
m.(ḳavl-ı m.) 36b8
Muḥammed (Ar.) : Hz. Muhammed.
M. 15b10, 15b12, 15b3, 19b1, 21a13, 23a10, 24b12, 24b5, 28a9, 30b9, 33a4, 47a6, 51a1, 52a11
M. (M. Muṣṭafā) 22a2
Muḥammed (Ar.) : Özel isim.
M.(M. bin Şehāb-ı Sührevred) 38b6
M.(M. İbn-i İsḥāḳ Yesār) 41a1
M.dür 2a4
muẖayyer (Ar.) : Seçmeli, beğenmeye bağlı.
m.(m. eyle-) 54a4
muḥibb (Ar.) : Seven, dost.
m.(m.-i ṣādıḳ) 53a10
muḥibbī (Ar.) : Sevgiliyle ilgili.
m.-di 45b2
muḥkem (Ar.) : Sağlam.
m. 11b8, 52a9
m.(m. it-) 44a8
muẖliṣ (Ar.) : Halis, katkısız.
m. 20b5

mūẖtār (Ar.) : Seçilmiş, seçkin. Hz. Peygamber.
m.(m. it-) 20a5
m.(Aḥmed-i m.) 27b1
m.a(Aḥmed-i m.) 53b2
m.ını 50b10
muhterem (Ar.) : Saygıdeğer.
m. 8b4
muhteşem (Ar.) : İhtişamlı, görkemli.
m. 8b4
muᶜīn (Ar.) : Yardımcı.
m.(enṣār u m.) 47b5
muḳābil (Ar.) : Karşılık.
m. 5a13
muḳallid (Ar.) : Taklitçi.
m. 55a4
muḳarreb (Ar.) : Allah'a yakın olan.
m. 32b6
muḳarrer (Ar.) :Kararlaşmış.
m.(m. it-) 4b6
m.dür 31a10
muḳāvim (Ar.) : Karşı duran, dayanan, direnen.
m.(m. ol-) 8a3
muḳīm (Ar.) : İkamet eden.
m.-iken 28a5
munṣıf (Ar.) : İnsaf eden.
m. 42a10
mūr (Far.) : Karınca.
m.(m. u ᶜadāvet) 3b1
murād (Ar.) : Arzu, istek.
m. 54a7
m.ı 12a6
m.ın 13b1
murġ (Far.) : Kuş.
m.(m.-ı hāne) 1b9
m.(m.-ı tīz -per) 1b2
m.a(per-i m.) 1b4
m.a 1b5, 1b9
m.ına 27b9
m.ınuñ 27b8
Murtażā (Ar.) : Hz. Ali.
M.-imiş 51a5
M.yı 49b12, 51a5
M.ya 51a5
Musa (Ar.) : Hz. Musa.
M. 31b8, 35a10, 35b1
M.(M.-yı Kelīmullāh) 35a9
M.(M. vü ᶜĪsa vü Üzeyr) 22a7
M.(devr-i M.) 13a10
M.nuñ 39a1
M.ya 23b8, 31b1
Mūsā (Ar.) : Özel isim.
M.(Şeyh M.) 38b9
Muṣᶜab (Ar.) : Özel isim.
M. 42b12, 43a12, 43b2, 43b7, 44b10, 44b3
M.(M. bin Ömer) 43b3,
M.uñ 44b11
M.ı 42b10
M.a 43a2
M.-ıla 44a11, 45a10
muṣaffā (Ar.) : Süzülmüş.
m. 20b9
m.(cām-ı m.) 20a12,
musaẖẖar (Ar.) : Ele geçirilmiş.
m.(m. eyle-) 43b6
m.(m. it-) 4b6
muṣannaᶜ (Ar.) : Sanat eseri olarak meydana getirilmiş.
m. 6a6
muṣībet (Ar.) : Bela, sıkıntı.
m.dür 53a6
m.i 53a5
m.in 53a6
Muṣṭafā (Ar.) : Hz. Muhammed.
M. 2a12, 2b13, 2b2, 2b2, 2b7, 4a12, 9b13, 11b9, 15a13, 15a13, 15a4, 15a4, 15b7, 19a1, 19a7, 22a1, 24b11, 25a10, 25b11, 25b2, 28b9, 29a2, 30b6, 30b9, 31a2, 31b12, 31b8, 32b10, 32b7, 33a8, 34a8, 34b10, 34b8, 34b8, 35b3, 36a12, 45b13,

46a11, 49a6, 49a9, 49b8, 50b2, 51a4, 52a4, 53b7
M. (Aḥmed ü Maḥmūd u M.) 53b1, 53b10, 54a6, 54b2, 54b11
M.(fedā-yı M.) 43a1
M.(ḳalb-i M.)22b2
M.(ᶜömr-i M.) 20b9
M.(rıżā-yı M.) 49b2
M.(Muḥammed M.) 22a2
M.nuñ 49b7
M.yı 23b6, 42b13, 51a5
M.dan 32b8
M.dur 2a13, 2a13, 2b1
M.ya 24b8, 28b10, 32a4, 32b7, 48a11, 53b1, 54b11, 54b2
muştıla- : Müjdelemek.
m.dılar 10b11
m.yub 21b11
muştı : Müjde.
m.nı 46a10
muştucu : Müjdeci.
m.mdur 10a2
muṭarrā (Ar.) : Taze.
m.dur(sünbül-i m.) 53a1
muᶜteber (Ar.) : İtibarlı.
m. 24a5, 39a3
muᶜtemed (Ar.) : İnanılıp güvenilen kimse.
m. 15b11, 25b10
m.lerden 38b5, 39a3
muṭlāḳ (Ar.) : Yalnız, tek.
m.(nūr-ı m.) 32b8
muṭlaḳa (Ar.) : İlla, ne olursa olsun.
m. 3a8
mü : Soru edatı.
mü 24b5
mübārek (Ar.) : Bereketli.
m. 4a10, 4b1, 4b2, 17a6, 24b13, 26a7, 45b7, 53a1, 54a11
mübāşir (Ar.) : Bir işe başlayan.
m.(m. ol-) 48b10
mübeddel (Ar.) : Değişmiş, değiştirilmiş.
m.(m. eyle-) 32b9
mübeşşir (Ar.) : Müşteci.
m. 13a5
müdām (Ar.) : Devamlı.
m. 14a11, 39a13, 40a12
müddet (Ar.) : Zaman, vakit.
m.ine 24a4
mühez̠z̠eb (Ar.) : Düzeltilmiş, yoluna koyulmuş.
m. 28b1
mühlet (Ar.) : Süre.
m. 24a4
mühr (Far.) : Mühür, imza.
m.(m. ur-) 11b13
m.(m.-i nübüvvet) 54a12, 54b4
müjde (Far.) : Muştu.
m. 10b9
mükaḥḥal (Ar.) : Sürmeli.
m.(m. eyle-) 12a10
mükemmel (Ar.) : Kusursuz
m.(m. eyle-) 12a10
mülāzım (Ar.) : Sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan.
m.(m. ḳıl-) 41b11
mülevven (Ar.) : Renk renk, türlü türlü.
m.(m. ol-) 37b4
mülk (Ar.) : Taşınmaz, gelir getiren mal.
m.ini 41b3
müᶜmin (Ar.) : İman etmiş, İslam dinine inanmış.
m. 3a1, 36b3, 38a8
m.(m. ol-) 38a11
m.e 45a1, 45a1, 45a2
m.ler 46b2, 48b10, 48b9
m.sen 17b9
mümkin (Ar.) : Mümkün.
m. 37b5
m.e 14a5
m.den 14a3
münaḳḳaş (Ar.) : Nakışlı.

m.(m. eyle-) 19b4
münāsib (Ar.) : Uygun.
m.(hikāyet-i m.) 38b4
münevver (Ar.) : Nurlanmış, aydınlanmış, nurlu.
m. 54a2
m.(m. eyle-) 43b6,
m.(m. it-) 4a11
münezzeh (Ar.) : Temiz, arı.
m.dür 14a4, 34b7
münīr (Ar.) : Işık veren, Nurlandıran.
m. 13a5
münīrüᶜl-meşrıḳeyn (Ar.): İki doğuyu aydınlatan.
m. 10b12
münkir (Ar.) : İnkar eden.
m.(m. ol-) 17b12, 38a11
m.ler 37a2
müntehā (Ar.) : En üst nokta.
m. 30b3, 31b12, 32a3
m.sı 52b13
münteşīr (Ar.) : Yayılmış, açılmış, dağınık.
m.(m. ol-) 45a7
mürīd (Ar.) : Bir şeyhe bağlı olan.
m. 3b10, 3b10, 39a12,
m.i 38b9
mürşīd (Ar.) : Kılavuz.
m.(m. ol-) 14a3
m.(m.-i kāmil) 3b5
m.(m.-i reh) 39a11
m.i 13b4
mürtedd (Ar.) : İslam dininden dönen.
m.(m. eyle-) 37a6
müslimīn (Ar.) : Müslümanlar.
m. 48b4
müsterāḥ (Ar.) : Ayak yolu.
m.a 20b1
müstevā (Ar.) : Erili ve dişili içine alan.
m. 32b7
müşk (Far.) : Misk
m.i 47a11
m.(būy-ı m.i) 47a11
müşkil (Ar.) : Güç, zor.
m.(m. ol-) 42a6
m.(m.-i firāḳ) 14a6
m.(m.-i ziyān) 12a6
m.in 3a2
m.dür 4a1
müşrik (Ar.) : Allah'a ortak koşan.
m. 45a11
m.ün 50a3
m.-idi 45b2
m.ler 25a7, 25b5, 48a1, 48b4, 49b6
m.leri 46b10
m.lere 41b2
müşrikīn (Ar.) : Allah'a ortak koşanlar.
m. 22a9, 47a2
müştāḳ (Ar.) : Özleyen, can atan.
m.(m. ol-) 45a6
müşterī (Ar.) : Satın alan.
m.(m. ol-) 3b3
m.ye 3b4
m.ler 6b8
müyesser (Ar.) : Kolay gelen, kolaylıkla yapılan.
m.(m. eyle-) 30b10
müheẕẕeb (Ar.) : Altın suyuna batırılmış, yaldızlanmış.
m. 28b1
müzeyyen (Ar.) : Bezenmiş, süslenmiş.
m. 29b13

N

nā-āgāh (Far.) : Bilgisiz.
n.-idi 45a11
nāb (Far.) : Halis, saf.
n.(şerbet-i n. it-) 9b10

nādān (Far.) : Bilmez, cahil.
n. 37a6
n.lar (Türk ü n.) 55a3
nāfe (Far.) : Misk koku.
n. 47a11
nāfıᶜ (Ar.) : Faydalı, karlı.
n.durur 23a4
nāgeh (Far.) : Vakitsiz.
n. 5b2, 10a9, 39b9, 49a9
nā-gehān (Far.) : Ansızın, birdenbire.
n. 14b10, 21b10, 38a7
n.(ḳażā-yı n.)52a3
nā-müdār (Far.) : Dost görünmeyen.
n.51b5
n.a 50b3
nā-tamām (Far-Ar.): Tamam olmayan.
n.4a3
n.-iken 15b12
naġme (Ar.) : Nağme, ezgi.
n.ni 27b7
naḥīf (Ar.) : Zayıf.
n. 17b3
naḫl (Ar.) : Hurma ağacı.
n.ı 48b8
naḫşı (Ar.) : Süslü.
n.dur 42b2
nāḳa (Ar.) : Dişi deve.
n. 38a4
n.yı 49b2
n.lar 49b4
n.ları 51b4
naḳd (Ar.) : Akçe, para.
n.ine 18b3
naḳş (Ar.) : İpekle, sırma ile süsleme.
n. 19b9
n.(n. olın-) 19a3
n.(n.-ı fenā) 19a5
n.(n.-ı ḥaṣīr) 19b3
n.ı 19b7
n.ı-çün 19b6
nāle (Far.) : İnleme, inilti.
n.(n. vü feryād eyle-) 54a7
nām (Far.) : Ün, lakab.
n. 8a7, 23a12
n.(n. eyle-) 6a3
n.(n. ol-) 54b12
n.(Cebrāᶜil -i n.)23a9
n.ı 38b9
namāz (Far.) : Salat.
n. 35a10, 35a7, 35b6, 35b6, 35b7, 35b7
n.ı 36a2, 40a8, 53b6
n.a 35b9, 53b3
n.ı 35b5
n.ın 24b5
nāme (Far.) : Mektup.
n.(n. sal-) 16a8
nāmus (Ar. : Edep, ırz.
n.dur 23b8
nār (Ar.) : Ateş.
n. 3b10, 14a1, 14a8, 36a10, 41b8,
n.(n.-ı firāḳ) 18b10
n.(n.-ı ḥased) 14b2
n.(ehl-i n. ol-) 53a12
n.ı 13b8
n.a 13b7
n.ını 14a11
n.dur 13b7
nāᶜra-zen (Ar.) : Yüksek sesle bağıran.
n.lerden 7b8
Naṣārā (Ar.) : Hıristiyanlar.
N. 29b11
nāṣır (Ar.) : Yardımcı.
n. 23b11
n.uñ 48a8
n.ı 48a6
naṣīb (Ar.) : Nasip, hisse.
n. 12b5, 15a9
n.(n. it-) 34a10

n.(n. ol-)12a13
n.ini 24b10
naṣīḥat (Ar.) : Öğüt, nasihat.
n. 9a5, 19a13
n.(n. eyle-) 54a2
n.(n. it-) 13b9, 43a3
n.i 18a6
Naṣrānī (Ar.) : Hıristiyan.
N.(rāhib-i N.-yidi) 25b13
naẓar (Ar.) : Bakış, nazar.
n.(n. it-) 15a8, 21a3, 31b1, 40a5, 51a13, 54b6
n.(n. eyle-) 45a2, 45b9, 51a11
n.(n. ḳıl-) 37a12
n.(ehl-i n.) 6b9
n.da 29a8
nāz (Far.) : Cilve, işve.
n.ı 17b2
nāẓır (Ar.) : Bakan, gözeten.
n.(n. eyle-) 34b12
n.(n. ol-) 37a1
naẓm (Ar.) : Şiir.
n. ını 54b12
nāzük (Far.) : Nazik, zarif.
n. 26a11
n.-çün 19a3
ne : Ne, nasıl.
n. 2a1, 3a9, 4a1, 4b12, 4b2, 5a5, 6b7, 10b12, 14a4, 14a4, 14a4, 14a4, 14a5, 14a5, 17b5, 17b5,19b11, 20a12, 20b2, 21a12, 21a3, 23b5, 23b6, 24b8, 28a12, 33a7, 33b13, 34a2, 35a9, 36a10, 36a11, 36a12, 36b11, 40a6, 40b4, 44a13, 46a1, 48b3, 51a12, 51a13, 52b10, 52b11, 52b12, 53a1, 53a10, 54a9,
n.-ise 31b6, 54a7,
n.-yiçün 40b3
n.dür 12b5, 17a4, 23a2, 34a4, 36b5, 36b5, 50b13, 53b12

neᶜām (Ar.) : Evet, hayhay.
n. 36b11
nebī (Ar.) : Peygamber.
n. 10a2, 28b12, 30a7, 32b3, 38b10, 41b3, 42b10, 46a5
n.(İlyās-ı n.) 31b7
n.ler 10a1
n.yi 43a2
n.ye 16a13, 21b13
Nebī (Ar.) : Hz. Muhammed.
N. 41a9,
Necāşī (Ar.) : Özel isim.
N. 4b3, 5b4
N.ye 6a4, 7a12
necāt (Ar.) : Kurtuluş.
n. 43b11
Necdī (Ar.) : Özel isim.
N. 47a12, 47a7, 47b2
N.ye (Şeyh N.) 47b6
N.yem 47a4
necīs (Ar.) : Pis, murdar.
n. 22a5
necm (Ar.) : Yıldız.
n.(n.-i semā) 32a9
nedāmet (Ar.) : Pişmanlık.
n. 45b11
neden : Neden, niçin.
n. 26a6, 31b8
nefᶜ (Ar.) : Menfaat, çıkar.
n.(n. ol-) 53a10
nefer (Ar.) : Asker, er.
n. 15a1, 16a10, 32a11, 41a8
n.den 35a2
nefes (Ar.) : Soluk, nefes.
n. 15a7, 33b5
nefᶜī (Ar.) : Çıkarla ilgili.
n. 28a7
nefīs (Ar.) : Pek hoş.
n.(n. ḳıl-) 17b7

nefret (Ar.) : İğrenme, tiksinme.
n.(n. it-) 35a2
nefs (Ar.) : 1. Ruh, can.
n.(n. ol-) 3a12
n.(n.-i İblīs) 15a7
n.i 17b7
n.e 17a11, 18a3, 33b1
n.üm 11b10
n.üme 16a7
n.inüñ 13b1
n.in 17b3
n.ini 9b4
n.ine 44a12
n.-ile 19b12
nefsānī (Ar.) : Nefisle ilgili.
n. 18b7
nehy (Ar.) : Yasak etme.
n.(emr ü n. it-) 22a3
Nemrūd (Ar.) : Hz. İbrahim'i ateşe atan kişi.
N. 36a10
N.(kelle-i N.) 9b1
N.u 9b2
ner (Far.) : Er, erkek.
n.(şīr-i n.) 25a3
nerges (Far.) : Nergis.
n.in 10a9, 12a10
nergis (Far.) : Çiçek.
n.inden 21a2
neseb (Ar.) : Soy.
n. 16b5
nesẖ (Ar.) : Kaldırma, hükümsüz bırakma.
n.(n. olun-) 22a9
nesīm (Ar.) : Hafif rüzgar.
n. 12b3
n.e 12b5
nesl (Ar.) : Soy, nesil.
n.-iken 42a2
n.idür 8b6
n.üñ 42a5
nesne (Ar.) : Nesne, şey.
n. 22b3, 22b5, 26a3

nesrīn (Far.) : Yaban gülü.
n.e 21a1
neşr (Ar.) : Kıyamette bütün insanların dirilmesi.
n.üñ (ḥaşr u n.) 32a12
nevbet (Ar.) : Nöbet.
n.i 32a12
Nevfel (Ar.) : Özel isim.
N.e (Varḳatübn-i N.)23b7, 23a12
nevm (Ar.) : Uyku.
n.ini 23b1
n'eyle- : Ne eylemek.
n.r 7a4
n.di 37a12
n.yiser 16b13
n.süñ 20b1, 20b1
neẕīr (Ar.) : Toplumu doğru yola götüren.
n. 13a5
ni : Ne.
n. 19b5
nice : Ne kadar, nasıl, nice.
n. 4a13, 7a12, 7b10, 7b2, 9a10, 9a12, 9a9, 9b2, 9b2, 12b13, 14a3, 15a5, 17b13, 18a12, 24a1, 24b3, 24b3, 27b9, 29a12, 29a13, 29a6, 29a7, 29a9, 29b1, 29b1, 29b2, 29b4, 34b11, 35a13, 37a6, 41a2, 41a4, 41a4, 45b5, 47b3, 48a8, 50a13, 52a5, 53a7
n.dür 16b5
niçün : Ne için.
n. 3b7, 19b6, 28b11, 32b3, 33b10, 37b5
nidā (Ar.) : Bağırma, seslenme.
n. 11a13, 12a12, 33a4, 34b11, 35b3, 36b12
n.dur 29b11
n.lar 29a5
n.ya 29b10
n.yı 33a5

nidāyi‘r-raḥīl (Ar.) : Ölüm bağırtıları.
n. 11a7
nifāḳ (Ar.) : Münafıklık.
n.(ehl-i n.) 23b13
nifās (Ar.) : Lohusalık.
n. 11b10
nigāh (Far.) : Bakma.
n.(n. it-) 38a10
niġār (Far.) : Resim, resim gibi güzel sevgili.
n. 29b7
n.a 19b7
nihād (Far.) : Tabiat, huy.
n. 54a10
nihān (Far.) : Gizli, sır.
n. 32a1, 45a12, 49b4
n.(n. it-) 48b13
Nīl (Ar.) : Mısır'dan geçip Akdeniz'e dökülen nehir.
N. 32a2, 39b6, 40a2
N.e 40a3, 7b1
N.den 39b5
niᶜmet (Ar.) : İyilik, lütuf.
n. 4a2,
n.(n. it-) 52b2
n.(n.-i luṭf) 8b3
n.i 33b6
n.in 19a11
nis̱ār (Ar.) : Serpme.
n. 11a8, 32a4
n.(n. it-) 11a9
nīş (Far.) : İğne, diken
n. 24a2
n.(nūş-ı n.) 33b13
nişān (Far.) : İz, işaret.
n. 38a2, 38a5, 38a9
n.ı 38a6
n.ından 27a3
nişīn (Far.) : Oturan.
n.(n.-i ḳurb) 33a3
n'it- : Ne etmek.
n.dün 44a4
n.di 9b1
n.e 47a11
n.mek 43a13
nitekim : Nitekim.
n. 14a7, 18b7, 22a10, 34a10, 42a12, 54b4
niyāz (Far.) : Yalvarma, dua.
n.a 17b2
niyyet (Ar.) : Niyet, arzu.
n.i 28b6, 7a1
nīze (Far.) : Mızrak, süngü.
n.sin 5a1
noẖūd (Far.) : nohut.
n. 9a11
n'ol- : Ne olmak.
n.ur 37a1
n.dum 21a8
n.dı 14b6, 16a2, 16a3, 25a2, 25b7
n.a 11a12, 12b7, 19a7, 43a12, 45b12
nūr (Ar.) : Aydınlık, ışık.
n. 4b1, 10a13, 13a3, 14a8, 34b7
n.(n. u baḥr-i feyż ol-) 14b12
n.(n. u fer) 14b13
n.(n.-ı aḥad) 14b2, 34b1
n.(n.-ı ᶜālem) 11b9
n.(n.-ı baḥr) 10b10
n.(n.-ı Ḥaḳ) 45a1
n.(n.-ı İlāhī) 13b7
n.(n.-ı kird-i gar) 32a4
n.(n.-ı laṭīf) 10a9
n.(n.-ı muṭlāḳ) 32b8
n.(n.-ı nübüvvet) 17b11
n.(n.-ı pāk) 50a2
n.(n.-ı raḥmet) 12a1
n.(n.-ı ṣafī) 32b6
n.(n.-ı zāt) 34b9
n.(bōsitān -ı n. eyle-) 53a9
n.(ġarḳ-ı n.) 11b7
n.(menbāᶜ-ı n. ol-) 10b1
n.(pür-n. u ṣafā) 19a1

n.(pertev-i n. u zemīn ü āsumān) 2b1
n.(pür-n.-ı hüdā) 44b12
n.uñ 12a8
n.-ıla 13b2, 27b3, 28a6, 3a6, 50a5
n.-la 28b2
n.a 10b1, 17b12, 3a8
n.ı 28a13, 2b8, 32a5, 43b7
n.ını 2b7
n.ından 2b7
n.dur 3a6
n.ıdur 10b13
n.ı-la 15a6
nūrānī (Ar.) : Nurlu.
n. 28a10, 32a8
n.ler 28a10
nūrullāh (Ar.) : Allahın nuru.
n.(n. ol-) 43b8
nuṣret (Ar.) : Yardım.
n. 45b8
n.(n. it-) 25a8, 46a5
n.(n. ü fetḥ) 13a2
n.(ᶜavn ü n.) 47a1
n.e 41b5, 42b1
n.i 48a8
nūş (Far.) : İçmek.
n.(n. eyle-) 20a11
n.(n. ol-) 9b12
n.(n. u belā) 24a2
n.(n.-ı cān ol-) 9b11
n.(n.-ı nīş) 33b13
nuᶜut (Ar.) : Methederek anlatılan şeyler, naatlar.
n.i 6b12
Nużar (Ar.) : Özel isim.
N. 15b11
nübüvvāt (Ar.): Peygamberlikler.
n.ı (binā-yı ḳaṣr-ı n.) 53a3
nübüvvet (Ar.) : Peygamberlik.
n. 26a9
n.(daᶜvā-yı n.) 13b10
n.(mühr-i n.) 54a12
n.i 17b11, 54b4
n.le 17a2
nücūm (Ar.) : Yıldızlar.
n. 14b7
Nüfeyl (Ar.) : Özel isim.
N.(N. İbn-i Habīb) 8a2
nümā (Far.) : Gösteren, bildiren.
n.(n.-yı cān ol-) 6b2
nüzūl (Ar.) : Aşağı inme.
n.(n. it-) 29a1
n.(n.-ı pādişah) 11a4

O

o : O, 1. Sıfat.
o. 1b9, 3a4, 4a12, 4b1, 4b2, 5a9, 18b12, 18b3, 22b13, 25a6, 26b6, 26b6, 28a1, 32a8, 39b1, 39b1, 41a5, 43a6, 45a10, 46a9, 48b12, 48b9, 50b7, 50b9, 52b13, 53a1, 53a11, 53a6, 53a7, 53b4, 54a8,
: 2. Zamir.
o. 24b7, 26b5, 36a8, 36b6, 39a4, 39a5,
o.dur 33b1, 37a10, 37b2, 7a4, 9a12, 9a12, 9b12
od : Ateş.
o. 4b11, 14a13, 25a4,
o.uñ 13a9
o.ı 13a8, 17b1
o.ını 14a12,
o.a 13b11, 13b12, 44b7
o.dur 14a4
o.ına 47b4
o.ından 53a8
odun : Odun.
o.ı 14a12
oduncı : Oduncu.
o.nuñ 39b10
oğlan : Oğlan.
o.ı 23a6
o.larından 44a6
oğul : Oğul.
o.um 43a9

o.ı 43a9
o.ına 44a6
oḳ : Ok.
o. 7b11, 28b5, 44a13, 52b1,
o.ın 37a4
oḳu- : Okumak.
o.rlar 22a6
o.dı 22b6, 39a7, 39a8, 41a10, 41a10, 43b3, 45b13
o. 24b9
o.yub 43a3, 50a3, 54b13
o.madum 22b3
o.madı 22b5
o.maġ-ıdı 23b3
oḳın- : Okunmak.
o.ur 46a1
ol : O. 1. Sıfat.
o. 2b4, 3a6, 4a11, 4a12, 4a9, 4b1, 4b1, 4b2, 4b2, 4b5, 4b7, 5a8, 5b2, 6a12, 6a4, 6a3, 6a4, 6b13, 6b7, 7a1, 7a1, 7a5, 7a9, 7b13, 7b2, 7b5, 8a1, 8a13, 8a5, 8a6, 8b8, 8b2, 8b4, 8b6, 8b6, 8b7, , 9a6, 9a6, 9a5, 9a5, 9a6, 9a6, 9a7, 9b10, 9b12, 9b6, 9b7, 10a12, 10a5, 10a6, 10b13, 10b13, 10b3, 10b5, 11a10, 11a5, 11a8, 11b1, 11b2, 11b3, 11b4, 11b9, 12a12, 12a13, 12a3, 12a4, 12a7, 12a8, 12b1, 12b2, 12b3, 12b4, 12b6, 12b9, 13a10, 13a13, 13a6, 13a6, 13a7, 13a8, 13a9, 13b10, 13b10, 13b13, 14a10, 14a10, 14a12, 14a13, 14a13, 14a9, 14b13, 14b2, 14b5, 14b5, 15a1, 15a11, 15a12, 15a9, 15b13, 15b4, 15b8, 16a13, 16a13, 16a3, 16a4, 16a8, 16b12, 16b12, 16b4, 16b5, 17a1, 17a13, 17a6, 17a7, 17b12, 18a1, 18a12, 18a2, 18a5, 18a8, 18a9, 18b11, 19a2, 19a3, 19a4, 19a6, 20a11, 20a3, 20a6, 20a9, 20b9, 21b1, 21b11, 21b2, 21b3, 21b6, 21b9, 22a1, 22a13, 22b10, 22b11, 22b11, 22b12, 22b2, 22b8, 23a1, 23a5, 23a8, 23b10, 23b11, 23b3, 24a11, 24a11, 24a13, 24a5, 24a9, 24b10, 24b10, 24b11, 24b13, 24b4, 24b6, 24b8, 25a1, 25a12, 25a13, 25a2, 25a4, 25a5, 25a7, 25a9, 25b1, 25b13, 25b4, 25b4, 25b6, 25b8, 25b9, 26a10, 26a11, 26a12, 26a2, 26a3, 26a9, 26b1, 26b13, 26b2, 26b3, 26b4, 26b7, 26b8, 26b9, 27a10, 27a6, 27b11, 27b12, 27b2, 27b4, 27b4, 27b8, 28a10, 28a11, 28a13, 28a3, 28a4, 28a5, 28a7, 28a8, 28b1, 28b12, 28b13, 28b13, 28b2, 28b7, 28b9, 29a2, 29a3, 29a4, 29b13, 29b7, 29b8, 29b9, 30a12, 30a2, 30a6, 30b5, 31a12, 31a7, 31a9, 32a10, 32a11, 32a13, 32a5, 32a9, 32b2, 32b6, 33b3, 34a11, 34a5, 34a8, 34b10, 34b10, 34b13, 34b5, 34b6, 34b8, 34b9, 35a4, 35a7, 36a2, 36a3, 36a5, 36b12, 36b3, 36b4, 36b8, 36b9, 37a10, 37a6, 37a9, 37b10, 37b8, 38a10, 38a2, 38a6, 38a9, 38b1, 38b13, 38b3, 38b6, 39a12, 39a13, 39a2, 39a7, 39a8, 39b11, 39b2, 39b9, 40a7, 40b12, 41a12, 41a13, 41a8, 41b13, 41b9, 42a4, 42b1, 42b11, 42b13, 42b5, 42b6, 43a1, 43a10, 43a11, 43a5, 43b1, 43b13, 43b7, 44a5, 44b12, 44b13, 44b13, 44b9, 45a13, 45a6, 45a9, 45b1, 45b1, 45b1, 45b2, 45b9, 46a12, 46a6, 46b1, 46b11, 46b5, 46b7, 47a1, 47b11, 48a3, 48b1, 48b8, 48b9, 49a10, 49a12, 49a13, 49a9, 49b11, 49b13, 49b4, 49b5, 49b6, 49b8, 50a10, 50a10, 50a13, 50a2, 50a3, 50a4, 50a6, 50a7, 50a8, 50a9, 50b1, 50b10, 50b12, 50b2, 50b3, 50b3, 50b4, 50b8, 51a12, 51a4, 51a6, 51a8, 51a9, 51b10, 51b11, 51b12, 51b3, 51b4, 51b5, 51b5, 51b6, 51b8, 52a1, 52a2, 52a3, 52a5, 52a8, 52a9, 52b8, 53a8, 53a10, 54a4, 54a10

: 2. Zamir.
o. 1b5, 3b7, 3b7, 4a2, 10a5, 10b11, 11a10, 11b12, 12a10, 12b11, 13a2, 14a8, 15a4, 15a4, 15a5, 15a6, 15a6, 15a6, 15a7, 15a8, 15b10, 16a3, 16a3, 16a8, 16a9, 16b11, 17a5, 17a5, 18b9, 21a7, 21a9, 21a13, 21b11, 21b7, 22a3, 22b5, 23a10, 23a13, 23a13, 23a2, 23a4, 23b12, 23b5, 23b8, 25a9, 25b6, 26a12, 26b11, 27a12, 27a8, 27b3, 30a4, 30b10, 30b12, 31a13, 31b2, 31b2, 32a7, 32b13, 32b13, 33b13, 35a6, 35a8, 36a9, 37b7, 39a8, 41a2, 41a5, 42b12, 44b7, 45b3, 47b1, 47b13, 48b11, 48b8, 49b3, 49b9, 50a11, 51a2, 51a2, 51b11, 52a8, 52a9, 53a3, 54a1, 55a4
o.dur 6b3, 15b4, 23a6, 31b7, 42b12, 43b5, 44b6, 47b12

olar : Onlar.
o.a 51a12
o.da 19a9
o.uñ 47a8

ol- : Olmak.
o.ur 8b5, 36a12, 39b10, 3a5, 44b2, 46b4, 48b3
o.ur (āgāh o.) 28a4
o.ur (āsān o.) 48a6
o.ur (ᶜāṣī vü cabbār o.) 9b3
o.ur (ᶜāṣi vü kāfir o.) 3a9
o.ur (bes o.) 2a2
o.ur (billāh o.) 28a4, 49a13
o.ur (bī-reng o.) 19b6
o.ur (bünyād o.) 24b2
o.ur (cānperver o.) 1b7
o.ur (cefā o.) 33a13
o.ur (deng o.) 19b6
o.ur (devā o.)35b7
o.ur (düşmen-i cabbār o.) 30a3
o.ur (ġam-güsār o.) 35b6
o.ur (ġażanfer o.) 1b7
o.ur (ġıḍā-yı rūḥ o.) 35b13
o.ur (fāl o.) 4a10
o.ur (ferah̩ o.) 31a5
o.ur (ḥāl o.)4a10
o.ur (ḥāl-i ġarīb o.) 40b10
o.ur (ḫalvet o.) 20a7
o.ur (ḥazīn o.) 31a6
o.ur (ḫod-bīn o.) 37a11
o.ur (ḫˇōr o.) 9b3
o.ur (ḥükm ü ḳażā-yı Ḫudā o.) 19b11
o.ur (ḳablān o.) 42a8
o.ur (ḳafes o.) 15a7
o.ur (ḳātil o.) 42a6
o.ur (ḳolay o.) 47a8
o.ur (kütāh o.) 49a13
o.ur (maᶜāş o.) 19b10
o.ur (maᶜdūm o.) 32b5
o.ur (maᶜlūm o.) 32b5
o.ur (mār o.)29b4
o.ur (meftūḥ o.) 35b13
o.ur (melā o.) 20a7
o.ur (menzil o.) 11a7
o.ur (meskenet ü faḫr u faḳr o.) 19b13
o.ur (miᶜrāc o.) 35b5
o.ur (müşkil o.) 42a6
o.ur (nefs o.) 3a12
o.ur (Nemrūd o.) 36a10
o.ur (nūr u baḥr-i feyż o.) 14b12
o.ur (pāyidār o.) 47a9
o.ur (rehber o.)27b12
o.ur (server o.) 27b12
o.ur (sübḥān o.)48a6
o.ur (süst o.) 35b9
o.ur (şād o.) 21a12
o.ur (şifā o.) 35b7
o.ur (tamām o.) 52a10
o.ur (tāc o.) 35b5,
o.ur (ṭaᶜn u kibr ü kīn o.) 37a11
o.ur (ṭarīḳ-ı ḥabīb-i Ḫudā o.) 20a1
o.ur (vāfir o.) 3a9

o.ımaz (ṭuraḳ o.)1b8
o.mışdur (ādet o.)37a3
o.mışdur (cem^c o.)21b4
o.mamışdur 24a2
o.maz-idi 18b8
o.mazsa (dürüst o.)16b1
o.mazsan (rāżı o.)44b4
o.ur-iken (ceng ü cidāl o.) 37b6
o.ur-ıdı (pāre pāre o.) 25a5
o.urdum (nāṣır o.)23b11
o.urdı (ᶜāşıḳ o.) 15b1
o.urdı (bāzār o.) 41a4
o.urdı (ḥāṣıl o.) 28b6
o.urdı (rākib o.) 28b12
o.urdı (ṣubḥ o.) 48b2
o.urmıdı 17a2
o.urlarsa (cemᶜ o.)42b1
o.ursa (aḫşam o.) 19b10
o.ursa (emr-i emīr o.) 6a6
o.ursa (lāġar o.)20b3
o.ursa (maḥbūb o.)8b7
o.ursañ (rāżı o.)44b4
o.ursa (re'y o.)47b2
o.ursa (ṣaᶜb o.)47a8
o.ursız (ġālib o.)16b11

olın- : Olunmak.
o.ur (ṭar o.) 28b8
o.dı (ᶜahd o.) 45a12
o.dı (basṭ o.) 4a3
o.dı (beyān o.)ı 33a5
o.dı (farż o.) 22b11
o.dı (iẕn o.) 49a3
o.dı (kesr o.) 13a6
o.dı (nesḫ o.) 22a9
o.dı (şaḳḳ o.) 28a10
o.dı (ẕikr o.) 39a1
o.mış (naḳş o.)19a3
o.suñ (zīnet o.) 11a2
o.sunlar (menᶜ o.) 43a8
o.sa (bend o.) 11a12
o.makdı (ḳatᶜ o.) 22a5
o.maz (ḳahr o.) 9a2
o.ına (beyᶜat o.) 45a12
o.ına (ṭarḥ o.) 47a13
o.ına (terk o.) 17b12
o.ınan (ẕikr o.) 49b3

oluġ : Oluk.
o.ı 6b10

omca : Kütük, ağaç kütüğü.
o.da 39b10

on : On.
o. 10a8, 21b13, 35a12, 42b8

orta : Orta.
o.sı 48b8

oş : İşte.
o. 49a6, 51b8

otır- : Oturmak.
o.urlar 44a11
o.dı 13a12, 26b7
o.duk 16a12
o.sañ 43a12
o.ub 44b3
o.urdum 12b9
o.urken 36a6, 36b4, 54a1

oynat- : Oynatmak.
o.ur 5a2, 5a2, 5a3, 7b12

Ö

ögret- : Öğretmek.
ö.ür 28a2, 28a2
ö.di 22b8
ö.üb 42b11
ö.meg-içün 42b10

ögren- : Öğrenmek.
ö.üb 43b10

ögürd- : Bağırmak.
ö.üb 41b1

öküş : Çok, fazla.
ö. 46a12

öl- : Ölmek.
ö.em 49a4

öldür- : Öldürmek.
ö. 47b12
ö.mezem 33b10

ölüm : Ölüm.
ö. 52b12, 53a7

ᶜÖmer (Ar.) : Hz. Ömer.
ᶜÖ. 18b11, 43b3
ᶜÖ.-çün 19a2
ᶜömr (Ar.) : Ömür.
ᶜö.(ᶜö.-i cāvidān) 47b13
ᶜö.(ᶜö.-i dünyā) 11a5
ᶜö.(ᶜö.-i Muṣṭafā) 20b9
ᶜö.i 51a1
ᶜö.ini 29b3
öñ : Ön.
ö. 17a2, 26a2, 48b12
ö.ine 29a6,
ö.inde 42b13
ö.lerince 38a4
önce : Önce.
ö.sin 50b2
öp- : Öpmek.
ö.di 54b4
ö. 5b9
ört- : Örtmek.
ö.e 43b5, 54a13
ö.erken 38a12
ö.üb 48b13
örtü : Örtü.
ö.sü 7b2
örümcek : Örümcek.
ö. 50b4, 51a8, 51b2
ö.le 50b5
öyle : Öyle.
ö. 48b11, 51b7
öz : Kendi.
ö. 23b12, 24a7, 5a1
ö.üm 19a7
ö.i 3b9, 29a8, 52a3
ö.in 43b2, 48b13
ö.ine 18a5
özge : Başka.
ö. 2a5, 4a7, 12a6, 46b3

P

pā (Far.) : Ayak.
p.(dest ü p.) 32b10
pādişā (Far.) : Padişah.
p. 19b11
pādişāh (Far.) : Padişah.
p. 11a4, 13a9, 16b6
pāk (Far.) : Pak, temiz.
p. 15b8, 53a10, 9b9
p.(p. eyle-) 28a11
p.(p. it-)12b12, 40b9
p.(p. ol-) 16a3, 52a13
p.(nūr-ı p.) 50a2
p.i 22a4
p.e 22b13
p.-idi 18b2
pāre (Far.) : Parça.
p. 25a5, 25a5
p.si 7b11
pāy (Far.) : Ayak.
p. 26b8
p.ına 17a6
p.in 28b5, 52a8
p.ine 10b3
pāyidār (Far.) : Kalıcı.
p.(p. ol-) 47a9
p.a 19b7
peder (Far.) : Baba.
p.dür 2b10
pegle- : Peklemek, temizlemek.
p. 4a4
pehlevān (Far.) : Pehlivan, yiğit, güreşçi.
p. 7b9
p.(p.-ı ceng) 5a9
pehlū (Far.) : Vücudun iki yanından biri, yan.
p.yı 19a3
p.lerine 19b9
p.sine 19b3
pejmürde (Far.) : Yırtık, dağınık.
p. 21a2
pelīd (Far.) : Pis, murdar, alçak.
p. 25a13, 7a12
pend (Far.) : Nasihat, öğüt.
p.üm 27a1
p.ini 3b8
per (Far.) : Kanat.
p. 1b3

p.(p.-i murġ) 1b4
perde (Far.) : Perde, engel.
p.(p.-i kaᶜbe) 6a13
p.sin 12b12
perdedār (Far.) : Perdeci.
p. 6b7
perhīz (Far.) : Perhiz, dince yasak sayılan şeylerden uzaklaşma.
p.(p. it-) 28b13
perr (Far.) : bk. per
p.-ile 11b8
p.ine 1b2
p.inde 1b3
pertev (Far.) : Işık, parlaklık.
p.(p.-i nūr-ı zemīn ü āsumān) 2b1
p.üñ 3a4
p.i 3a4
pervāne (Far.) : Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.
p.ye 50a10, 50a10
pervāz (Far.) : Uçmak, saçak.
p.(p. it-) 1b3
p.a 1b3
perverde (Far.) : Beslenmiş, büyütülmüş.
p.si 1b5
pes (Far.) : Öyleyse, halbuki.
p. 3b9, 31a12, 40a12, 44a12, 49b9
pes (Far.) : Ard, arka.
p.i 30b1
peşşe (Far.) : Sivrisinek.
p. 9a13
peydā (Far.) : Meydanda, açıkta.
p. 13b6
peyġamber (Far.) : Peygamber.
p. 31b4, 45b12
p.(p. ol-) 26a8
peyk (Far.) : Haber ve mektub götürüb getiren.
p.(p.-i Ḫudā) 22a1, 22b2
p.(p.-i Ḫudāy) 28b3
p.(p.-i vaḥy) 48a11
pīr (Far.) : İhtiyar, şeyh.
p.(p. ü aᶜmā) 23b3
p.i 20a7
pīşe (Far.) : Sanat, huy.
p.sinüñ 39b9
pīş (Far.) : Ön, ileri.
p. 30b1
p.ine 16a12, 39b9
piş- : Pişmek.
p.miş 40a11
pişrev (Far.) : Önden giden.
p. 38a4
pīşvā (Far.) : Reis, başkan.
p.(p. ol-) 46a11
piyāde (Far.) : Askeri sınıf.
p. 52a9
post (Far.) : Tüylü hayvan derisi.
p. 19a6
pul (Far.) : Para.
p.(p. it-) 14a7
pusū : Pusu.
p.dan 5b2
pür (Far.) : Dolu.
p. 19a5, 28b2, 29a11, 8b1, 8b6, 9b12
p.(ᶜāşıḳ-ı p.-cūş ol -) 9b12
p.(p.-feraḥ) 25b5, 30a7
p.(p.-ġam) 36a6
p.(p.-ġuṣṣa) 8b1
p.(p.-ḫamīr) 30a8
p.(p.-ᶜışḳ u ṣafā) 19a5
p.(p.-īmān) 46a8
p.(p.-kibr) 42a8
p.(p.-küdūret) 3b9
p.(p.-mihnet) 48b4

p.(p.-nūr u ṣafā) 19a1
p.(p.-nūr) 28a13, 48a7
p.(p.-nūr-ı hüdā) 44b12
p.(p.-riyā vü ḥīle vü efsūs) 41b10
p.(p.-ṣafā) 20b9, 28a9
p.(p.-sürūr u p.-ḥużūr) 11b7, 11b7
p.(p.-şeref) 14b11
p.(p.-taᶜaṣṣub) 3b9
p.(p.-taṣā) 24b13
p.(p.-vecāhet) 8b6
p.(p.-yaḳīn) 28b1
p.(p.-żarār) 44a5
püşt (Far.) : Arka, sırt.
p.üni 46a10

R

rabb (Ar.) : Allah.
r. 4b2, 50b5
r.(luṭf-ı r.) 26b7
r.(maḥbūb -ı r.) 18a12
r.(ḥabīb-i rabb-i ᶜizzet) 40b13
r.isine 21b6
r.inüñ 35b11
rabbik (Ar.) : Senin Rabbin
r.(bism-i r.) 22b5
Rabbüᶜl-ᶜālemīn (Ar.) : Alemlerin rabbi Allah.
r. 25b9
r. e 20a4
rabbüᶜl-enām (Ar.) : Allah.
r. 22a10, 48b7, 55a7
rabbü'l-maşrıḳeyn(Ar.): Allah.
r. 15b6
raġbet (Ar.) : İstek, arzu.
r.(r. eyle-) 6a1
r.üñ 29b10
r.in 13b1
rāḥat (Ar.) : Rahat.
r. 11b10, 46a1, 47b1
r.ı 42a7
r.ın 17b3, 19a12, 20a8
rāhib (Ar.) : Papaz.
r.26a1, 26b8
r.(r.-i Naṣrānī) 25b13
rāḥile (Ar.) : Göçen, ölen.
r.ñ 49a8
raḥīm (Ar.) : Merhametli. Allah.
r.(luṭf -ı r.) 14b5
raḥm (Ar.) : Acıma, esirgeme.
r. 25a12,
r.(r. u şefḳat) 42a9
r.(r.-ı yetīm) 21b4
raḥmān (Ar.) : Merhamet ve rahmeti çok olan.
r.dur 15a6
raḥmet (Ar.) : Acıma, merhamet.
r. 11a12, 11b11, 15a4, 35b13, 41b12, 6b10
r.(ḳufl-ı r.) 11a11
r.-ile 12a1, 14b9
r.-imiş 40b8
r.dür (ḳatre-i bārān-ı r.) 53a9
r.e 41b13
raḥmetenliᶜl-ᶜālemīn (Ar.): Alemlerin rahmeti.
r. 2a13, 11b3, 14b1, 25a12, 26a5, 50a1
r.i 21b9, 27b4, 31b10
r.i- le 42b9
raḥmetullāh (Ar.) : Allahın rahmeti.
r.a 2a11
raḥm (Ar.) : Rahim, döl yatağı.
r.inden 12b6
rahşān (Far.) : Parlak.
r. 5a2
raẖt (Far.) : At takımı, yol levazımatı.
r.ın 49b4

rākib (Ar.) : Binici, binen.
r.(r. ol-) 28b12
rast (Ar.) : Doğru.
r.(r. it-) 7b8
rāvī (Ar.) : Rivayet eden.
r. 28a7, 31a4, 33a8
r.dür 29a4, 2b6
ravża (Ar.) : Bahçe.
r.(r.-ı ḫuld-ī berīn) 1b6
rāy (Ar.) : Fikir, görüş.
r. 47a8
r.(r.-ı metīn) 47b11
rāz (Far.) : Sır, gizlenen.
r. 46a13, 49b4
r.dan 26a3, 51b4
rāżıᶜ (Ar.) : Rıza.
r.(r. ol-) 8b12 26b2, 44b4, 44b4, 47b10
r.yam 35b2
rebiᶜü'l-evvel(Ar.) : Arabi ayların üçüncüsü.
r.e 10a7
recīm (Ar.) : Taşlanmaış, lanetlenmiş, şeytan.
r.(evlād-ı r.) 14b5
redd (Ar.) : Reddetmek.
r.(r. it-) 31a1, 3b10
reddeyle- : Reddeylemek.
r.di 4a6, 37a6
refᶜī (Ar.) : Yüksek, yüce.
r. 32a3
refīḳ (Ar.) : Arkadaş, yoldaş.
r. 2a4, 21a7, 49a4, 52a6
r.(r. ol-) 30b7
r.(r.-ı aᶜlā) 52b10
r.um 30b9
refref (Ar.) : Hz. Muhammed'in miraçta bindiği dört binekten sonuncusu.
r. 32b6
r.i 32b6
reh (Far.) : Yol.
r.(mürşid-i r.) 39a11
rehber (Far.) : Yol gösteren.
r.(r. ol-) 27b12, 28a2
rehnümā (Far.) : Yol gösren, kılavuz.
r.-iken 51b6
rehnümūn (Far.) : bk. rehnüma.
r. 38b8
reīs (Ar.) : Baş, başkan.
r. 17b7
rekᶜat (Ar.) : Namazda bir kıyam, bir rüku ve iki sücuddan ibaret hareket.
r. 22b10, 22b9, 32a7, 43b11
renc (Far.) : Sıkıntı.
r. 19a8
reng (Far.) : Hile, oyun.
r.(r.-i imkān) 3a10, 3a10, 3a11, 3a9, 4a5
r.-ile 3a12, 4b11
r.dür 19b5
r.e 19b6
r.i 19b5
r.ine 19b3
resm (Ar.) : Tarz, usul.
r.(r. ü ᶜādet) 17b9
r.(r.-i kes̱ret) 12a2
r.(r.-i esmā vü ṣıfāt) 34b4
r.e 30a11, 35a13, 47a8, 49a12, 54b8
r.i 17a10
r.ini 12a, 43b10
Resūl (Ar.) : Elçi, peygamber. Hz. Muhammed.
r. 6a4, 10a5, 13a2, 13a4, 15b10, 16a8, 17a5, 18b9, 20b8, 21a13, 21b11, 22b5, 23a10, 23b12, 23b7, 23b7, 26a12, 27a5, 29a1, 30a11, 30a11, 30b12, 31a13, 32a7, 35a8, 35b2, 36a9, 37a13, 37a2, 37b7, 41a12, 41a2, 41a5, 42a1, 42a12, 42b12, 46b1,

46b9, 46b9, 48b11, 49a7, 49b3, 49b9, 50a11, 51b11, 51b3, 52a7, 52b4, 53b6

r.(r.-ı emīn) 53b11

r.üñ 25a11

r.ı 42b9, 53b4, 54b4

r.e 29b7

r.-içün 54a13

Resūlallāh (Ar.) : Allahın resulü. Hz. Muhammed.

R. 51a11, 54a8

revān (Far.) : Su gibi akıp giden, hızlı akan.

r. 7b4, 13a8, 22b8, 23a1, 26a1, 32a1, 40a3, 44a1, 50a2, 51a7

r.(r. ol-) 28b12, 29a4, 39b3, 40a7, 44a1, 44a9, 52a2

r.(āb -ı r.)22b8

revḥā (Ar.) : Rahat, gönül rahatlığı.

r.da 37b11

re’y (Ar.) : Görme, görüş.

r.(r. it-) 47a13, 47a5, 47b6

r.(r. ol-) 47b2

reybü’l-menūn (Ar.): Dünya hadiseleri.

r. 47a6

rıḍvān (Ar.) : Cennetin kapıcısı olan büyük melek.

r.(gülşen-i r.) 12b4

r.ına 11a3

rıżā (Ar.) : Razı olma.

r.(r.-yı Muṣṭafā) 49b2

r.(r.-yı yār) 49a10

rızḳ (Ar.) : Rızık, azık.

r.(r.-ı ġayr) 33b7

r.ın 33b7, 33b8

r.ına 33b4

riᶜāyet (Ar.) : Saygı, sayma. r. 44b1,

r.(r. it-) 17a10, 53a13, 53a4, 53b9, 54a5, 54b1, 54b10

r.(r. eyle-) 38b10

ridā (Ar.) : Hırka.

r.sın 50b1

riḥāl (Ar.) : Deve palanları.

r. 51b13

riḳāb (Ar.) : Boyun.

r.a 28b9

riḳḳat (Ar.) : İncelik, merhamet.

r.(r. eyle-) 53b5

risālet (Ar.) : Peygamberlik.

r.(hilᶜat-i şerīf-i r.) 20a4

rivāyāt (Ar.) : Rivayetler, söylentiler.

r.ı 28a7

rivāyet (Ar.) : Haber, söz, hadise.

r. 25a4, 2b5, 31a3

r.(r. eyle-) 38b5

r.de 51a4

riyā (Ar.) : İki yüzlülük.

r. 19b9

riyāset (Ar.) : Reislik, başlık.

r.(ḥubb -ı r.) 41b7

riyāż (Ar.) : Bahçeler, ağaçlar, çimenlik yerler.

r.(r.-ı ᶜad) 53a1

riyāżāt (Ar.) : Nefsi kırma, dünya lezzetlerinden sakınmalar.

r.(r. eyle-) 13a11

rūḥ (Ar.) : Ruh, nefes.

r.(r. u celīl) 10a2

r.(r.-ı ḳudsī) 11a13

r.(r.-ı şaḳ) 31a10

r.(ġıḍā-yı r. ol-) 35b13

r.ı 30b3, 30b4

r.a 11b10, 53a10

rūḥānī (Ar.) : Ruhla ilgili.

r. 28b7

r.(miᶜrāc -ı r.) 31a9

rūḥāniyyet (Ar.) : Ruhanilik. Ölmüş bir kimsenin devam etmekte olan ruhunun kudreti.
r.i 28b6
rūḥu'l-emīn (Ar.) : Cebrail.
r. 28a6
rūḥuᶜl-ḳuds (Ar.) : Cebrail.
r. 21b10
r.-ile 30b7
Rūm (Ar.) : Arap ilinde başka ilden olan kimse.
R.(R. u Fāris) 19a9
R.da 27a3
rūşen (Far.) : Parlak.
r.(r. eyle-) 10a10, 17b11
r.(r. it-) 3a4
r.(r. ol-) 10a12, 10b13
r.(r.-yı mehtāb) 53b2
r.(r.-yı zībā) 20a12
rūz (Far.) : Gündüz, gün.
r.(r.-ı ḳıyāmet) 18a5
r.(r.-ı maḥşer) 34a8
rūzigār (Far.) : Zaman.
r. 55a1
rücūᶜ (Ar.) : Geri dönme.
r.(r. it-) 35a8
r.uñ 34a5
rücūm (Ar.) : Taşlamalar, taşa tutmalar.
r. 14b7
Rüstem (Far.) : Firdevsinin Şehnamesinde adı geçen İran'ın ünlü kahramanı.
R.leri 29a12

S

saᶜādet (Ar.) : Mutluluk.
s. 44b11, 49a6,
s.(baẖt u s.) 4a10
sāᶜat (Ar.) : Saat, zaman.
s. 11a5, 33b8
s.uñ11a5
s.i 32a12
s.e 23b10
ṣaᶜb (Ar.) : Güç, çetin.
ṣ. 47a8
ṣabāḥ (Ar.) : Sabah.
ṣ. 51b4
sabaḳ (Ar.) : Ders.
s. 32b12, 40b9
Ṣaᶜbe (Ar.) : Özel isim.
Ṣ.44b3
ṣābit (Ar.) : Sabit.
ṣ. 12b10,
ṣ.(ṣ. ol-) 42a5, 45b8
ṣ.(ṣ. ḳıl-) 37a8
ṣabr (Ar.) : Sabır.
ṣ.(ṣ. u belā) 19b10
ṣ.(ṣ. it-) 24a10
ṣ.ı 18b11
ṣaç : Saç.
ṣ.ım 5b11
ṣ.ı 53a1
ṣ.ın 5b10
ṣ.ını 5b7
ṣaç- : Saçmak.
ṣ.ar 4b13
ṣ.dı 46a3, 50a3, 51a2
ṣ.dılar 11b11
ṣ.suñ 11a10
ṣ.ardı 7b10
ṣaçıl- : Saçılmak.
ṣ.urdı 21a2
ṣaçu : Düğün ve şenliklerde ortaya saçılması gelenek olan para, şeker.
ṣ. 11a10
ṣ.lar 17a13
ṣad (Far.) : Yüz(sayı).
ṣ. 21b6, 28a3, 47b6
Saᶜd (Ar.) : Özel isim.
S. 43a6, 44a9, 44b5, 45a4
S.(S.u'bn-i Muᶜāẕ') 43a5, 44a2

s.uñ 44b11
s.u 44a2
ṣadāḳ (Ar.) : Doğruluk.
ṣ.te 20b8
sāde (Far.) : Düz, basit, gösterişsiz.
s. 19a5, 19b4,
s.(dervīş-i s.)19b9
sāde-dil (Ar-Far.): Temiz yürekli, saf.
s. 37b4
ṣadef (Ar.) : Sedef.
ṣ.den 10a8, 14b13
sādeyke (Ar.) : Susuzluğun.
s. 6b6
ṣādıḳ (Ar.) : Doğru, gerçek.
ṣ.(ṣ. ol-) 30a5
ṣ.ı 9b13
ṣ.ınuñ 53a10
ṣ.-ısañ 19b1
ṣādıḳu'l-ᶜahd(Ar.) : Ahdinde duran.
ṣ.dur 16b12
ṣādıḳu'l-ḳavl(Ar.) : Doğru sözlü.
ṣ. 16a4, 16b4
ṣādıḳu'l-vaᶜdu'l-emīn (Ar.): Sözünde duran güvenilir.
ṣ. 15b1, 50a1
ṣadr (Ar.) : Yürek, göğüs.
ṣ.(ṣ.-ı bedr-i enbiyā) 11b9
ṣ.(bedr-i ṣ.-ı ṣuffe-i bedr-i Ḥuneyn) 15b6
ṣ.ını 28a9, 28b2
ṣaf (Ar.) : Saf, temiz.
ṣ.(ṣ. eyle-) 44b5
ṣ.(ṣ. ol-) 44b6
ṣ.(ṣ. ḳıl-) 4a5
ṣ.ları 7b8
ṣaf-be-ṣaf (Ar.) : Sıra, sıra.
ṣ. 14b11
ṣafā (Ar.) : Mutluluk.
ṣ. 44b12, 49a6, 6b7
ṣ.(ehl-i ṣ.) 24b11
ṣ.(pür-ᶜışḳ u ṣ.) 19a5
ṣ.(pür-nūr u ṣ.) 19a1
ṣ.(ṣıdḳ u ṣ.) 43a1, 45b13
ṣ.(şevk u ṣ.) 45b7
ṣ.(ṣ.-yı meskenet 18b5
ṣ.(ṣ.-yı dil) 19b12
ṣ.(s.-yı beşāret) 54b7
s.lar 11b6
s.sını 53a11
ṣafī (Ar.) : Duru, temiz, katıksız.
ṣ. 31b11,
ṣ.(nūr -ı s.) 32b6
ṣ.(ṣūfī-yi ṣ.) 4a5
ṣ.dür 30b13
ṣāfīlıḳ : Temizlik.
ṣ. 16a3
Ṣafīyyullāh (Ar.) : Hz. Adem.
Ṣ. 30b12
ṣafvet (Ar.) : Saflık, temizlik.
ṣ.dür 53a11
ṣaġ : Sağ. Yön.
ṣ. 29b10
ṣ.da 31a8
ṣ.dan 29a5
ṣ.ına 31a5
ṣ.ında 31a5
ṣaġ - : Sağmak.
ṣ.dı 15a2
ṣaġu : Ağıt.
ṣ. 15a2
ṣāḥib (Ar.) : Sahip.
ṣ. 39b2, 48b3
ṣ.i 26b13, 9a2
ṣ.dür 27a1
ṣāhib-ḳadem (Ar.) : Ayak sahibi.
ṣ. 4b2
ṣāḥib-temīz (Ar.) : Temiz kişi.
ṣ. 38b9

ṣāhibdār (Ar.) : Sahiplik.
ṣ.dur 8a12
ṣāhibhāne (Ar.) : Ev sahibi.
ṣ.dür 6a10
sāḥil (Ar.) : Deniz, nehir kenarı.
ṣ.(ṣ.-i deryā) 51b7
sāḥir (Ar.) : Büyücü.
s. 24a8
ṣaḥn (Ar.) : Avlu, meydan.
ṣ.(ṣ.-ı mescid) 24b5
ṣahrā (Ar.) : Çöl.
ṣ.(fevḳ u taḥt u kūh u ṣ.) 14b8
saḫt (Far.) : Katı, sert.
s.(seng-i s. ol-) 8b5
ṣaḥve (Ar.) : Ayıklık, uyanıklık.
ṣ. 34b5
sāir (Ar.) : Harekette olan, yürüyen.
s. 22a6, 34a9
ṣaḳal (Ar.) : Sakal.
ṣ.ı 24b3
sāḳī (Ar.) : Su veren, su dağıtan.
s.sıdur 27b1
ṣaḳla- : Saklamak.
ṣ. 4a4
ṣ.ñ 12a12, 12a13
ṣ.ya 47a11, 47a11
ṣ.yubilür 9a2
ṣaḳlan- : Saklanmak.
ṣ.ur 47a10, 47a10
sāl (Far.) : Yıl, sene.
s. 10a7, 12b13,
s.(māh u s.) 24a2
sālār (Far.) : Baş, kumandan, başbuğ.
s.(s. ol-) 5a6
s.(s.-ı aʿnī)15b7,
s.(s.-ı sipāh) 5b5
ṣalāt (Ar.) : Namaz.
ṣ. 17a4, 22b11, 33a4, 43b11
ṣ.(ṣ.-ı adet) 18a2
ṣ.-ile 22a10
ṣ.a 35a3
ṣ.ın 4a8
ṣ.uñ 22b9
ṣalātü'l-ḫāşiʿīn (Ar.): Alçakgönüllülerin namazı.
ṣ. 35b10
ṣal- : Salmak.
ṣ.dı 21a11, 4b12, 4b5, 5a4, 8a7
ṣ.dılar 5a13, 40b1, 43a7
ṣ.mış(nāme ṣ.) 16a8
ṣ.mış(ḫüsrāna ṣ.) 29a11
Ṣāliḥ (Ar.) : Özel isim.
Ṣ.(İbn-i Ṣ.)31a2, 31b3, 31b4
sālik (Ar.) : Bir yolda giden, tarikata giren.
s.(s. ol-) 54b9
s.in(sülūk-ı s.) 13b5
s̠ālis̠ (Ar.) : Üçüncü.
s̠. 51a12
s̠.i 27b2
sālus (Far.) : Riyakar, ikiyüzlü.
s. 41b10
s.lar 20b5
sāluslıḳ : İkiyüzlülük.
s. 3b3
ṣan : Sanki.
ṣ. 5a2, 5a3, 7b1, 25a1, 28a13, 30b7, 35b10, 4b12, 4b13, 52a3,
sana : Sana.
s. 7a5, 7b1, 8b10, 15b3, 21b12, 21b3, 22a10, 23a12, 23a3, 23a4, 23a9, 23b11, 23b9, 25a2, 25b7, 27a1, 28b11, 29b13, 30b8, 34a7, 34a8, 35a9, 40a6, 40b3, 40b8, 40b9, 49a5, 49b10, 52b1
Ṣanʿā (Ar.) : Özel isim.
Ṣ. de 6a2, 8a9

ṣan- : Sanmak.
ṣ.ur 3b9
ṣ.dum 12a4
ṣ.duñ 51a12
ṣ.dı 13b10, 13b13, 14a8, 14a8, 22b13
ṣ.dılar 25b6
ṣ.asın 29a6, 31b13
ṣ.ıb 42b13
ṣ.ırlar-ıdı 49b11
ṣ.ursañuz 33a12
ṣ.maz 3b7
ṣ.ma 5a1, 6a10, 6b8, 18a4, 20b6, 34b7, 35a10, 35b1,
ṣ.masın 7a9
ṣ.mayan 2a6
ṣanʿat (Ar.) : Sanat.
ṣ.uñ 39b11
ṣanem (Ar.) : Put.
ṣ. 12b10, 12b10
ṣ.lerden 12b12
s̲āni (Ar.) : Yapan, yapıcı.
s̲.dür 27b2
ṣanki : Sanki.
ṣ. 4b9, 26a10
ṣap- : Sapmak.
ṣ.maġa 13b11
sarā (Far.) : Halis, katkısız.
s. 19b10
ṣarīḥ (Ar.) : Açık.
ṣ. 10b6, 14a13
ṣarīr (Ar.) : Cızırtı, gıcırtı.
ṣ. 32b11
sar- : Sarmak.
s.mışlar 12a9
ṣat- : Satmak.
ṣ.ar 3b3, 3b4, 6b8
ṣ.dı 49b2
ṣ. 49a11
saṭḥ (Ar.) : Ev damı, bir şeyin dış tarafı.
s.(s.-ı Kaʿbe) 10b4
ṣavaş : Savaş.
ṣ. 19b12, 5a12
Sāve (Ar.) : Özel isim. Bir deniz adı.
S. 13a8
ṣavm (Ar.) : Oruç.
ṣ.(ʿiffet ü ṣ. u ṣıla) 17a4
ṣav - : Savmak.
ṣ.maya 18a3
ṣavt (Ar.) : Ses, seda.
ṣ. 21b1
ṣ.ı 23a2
ṣ.(ṣ.-ı şedīd) 25a13
ṣ.ın 21a13
savuñ - : Savunmak.
s. 33a9
saʿy (Ar.) : Çalışma, çabalama.
s.(s. it-) 48a10
s.i 41a7
s.inde 6b7
s.iñüz 51b1
ṣayd (Ar.) : Av, avlama.
ṣ.(ṣ. eyle-) 2a2
ṣ.(ṣ. it-) 44a3, 44a8
ṣ.ını 44a8
sāye (Far.) : Gölge.
s. 26b12, 26b12, 26b8, 52b13
s.(s.-i raḥmān) 15a6
s.(s.-i ḥaḳ) 26b10
s.si 26b10, 30b1, 50b9
sāye-bān (Far.) : Gölgelik.
s. 26b4, 26b5
sāye-vār (Far.) : Gölge gibi.
s. 26b11
saz (Far.) : Çalgı.
s.ı 17b2
sebeb (Ar.) : Sebep.
s. 49b12
s.den 4b7, 35a4, 42a4

sebīl (Ar.) : Hayrat suyu.
s. 11a7, 13b3
sebükbār (Far.) : Yükü az olan.
s. 35b4
seccāde (Ar.) : Seccade, üzerinde namaz kılınan küçük kilim.
s.yi 40a7
s.ler 40a5
s.lerin 39a13
s.nüñ 39b3
secde (Ar.) : Secde.
s.(s. it-)12b6, 24b6, 24b11, 24b12, 26a8
s.(s. eyle-) 24b10
s.de 35a6
s.den 35a5
seç- : Seçmek.
s.di 8a4
sedd (Ar.) : Engel olma.
s.(s. eyle-) 4a6
s.(s. ol-) 4a7
sefā (Ar.) : Saflık, berraklık.
s.-yıla 49a11
sefer (Ar.) : Sefer, yolculuk.
s. 8a8, 38b7
s.(s. eyle-) 25b10
s.(s. ol-) 37a5
s.(zād-ı s.) 27a13
seg (Far.) : Köpek.
s. 3b2
seh (Far.) : Üç.
s. 18b3
seḥāb (Ar.) : Bulut.
s. 10b2, 26b5
seḥer (Ar.) : Tan yeri ağarmadan önceki vakit.
s. 27a13, 49b5, 51a4
s.(şām u s.) 13a13
s.(Ẕikr ü ṣumt u ᶜuzlet u cūᶜ u s.) 13a13
Sehl (Ar.) : Özel isim.
S.(S.-i Tüsterī) 2b6
Sekīne (Ar.) : Özel isim.
S.(İbn-i S.) 39a11, 40a13, 40b3
selām (Ar.) : Selam.
s. 55a6
s.(s. eyle-) 22a10
s.(s. vir-) 19a2, 30b13
selāmet (Ar.) : İyi netice.
s. 52b6
selsebīl (Ar.) : Tatlı su, cennet bahçesi.
s. 32a2
semāᶜ (Ar.) : Gökyüzü.
s. 9a6, 11a13, 23a8, 32a9
s.dan 11b8
semᶜ (Ar.) : İşitme, kulak verme.
s.ine 53b11
sen : Sen.
s. 15b4, 19a10, 19b1, 19b4, 23b6, 25b7, 30b8, 34a10, 34a6, 42b4, 43a8
s.üñ 22a8, 52a12
s.üñle 10b8
s.i 13a4, 30b10, 34b11, 44b3, 52b2, 52b2
s.de 21b4
s.den 10b11, 10b9, 21a6, 21a6, 35a11, 49a11, 50a11
s.sin 13a
s̱enā (Ar.) : Övme, övüş.
s̱. 19b13
seng (Far.) : Taş.
s.(s.-i saẖt ol-) 8b5
s.-ile 26a8
sengīn (Far.) : Taştan yapılmış.
s. 9a9
s̱eniyye (Ar.) : Yüksek, yüce.
s̱. 38a6
ser-çeşme (Far.) : Çeşme başı.
s. 10b1
s.(s.-i şefāᶜat) 53a8

ser-tā-ḳadem (Far.) : Baştan ayağa.
s. 30a13
sergüzeşt (Far.) : Serüven, macera.
s.in 23a3
ser-keş (Far.) : Dikbaşlı.
s.(s. ol-) 28b10, 28b9
sermāye (Far.) : Ana mal.
s.si 26b10
ser-mest (Fasr.) : Sarhoş.
s.(s. ol-) 13b2
ser-tā-ser (Far.) : Baştan başa.
s. 11b7
s.(cihān-ı s.) 14b8
server (Far.) : En büyük baş, reis.
s. 27a6,
s.(s. eyle-) 30b10
s.(s. ol-) 27b12
s.i 13a7, 16b12, 36a5, 39a11, 47b7
s.e 27a3
setr (Ar.) : Örtme.
s.(s. it-) 6b11
settār (Ar.) : Örten. Allah.
s.ı 6b11
sevāb (Ar.) : Hayır, sevap.
s. 37b9
sev- : Sevmek.
s.er 33a11
s.erseñüz 33a9
s̱evr (Ar.) : Sevr mağarası.
s̱.(ġar-ı s̱.e) 49b5
s̱.üñ 50a7, 51a7
seyfi (Ar.) : Kılıçla ilgili.
s.(tubba[c] u kisra vü s.) 9a3
seyr (Ar.) : Gezme, görme.
s. 28a2,
s.(s. it-) 41a8, 43a10
s.i 28a4, 28b4
s.ine 1b8, 28a3
s.inüñ 27b10, 28a4
seyrān (Ar.) : Gezinme, bakınıp seyretme.
s.ıdur 27a12
s.ını 27b8
seyyid (Ar.) : Efendi, baş.
s. 27a1
s.(s.-i kāyinat) 24b1
s.i 10b9, 43b12
s.ini 8a8
Seyyidü'l-kevneyn (Ar.): İki cihanın efendisi. Hz. Muhammed
s. 25b11
ṣıçra - : Sıçramak.
ṣ.dı 28b9
ṣıddıḳ (Ar.) :Çok güvenilir. Hz. Ebu Bekir.
ṣ.(fehm-i ṣ.a) 37a12
ṣıddīḳ (Ar.) : Bk. sıddık
ṣ. 20b7, 33a4, 37b1, 48b11, 49a7, 51b3, 52a4, 53b5, 54a1
ṣ.ı 21a4
ṣıdḳ (Ar.) : Doğruluk.
ṣ.(şefḳat u ṣ. u ṣıla)21b4
ṣ.(ṣ. u ṣafā) 43a1, 45b13
ṣ.(ṣ.-ı Aḥmed) 38a9
ṣ.ı 27b5
ṣ.ına 21b6, 41a10
ṣıfāt (Ar.) : Vasıf, hal.
ṣ. 32b8, 34b4
ṣ.-ıla 32b12
ṣ.a 3a11
ṣ.dan 41b12
ṣ.dur 41b10, 41b8, 41b8, 41b9
ṣ.lardur 17b7
ṣıġa - : Sığamak, çekmek.
ṣ.dı 11b8
ṣ.r 47a10
ṣıḥḥat (Ar.) : Sağlık, sağlamlık.

ṣ.umı 21a9
ṣıḳ- : Sıkmak.
ṣ.dı 22b2, 22b4
ṣıla (Ar.) : Memleketine gitme, akrabalarına ulaşma.
ṣ.(ʿiffet ü ṣavm u ṣ.) 17a4
ṣ.(şefḳat u ṣıdḳ u ṣ.) 21b4
ṣına - : Sınamak.
ṣ.dum 35a11
ṣın - : Kırılmak.
ṣ.dı 8a1, 8a3, 38a2
ṣır - : Üzerine bir şey sürmek., örtmek.
ṣ. 16b12
ṣırāṭ (Ar.) : Yol, sırat köprüsü.
ṣ.(meydān-ı ṣ.) 28b8
ṣırge : Küpe.
ṣ. 16b11
sırr (Ar.) : Gizli tutulan.
s.(s.-ı ḳāf-ı vaḥdet) 28a1
s.(s.-ı vaḥdet) 32a6
s.(s.-ı taḳdīr-i ḳadīr) 32b11
s.(s.-ı evednā) 34a13
s.ı 36b10, 48a10
s.ın 6b3
s.ına 28a4, 43b8
s.ı-la 48b11
ṣırtar- : Sırtarmak.
ṣ.ub 4b13
ṣı- : Kırmak.
ṣ.yamı 18a3
sīb (Ar.) : Elma.
s. 26a10
siccīl (Ar.) : Resmi vesikaların kaydolduğu kütük.
s. 9a8
s.den 9a7
sidre (Ar.) : Göğün yedinci katı.
s. 6b6, 31b12, 52b13
s.(tavūs-ı şāh-ı s.) 6b6
s.(s. vü ʿarş) 30b3
s.yi 32a4
s.ye 32a3
s.de 32b3
s.den 32a5
sihr (Ar.) : Büyü.
s.-ile 29a8
sil- : Silmek.
s.di 23a1
silkin- : Silkinmek.
s.ür 32b1
sīmā (Far.) : Yüz, çehre.
s.-yile 44a3
sīmurġ (Far.) : Anka kuşu, masal kuşu.
s.(s.-ı ḳāf) 20b4
s.-ıla 1b4, 27b11
s.a 1b5
s.ına 27b9
sīn : Mezar.
s. 7b2, 43a10, 43b2, 44a1, 44a9
sīne (Far.) : Göğüs.
s.de 48a10
s.den 54a6
s.müzi 46a8
s.nde 47b12
s.si 18b2, 29a11
s.sinde 18b2
s.sine 54b4
s.yi 9a9
sipāh (Far.) : Asker.
s. 11a4
s.(zeng-i s.) 4b11
s.(sālār- ı s.) 5b5
siper (Far.) : Koruyucu engel.
s. 4b12, 7b1
sīr (Far.) : Tok.
s. 18b8
Sīre (Ar.) : Özel isim.
S.de 41a2, 49b3
sīret (Ar.) : Bir kimsenin içi, hali.
s.i 18b4
s.e 45a2

sirişte (Far.) : Yoğurulmuş, karıştırılmış.
s.(s. ol-) 27b3
sitem (Far.) : Zulüm, eziyet.
s.le 29a12
siyāh (Far.) : Siyah.
s.(dürr-i s.) 4b11
s.(deryā-yı s.) 4b9
siz : Siz.
s. 12a12, 12a12, 16b11, 16b2, 26a6, 26b3, 26b3, 37b13, 45b4, 47b1, 47b3
s.üñ 38a3
s.i 51a3
s.e 26a7, 38a5, 43b13, 45b3, 45b6, 47a4, 47b5
s.de 26a7, 33a10
s.den 33a13
s.lerde 45b7
ṣofulan- : Sofulanmak.
ṣ.ur 3b3
ṣoḥbet (Ar.) : Sohbet.
ṣ.(ṣ.-i aġyār) 26b2
ṣ.i 20b6
ṣ.e 28a1
ṣ.inde 42b9
ṣol : Sol.
ṣ. 29b11, 31a8
ṣ.a 31a6
ṣ.dan 29a5
ṣ.ında 31a5
ṣoñra : Sonra.
ṣ. 23a11, 31b9, 33a5, 43b10, 45b8, 46a2, 47b13, 49b5, 54a2
ṣor- : Sormak.
ṣ. 21a6
ṣ.dı 16a13, 21a7, 22a1, 23a2, 23a8, 23b4, 23b5, 29b9, 35a9, 39b7, 43b10
ṣ.dılar 47a4, 51a5
ṣ.ayın 23b6
ṣ.ıcak 37b13
ṣ.arsañ 35b11
ṣovut- : Soğutmak.
ṣ.ub 20a6
ṣovuḳ : Soğuk.
ṣ. 11b5
sög- : Sövmek, lanetlemek.
s.diler 17a12
söyin- : Sönmek.
s.ür 24b3
söyle- : Söylemek.
s.rem 36b11
s.r 36b10
s.di 15b11, 23a10, 24a7, 24a7, 33a7, 46a3, 48b9, 9b9
s. 25a10, 27b8, 37b10
s.se 18a10
s.mez 15b10
s.medin 43b7
s.mezdüm 16b3
s.mezdi 16a1
s.yücek 19a10
söylen- : Söylenmek.
s.üb 30b2
söyün- : bk. söyinmek.
s.di 13a8
söz : Söz.
s. 8a10, 15b4, 16a4, 24a2, 24a2, 24a7, 42b7, 42b7, 46a12
s.üñ 23b5, 45b12
s.i 3b9, 5a7, 16a1, 27a5, 37a6, 39a4, 39b10, 43b1, 43b5, 49a7,
s.e 17b2, 2b7, 45b12
s.de 8b9
s.den 10a6, 54a6
s.üm 45b3, 49a1
s.ümi 44b4
s.ümüz 15b9
s.i 17a5
s.in 20b5, 43b2
s.ini 16b2
s.inde 16b1
s.-ile 22b1, 51b3
s.lerde 15b11, 24a5, 25b10
ṣu : Su.

ṣ. 12a5, 14a4, 37b12, 51b11, 6b10
ṣ.dan 40a4
ṣ.ya 39b4
ṣ.yından 39b6
sūc (Ar.) : Kötülük.
s.(s.-i ẓann it-) 21b7
sū-be-sū (Far.) : Taraf taraf, her yana.
s. 37b12
sucāl (Ar.) : Sual, soru.
s. 31b6,
s.(s. eyle-) 37b9
s.(s. it-) 31a6, 37b6
ṣubḥ (Ar.) : Sabah.
ṣ. 10a12, 27b5
ṣ.(ṣ. u şām) 48b1, 48b2
ṣ.(ṣ. ol-) 48b2
ṣuç : Suç.
ṣ.umdan 5b11
ṣ.unı 6b11
ṣuf (Ar.) : Yün, yün dokuma.
ṣ.a 12a9
ṣuffe (Ar.) : Sofa.
ṣ.(bedr-i ṣadr-ı ṣ.-i bedr-i Ḥuneyn) 15b6
ṣūfī (Ar.) : Tasavvuf ehli.
ṣ. 18a4, 40a6, 41b10
ṣ.(ṣ.-yi ṣāfī) 4a5
ṣ.den 29a7
ṣ.ler 39a13
sufte (Ar.) : Delik deşik etmek.
s.(s. it-) 9a9
sūḳ (Ar.) : Çarşı, pazar.
s. 3b2
s.a 41a5
Sūḳu'l-Ukaẓa (Ar.) : Ukaza Sokağı.
S.ya 41a4
sulṭān (Ar.) : Padişah, hükümdar.
s.a 32b13
s.ına 19a4
s.ları 29a9
ṣumt (Ar.) : Oruç.
ṣ. 13a13
ṣun- : Sunmak.
ṣ.dı 29b13, 29b7, 30a4, 30a7, 51b12
ṣ.dılar 11b4
ṣ.mış 12b5
ṣunc (Ar.) : Tesir, kuvvet.
ṣ.ından 32b2
sūre (Ar.) : Kuranın bölümlerinden her biri.
s.yi 22b6
s.sin 24b9, 33b13
ṣūret (Ar.) : Görünüş, tarz, biçim, şekil.
ṣ. 12b7
ṣ.(ṣ.-i ḥaḳ) 12b7
ṣ.i 10a11, 26b12
ṣ.e 44b9, 55a4
ṣ.üñe 8b11
ṣ.inde 44b12, 45a2
sūretā (Ar.) : Görünüş olarak.
s. 4a6, 30a1
Sureyḳ (Ar.) : Özel isim.
S.(Ahfes bin S.) 15b8
ṣuṣa- : Susamak.
ṣ.dum 11b4
susen (Far.) : Susam.
s.inden 18a11
Sübḥān (Ar.) : Allah.
s. 48a6, 54b5
sübḥānelleẕī (Ar.) : Allah'ı eksikliklerden tenzih etme.
s. 27a12
sücūd (Ar.) : Secde edenler.
s.(s. it-) 12a7, 26a7
süd : Süt.

s. 51b10
s.i 51b12
s.e 51b11
s.den 11b5
s.ümi 12a4
s.-ile 11b4
Ṣüfyān (Ar.) : Özel isim.
Ṣ.(Ebū Ṣ.) 16a6
süheyl (Ar.) : Bir yıldız adı.
s.i 7b9
Sührevred (Ar.) : Özel isim.
S.(Muḥammed bin Şehāb-ı S.) 38b6
sükker (Ar.) : Şeker.
s. 8b9
s.(s.-i ḳurbet) 35a5
s.i 2a2, 51b12
sülūk (Ar.) : Bir yola girme.
s.(s. eyle-) 13b4
s.(s.-i sālikīn) 13b5
sünbül (Far.) : Sünbül.
s.-i 53a1
s.leri 21a1
sündüs (Ar.) : Parlak renkli, çiçekli altın veya gümüş telle işlemeli dokunmuş ipek kumaş.
s.(s.-i cennet) 10b2
sünnet (Ar.) : Bir çocuğu sünnet etme.
s.inüñ 12a9
süñü : Süngü, kargı, mızrak.
s. 47a10
sür- : Sürmek.
s.di 5a12, 5a7, 7a6, 7b7, 8a6
s.diler 4b10
s. 6b11
s.üñ 47b1
s.erdüm 17a6
s.üb 51a7, 54a8
s.icek 23b11
Sürāḳa (Ar.) : Özel isim.
S.(S. İbn-i Mālik) 52a5
S. 52a8, 52b4
süri- : Sürümek.
s. 5b11
s.ye 5b7
sürūr (Ar.) : Sevinç.
s. 4b1, 11b7
süst (Far.) : Manasız, değersiz.
s. 35b9
sütūn (Far.) : Direk.
s. 7b3
süvār (Far.) : Ata binmiş, binici.
s. 28b11, 30b6, 52a1, 52a9

Ş

şād (Far.) : Sevinçli.
ş.(ş. it-) 27b11
ş.(ş. ol-) 21a12, 38a11, 38b13, 49a7, 54a13
şāh (Far.) : Sultan, hükümdar.
ş. 4b5, 5b5, 5b8, 13a9, 16b6
ş.(tavūs-ı ş.-ı sidre) 6b6
ş.(ş ol-) 5b3
ş.(ş.-ı cihān) 5b10
ş.(ş.-ı dilir) 7b6
ş.(ş.-ı kerem) 10b5
ş.(ş.-ı Necāşi) 6a4
ş.(ş.-ı zengibār) 4b3
ş.-içün 6a5, 6a5
ş.ı 33a3
ş.a 11a8, 5b10, 5b13
şāhbāz (Far.) : Yiğit, şanlı, gösterişli.
ş.(ş.-ı ᶜālem) 50b8
şāhid (Ar.) : Şahit.
ş.(ş. ü dāᶜī) 13a5
şaḳ (Ar.) : Yarık, yarma, yarılma.
ş.ı 31a10
şaḳḳ (Ar.) : bk. şak
ş.(ş. it-) 28a9
ş.(ş. ol-) 10b6

ş.(ş. olın-) 28a10
şaḳḳa'l-ḳamer (Ar.): Hz. Muhammed'in parmak işaretiyle Ay'ı ikiye bölmesi mucizesi.
ş. 27a7
şām (Far.) : Akşam.
ş. 10a12
ş.(ş. u seher) 13a13
ş.(ṣubḥ u ş.) 48b1, 48b2
ş.uñ 10a11
ş.ımuz 48b2
Şām (Ar.) : Suriye kıtasının ismi.
Ş. 10a10,
Ş.a 16a7, 25b10, 27a2
şarāb (Ar.) : Şarap.
ş.uñ 27b1
şarḳ (Ar.) : Doğu.
ş.a 10b5
şāyed (Far.) : Eğer.
ş. 27a4, 50a12, 6b11
şecāᶜat (Ar.) : Yiğitlik, yüreklilik.
ş. 42b2
şecer (Ar.) : Ağaç.
ş. 26a8
Şeddāde (Ar.) : Ad kavminin hükümdarı. İrem bağını yaptırmıştır.
Ş. 29b2
şedīd (Ar.) : Şiddetli.
ş.(ṣavt -ı ş.) 25a13
şefāᶜat (Ar.) : Şefaat.
ş.dur 53a8
şefḳat (Ar.) : Şefkat.
ş. 8b10
ş.(ş. u ṣıdḳ u ṣıla) 21b4
ş.(raḥm u ş.) 42a9
şeh (Far.) : Şah.
ş. 5a7, 5b6, 19b11, 20a13, 33a3
ş.i 7b7
ş.e 4b4
ş.lerüñ 17a7
şeh-nişīn (Far.) : Balkon.
ş. 34a12
ş.(ş.-i ḳurb)33a3
Şehāb (Ar.) : Özel isim.
Ş.(Muḥammed bin Ş.-ı Sührevred) 38b6
şehādet (Ar.) : Şahitlik etme. şehit olma.
ş.(ş. eyle-) 43b11, 45a4
ş.(ş. ḳıl-) 45a5
şehd (Ar.) : Bal.
ş.(ş. ü şeker) 54a2
şehīd (Ar.) : Din veya büyük bir ülkü uğrunda ölen kimse.
ş.(ş. it-) 42b13
şehr (Far.) : Şehir.
ş.(ş.-i fesād) 24b4
ş.(ş.-i Mıṣr) 39b7
ş.(ş.-i yār) 9a1, 11a9
ş.ini 36b7
ş.ine 42b6, 45a7, 45a7
ş.inde 28a5
şek (Ar.) : Şüphe, zan, tereddüt.
ş.(ehl-i ş.) 25a1
ş.de 19a10
şeker (Far.) : Şeker.
ş. 10a6, 54a2
ş.(bāl u ş.) 11b5
ş.den 9b10, 9b11
şekl (Ar.) : Şekil.
ş.inde 47a2
ş.indeki 10b7
şem (Ar.) : Mum.
ş.i 13a5, 24b3
ş.im 12b3
şemme (Ar.) : Koku.
ş. 6a12
şems (Ar.) : Güneş.
ş.(ş.-i ḍuḥā) 30b6
ş.(ş.-i ẓulām) 10a12
ş.e 23a1
şer (Ar.) : Kötülük, fenalık.
ş. 11b13, 43b1, 49b6
ş.(ş. it-) 52a7

ş.(ehl-i ş.) 8a1, 24b6
ş.(ḫayr u ş.) 34a2
ş.(ḳavm-i ş.) 51a6
ş.(şūr u ş.) 42a4, 43a9
ş.den 44a11
şerᶜ (Ar.) : Allah'ın emri, şeriat.
ş.üñ 2a5, 30a10
şerbet (Ar.) : Şerbet.
ş. 9b12
ş.(ş.-i nāb it-) 9b10
ş.i 11b6
ş.in 20a11
şerefehullāhu(Ar.) : Allah'ın şerefi.
ş. 6b4
şerh (Ar.) : Açma, ayırma.
ş.(ş. it-) 6b12, 22a1
ş.(ş. eyle-) 9b9, 42a11
ş.(ş. ü inşā eyle-) 14a10
ş.üñ 14a10
şerᶜi (Ar.) : Şeriatla ilgili.
ş. 2a4
şerīf (Ar.) : Şerefli.
ş. 8b6
ş.(hilᶜat-i ş.-i risālet) 20a4
şerm (Far.) : Utanma.
ş.(ş. eyle-) 35b2
ş.inden 28b13
şerr (Ar.) : bk. şer
ş.(ẓülām-ı ş. ü şūr) 13a3
ş.(ş. eyle-) 23a4
ş.ini 13b6
şetm (Ar.) :Sövme, sövüp sayma.
ş.(ş. eyle-) 43a11
ş.ini 43a11
şevḳ (Ar.) : Neşe, sevinç.
ş.(ş. u ṣafā) 45b7
ş.-ıla 12a11, 20a7
şevket (Ar.) : Büyüklük, heybet.
ş.i 49a3
Şeybān (Ar.) : Özel isim.
Ş. 2b6
şeyḫ (Ar.) : Şeyh.
ş. 31a5, 39a10, 40b8
ş.(ş. ü teslīm ü mizāc u fehm ü dīn) 13b5
ş.(ş. Ebū Medyen) 38b9
ş.(ş. Ferġāni) 38b5
ş.(ş. İbn-i Sekīne) 40a13, 40b3
ş.(ş. Mūsa) 38b9, 39a1
ş.(ş. Necdī) 47a12, 47a7, 47b2, 47b6
ş.(ş.-i kāmurān) 39a4
ş.üñ 38b13
ş.i 13b3, 14a2
ş.e 13a12
şeyḫsiz : Şeyhsiz.
ş. 13b4
şeyṭān (Ar.) : Şeytan.
ş. 3a13, 14a7, 14b2, 15a8, 25a6, 40b5, 44b9, 49b11
ş.(ş. ol-) 13b4
ş.(mekr-i ş.) 13b12
ş.(ş.-ı laᶜīn) 3a10, 47a2
ş.a 13b3
şeyṭānī (Ar.) : Şeytana yakışır.
ş. 13b11
şiddet (Ar.) : Şiddet.
ş.i 46b5
şifā (Ar.) : Hastalıktan kurtulma.
ş.(ş. ol-) 35b7
şihāb (Ar.) : Kıvılcım, akan yıldız.
ş.-ile 14b7
şiᶜr (Ar.) : şiir.
ş. 17b8, 19b8
şimdi : Şimdi.
ş. 16a2, 16a3, 16b13, 18a6, 4a3, 52a13, 52b13
şīr (Far.) : Süt.
ş. 30a8, 30a8, 30a9
ş.(ş.-i ner) 25a3

ş.e 51b12
şīrīn (Far.) : Tatlı, sevimli.
ş. 54a2
şirk (Ar.) : Allah'a ortak koşma.
ş. 41b4
ş.üñ 12b12, 41b3
şol : Şu.
ş. 25a10, 25a8
şöyle : Şöyle.
ş. 18b9
şu : Şu.
ş. 53a6
şuᶜle (Ar.) : Alev.
ş. 13b1, 21b1, 50a10
şūm (Far.) : Şom, uğursuz.
ş. 44a6, 49b8, 51a4
şūr (Far.) : Gürültü, şamata.
ş.(ẓülām-ı şerr ü ş.) 13a3
ş.(ş. u şer) 42a4, 43a9
ş.-ıla 13b2
şübhe (Ar.) : Şüphe.
ş. 55a1
ş.-ile 51a9
ş.den 40b9
şükr (Ar.) : Şükür.
ş.(ş. ü minnet eyle-) 33b6
ş.-ile 2a2

T

tā (Far.) : Değin, -e kadar.
t. 3a2, 5a7, 5b7, 7a11, 7b7, 11b3, 19a8, 22b2, 24b10, 25b12, 29b7, 2a12, 32a12, 33b11, 33b9, 34b8, 35a3, 36b3, 37a3, 38b11, 39b4, 41b7, 44a10, 46b12, 46b5, 47a4, 47a6, 49a11, 49a3, 49b12, 50a3, 50b9, 51a1, 51b12, 52a7
taᶜaccüb (Ar.) : Şaşma.
t. 25b5
t.de 40a12
Taᶜālā (Ar.) : Yüksek olsun anlamına gelen söz Allah adıyla birlikte kullanılır.
T. 6b4
T.nuñ 2b2
T.dan 19a7
ṭaᶜām (Ar.) : Yiyecek.
ṭ. 26a11, 40a12
taᶜaṣṣub (Ar.) : Tarafdarlık etme.
t. 3b9
t.dan 3b9, 41b6
t.la 44b7
ṭāᶜat (Ar.) : İbadet.
ṭ. 35b13
ṭ.(ṭ. it-) 20b13
ṭ.(ṭ.-i sāᶜat) 33b8
ṭ.a 35a11
ṭ.da 35b4
ṭ.i 21b9
ṭ.durur 11a5
ṭ.-ıdı 25b13
tāb (Far.) : Güç, kuvvet.
t. 3a3, 3a5, 13b7
t.(t.-ı vücūd) 3a7
t.(māh -i t.) 24a3, 26b5
t.uñ 3a4
t.ı 53b2
ṭabᶜ (Ar.) : Mühür, damga vurma.
ṭ.(ṭ. it-) 52b12
tabāh (Far.) : Bozuk, çürük, harap.
t.(t. eyle-) 5b3
t. 4b5
ṭabīb (Ar.) : Doktor.
ṭ.(ṭ. ḳıl-) 34b11
ṭ.i 2b2
tābiᶜ (Ar.) : Boyun eğen.
t.leri 16b9
tāc (Far.) : Taç.
t.(t. ol-) 30a12, 35b5
t.ı 19a5

t.ını 13b13
t.ıdur 27a8
taʿcīl (Ar.) : Acele ettirme.
t.(t. it-) 19a11, 19b1
t.(t.-enbiyā) 27a11
t.-ile 40a8
t.e 20b4, 20b4
ṭadlīl (Ar.) : Doğru yoldan çıkarma.
ṭ.(ṭ. it-) 19a11, 47a3
tafḍīl (Ar.) : Üstün tutma.
t.(t. eyle-) 37b8
ṭaġ : Dağ.
ṭ. 22b7, 48b8
ṭ.ını 5a3
ṭaġıl - : Dağılmak.
ṭ.ub 21a1
taġyīr (Ar.) : Değiştirme, bozma.
t.(t. it-) 22b13, 46b12, 46b13
taḥammül (Ar.) : Dayanma, katlanma.
t. 46a10
ṭahāret (Ar.) : Temizlik.
ṭ. 22a4,
ṭ.(ġusl ü ṭ. eyle-) 45a4
taḫfīf (Ar.) : Hafife almak.
t. 35a12
t.i 35b1
ṭāhir (Ar.) : Temiz.
ṭ. 12a7, 53a3
taḥḳīḳ (Ar.) : Doğruluğunu araştırma.
t. 31b6
t.(t. eyle-) 37b1, 39a10
t.(t. it-) 47a12
taḥḳīr (Ar.) : Hakaret etme.
t. it- 55a3
taḫmīn (Ar.) : Aşağı yukarı bir fikir söyleme.
t.(fikr ü t. it-) 7a8
taḫrīb (Ar.) : Yıkıp bozma.
t.e 9a4
taḥrīf (Ar.) : Bir ibarenin anlamını değiştirme.
t.(t. eyle-) 21a9
taḥrīm (Ar.) : Haram kılma.
t.e 35a3
tahṣīl (Ar.) : Ele geçme, ilim öğrenme.
t.(t. eyle-) 37a7
taḥsīn (Ar.) : Güzelleştirme.
t.(t. it-) 43b9
taḫt (Far.) : Taht.
t.(t. u fevḳ) 12a1
t.(fevḳ u t. u kūh u ṣahrā) 14b8
t.(t.-ı Eryāt) 4b6
t.a 5a6
ṭahūr (Ar.) : Çok temiz.
ṭ.(ṭ. ḳıl-) 22a4
taḥvīl (Ar.) : Değiştirme, çevirme.
t.den 39b5
ṭāḳ (Ar.) : Süslü kemer.
ṭ.(ṭ.-ı Kisrā) 13a6
ṭ.ını 29b3
ṭaḳ- : Takmak.
ṭ.a 20a13, 20a13
ṭāḳat (Ar.) : Güç, kuvvet.
ṭ.i 35a11
taḳbīl (Ar.) : Öpme.
t.-ile 39a6
taḳdīr (Ar.) : Ezelde Allah'ın olmasını istediği şeyler.
t.(t. it-) 46b13
t.(sırr-ı t.-i ḳadīr) 32b11
t.i 47a3
taḳrīr (Ar.) : Yerleştirme.

t.(t. eyle-) 19a12
ṭalāḳ (Ar.) : Boşama.
ṭ.(ṭ. it-) 18b3
ṭal- : Dalmak.
ṭ.dı 39b4, 39b5, 40a3
ṭ.maḳ 34b10
ṭaleb (Ar.) : İsteme.
ṭ. 35a12
ṭ.(ṭ. it-) 38a6
ṭ.(ṭ. ḳıl-) 33b8
ṭāli^c (Ar.) : Doğan.
ṭ.(ṭ. ol-) 14b2
ṭālib (Ar.) : İsteyen.
ṭ.(ṭ. ol-) 13b8, 19b7, 19b7
ṭ.(ṭ.-i ḥaḳḳ) 14a6
ṭ.(ṭ.-i cānān) 6b2
ṭ.(ẕem-i ṭ.-i dünyā) 19b13
ṭ.e 26b3
ṭ.leri 35a1
Ṭālib (Ar.) : Ebu Talib. Hz. Muhammed'in amcası.
Ṭ. 21a3, 25b10, 27a1, 27a5, 36a7
Ṭ.i 26b13
ṭālibḫāne (Ar.) : İsteme evi.
ṭ.dür 6a10
Ṭalūs (Ar.) : Özel isim.
Ṭ.(Ṭ.-ı emīn) 28a3
ṭama^c (Ar.) : Aç gözlülük.
ṭ. 33b4
tamām (Ar.) : Tamam, tam.
t. 22b9, 24b9, 25b4, 34a12, 39a2, 39b7
t.(t. eyle-) 5b12, 6a3, 21b12, 42b8, 43b13, 45a13, 46a12, 51a9, 51b12, 52a10, 52b6, 53a3, 54b12
t.(t. it-) 26a13, 28b3
t.(t. ol-) 20b3, 23a5, 38a2
t.(bedr-i t.) 26b4
tām (Ar.) : Tam.
t.dur 30a9

tamġa : Damga.
t.sı 19a4
ṭāmi^c (Ar.) : Tamah eden.
ṭ. 3a11
ṭamu : Cehennem.
ṭ.ya 41b6
ṭa^cn (Ar.) : Ayıplama.
ṭ. 3b3, 37a4
ṭ.(ṭ. u ġaybet) 18a11
ṭ.(ṭ. u kibr ü kīn ol-) 37a11
ṭañ : Şafak vakti.
ṭ. 10a12
ṭañ : Şaşırma.
ṭ. 10b1, 13b4, 26b10, 30a12, 40b10, 43b8
ṭ.a 23b4, 37a2, 37a3
ṭañla- : Şaşırmak.
ṭ.dı 26b1, 33a5, 38b1, 39b8
ṭap- : Tapmak.
ṭ.ar 6a11
ṭ.dılar 17a9
ṭ.sa 12b7
ṭ.maġa 13b11
ṭapdır- : Taptırmak.
ṭ.ır 17b10
ṭapu : Kat, huzur.
ṭ.ñı 23b11, 34b12, 52a13
ṭ.ña 21b13, 23a4, 23b8, 30a4, 35a3
ṭ.ñdan 53b12
ṭ.ñdur 21b11
ṭar : Dar.
ṭ.(ṭ. olın-) 28b8
ṭaraf (Ar.) : Yön.
ṭ. 14b11
ṭ.da 11a1, 12a7, 31a8
ṭ.dan 4b10, 24a3, 47a13
ṭarḥ (Ar.) : Atma, tayin.
ṭ.(ṭ. olın-) 47a13
ṭarīḳ (Ar.) : Yol.
ṭ. 2a4, 46b2, 51b9

ṭ.(ṭ.-ı aᶜdal) 54b8
ṭ.(ṭ.-ı ḥabīb-i ḫudā ol-) 20a1
ṭ.(ṭ.-ı ḥaḳīḳat) 54b8
ṭ.a 35a1
ṭ.ında 1b7

ṭarīḳat (Ar.) : Allaha ulaşmak arzusuyla tutulan yol.
ṭ.(ṭ.-ı ᶜirfān) 54b8

tarla : Tarla.
t.dan 3b1

ṭart- : Tartmak.
ṭ.alar 7a11

tārumār (Far.) : Karmakarışık, dağınık.
t.(t. ol-) 9a10

taṣdīḳ (Ar.) : Doğrulama.
t.(t. eyle-)37a12, 39a10
t.(t. it-) 47a12
t.ı 37b1

ṭaş : Taş.
ṭ. 17b4, 26a7
ṭ.a 42b12, 9a11
ṭ.dan 9a10
ṭ.ın 7a11

ṭaşlu : Taşlı.
ṭ. 48b8

ṭaşra : Dışarı.
ṭ. 50a2

ṭatlu : Tatlı.
ṭ. 24a2
ṭ.dur 47b3

ṭavāf (Ar.) : Kabenin etrafını yedi defa dolaşma.
ṭ. 39a8
ṭ.(ṭ. it-) 38b8, 39a5

tavūs (Ar.) : Tavus kuşu.
t.(t.-ı şāh-ı sidre) 6b6

taᶜyīn (Ar.) : Ayırma, belli etme.
t.(t. it-) 7a8

tāze (Far.) : Körpe, taze.
t.si 7a2

tāzī (Far.) : Tazı, av köpeği.
t. 20b3, 7b7

tażᶜīf (Ar.) : İki kat etme. Arttırma.
t.(t. eyle-) 21a9

taᶜẓīm (Ar.) : Saygı gösterme.
t.(t. eyle-) 31a1

tebdīl (Ar.) : Döndürme, değiştirme.
t.(t. it-) 47a3

teberrā (Ar.) : Uzak durma, çekilme.
t.(t. eyle-) 21a6

tebessüm (Ar.) : Gülümseme.
t.(t. eyle-) 18a10

Tebrīz (Ar.) : Özel yer adı.
T.(T.-i ᶜAcem) 13a10

tecellī (Ar.) : Görünme, belirme.
t.(t. eyle-) 32a5, 34a13
t.(t. it-) 32b12

tecessüs (Ar.) : Yoklama, araştırma.
t.de 39a5

tedbīr (Ar.) : Tedbir.
t.(t. it-) 46b12
t.-ile 46b13

tedebbür (Ar.) : Sonunu, hakikati düşünme.
t.(t. it-) 23a13

tedellī (Ar.) : Nazlanma.
t.(t. eyle-) 34a13

te'dīb (Ar.) : Terbiye etme.
t. 15b2

teftīş (Ar.) : Sorup araştırma.
t.ine 16a12

teᶜḫīr (Ar.) : Geciktirme, sonraya bırakma.
t.(t. eyle-) 19a12

tek : Tek.
t. 52b3

teklif (Ar.) : Birinden bir şey isteme.
t.(t. it-) 35a12
t.i 35a10, 35b1
tekmīl (Ar.) : Tamamlama.
t.(t. eyle-) 37a7
tekẕīb (Ar.) : Yalanlama.
t.(t. it-) 15b2, 15b4, 16b2
telbīs (Ar.) : Hile, oyun.
t.(t. eyle-) 41b9
telef (Ar.) : Yok etme, öldürme.
t.(t. it-) 51b1
temām (Ar.) : bk. tamam.
t. 39a7
temāşā (Ar.) : Seyretme.
t.(t. eyle-) 36b7
t.yı 10b6
temīz (Ar.) : Temiz.
t.(t. it-) 14a3
tems̱īl (Ar.) : Benzetme.
t.(t. eyle-) 37b8
ten : Beden, vücut.
t. 19b4, 50a5
t.üm 54b5
t.üñe 54b5
t.ime 38a3
t.ine 2b8
teneṣṣür (Ar.) : Açılma, serpilme.
t.(t. it-) 23a13
tenezzül (Ar.) : Gönül alçaklığı, kibirsizlik.
t.(t. eyle-) 3a5
teng (Far.) : Dar, sıkıntılı. t. it- 8a11, 44a10,
t.(t. eyle-) 8a13
t.(t. ol-) 47b5
tenhā (Far.) : Yalnız, ıssız.
t. 20b13
tenḳīş (Ar.) : Nakışlama, işleme.
t.(t. eyle-) 40b5

tennūr (Ar.) : Fırın, tandır.
t.e 40a10
Teñri : Tanrı.
T.den 33a10
ter (Far.) : Yaş, ıslak.
t. 18b8
tercümān (Ar.) : Terceman.
t. 16a12
terk (Ar.) : Terk.
t. 19a5
t.(t. eyle-) 13b1, 17b9, 19b7, 43b1
t.(t. it-) 17b1, 37b2, 49b1, 52a6
t.(t. olın-) 17b12
t.(t.-i mal) 19b12
t.i 17b7
terre (Ar.) : Salata yerine yenen bir yaprak.
t.ce 5a8, 9a11
t.ye 8b12
ters : Ters.
t.(t. it-) 7a6
tertīl (Ar.) : Yoluyla, usulüyle okuma.
t.-ile 39a6
tesellī (Ar.) : Avutma.
t.(t. eyle-) 32a5
teslīm (Ar.) : Bir emaneti yerine verme.
t.(t. eyle-) 31a1
t.(şeyh ü t. ü mizāc u fehm ü dīn) 13b5
t.i 31a1, 31b2
teşne (Far.) : Susamış.
t.-yidüm 37b13
teşvīş (Ar.) : Karmakarışık etme.
t.(t. eyle-) 40b5
tevāżuᶜ (Ar.) : Alçak gönüllülük.
t. 18b4
tevbe (Ar.) : Tövbe.
t.-ile 33b10

Ṭevrāt (Ar.) : Dört mukaddes kitaptan Hz. Musa'ya indirileni.
    Ṭ.ı 22a7
tīġ : Kılıç.
    t.(t. çek-) 5b1
    t.(t.-ı berrān) 5a2
ṭıḳ- (Far.) : Tıkmak, kapatmak.
    ṭ.dı 50b1, 50b2
ticāret (Ar.) : Ticaret.
    t.(t. eyle-) 16a7
tīġ (Far.) : bk. tıg
    t. 47b8
    t.ımuz 51a1
ṭīn (Ar.) : Çamur, balçık, toprak.
    ṭ.-iken 10a1
tīz (Far.) : Tez, çabuk.
    t. 25a1, 25a2
    t.(t. ol-) 40a10
    t.(aḳ u t.) 28b4
tīz-per (Far.) : Hızlı uçan.
    t.(murġ-ı t.) 1b2
tīzlig : Çabukluk.
    t.inden 28b13
ṭoġ- : Doğmak.
    ṭ.ar 11b1, 11b1
    ṭ.dı 4a12, 4b1, 11b12, 11b9, 12b11, 14b1, 14b5, 38a8
    ṭ.mış 15a4, 15a5, 15a6, 15a7, 15a8, 15a9
    ṭ.ısar 10b11, 10b9
    ṭ.a 10a11, 11b3
    ṭ.an 12a4
    ṭ.dıgı 12b2
    ṭ.arken 38a5, 38a9
    ṭ.madın 4a11, 4a12
ṭoġrı : Doğru.
    ṭ. 16b3, 3b9, 46a2, 6a9
toḫm : Tohum.
    t.ıdur 2b11
ṭoḳın- : Dokunmak.
    ṭ.ur 46a1
    ṭ.maz 36a1
ṭoḳuz : Dokuz.
    ṭ. 10a7, 54b12
ṭolaş- : Dolaşmak.
    ṭ.ur 3b2
    ṭ.dı 10a13, 10b10, 11a13, 11b6, 12a1, 12a11, 13a1, 13b2, 28a6, 42b7, 45a7, 45b13, 48b12, 51a9, 6b5, 7b10, 7b12
    ṭ.dılar 42b9
    ṭ.mış 14b7
    ṭ.sa 46b4
    ṭ.mış-ıdı 41a3
    ṭ.mışdı 18b5
ṭoldur- : Doldurmak.
    ṭ.dı 28b2
ṭolu : Dolu.
    ṭ. 6a2, 11b4, 25a4, 30a8, 37b12
ṭon : Elbise.
    ṭ.ı 42b2
    ṭ.ına 6b11
    ṭ.unı 43b10
ṭop : Top.
    ṭ. 9b1
topraḳ : Toprak.
    ṭ. 14a4, 19b4, 50a6, 51a2, 51a2, 51a3
ṭopṭolu : Dopdolu.
    ṭ. 14b9
ṭorva : Torba.
    ṭ.sında 25a1
ṭoyla- : Ziyafet vermek.
    ṭ.dı 46a3
toz : Toz.
    t. 52a2, 7b10
    t.a 52a2
töhmet (Ar.) : İşlenildiği sanılana ama ispat edilmeyen suç, kabahat.
    t. 16b7
    t.(t. ol-) 16b3, 16b4, 16b7

ṭūbā (Ar.) : Cennet ağacı.
ṭ. dur 52b13
tubbaᶜ (Ar.) : Eski çağlarda Arap hükümdarlarının ünvanı.
t.(t. u kisra vü seyfi) 9a3
ṭulūᶜ (Ar.) : Doğma.
ṭ.(ṭ. eyle-) 10a12
ṭ.(ṭ. it-) 3a3
ṭur - : Durmak.
ṭ.ursın 40a6
ṭ.dı 19a10, 26b8, 39b12, 40a3, 47a7, 49b9, 51b11
ṭ.dılar 51a8
ṭ. 28b10, 33a4, 34a5
ṭ.uñ 47b1
ṭ.sam 25a3
ṭ.sa 35b9
ṭ.madı 7a7
ṭ.urken 11b4, 11b7
ṭūr (Ar.) : Allah'ın tecelli ettiği ve Hz. Musa ile tekellüm ettiği dağ.
ṭ.-ıla 31a11
ṭuraḳ : Durak.
ṭ. 1b8, 14b3
ṭurfe (Ar.) : Tuhaf.
ṭ. 26b5, 40b2, 40b4, 52b12
ṭurre (Ar.) : Alın saçı.
ṭ. 54b3
ṭurrā (Ar.) : bk. turre
ṭ.-ıla 54a11
ṭ.sını 54a10
ṭut- : Tutmak.
ṭ.dı 6a1, 16b2, 23b2, 26a4, 42b12, 46a6, 50b9, 52a8, 53b2
ṭ. 19b4
ṭ.a 49a10, 9b4
ṭ.sa 17a7
ṭ.ub 14b3, 22b2, 48a9
ṭ.mış-idi 26b7
ṭ.ardı 8b4
ṭūṭī (Far.) : Papağan.
ṭ. 2a1
ṭutul- : Tutulmak.
ṭ.dı 8a1, 8a3
ṭuy - : Duymak.
ṭ.dı 44a12
ṭ.madın 7a5, 27a2
ṭ.maya 7a9
ṭuyul- : Duyulmak.
ṭ.dı 7a7
ṭuzla- : Tuzlamak.
ṭ.yub 12a8
tüccār (Ar.) : Satıcılar.
t.ımız 37b10
Türk : Türk.
T.(T. ü nādān)55a3
Türkī : Türkçe yazılmış, türkle ilgili.
T. 55a3
Tüsterī (Ar.) : Özel isim.
T.(Sehl-i T.) 2b6
tütün : Tütün.
t. 4b13

U

u (Ar.) : Ve.
u. 6a1, 7b1, 9a3, 9b2, 10a2, 11a10, 11b11, 11b5, 11b7, 12a1, 12a3, 12a3, 12a5, 13a13, 13a13, 13a13, 13a13, 13b2, 13b5, 13b7, 14b12, 14b13, 14b8, 14b8, 14b8, 14b8, 15a2, 17a4, 17a4, 18a1, 18a1, 18a11, 18a11, 18a5, 18b2, 19a1, 19a5, 19a8, 19a9, 19b11, 19b13, 1b8, 21b4, 21b4, 23a12, 24a2, 24a2, 24a6, 25a11, 25b1, 25b1, 26a7, 28a12, 28b4, 29b8, 31a11, 32a12, 32a2, 32b10, 32b10, 33b4, 34a2, 34b3, 36b13, 36b8, 37a11, 38a13, 38a7, 39b13, 39b13, 39b6, 3b1, 3b12, 41a10, 41a13, 41b11, 41b4, 42a4, 42a7, 42a9, 43a1, 43a10, 43a5, 43a9, 44b5, 44b6, 45b13, 45b7, 46b9, 47a1, 47a7, 47b5,

48a9, 48b1, 48b12, 48b2, 48b4, 4a10, 4a2, 51b3, 52b10, 53b1, 53b10.virürdi, 53b11, 53b12, 53b4, 53b9, 54a4, 54a5, 54b1, 54b10, 54b11, 54b2, 54b7, 54b8, 55a6

ᶜUdās (Ar.) : Özel isim.
ᶜU. 23a7
ᶜU.a 23a10

ufuḳ (Ar.) : Ufuk.
u.dan 24a3, 3a3

uġra - : Uğramak.
u.dum 38a1
u.dı 15b8, 30b12, 31a4, 35a8
u.dılar 17b13
u. 52b5
u.salar 26a2
u.yu 41a8
u.yıcak 26a4
u.maya 2a12

uġrayugel- : Uğrayıgelmek.
u.di 36b4

uḫre (Ar.) : Bir şeyin sonu.
u.dür 11a6

Uḥud (Ar.) : Uhud savaşı.
U. 42b12

Ukāşe (Ar.) : Bir sahabe.
U. 54a9, 54b3
U.ye 54a13, 54b6

ulal- : Büyümek, yetişmek.
u.dı 15a13

ulaş- : Ulaşmak.
u.mak 45b6

ulu : Büyük, yüce.
u. 14b9, 32a1, 39a3, 5b9, 6a2
u.lar 25b12

um- : Ummak.
u.aram 49a4
u.ar 18a1, 3b1
u.uñ 33a11
u.a 8b10
u.ınca 8b13
u.u 34a3
u.arsañuz 33a11
u.ma 34a3

ur- : Vurmak.
u.ur 44a13
u.duñ 54a8, 54a9
u.dı 22b7
u.dılar (mühr u.) 11b13
u.dılar 4b10
u. 54a11
u.a 11a11
u.an 29b8
u.ub 18b12

ᶜurūc (Far.) : Yukarı çıkma, yükselme.
ᶜu.(ᶜu. it-) 32b7, 30b4
ᶜu.ı 28a8
ᶜu.ından 35a8

urul- : Vurulmak.
u.muş 19a4

Useyd (Ar.) : Özel isim.
U. 44a3
U.(U. u'bn-i Ḥuḍeyr) 43a6, 43b1, 43b3
U.üñ 44a12

uş : İşte, şimdi.
u. 38a5, 41b3, 52a4, 5b12

uşşāḳ (Ar.) : Aşıklar
u.a 9b10
u.ı 6b10

utan- : Utanmak.
u.ursañuz 33a12
u.maz 3b7
u.maḳ 33a13

uyan- : Uyanmak.
u.dı 10a13, 51b11
u.ub 3b7

uy- : Uymak.
u.ar 16b8
u.dı 14a1, 44a12
u.dılar 17a11
u.madın 13a12

uyḳu : Uyku.

u.dan 51b11
uyu- : Uyumak.
u.dı 51b9
ᶜuzlet (Ar.) : Yalnızlık köşesine çekilme, inziva.
ᶜu. 13a11, 13a13, 18b9, 25b13, 36b5
ᶜu.e 21a11
ᶜUzzā (Ar.) : İslam öncesi kabedeki büyük putlardan biri.
ᶜU.(lat u ᶜU.) 47a7

Ü

ü (Ar.) : Ve.
ü. 12b12, 13a, 13a, 13a13, 13a2, 13a3, 13b5, 13b5, 13b5, 14a10, 15a8, 16b10, 17a4, 17b12, 17b9, 18a8, 19a5, 19b11, 19b13, 20a1, 22b13, 23a7, 23b3, 23b3, 2b1, 2b1, 32a10, 32b10, 32b13, 32b3, 33b6, 34b3, 34b7, 37a11, 37b6, 3a10, 3a13, 40b2, 41b2, 42a10, 42a2, 42a8, 42a9, 42b7, 44a8, 45a4, 46a13, 46b9, 47a10, 48b4, 50b4, 52b10, 53a12, 53a4, 53b1, 53b10.virürdi, 53b7, 54a2, 54a3, 54a3, 54b11, 54b2, 54b3, 54b4, 55a3, 7a8, 8a12, 9a12, ilm, ilm, ne, virürdi, virürdi
üç : Üç.
ü. 10b4, 10b4, 10b6, 12a12, 22a7, 22b4, 40a2, 49b5, 51b3
ü.de 34a7
üçünci : Üçüncü.
ü.de 31a13
ümem (Ar.) : Ümmetler, müslümanlar.
ü. 22a6
ümmet (Ar.) : Ümmet.
ü. 22a3, 22a5, 29b12, 30a5
ü.i 19b1, 29b11, 31b10, 35a11, 53a7
ü.e 34a9, 35b1
ü.ümden 31b10
ü.üñ 29b10, 30a10, 30a4, 34a7, 35a11
ü.üñi 22a3, 34a9
ü.üñe 19a8, 33a8
Ümmeye (Ar.) : Özel isim.
Ü. (Ü. bin Ḫalef) 51b1
ümmi (Ar.) : Okuma, yazma bilmeyen.
ü.yem 22b3
Ümmüᶜl-müᶜminīn(Ar.): Hz. Muhammed'in zevceleri.
Ü. 23a11, 48a13
ün : Ses.
ü.i 33a4
üns (Ar.) : Alışkanlık.
ü.i 20b6
ü.-yile 20a6
ü.m-ile 35b4
ü.ün-ile 4a4
ᶜünvān (Ar.) :San, şöhret.
ᶜü.(ᶜü.-ı ᶜaẓīm) 1b1
ür- : Ürmek.
ü.er 24a3
ürk- : Ürkmek.
ü.üb 38a2
ᶜüryān (Ar.) : Çıplak.
ᶜü. 39b6
üst : Üst.
ü.inde 19a1
ü.ine 26b8, 26b8, 45b5, 4b5, 5b1, 6b10.zerrin, 9a8, 9a8
üt- : Yenmek, yararlanmak.
ü.se 17a7
üzer : Üzer, üst.
ü.ümde 54a7
Üzeyr (Ar.) : Hz. Üzeyr.
Ü.(Mūsa vü ᶜĪsa vü Ü.) 22a7
üzre : Üzere.
ü. 12b10, 17a12, 26b11, 30a10, 32b6, 37b12, 38a6, 48a1, 52a3, 5b11

V

vācib (Ar.) : Terki caiz olmayan, yapılması gerekli.
v.i 14a3
vaᶜde (Ar.) : Bir iş için önceden belirtilmiş zaman, acel.
v. 45a13
v.ye 33b2
v.si 33b3
vāfir (Ar.) : Çok, bol.
v.(v. ol-) 3a9
vaḥdet (Ar.) : Teklik, birlik.
v.i 32a6
v.den 20a10
v.e 20a10, 28a1
vaḥşet (Ar.) : Vahşilik.
v.(v. it-) 35a2
v.i 22b1
vaḥşī (Ar.) : Yabani.
v.dür 44b9
vaḥy (Ar.) : Vahiy.
v. 13b10,
v.(v. eyle-) 33a7
v.(v. it-) 35a7
v.(peyk-i v.) 48a11
v.i 34a12
v.inde 33a7, 33a8
vaḳār (Ar.) :Ağırbaşlılık.
v.ı 18b1
vāḳıᶜ (Ar.) : Vuku bulan, olan.
v.(v. ol-) 27a7, 37b5
v.-ımış 40b2
vāḳıf (Ar.) : Bir işten haberli olan.
v.(v. it-) 21b2,
v.(v. eyle-) 28a1, 40a13
vaḳt (Ar.) : Vakit.
v. 35a10, 35a7
v.(v.-i ᶜişā) 49b6
v.(v.-i irtiḥāl) 51b13
v.i 35a12, 35b2, 35b3
v.e 35a13
v.idür 49a3
v.inde 48b11, 9b2
v.-imiş 4b2
vaḳtehā (Ar.) : O vakit.
v. 20b12
vālid (Ar.) : Baba.
v. 38b13
v.üñ 38b12, 38b12
vallāhi (Ar.) : Allah için, Allah hakkı için.
v. 15b10, 16b3, 21b3, 23a10, 24b7, 39a3, 41a12
var : Mevcut olan.
v. 9a1, 11a8, 16b6, 16b8, 23a9, 24a1, 24a1, 26a7, 32a8, 36a10, 37b10, 38a4, 40a10, 45b3, 49a1, 49a12, 49a8, 50a13,
v.-idi 23a7, 39a11, 39a12, 43a5
v.-iken 18a4, 19a9, 47a9, 48a7, 50a10
v.-ise 33a10, 45b7, 47b12
v.dur 15b11, 24a5, 25b10, 28a8, 3a7, 42a1, 43b12
var- : Varmak.
v.dum 16a7, 38b12, 38b8
v.dı 23a11, 23a8, 51b10
v.duḳ 16a11
v.mış 39a5
v.ın 39b3
v. 19b4, 24b9,
v.ayın 44a1
v.suñ 54a7
v.uñ25a8
v.sa 42b3
v.ınca 22b6, 39a7, 39a8
v.duḳça 21a9
v.ıcak 29b9
v.ub 14b6, 21b9, 27a2, 45a10
v.urdı 41a5
v.ımayub 53b3
vārid (Ar.) : Gelen, erişen.
v.dür 31b6
Varḳa (Ar.) : Özel isim.
V. 23b4, 24a4

Varḳatubn-i Nevfel (Ar.) : Özel isim
V. 23a12
V.e 23b7
varlıġ : Varlık.
v.ın 6b3
vaṣf (Ar.) : Nitelik, vasıf.
v. 27b9
v.(v.-ı imkān) 14a4
v.(v.-ı bī-çūn) 14a5
vāṣıl (Ar.) : Ulaşma.
v.(v. eyle-) 26b3
v.(v. ol-) 14a8
vāsi[c] (Ar.) : Geniş, açık.
v.(v. ol-) 22b2
vāṣl (Ar.) : Ulaşma.
v.ı 27b11
v.uma 35a1
vaṭan (Ar.) : Yurt.
v. 46b4,
v.(ḥubb -ı v.) 46b4
vay : Nida, ünlem.
v. 47a8
vaż[c] (Ar.) : Koyma, konulma.
v.(v. it-) 10a5
v.ı 51b2
va[c]ẓ (Ar.) : Dini öğüt.
v.(v. it-) 3b4
ve (Ar.) : Ve.
v. 6b6, 9b7, 23a7, 28b4
vebāl (Ar.) : Azap, günah.
v. 11b5
vech (Ar.) : Yüz, çehre.
v.e 22b13, 4b12
v.ine 6a11
vechullāh (Ar.) : Allahın yolu.
v.dur 6a12
vedūd (Ar.) : Çok şefkatli. Allah.
v.(Maḥmūd u maḥbūb-ı v.) 41a13
vefā (Ar.) : Sözünde durma.
v. 45b7
v.(v. eyle-) 25a10
v.(v. it-) 29a10
v.(ehl-i v.) 49a9
v.(yār-ı v.) 50a8
v.(v.-yı beşīr) 54b7
v.da 50b3
vefāt (Ar.) : Ölüm.
v. 22b11
v.ın 54a4
v.ında 54a4
vefī (Ar.) : Vefalı.
v. 45b1
vehm (Ar.) : Yersiz korku, şüphe.
v.(v. it-) 46b10
v.i 14a2
v.ine 13b6
veled (Ar.) : Veled, çocuk.
v. 10b13
v.den 10b13
v.dür 2b10
v.ler 40a2
velī (Ar.) : Allah'ın sevgili kulu.
v. 18b1
verem (Ar.) : Bulaşıcı hastalık.
v. 29b2
ve’s-selām (Ar.) : İşte o kadar, son söz budur.
v. 52b6
vesīle (Ar.) : Vasıta, sebeb.
v. 2a11
veyne : Ve ey ne.
v. 30b10
vilādet (Ar.) : Doğma.
v.i 9b7
v.den 10a6
vir- : Virmek.
v.ürem 33b6
v.ür 2b8

v.düm 19a2
v.di 14b1, 19a9, 21a11, 23a3, 23b7, 25b4, 35a6, 37b9, 40a1, 48a11, 5a8, 9a11, 9a5
v.diler 15a1, 49b4
v.miş 12a2, 29b2, 40b9
v.eyin 52b1
v. 30b13, 8a8
v.üñ 47b8
v.e 49b12, 52b2
v.se 19a8
v.en 17b10
v.me 52b3
v.medi 24a4
v.mege 34b13
v.mesem 25b8
v.mez 25a9
v.mezem 34a9
v.üb 42b4
v.mişdi 5b5
v.mişdir 31a4
v.mişem 12a4
v.ürdi 53b1, 54b11, 54b2

vīrān (Far.) : Yıkık.
v.(v. it-) 27a4, 44a7

vird (Far.) : Öğrenci.
v. 18a4, 39a2
v.imüz 4a8

virici : Verici.
v. 21b5

viril- : Verilmek.
v.medi 21b13

vü (Ar.) : Ve.
v. 10b5, 13a3, 17b4, 21b12, 22a7, 22a7, 29a5, 30b3, 33a1, 34b4, 36a6, 36a6, 39b7, 3a12, 3a9, 40a5, 41a9, 41b10, 41b10, 44a11, 49a5, 4b7, 54a3, 54a6, 7b1, 9a3, 9b3

vücūd (Ar.) : Vücut.
v. 12a7, 26a7, 3a7
v.um 11b7
v.umdan 32b4

Y

yā (Ar.) : Ey.
y. 13a4, 15b10, 15b3, 18a8, 19a10, 19a7, 20b8, 21a13, 21b3, 22b3, 22b5, 22b9, 23a3, 24b9, 30b13, 30b9, 31a2, 31a7, 31b3, 31b5, 33a4, 33a8, 34a10, 34a8, 34b11, 35a3, 35a4, 35a9, 36b13, 42a1, 42a12, 43a6, 44a4, 45b12, 45b3, 49a7, 49b10, 4a4, 4b2, 50a11, 50b2, 51a11, 52a11, 52a4, 52a7, 54a8, 9b4

yā : Yahut.
y. 48b3, 48b3, 52a13, 52a13,

yād (Far.) : Hatırlama.
y.(y. it-) 38b13
y.(y. eyle-) 47a7, 52a11
y.ını 35b11

yādigār (Far.) : Bir kimseyi veya nesneyi hatırlatacak şey.
y. 55a1

yaġdır- : Yağdırmak.
y.ıb 9a8

yaġılun- : Düşmanlık beslemek.
y.urlar 22a9

yaġma (Far.) : Yağma.
y.(y. it-) 20a8
y.ya 12a2

yaġmacı : Yağmacı
y. 8a4

yaḫşı : Güzel, hoş.
y.dur 42b2

yaḫūd (Far.) : Veya.
y. 27a3, 41a13, 9b4

Yahūda (Ar.) : Yahudi.
Y. 29b10

Yaḥyā (Ar.) : Hz. Yahya.
Y.-ile 31a12

yaḳ- : Yakmak.
y.ar 44b7
y.dı 14a11, 14b2, 18b10
y.dılar 14a12
y.a 24b3, 47b4
y.ıb 17a12
y.maġa 36a10, 7b4

yaḳın : Yakın.

y. 25a5, 26a2, 43a2, 8a4
y.-ıla 28b2
y.da 41b3
yaḳīn (Ar.) : Kesin.
y. 11b3, 16a13, 26a2, 34b5, 54a3
y.i 14a7
yalan : Yalan.
y. 15b10, 15b10, 15b3, 15b4
yan : Yan, taraf.
y.a 12a5, 12a5, 36b12, 41a6, 43a10
y.ına 19a4, 25a11
y.ınca 50a8
yana : Tarafa.
y. 32a9,
y.dan 4b11
yan- : Yanmak.
y.arlar 41b6
y.mış 7b3
y. 32b4,
y.masuñ 15a5
yandır- : Yandırmak.
y.madı 14a1
yāᶜnī (Ar.) : Sözün kısası.
y. 4b3, 10b3, 10b5, 11a10, 11b12, 11b13, 17a2, 24b13, 25a10, 30b11, 36b3, 3b12, 48b7, 49b8
yañlış : Yanlış.
y. 24a7
yap- : Yapmak.
y.ar 17b9
y.dum 6a5, 6a5
y.dı 6a2
y.dılar 17a9
y.an 6a9
yapdır- : Yaptırmak.
y.mış 29b2
yapış- : Yapışmak.
y.suñ 2a12
yapraḳ : Yaprak.
y.ları 31b13
yapu : Yapı.
y.sı 32a8

yār (Far.) : Dost, sevgili.
y. 16b8, 51a12
y.(y. eyle-) 35b4
y.(y. ol-) 3b10, 5a6, 20b7, 29b4, 30a3, 30a6, 35b6, 41b4, 42b4, 45b6, 49a6
y.(y. idin-) 29b6
y.(y.-i ġār ol-) 20b7
y.(y. u enīs) 52b10
y.(y.-ı emīn) 51b8
y.(y.-ı ġār) 50b3
y.(y.-ı güzīn) 50a13
y.(y.-ı ḥabīb) 51a10
y.(y.-ı resūl) 46b9
y.(y.-ı vefā) 50a8
y.(şehr-i y.) 9a1, 11a9
y.-ıla 20b11
y.-i 52a1
y.-idi 42a3
y.ine 25a6
y.isin 21a6
yarat- : Yaratmak.
y.ur 32b2, 32b2
y.dum 33b5
y.dı 2b9, 3a1
y.an 34b2
yaraş- : Yaraşmak.
y.ur 1b4, 8b7, 20b3
y.maz 20a13
yāre : Yara.
y. 46b3
y.si 7b11, 47b12
yarı : Yarım.
y. 42a8
yarın : Yarın.
y. 29b6, 34a2
y.ı(rıżā -yı y.) 49a10
yarlıġa- : Affetmek.
y.dı 22a8
yasduġ : Yastık.
y.ı 17b4
Yāsin (Ar.) : Kuran-ı Kerimin bir suresi.
Y.i 50a3
yaş :1. Göz yaşı.

y. 53a10
2. Ömür.
y.ına 16a2
y.larınuñ 33b9
yat- : Yatmak.
y.ur 19a6, 19a1, 40a4, 40a5
y. 49b10
y.ub 23a5, 23a6
y.an 51a5
y.ma 48a12
yavuz : Sert, azgın.
y. 45b5
yay : Yay.
y. 7b11
y.dan 28b5
yaz- : Yazmak.
y.dı 10a1, 14a9, 23b2
yedinci : Yedinci.
y. 31b12
yegin : Üstün, kuvvetli, şiddetli.
y. 5a10
Yehūdī (Ar.) : Yahudi.
Y.den(ḳavm-i Y.) 41b5
yel : Yel, rüzgar.
y. 52a2, 52a3
y.i 45b5
Yelīd (Ar.) : Özel isim.
Y.(ḳavm-i Y.) 42b13
Yemen : Yemen.
Y. 4b5, 4b6, 5b3, 5b7
Y.de 6a1
yemīn (Ar.) : And.
y. 5b12, 5b6
y.(y. it-) 7a10, 18b9
y.(aṣḥāb -ı y.) 31a8
y.inden 24b10
yer : Yer.
y.in 29a13
y.ine 6b10
Yesār (Ar.) : Özel isim.
Y.(İbn-i İsḥāḳ Y.)41a1
Yes̱rib (Ar.) : Medine-i Münevverenin İslam öncesindeki adı.
Y.e 41a2, 42b10, 46a12, 52b5, 52b6
Y.de 42a1
Y.dür 48b9
Yes̱ribī (Ar.) : Yesribli, Medineli.
Y.(Ḫazrecī vü Y.) 41a9
yet- : Yetmek, ulaşmak.
y.di 51b9
y.miş 15a3,
yetīm (Ar.) : Anası veya babası ölmüş çocuk.
y. 21b4, 54a3
y.i 52b12
yetmiş : Yetmiş.
y. 32a10, 39a2, 45a10
yetür- :Yetirmek.
y. 40a11
yevm (Ar.) : Gün.
y. 26b6, 41a4
y.i 40a6
y.imüz 42a2
yevmü'l-ḳarār (Ar.): Kıyamet günü.
y. 36b3
yıḳ- : Yıkmak.
y.am 8a9
y.a 51a1
y.ub 17a9
y.an 17b9
y.ardı 25b8
yıḳıl- : Yıkılmak.
y.dı 12b10, 13a6
yıl : Yıl, sene.
y. 14a12, 22b10, 22b11, 37b3, 38b7, 40a2, 42a5, 45a10, 4a12
y.da 42b8, 4b1
y.ların 33b9
yılan : Yılan.
y. 25a1
yıldız : Yıldız.
y.ı 40a1
yi- : Yemek.
y.düm 37b13
y.di 8b9

y.yevüz 40a10
yidi : Yedi.
y. 31a11, 40a2,
yidinci : Yedinci.
y.de 31b2
yigirmi : Yirmi.
y. 42a5
yil : Yel.
y.e 12b4, 14b1
yin- : Yenmek.
y.di 40a12
yine : Yine, tekrar.
y. 12a3, 20b12, 26a11, 35a12, 44b10, 47b2
yiñile : Yeni, henüz.
y. 14b13
yir : Yer.
y. 48b9, 52a8
y.i 32b5
y.e 5b7,13a8, 22b7, 26b11, 30b1, 36a1, 38a10, 39a8, 43a7, 48b3
y.de 36a10, 36a11, 36a12, 40a5, 41b2, 54a8
y.den 43a8, 6a11
y.ine 40a6, 42a9, 45a13, 46a8, 53b5, 54a7, 5b7
y.inde 45b8, 53b4
y.ümde 49b10
yirü- : Yürümek.
y. 54a9
yit- : Yetmek.
y.di 42b6, 52a3
y.diler 51a7, 51b7
y.e 12a6, 47a11
y.er 16a4, 19b10, 19b11, 19b12, 19b13, 19b9, 19b9, 20a1
yitir- : Yitirmek.
y.düm 12a4
y.mişler 37b11
y.ür 40a6
y.ürüler-idi 14b4
yoġ : Yok.
y. 47b10
y.-ıdı 13b3, 18b2
y.-idi 15b13, 5a9
y.-iken 28a12
y.-imiş 14a2
yoḫsa : Yoksa.
y. 25b7, 34b9
yoḳ : Yok.
y. 15b9, 19a6, 1b3, 26b12, 28a7, 29b13, 35a11, 37a5, 43b9, 46b3, 46b3, 48a8, 55a1, 8a10
y.dur 2a5, 30b3, 34a4, 52b3
y.durur 16b6
yol : Yol.
y. 11a6, 13a2, 13a4, 14b5, 20a1, 2a5, 2a7, 30a4, 37a2, 44b4, 52a7, 52b4, 7a5, 8b2
y.u 11a6, 2a6
y.a 13b11, 13b11, 13b4, 54b9
y.da 19a12, 2a6, 35a8, 37b10, 37b11, 52b2
y.umda 46a4
y.uñda 42b4
y.ın 8a11
y.ına 11a9, 37b2, 46a2, 46b5, 4a6, 4a7, 51b7, 55a3, 6a9
y.ında 49a5
y.larına 14b7
yoldaş : Yoldaş.
y. 49a5
y.-ıdı 42a3
yolsız : Yolsuz.
y. 2a7
yöri- : Yürümek.
y.di 8a1
yu- : Yumak, yıkamak.
y.dı 28a11, 43b10
y.mış 28a12
y.sa 52b11
y.maġa 22a5
yumurdla- :Yumurtlamak.
y.dı 50b7
yun- : Yıkanmak.
y.masa 28a12
y.muş-ıdı 28a12
y.sa 28a12
Yūsuf (Ar.) : Hz. Yusuf.

y.ı 31a13
yuṭ- : Yutmak.
y.ardı 25a3
yuva : Yuva.
y. 50b7
yük : Yük.
y. 37b12
y.i 38a4
yüklen- : Yüklenmek.
y.ür 49b1
yürek : Yürek.
y. 42b3, 7b12
y.in 14b2
yüri- : Yürümek.
y.ür 2a7
y.di 4b11
y.diler 51b13
y. 43a8
y.ye 5b7
yürüt- : Yürütmek.
y.eler 7a11
yüz : 1. Yüz, surat.
y. 5a1, 17a13, 17a6, 18b12, 29a10, 29b5, 53b2
y.i 26b11, 26b4, 26b5, 38a10, 38a12, 43b5, 53a2
y.in 48b13
y.ini 16b2, 43b6
y.inde 10b2
y.leri 12b10
y.ümi 5b12
y.üñ 50a6
y.üñi 53a9, 6b11
2. Yüz, sayı.
y. 3b3, 8a6, 23b13, 24a1, 24a3, 42a5
y.de 54b12

Z

zād (Ar.) : Azık.
z. 20a1
z.(z. ol-) 20b12
z.(z.-ı sefer) 27a13
żaᶜf (Ar.) : Zayıflık, kuvvetsizlik.
ż.umı 21a9
zāhid (Ar.) : Aşırı sofu.
z.leri 37a8
ẓāhir (Ar.) : Açık, belli.
ẓ. 32b8
ẓ.(ẓ. eyle-) 10a8
ẓ.(ẓ. it-) 36b11
ẓ.(ẓ. ol-) 11b12, 21b10, 24a3, 25a3, 26a6, 32b11, 36a11, 44b12
ẓ.(bāṭın u ẓ.) 34b3
ẓ.üñ 32a2
ẓ.de 32a1
zaḫm (Far.) : Yara.
z. 44a13
zaḥmet (Ar.) : Sıkıntı.
z. 11a12
żaᶜīf (Ar.) : Zayıf, güçsüz.
ż. 17b3
zāᶜil (Ar.) : Sona eren, devamlı olmayan.
z. 6a13
z.(z. it-) 6a11
z.i 19b7
zāl (Far.) : Zalim, acımasız. (Zaloğlu rüstem.)
z. 29a12
ẓālim (Ar.) : Zulmeden.
ẓ.(cabbār u ẓ. ḳıl-)41b11
zamān (Ar.) : Zaman.
z. 12b9, 13a10, 13a12, 13a8, 13b10, 16b4, 20b13, 21a13, 24b12, 24b7, 26a3, 39a1, 39a10, 40a3, 45b2, 46a6, 47b13, 49b4, 53a12, 53a4, 53b9, 54a5, 54b1, 54b10, 54b3, 8a6
z.uñ 38b1
z.da 10a5, 34b13
z.-ıla 47b5
z.-idi 17a1
ẓan (Ar.) : Sanma, şüphe.
ẓ.(hüsn-i ẓ. it-) 21b6
ẓann (Ar.) : bk. zan

ẓ.(sūᶜ-i ẓ. it-) 21b7
ẓ.ı 21b7
żar (Far.) : Ağlama, inleme.
ż. 51a13
ż.(ż. it-) 20a5
ż.(ż. u ḥazīn) 53b12
ż.(ḥayrān u ż.) 39b6
ż.(pür-mihnet ü z. u ḥazīn) 48b4
ż.ını 20a6
żarr (Ar.) : bk. zar
ż.(ż. eyle-) 23a4
ẕāt (Ar.) : Kendi.
ẕ. 34b4,
ẕ.(ẕ.-ı kerīm) 11b12, 15a12
ẕ.(ẕ.-ı laṭīf) 8b6
ẕ.(nūr-ı z.) 34b9
ẕ.ına 9b9
zeber (Far.) : Üst.
z.(zir ü z.) 15a8
zebūn (Far.) : Güçsüz.
z.(z. ol-) 47a6
zehī (Ar.) : Ne güzel, ne mutlu.
z. 14a6, 36b8, 47b11, 54b7, 54b7, 54b7, 54b8
zehr (Far.) : Zehir.
z.(z. ol-) 42a6
zekāt (Ar.) : İslamın beş şartından biri.
z.(ḥacc u z.) 17a4
ẕelīl (Ar.) : Hor, alçak, aşağı sayılan; aşağılanan.
ẕ. 18a1, 33b4, 9b2, 9b4
zellet (Ar.) : Sürçüp kayma.
z.üme 55a2
ẕem (Ar.) : Kınama, ayıplama.
ẕ.(ẕ.-i ṭālib-i dünyā) 19b13
zemb (Ar.) : Günah.
z.üñi 22a8, 22a8
zemīn (Far.) : Yer, yeryüzü.
z. 28a6, 47b5
z.(z. ü zamān) 54b3
z.(ḫāk-i z.) 5b12
z.(ḫayr-ı mevlüd-i z.) 2a13
z.(ḳaᶜr -i z.) 29a13
z.(pertev-i nūr-ı z. ü āsumān) 2b1
ẕemm (Ar.) : bk. zem
ẕ.(ẕ. it-) 3b5
zemmil (Ar.) : Zembil, sepet.
z.üñi 23a5
zemzem (Ar.) : Kabe civarındaki meşhur kuyu.
z.le 28a11
zen (Far.) : Kadın.
z. 29b13
Zend (Far.) : Zerdüştün kendisine indiğini iddia ettiği kitap.
Z. 14a9
zeng (Far.) : Zenci.
z.(z.-i sipāh) 4b11
zengibār (Far.) : Zencileri döken.
z.(şāh-ı z.) 4b3
zengi (Far.) : Zenci, siyah adam.
z.i 4b9, 5a4
z.ler 4b8
zerdeşt (Far.) : Ateşe tapan kimse, zerdüşt.
z.üñ 13b6, 14a7
zerdüşt (Far.) : bk. zerdeşt.
z.-idi 13a11
z.e 14a11
zer (Far.) : Altın.
z.in 14a7
zerre (Ar.) : Pek ufak madde, molekül.
z.ye 8b12
zerrīn (Far.) : Altından yapılmış, altın, parlak.
z. 20b3, 28b1
ẕevḳ (Ar.) : Zevk.
ẕ.-ıla 12a11

zeyn (Ar.) : Süs, bezek.
z.(z. eyle-) 11a4
z.(z. it-) 10b4, 12b4
zıdd (Ar.) : Aksi, karşıt.
z.-iken 15b3
ẓıll (Ar.) : Gölge.
ẓ.(ẓ.-ı ᶜinād) 38a10
zındān (Far.) : Zindan, karanlık, hapishane.
z.ı 47a9
z.ını 33b12
z.dur 46b4
zī-kerāmet (Ar.) : Kerametli.
z. 46a11
zī-ṣafā (Ar.) : Safa ehli.
z. 46a11
zī-şecāᶜat (Ar.) : Yiğitlik sahibi.
z. 46a11
ẕī-bāl (Ar.) : Kanatlı.
ẕ. 1b2
zībā (Far.) : Süslü, güzel.
z.(rū-yı z.) 20a12
z.dur 53a2
zikirān (Ar.) : Zikirler.
z. 5a3
ẕikr (Ar.) : Anma, anılma.
ẕ.(ẕ. olın-) 39a1, 49b3
ẕ.(ẕ. ü ṣumt u ᶜuzlet u cūᶜ u seḥer) 13a13
ẕ.(ẕ.-i bismillāhirraḥmānirraḥīm) 1b1
ẕ.(ẕ.-i Ḥaḳ) 1b4, 1b5, 1b6
ẕi'l-celāl (Ar.) : Ululuk sahibi olan Allah.
ẕ. 35a4
Ẕīl-yezen (Ar.) : Özel isim.
Ẕ. 9a3
ẕillet (Ar) : Hakirlik.
ẕ.(ẕ. it-) 17b3

zīnet (Ar.) : Süs.
z.(z. it-) 11a3
z.(z. olun-) 11a2
z.(z.-i dünyā) 30a5
z.i 17b1
z.le 6a2
zīr (Far.) : Alt.
z.(z. ü bālā) 34b7
z.(z. ü zeber) 15a8
zīra (Far.) : Çünki.
z. 5b5, 37b7, 42b2, 48b12, 53a5
ziyān (Far.) : Zarar.
z.(z. it-) 49b10
z.(müşkil-i z.) 12a6
z.a 12a4
ziyāret (Ar.) : Ziyaret.
z.(z. eyle-) 32a11, 38b10
ẓufr (Ar.) : Tırnak.
ẓ.a 43a2
ẓuhūr (Ar.) : Görünme.
ẓ. 34b7
ẓ.(ẓ. eyle-) 11a2
ẓ.(ẓ. it-) 40b4
z.ı 34b6
ẓulām (Ar.) : Karanlık.
ẓ.(şems-i ẓ.) 10a12
ẓulm (Ar.) : Eziyet, haksızlık.
ẓ. 46b1
ẓulmānī (Ar.) : Zulmetli, karanlıklı olan.
ẓ. 3a7, 3a8
ẓ.dür 3a8
ẓulmet (Ar.) : Karanlık.
ẓ.i 10a11
zuᶜm (Ar.) : Şüphe.
z.ınca 37a9
zü-nefer (Ar.) : Asker sahibi.
z. 7b6

5. SONUÇ

Bu çalışmamızın baş kısmında **Giriş** hazırladık. Bu kısımda eserimizin yazarının hayatını ayrıntısıyla vermeye çalıştık ve diğer eserlerinin özelliklerini, niteliklerini belirttik. Bu şekilde yazarımızın diğer eserleri hakkında da bilgi vermiş olduk. Bu eserlerin hangi kütüphanede kaç numaralı eser olduğunu da belirttik, bu şekilde eserleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler vermeye çalıştık.

Üzerinde çalıştığımız bu eserin de özelliklerini şekil ve içerik özelliklerini ayrıntısıyla vermeye çalıştık. Eserin içindeki konuları madde mdde belirttik ve bu konuların hangi varaklarda geçtğini belirttik. Eserin yazarının ismiyle ve eserin adıyla ilgili değişik isimlendirmeleri belirttik. Bu şekilde en doğruya ulaşmaya çalıştık.

Daha sonra **Literatür Taraması** yaparak bu alanda yapılan çalışmaları sizlerle paylaştık. Bu şekilde bir bibliyografya hazırlamış olduk. Dönemin Türkçesi üzerine hazırlanmış çalışmaları tek tek gözden geçirdik ve isimlerini not aldık.

Materyal ve Yöntem kısmında elimizdeki eserin bazı özelliklerini anlattık, orijinaline bakarak gördüğümüz özelliklerini aktardık. Eserin yazı tarzını, numaralanmasını belirttik. Yazı çeviriminde nasıl bir yol izlediğimizi belirttik, hangi harfi nasıl karşıladımızı belirttik ve kullandığımız transkripsiyon alfabemizi de sizlere sunduk.

Eserin transkripsiyonlu metnini hazırlamaya çalıştık. Ve numaralandırarak eserimizin asıl metninin Latin Harflerine aktarımını yaptık. Eserimizin önemli bir bölümünü bu kısım teşkil ediyor.

Metinde geçen Arapça kısımları- hadisleri, Kuran-ı Kerim'den yapılan iktibasları- transkribe etmedik, sadece Latin harflerine çevirimini yaptık. Arapça kısımların Türkiye Türkçasini metinde dipnot olarak verdik. Ve Arapça kısımların Ayet numaralarını belirttik.

Bulgular kısmında eserin döneminin -15.yy- dilbilgisi özelliklerini metinden örnekler vererek anlattık. İsim çekim eklerini, zamir, sıfat, zarf, edatları, basit zamanlı ve birleşik zamanlı fiil çekimlerini, sıfat fiilleri ve zarf fiilleri anlatmaya çalıştık.

Metinden verdiğimiz örneklerin sayfa ve satır numarasını belirttik. Cümle bilgisi üzerinde durmadık. Çalışmamızın bu kısmıyla dönemin dil özelliklerine değinmeye çalışmış olduk.

Eserin Bulgular kısmında metnin **Gramatikal İndeks**ini hazırladık. Çalışmamızın en önemli bölümünü bu kısım oluşturuyor. Çünkü bu bölüm eserimizin hem sözlük çalışmasını hem de indeks çalışmasını oluşturuyor.

Bu bölümde kelimelerin nerelerde geçtiğini, hangi ekleri aldığını belli bir sıraya göre sıraladık. Bu sıralama için eklerin görevine göre bir sıralama yaptık.

Kelimelerin anlamlarını verirken metindeki anlamlarını vermeye çalıştık. Bu ksımda kelimelerin oluşturduğu tamlamalarıyla da verdik. Bu şekilde sözcüğün hangi tamlamaları kurduğunu vermeye çalıştık.

Bu bölümde sözlükte sözcüklerin milliyetlerini de belirttik, birleşik sözcüklerin her ikisinin de milliyetini belirttik. Türkçe sözcüklerin milliyetini belirtmedik; sadece yabancı sözcüklerin milliyetlerini belirttik.

İndekste sözcüklerin türünü belirtmedik sadece fiil olanların sonuna “ - ” işareti koyduk.

Metinde geçen Arapça kısımları indekse almadık. Kuran-ı Kerim’den yapılan iktibasları indekse almadık.

İndeks kısmıyla hem mini bir sözlük oluşturmuş olduk hem de eserin Gününmüz Türkçesine çevirimini yapmış olduk.

Türkler Orta Asya’da tarih sahnesinde göründükleri çok eski dönemlerden beri *dillerini yitirmeyerek* varlıklarını ve kimliklerini koruyabilmişlerdir. Türk insanı yaratılışında bulunan yöneticilik karakteriyle her dönemde Türk boylarını bir araya getirerek bir devlet kurmuştur.

Çeşitli nedenlerle yıkılan bir Türk devleti yok olmayıp arkasından yeni bir devlet kurulmuştur. Kurulan her devletin adaleti ve çalışkanlığı, Türkün yaratılışındaki doğruyu, yeniliği ve güzelliği sevme eğilimi ve yardımlaşma duygusu ile kurulan her yeni devlet, döneminin en güçlü devleti olmuştur. Böylece Türklerin yok olmamaları dillerini korumaları sayesinde mümkün olmuştur. Bu durum Türk dilinin bir felsefesidir.

Bu çalışmamızla bir Türk şaheserini ortaya çıkarmanın sevincini yaşıyoruz. Zengin Türk dilinin ve zengin Türk edebiyatının çok kücük bir örneğini gün ışığına çıkarmak bizim için bir kıvanç oldu.

Yaptığımız hataların ve eksikliklerin hoşgörüyle karşılanmasını umarak yeni çalışmaların devamını diliyoruz. Çünkü Türk Dili tükenmeyen bir hazinemiz. Gün yüzüne çıktıkça değer kazanıyor. Ve gün yüzüne çıkacak binlerce eserimiz var.

Bu alanda çalışmış bütün Türk Dili uzmanlarına Türkçemize ve edebiyatımıza yapmış oldukları katkılar için kendi adıma ana dilim adına teşekkür ediyorum. Acizane bu çalışmayı takdirlerinize sunuyorum.

KAYNAKÇA

Akkuş, Muzaffer, (1989), *Gunya,* İnceleme-Metin-Sözlük (Doktora tezi), İstanbul.

Argunşah, Mustafa, (1989), *Tuhfe-i Muradi,* İnceleme-Metin-Dizin, İstanbul.

Banarlı, N. Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi,* cilt 1. say. 476.

Bursalı Mehmed Tahir(1333), *Osmanlı Müellifleri,* İstanbul.

Caferoğlu, Ahmet, (1974), *Türk Dili Tarihi,* İstanbul.

Coşan, Esad, (1965), *Hatiboğlu Mehmet ve Eserleri (Doktora Tezi),* Ankara.

Devellioğlu, F. (1986), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat* , Ankara.

Dilçin, Cem, (1991), *Mesud b. Ahmed Süheyl-i Nevbahar*, Ankara.

Ercilasun, Ahmet Bican, (2004), *Türk Dili Tarihi,* Ankara.

Ertaylan, İsmail Hikmet, (1952), *Ahmed-i Dai Hayatı ve Eserleri,* İstanbul.

Güder, Nurcan Öznal, (1992), *Dasitan-ı İbrahim Ethem,* Metin-Sözlük-Ekler Dizini, İstanbul.

Gülsevin, Gürer, (1997), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler,* TDK, Ankara.

Gültaş, Ayhan, (1985), *Abdülvasi Çelebi ve Halilnamesi (Doktora Tezi),* İstanbul.

Horata, Osman, (1990), *Cemali, Hüma vü Humayun (Gülşen-i Uşşak),* Ankara.

İslam Ansiklopedisi, Diyanet yayınları.

Koca, İlhan, (1998), *Mecma'ül-Envar,* Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana bilim dalı Y.Lisans tezi, Tokat.

Kocatürk, Sadettin, (1982), *Gülşehri ve Felekname,* Ankara.

Köprülü, Fuat, (1980), *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul.

(1934), *Eski Şairlerimiz Divan Edebiyatı Antolojisi,* İstanbul.

Levent, Agah Sırrı, (1961), *Tarih Boyunca Türk Dili,* Ankara.

Mansuroğlu, Mecdut, (1956) *Ahmed Fakih, Çarhname, İstanbul.*

Mazıoğlu, Hasibe, (1974), *Ahmet Fakih Kitabu Evsaf-ı Mesacidiş-şerife,* Ankara.

Olgun, Tahir,(1949), *Germiyanlı Şeyhi ve Harnamesi,* Giresun.

Osmanlıca Türkçe Lugat, Hisar Yayınevi, İstanbul.

Özden, Nihan, (1999), *Hayali Ravzatü'l-Envar,* Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana bilim dalı Y.Lisans tezi, Tokat.

Özkan, Mustafa, (2000), *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi,* İstanbul.

(1990), *Cinani, Cilaül-Kulub,* İstanbul.

Paçacıoğlu, Yard. Doç. Dr. Burhan*, Orta Türkçe Karahanlı-Harezm-Kıpçak ve Eski Anadolu Türkçesi,* Sivas, 1998.

Resimli Türkçe Kamus, (2004) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TDK Yayınları:842, Ankara.

Şahin, Hatice, (2003), *Eski Anadolu Türkçesi,* Akçağ, Ankara.

Şemseddin Sami, (1317) , *Kamus-ı Türki* , İstanbul.

Tavukçu, Orhan Kemal,(1993), *Halili Firkatname, (Yüksek Lisans Tezi),* Erzurum.

Timurtaş , F. Kadri (1994), *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

Toparlı, Prof. Dr. Recep, (1992), *İrşadü'l-Müluk Ves'selatin,* TDK Yay. , Ankara.

(1987), *Harezm Türkçesi,* Erzurum.

(1989), *Kıpçak Türkçesi,* Erzurum.

Toparlı, Prof. Dr. R. , Vural, Doç.Dr. H. ve Karaatlı, Yard. Doç. Dr. R. *, Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*, (2003), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TDK Yayınları, Ankara.

Türkçe Sözlük , (2000), Türk Dil Kurumu, Ankara.

Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi, (2004), Elvan Yayınları, Ankara.

Vural, Doç. Dr. Hanifi ve Karaatlı, Recep, (1998), *Çağatay Türkçesi ve Örnek Metinler,* Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak., Tokat.

Yavuz, Kemal, (1982), *Mesnevi-i Muradiyye,* Ankara.

Yeni Tarama Sözlüğü, (1983), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi.

Yüksel, Sedit, (1965), *Mehmed Işkname,* Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

1982 yılında Niksar'da doğdu. İlköğretimini ve Ortaöğretimini Niksar'da tamamladı. 1999 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı. 2003 yılında okulu bitirdikten sonra Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fen Edebiyat Fakültesi Yüksek Lisans Programını kazandı. Evli ve iki çocuk babası. Halen bir özel okulda öğretmenlik yapmaktadır.